

KOSTRA

Arbeidsgrupperapporter 2013

© Statistisk sentralbyrå Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde. Publisert august 2013	Standardtegn i tabeller Tall kan ikke forekomme Oppgave mangler Oppgave mangler foreløpig Tall kan ikke offentliggjøres Null Mindre enn 0,5 av den brukte enheten Mindre enn 0,05 av den brukte enheten Foreløpig tall Brudd i den loddrette serien Brudd i den vannrette serien Desimaltegn	Symbol : - 0 0,0 * — ,
---	--	---

Forord

KOSTRA-prosjektet (Kommune-Stat-Rapportering) hadde to hovedformål:

- Gjennomgang av det faglige innholdet i rapporteringen fra kommune til stat, med sikte på forenkling og samordning og på at rapporteringen skal gi relevant styringsinformasjon.
- Etablering av en elektronisk rapporteringskjede som omfatter elektronisk innrapportering fra kommunene og publisering av nøkkeltall om den kommunale virksomheten på Internett.

Prosjektet ble avsluttet 1. juli 2002, og KOSTRA er for lengst over i driftsfasen. Oppdatering og vedlikehold skjer ved en årlig gjennomgang av rapporteringsinnholdet i regi av arbeidsgrupper med representanter fra Statistisk sentralbyrå, Kommunal- og arbeidsdepartementet, de aktuelle fagdepartementer, Kommunenes Sentralforbund og ev. andre brukere.

For nærmere opplysninger om KOSTRA henvises til nettstedene <http://www.ssb.no/kostra> og <http://kostra.dep.no/>

Statistisk sentralbyrå, 12. juli 2013

Olav Ljones
(Fung. adm.dir.)

Sammendrag

Dette notatet omfatter rapporter for 2013 fra KOSTRAs arbeidsgrupper. Arbeidsgruppene har en årlig gjennomgang av eventuelle oppdateringer og veldikehold av rapporteringsinnholdet. Representantene i arbeidsgruppene er fra Statistisk sentralbyrå, Kommunal- og arbeidsdepartementet, de aktuelle fagdepartementer, Kommunenes Sentralforbund og ev. andre brukere.

Rapportene vil bli gjenstand for behandling høsten 2013.

Innhold

Forord.....	3
Sammendrag.....	4
Innhold	5
Barnehage.....	6
Grunnskole	10
Kommunale helse- og omsorgstjenester	14
Psykisk helse- og rusarbeid	30
Kommunalt disponerte boliger og bolig virkemidler	44
Sosialtjenesten	49
Vedlegg til rapport for sosialtjenesten vedrørende introduksjonsordningen.....	59
Barnevern.....	63
Vann, avløp og renovasjon (VAR).....	69
Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	85
Klima og energi	112
Samferdsel	126
Brann- og ulukkesvern	141
Eiendommer.....	149
Landbruk	159
Kultur, barne- og ungdomstiltak	168
Kirke	171
Tannhelsetenesta	176
Videregående opplæring	187

Barnehage

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for området for KOSTRA-barnehage.

Regnskapsfunksjoner som er tillagt arbeidsgruppen er:

201 Førskole
211 Styrket tilbud til førskolebarn
221 Førskolelokaler og skyss

Arbeidsgruppen består per juni 2013 av:

Elin Såheim Bjørkli (leder)	SSB, Seksjon for utdanningsstatistikk
Hossein Moafi	SSB, Seksjon for utdanningsstatistikk
Corretta Aluoch Arodi	SSB, Seksjon for offentlige finanser
Nicolai Stensig	Utdanningsdirektoratet
Karen Nystad Byrhagen	Kommunal- og regionaldepartementet
Elen Cecilie Isdahl	KS, Trondheim kommune
Katrine Nikolaisen	KS, Region Akershus og Østfold
Jon Stranger	Oslo kommune, Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning
Guri Hustad	Fylkesmannen i Hedmark

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Det har blitt avholdt to møter i arbeidsgruppen i løpet av siste periode, ellers har informasjon og spørsmål foregått per e-post. På første møte hadde vi fokus på mandatet og hva arbeidsgruppa skulle jobbe videre med, mens andre møte hadde fokus på kvalitetsindikatorer.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen har jobbet med kvalitetsindikatorer på barnehageområdet, men endelig beslutning på hva man beholder, hva man skal ta med av nye indikatorer på henholdsvis kort og lang sikt er ennå ikke helt fastlagt, men forslagene er omtalt i pkt. 7. Vi skal ha neste møte i slutten av august og vil jobbe videre med dette da.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Tjenestedataene innhentes fra skjemaet "Årsmelding for barnehager per 15.12.2012" som rapporteres via innrapporteringsportalen BASIL. Det var noen endringer i rapporteringen for 2012:

- Pkt. 3D Opplysninger om barnehagens godkjenning
 - En ny rad med spørsmålet "Dersom antall barn i barnehagen er begrenset (oppgi maks antall barn)"

- Et nytt punkt 3G. Tilsyn fra barnehagemyndighetene (jf. barnehageloven § 16)
 - Har barnehagemyndighetene (kommune) de siste 12 måneder gjennomført stedlig og/eller skriftlig tilsyn i barnehagen (§ 16)? Svaralternativer Ja/Nei.
 - Hvis ja, kryss av for hvilken type tilsyn (mer enn ett kryss mulig): Svaralternativer Stedlig/Skriftlig.

3.2. Kontroller i skjema

Skjemaet i databaseløsningen inneholder flere logiske kontroller, f.eks at en familiebarnehage må ha rapportert barn i familiebarnehage og årsverk i familiebarnehage. Noen felter har også obligatorisk utfylling. Ved fullført skjema blir hele skjemaet kontrollert og oppgavegiver får feilmeldinger eller advarsler dersom noe i utfyllingen er feil eller antatt feil.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Dataene innsamles gjennom BASIL som åpnes for rapportering 15.12 (på tellingsdatoen). I år falt denne datoen på en lørdag og basen ble derfor åpnet 14.12. Det er kommunene som sørger for at alle barnehager har fylt ut skjema innen sine frister og deretter er det fylkesmennene som ser til at kommunene overholder sine frister. Tidligere har SSB sendt tilbakemeldinger til den enkelte kommune ved manglende innrapporteringer fra barnehagene. Denne gang er all formidling av manglende innrapportering, manglende godkjenning m.m. sendt via Fylkesmennene slik at de har hatt kontakt med "sine" kommuner. Dette har fungert veldig bra og har gitt en bedre oppfølging og oversikt.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjon av opplysningene som er gitt i skjema skjer i tre ledd; først kontrollerer og godkjenner kommunen skjemaet, deretter kontrollerer og godkjennes det av fylkesmannen. Når fylkesmannen har godkjent skjemaene, blir dataene overført til revisjonsverktøy i SSB og flere kontroller blir foretatt der i perioden mellom 15.03 og 15.06. Etter hvert som flere kontroller er lagt inn i BASIL, er det få endringer i revisjonsperioden og små endringer fra foreløpige til endelige tall i KOSTRA. Til tross for at det stadig blir flere barn i barnehage, går tallet på antall barnehager ned. Dette kan skyldes at det har vært en jevn nedgang av familiebarnehager de siste årene, men det er også flere tilfeller av organisatoriske endringer. Jf. Barnehageloven skal alle godkjente barnehager være registrert med eget organisasjonsnummer i Brønnøysundregisteret. Barnehager som er fysisk adskilt (ulike adresser) skal registreres hver for seg, men flere barnehageeiere har registrert flere av sine barnehager samlet selv om dette ikke er i henhold til retningslinjene.

3.5. Publisering

På barnehageområdet var det ingen endringer i KOSTRA-nøkkeltallene i år.

3.6. Brukerreaksjoner

Etter frigivning av foreløpige tall for 2012 den 15. mars viste det seg at flere indikatorer for 2011 var blitt endret. Det tok litt tid før dette ble oppdaget og korrigert, så det kan ha fått følger for dersom noen har benyttet tall for 2011 i den perioden tallene lå feil i KOSTRA. Tallene det dreide seg om (både kommune og konsern) var:

Nivå 2

Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager, Alle

Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager, Alle

Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager, Alle

Nivå 3

Antall årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager

Antall årsverk til basisvirksomhet i private barnehager

Årsverk i alt alle barnehager

Årsverk i alt kommunale barnehager

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har per dags dato ingen forslag eller ønske om endringer i funksjons- og/eller artskontoplanene.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Det foreligger ingen forslag om endringer i skjemaet "Årsmelding for barnehager per 15.12".

6. Ønskede endringer i faktaark

Per dags dato foreligger ingen konkrete forslag om endringer av eksisterende nøkkeltall eller nye nøkkeltall for KOSTRA-barnehage, men dette vil bli tema på møte i arbeidsgruppen høsten 2013. Private barnehager utgjør omtrent halvparten av barnehagesektoren, og det er viktig å få med nøkkeltall også for disse i KOSTRA. Dette gjelder hovedsakelig tjensteddata hvor vi vil se nærmere på indikatorer hvor vi kan skille på "Alle barnehage", "Kommunale barnehager" og "Ikke-kommunale barnehager".

7. Videreutvikling av KOSTRA

Arbeidsgruppa vil fra august 2013 jobbe videre med utvikling av kvalitetsindikatorer på barnehageområdet. Per i dag har vi noen forslag på indikatorer som kan endres på kort sikt, og noen som kan endres på lang sikt.

Kortsiktig forslag:

- Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager
- Strukturkvalitet: Finnes som nøkkeltall i KOSTRA per i dag. God bemanningstetthet er viktig for barns trivsel og utvikling.
- Teller: Barn i kommunale barnehager korrigert for alder
- Nevner: Antall årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager
- Andel barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (samme som over men for private)
- Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager
- Produktkvalitet. Finnes grunnlagstall i KOSTRA per i dag.
- Andel ansatte menn i basisvirksomhet
- Strukturkvalitet: Finnes i Kostra i dag. God bemanningstetthet er viktig for barns trivsel og utvikling.
- Teller: Menn i basisvirksomhet (menn ansatt som styrere, pedagogiske ledere og assistenter)
- Nevner: Ansatte i basisvirksomhet (alle ansatte styrere, pedagogiske ledere og assistenter)
- Andel barnehager med åpningstid fra 0 inntil 10 timer, ev. to kategorier med opptil 9,9 og 10 og oppover.

- Produktkvalitet: Tilgjengelighet i forhold til åpningstid er viktig, men grupperingen må diskuteres. Dette vil bli en reduksjon i forhold til indikatorer på åpningstid som nå er delt i fire kategorier i KOSTRA.
- Stabilitet i personalet – sykefravær
- Produkt/resultat/produktkvalitet: Mulig kilde kan være PAI-registeret, dette må sjekkes nærmere.

Langsiktige forslag er indikatorer som sier noe om:

- Språkkartlegging
- Indikator som måler barns medvirkning
- Brukerundersøkelse - utvikle felles spørsmål på nasjonalt nivå
- Andel flerspråklige ansatte
- Gruppestørrelse
- Andelen uten rett som får plass
- Stabilitet i personalet - turnover

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

Vedlegg 1. Årsmelding for barnehager per 15. desember 2012

Vedlegg 2. Veiledning til Årsmelding for barnehager per 15. desember 2012

Grunnskole

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa for grunnskole har ansvaret for følgende funksjoner:

Funksjon 202 Grunnskole
Funksjon 213 Voksenopplæring
Funksjon 214 Spesialschooler (utgår fra 2013)
Funksjon 215 Skolefritidstilbud
Funksjon 222 Skolelokaler
Funksjon 223 Skoleskyss

Kunnskapsdepartementet er fagdepartement for arbeidsgruppa for grunnskole, men ansvaret er delegert til Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppa består av representanter fra Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, Fylkesmannen, Kommunenes sentralforbund og Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsgruppa består per juni 2013 av følgende medlemmer:

Per Torstein Tuhus (leder)	SSB
Rita Aanerud	SSB
Manju Chaudary	SSB
Corretta Aluoch Arodi	SSB
Hilde Hjorth-Johansen	Utdanningsdirektoratet
Susanne Skjørberg	Utdanningsdirektoratet
Marit Helen Bakken	Utdanningsdirektoratet Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Roald Fremstad	
Hanne Marie Moum Brun	KS
Arne Rekdal Olsen	KS
Per-Erik Eimhjellen	KS
Baard Krag	KRD

2. Oppsummering og anbefaling

Siden forrige rapport har det vært avholdt 3 møter i KOSTRA gruppa. I tillegg har det vært avholdt et møte den 7. mai i en ad-hoc gruppe. Det har blitt gjort noen mindre endringer i faktaarket som følge av sammenslåing av funksjon 202 og 214 fra 2013 (se kap. 3.5).

Gruppa har utredet om det er mulig å skille ut spesialundervisning fra funksjon 202, grunnskole, men har konkludert med at dette ikke er ønskelig. Arbeidsgruppa har også hatt en gjennomgang av kvalitetsindikatorer i lys av SØF rapporten fra 2012 (se kap. 7.1).

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

KOSTRA grunnskole har ikke eget skjema, men innhenter eksterne data fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI).

Tellingstidspunkt er 1. oktober hvert år. Utarbeidelse og videreutvikling av GSI foregår i et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet, SSB og Waade Information System (WIS). Utdanningsdirektoratet har opprettet en egen faggruppe for GSI som deltar i utviklingen av GSI.

3.2. Kontroller i skjema

GSI har et omfattende kontrollsystem i skjemaet. Faggruppe for GSI har ansvaret for å vedlikeholde og utvikle kontrollene. Kontrollsystemet på skjema bidrar til at mange feil oppdages på et tidlig tidspunkt og blir rettet på skolenivå.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Det publiseres ikke lenger foreløpige GSI tall, endelige tall publiseres i desember.

Det vil si at GSI dataene er endelige når de blir publisert i KOSTRA i mars.

Regnskapsrapporteringen ligger på omtrent samme nivå som tidligere år. Fire kommuner hadde ikke rapportert tall til juni. Svarprosenten for kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS) var om lag 93 prosent til juni.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Grunnskoleområdet har ikke eget revisjonssystem i KOSTRA. Tjenestedataene blir korrigert i GSI før overføring til KOSTRA, og regnskapsdataene blir kontrollert ved mottak. Det er også tatt i bruk en egen applikasjon i KOSTRA for tverrgående revisjon. Denne applikasjonen benyttes for å kontrollere samsvar mellom tjeneste- og regnskapsdata.

3.5. Publisering

Det har vært gjort noen mindre endringer i faktaarket, som følge av at funksjon 202 (grunnskole) og 214 (spesialscole) er slått sammen fra og med 2013. Publiseringen i år er altså den siste publiseringen hvor vi har tall for f214.

Økonomi:

Lagt til 214 i fire indikatorer, endret tilbake til 2008. Endret i kommune samt konsern ark:

Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223, 214), per elev

Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223, 214), per elev

Driftsutgifter til undervisningsmateriell (202, 214), per elev i grunnskolen

Driftsutgifter til inventar og utstyr (202, 214), per elev i grunnskolen

Slettet en indikator:

Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev

Ny mellomregning:

Lønnsutgifter til spesialskoler (214)

GSI:

Inkluderer spesialskoler i elevtall 2008, 2009, 2010.

Grunnskolepoeng:

Lagt til eksternt estimat for grunnskolepoeng 2012 (land og fylker).

Publisering juni 2013

Ingen endringer i de ordinære indikatorene. Kvalitet: Byttet ut "Gjennomsnittlig gruppestørrelse 8-10" med "Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1-10"

Personell: Publisert de samme indikatorene som året før. Det har vært kvalitetsproblemer med tallene fra Oslo i år (se veiledning til KOSTRA).

3.6. Brukerreaksjoner

Det har vært positive tilbakemeldinger på endringene som har blitt gjort i faktaarket de siste årene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)**4.1. Bakgrunn for ønsket endring**

Ingen

4.2. Forslag til endring

Ingen

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Faggruppen for GSI gir innstillinger om ønskede endringer i GSI.

6. Ønskede endringer i faktaark**6.1. Ønskede endringer**

På nåværende tidspunkt er det ingen konkrete planer om å endre eller utvide arket.

6.1.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Andel av 6 åringer som fortsetter i SFO andre året.

6.1.2 Nye nøkkeltall

Ingen

6.1.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen

7. Videreutvikling av KOSTRA**7.1. Kvalitetsindikatorer**

I mandatet for 2013 fikk arbeidsgruppene i oppgave å vurdere mulige indikatorer for å sanere, samt å vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av SØF rapporten som ble presentert på møtet i Samordningsrådet i 2012.

Kvalitetsindikatorer, har vært tema på to møter, i mars og juni. Arbeidsgruppa har vurdert forslagene fra SØF rapporten, men har ikke ønsket å ta disse med videre i diskusjonen.

Gruppa har kommet frem til forslag til nye indikatorer på kort og lang sikt. På kort sikt ønsker vi også å arbeide videre med kvalitetsindikatorer i en ad-hoc gruppe som vil se nærmere på noen av disse indikatorene.

Følgende indikatorer ligger under kvalitetsarket per juni 2013:

Gjennomsnittlige grunnskolepoeng
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring
Andel av 6 åringer som fortsetter i SFO andre året
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. årstrinn

Forslag til endringer i kvalitetsindikatorer på kort sikt:

Arbeidsgruppa ønsker å fjerne indikatoren ”Andel av 6 åringer som fortsetter i SFO andre året”. Gruppa begrunner dette med at denne indikatoren var aktuell ved 6 års reformen, men at denne indikatoren ikke lenger er et mål for kvalitet.

Gruppa har ett forslag til ny kvalitetsindikator:

-Antall barn i sfo per årsverk

- Data til denne indikatoren foreligger i dag (GSI og registerbasert personellstatistikk), så det medfører ingen ekstra rapporteringsbyrde. Gruppa ønsker å se nærmere på hvordan denne best kan utformes før den eventuelt blir lagt til som kvalitetsindikator.

Forslag til kvalitetsindikatorer på lang sikt:

Nasjonale prøver, elevundersøkelsen og eksamen er viktige kvalitetsindikatorer for å måle resultat og er standardisert. Per i dag ligger dette i skoleporten, og hvorvidt dette skal inn i KOSTRA er ikke avklart.

På lengre sikt kan det også være aktuelt med flere indikatorer fra GSI, for eksempel ”andel av spesialundervisning på 1.-4. trinn, for å måle ”tidlig innsats”. Det har også kommet inn forslag om å utvikle en indikator om fravær i grunnskolen. Per i dag finnes ikke gode data for dette.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Publisering av konsernregnskap gir et mer helhetlig bilde av grunnskolesektoren, særlig i de kommunene som har KF, eller IKS. Samtidig gir det en del merarbeid i form av å vedlikeholde to faktaark i stedet for ett. Ved forespørsler anbefaler vi å bruke konsern tall.

7.3. Annet

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

Ingen

Kommunale helse- og omsorgstjenester

1. Innleiing

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetting

I 2012 ble det besluttet å slå sammen tidligere arbeidsgruppe for hhv. Kommune-helsetjeneste og pleie og omsorg, til én gruppe; arbeidsgruppe for kommunale helse- og omsorgstjenester.

Arbeidsgruppens sammensetning:

Kommunal- og regionaldepartementet	Odd-Sigurd Vegsund
Helse- og omsorgsdepartementet	Kari Eika
KS	Anne Jensen
KS	Anne Gamme
KS, Tolga kommune	Kjetil Brodal
KS, Hamar kommune	Halvor Haug
Helsedirektoratet	Nina Brøyn
Helsedirektoratet	Linda Haugan
Norsk Sykepleierforbund	Merete Lyngstad (fra høsten 2013)
KS / Oslo kommune	Martin Fjordholm
Bergen kommune	Brynjar Skaar
Statistisk sentralbyrå	Espen Ottesen Vattekar
Statistisk sentralbyrå	Helge Næsheim
Statistisk sentralbyrå	Trond Ekorndrud
Statistisk sentralbyrå	Dag Abrahamsen

For å ivareta regionale interesser og erfaringer, ble også fylkesmannsembetet ved Fylkesmannens arbeidsutvalg/FM Buskerud invitert til å delta i den nye gruppen. De sa seg interessert, men det er ikke blitt utnevnt representant herfra.

1.1.2. Rammer for gruppa sitt arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Gruppa har ansvar for å utvikle skjema for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjon innenfor følgende KOSTRA-funksjoner:

120 Administrasjon (årsverk i kommunale helse- og omsorgstjenester)

232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste

233 Annet forebyggende helsearbeid:

- Miljørettet helsevern
- Annet forebyggende arbeid

234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse

241 Diagnose, behandling og re-/habilitering.

253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon

254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende

255 Medfinansiering, somatiske tjenester

256 Akutthjelp, helse- og omsorgstjenester

261 Institusjonslokaler

Hovedtallene for brukere av omsorgstjenester hentes fra og med 2007-årgangen fra IPLOS-registeret (<http://www.ssb.no/iplos/>).

Tre skjema dekker øvrig tjenesterapporteringen for disse funksjonene:

Skjema 1 Personell og virksomhet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten:

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/1.pdf

Skjema 4. Helse- og omsorgstjenester - samleskjema
http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/4.pdf
Skjema 5. Helse- og omsorgsinstitusjoner
http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/5.pdf

I tillegg brukes følgende datakilder:

- SSB sitt registerbaserte personellstatistikk, som bl.a. bygger på:
 - NAV sitt Arbeidsgiver- og arbeidstakerregister
 - Norsk utdanningsdatabase (NUDB)
 - helsepersonellregisteret til Helsedirektoratet
- NAV sitt fastlegeregister

Det vises også til:

- samleveiledning for tjenesterapportering fra kommunene
http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/samleveiledning_kommune_2012.pdf
- Retningslinjer for inndeling av kommunal virksomhet i Enhetsregisteret og innmelding av tilsatte i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret:
http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/kommuner-inndelingsregler_2012.pdf

I 2013 ble det etablert en egen KOSTRA-arbeidsgruppe for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene. Denne gruppen har et særskilt ansvar for å gi innspill til andre KOSTRA-arbeidsgrupper for å utvikle datagrunnlag og indikatorer som kan belyse psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene, herunder utfordringer knyttet til samhandlingsreformen (inkl. finansielle virkemidler), forebygging og folkehelse. De to arbeidsgruppene har samarbeidet med dette som formål.

1.1.3. Møter i arbeidsgruppen

Det er holdt to møter i rapporteringsperioden:

- 10. desember 2012
- 25. april 2013.

Det planlegges samtidig flere møter høsten 2013 hvor tema bl.a. vil være gjennomgang av innholdet og struktur for faktaarkene, kvalitetsindikatorer og forebyggende helsearbeid.

I tillegg til arbeidsgruppemøter ble det, i regi av SSB, arrangert et statistikkseminar om samhandlingsreformen 14. februar 2013. Her deltok representanter fra hhv. Fylkesmannen i Buskerud, Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, Helse Sør-Øst RHF, Kommunal- og regionaldepartementet, Oslo kommune og Statistisk sentralbyrå som var til stede. Alle representanter fra arbeidsgruppen for KOSTRA helse- og omsorgstjenester var invitert til å delta.

Referat, sakspapir og presentasjoner fra arbeidsgruppemøtene er lagt ut på <http://www.ssb.no/102946/referater-helse-og-omsorgstjenester>

Presentasjoner og oppsummering fra samhandlingsseminaret er lagt ut på <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommune-stat-rapportering/referater-samhandling-helse-og-omsorg>

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Siste periode (august 2012 - juni 2013) har også vært aktiv for arbeidsgruppen, ikke minst i forbindelse med samhandlingsreformen. Innføringen av de nye

samhandlingsfunksjonene 255 Medfinansiering, somatiske pasienter og 256 Akutthjelp, helse- og omsorgstjenesten, i tillegg til nye spørsmål i skjema 5 ser ut til å gi nyttig informasjon om samhandlingsaktivitet i kommunene. Arbeidsgruppen jobber kontinuerlig med å utvikle relevant statistikk om samhandlingsreformen. I tillegg er det viktig å videreføre den allerede etablerte statistikken på området.

Innhenting og kontroll av 2012-tal gikk som normalt. Samtidig så skjema-inngangen for 2012-data ut til å være noe lavere før 15.marspubliseringen enn på tilsvarende tidspunkt i fjor. IPLOS hadde framskyndet rapporteringsfrist fra 15.februar til 15.januar, noe som resulterte i at alle kommuner hadde sendt inn data for 2012 da siste uttrekk for publisering 15.3 ble gjort. Bortsett fra noen få manglende avlastningboliger, var alle skjema innrapportert til publisering 17.juni 2013.

Selv om arbeidsgruppene for tidligere kommunehelsetjenesten og pleie og omsorgstjenester ble slått sammen til en felles KOSTRA arbeidsgruppe, har SSB i en overgangsfase valgt å fortsatt publisere tall for de to de områdene hver for seg. Samhandlingsreformen vil bli presentert på begge områder (ev. med noe ulik vinkling). Arbeidsgruppen vil i løpet av høsten ta stilling til hvordan en sammen-slåing av områdene best skal gjøres når det gjelder felles publiseringsløsning etc.

Samhandlingsreformen med ny lov om folkehelse gjør at det er behov for mer informasjon om folkehelsearbeid i kommunene. Helsedirektoratet ønsker derfor å innlemme flere spørsmål om dette i KOSTRA i framtida. SSB har bedt Helse-direktoratet om å bruke KOSTRA arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester som kontaktpunkt i denne prosessen. Helsedirektoratet har kommet med forslag til mulige spørsmål som de ønsker inn, og en vurdering av disse må gjøres av arbeidsgruppen høsten 2013/våren 2014.

SSB foreslår at timeverksrapporteringen under punkt 4-1 for helsestasjons- og skolehelsetjenesten blir fjernet fra skjema 1, fra og med 2013-rapporteringen. I 2011 gjorde SSB en overgang fra skjema til registerbaserte tal i publiseringen av årsverk for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (funksjon 232). Dette forutsetter samtidig at SSB må drive oppfølging av kommuner med store avvik mellom rapportering i skjema og register i løpet av høsten 2013.

Arbeidsgruppen foreslår overfor Samordningsrådet at KOSTRA skjema 1 fortsetter med spørsmålet om kommunen har etablert frisklivssentral. I tillegg foreslås det hvert tredje år å inkludere flere utdypende spørsmål om frisklivssentralene. Tanken er etter hvert å gå over til utvidet spørring bare hvert femte år. Siden slike ikke-årlige utvidelser må anses som et prinsipielt spørsmål som Samordningsrådet må ta stilling til, avventer arbeidsgruppen ev. videre arbeid med konkrete spørsmål til etter Samordningsrådet s behandling. I forhold til faste årlige spørsmål, vil slike mer sporadiske spørsmål kreve ekstra ressurser, som det er naturlig at belastes dataeier, jf. KOSTRA-mandatet.

I utgangspunktet skulle skjema 1 blitt utvidet med ett spørsmål om antall 2-åringer som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetjenesten grunnet orale forhold. Helsedirektoratet fulgte opp alle fagsystemleverandørene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten høsten 2012, men det har ikke lyktes å få på plass en registreringsordning for alle fagsystemleverandører p.t. SSB og Helse-direktoratet følger opp saken høsten 2013, i tett samarbeid med arbeidsgruppen for KOSTRA tannhelse.

Ny helselovgivning forventes å påvirke regnskapsføringen på funksjon 243 – *Tilbud til personer med rusproblemer*. Flere KOSTRA-arbeidsgrupper, inkludert gruppen for helse- og omsorgstjenester, har arbeidet med problemstillingen i 2013. Grensedragningen mellom sosialtjeneste på den ene side og helse- og omsorgstjeneste på den andre side, er forskjøvet og endret med nye lover og forskrifter.

Berørte KOSTRA-arbeidsgrupper (sosialtjeneste, helse- og omsorgstjeneste og psykisk helsearbeid og rusarbeid) er enige om at de mindre tekstlige endringene i funksjon 243, samt funksjon 253 – *helse- og omsorgstjenester i institusjon* som ble gjennomført for regnskapsåret 2013, er tilstrekkelig også for regnskapsåret 2014. Det nedsettes en egen underarbeidsgruppe for å gjøre en helhetlig vurdering av behovet for funksjoner knyttet til rusarbeid og psykisk helsearbeid. Arbeidet skal ledes av Helsedirektoratet. Gruppen nedsettes våren 2013 og starter sitt arbeid høsten 2013. Målet er å fremme et enhetlig forslag til Samordningsrådet i 2014 (se punkt 4.1).

KOSTRA-arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommune har gitt tilbakemelding til arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester om at det er viktig at antall plasser i helse- og omsorgsinstitusjoner avsatt for personer med psykiske lidelser og ruslidelser blir samlet inn, og også inkluderer plasser for tidsbegrenset opphold. Forslag er fremmet fra arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester (se punkt 5.2).

2.2. Arbeidsgruppen sine anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at timeverksrapporteringen under punkt 4-1 for helsestasjons- og skolehelsetjenesten blir fjernet fra skjema 1, fra og med 2013-rapporteringen. Bakgrunnen er en dobbeltrapportering som har blitt gjennomført i overgangen til registerbaserte årsverk. Tre år med dobbeltrapportering er etter arbeidsgruppens syn tilstrekkelig for å følge opp de kommunene med størst avvik mellom årsverk hentet fra skjema og register.

Arbeidsgruppen anbefaler at Samordningsrådet åpner for at KOSTRA skjema 1 hvert tredje år utvides med flere utdypende spørsmål om frisklivssentralene. Etter hvert foreslås slik utvidet spørring bare hvert femte år.

Arbeidsgruppen anbefaler at indikatorer hentet fra KUHR-databasen om fastlegekonsultasjoner på kommunenivå blir innlemmet f.o.m publiseringen i mars 2014. Hvilke indikatorer som tilslutt innføres avhenger av SSB sin utredning av datagrunnlaget fra KUHR-databasen, og hva arbeidsgruppen blir enige om.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Endringer i skjema gjaldt først og fremst samhandling. Her hadde en splittet spørsmålet i skjema 5 om medisinske plasser generelt, i 6 kategorier, basert på spesifikasjonsfeltet fra 2011, samt lagt til spørsmål om finansiering og interkommunalt samarbeid (se mer punkt 5.5).

I tillegg ble også de kommunale institusjoner innen rusomsorg inkludert i skjema 5, som følge av ny forskrift om helse- og omsorgsinstitusjoner, der rusinstitusjonene listes på linje med sykehjem o.l. I påvente av avklaring fra helsemyndighetene for hvordan plassene her skal håndteres, inkluderes de ikke i dagens statistikk. I forbindelse med rapportering her, har SSB hatt løpende kontakt med Oslo kommune, som har de fleste av disse institusjonene med kommunalt eierskap.

Skjema 1 og 4 hadde ingen nye spørsmål for 2012-rapporteringen.

3.2. Kontroller i skjema

I skjemaene er det hovedsaklig kontroller på utfylte felt. Skjemaene har i tillegg noen logiske kontroller.

I revisjonsarbeidet for skjema 1 kommunehelse ble et nytt analyse- og editeringssystem utviklet og tatt i bruk av SSB. Systemet gjør det enklere å fange opp feilrapporteringer, samt å følge opp kommuner og bydeler tettere og mer effektivt når det gjelder tilbakemelding. For mer om det nye editeringssystemet, se punkt 3.3 og 3.4)

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Ved publisering av ureviderte tal 15. mars var svarprosenten noe lavere enn for tidligere årganger. Ved publiseringa 15. juni hadde alle kommuner og bydeler innrapportert skjema 1,4 og 5, med unntak av noen få avlastningsboliger på skjema 5. Purring av kommunene har foregått på e-post, i tillegg blei sju kommuner purret per telefon – til rådmannen for de to siste. I revisjonsarbeidet har kommunene blitt kontaktet via det nye tilbakemeldingssystemet, som er en modul i det nye editeringssystemet utviklet på seksjon 330.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Meningen er at responssystemet skal gjøre kontakten mellom oppgavegiverne og SSB lettere. En lignende versjon har vært brukt på andre KOSTRA-område tidligere (KOSTRA tannhelse) og på skjema i spesialisthelsetjenesten. På grunn av at systemet er noe endret fra sist gang det var i bruk, må man nok regne med noen barnesykdommer første året. Det virker likevel som de fleste oppgavegiverne som har brukt systemet i år, har forstått hvordan det skal brukes. Systemet vil fortsatt være gjenstand for forbedringer, og utvides nå til skjema 4 og 5.

Det nye analysesystemet gjør det mulig å gjennomføre logistiske kontroller til revideringsforemål på alle innrapporterte variabler i skjema, og muliggjør tverrgående revisjon, dvs. sammenkobling og analyse av informasjon fra ulike kilder, som for eksempel mottakere, årsverk og regnskap. Systemet kommuniserer både med SSBs revisjonssystem Dynarev og responssystemet og gjør arbeidet med å fange opp de åpenbare feilrapporteringene lettere.

3.5. Publisering

3.5.1. Endringer i publisering:

”Åpningstid ved helsestasjon for ungdom. Sum timer per uke” er ikke lenger mulig å publisere på grunn av fjerning av spørsmål om antall helsestasjoner i hver kommune. Kommuner med flere enn en helsestasjon for ungdom vil derfor ikke ha sammenlignbare tall med kommuner med bare en helsestasjon. Det har kommet forslag internt i gruppa om å be kommunene rapporterte samlede antallet timer åpningstid. Kommuner med flere enn en helsestasjon for ungdom vil da måtte rapportere antallet timer totalt for alle helsestasjonene. Arbeidsgruppen må diskutere dette videre i løpet høsten 2013, før nytt skjema skal utarbeides.

Arbeidsgruppen må ellers se på utgiftsindikatorer som inkluderer alle funksjonene i den nye helse- og omsorgstjenesten. I år ble det valgt en mellomløsning der de gamle indikatorene utgifter til kommunehelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenestene ble videreført. I tillegg ble variabler som inkluderte alle funksjonene publisert på nivå 3. Under gjennomgangen av faktaarkene i løpet av høsten 2013 er dette noe som må diskuteres.

3.5.2. Nasjonale tall

For tredje gang ble det publisert sumtall for landet, fylker og KOSTRA-grupper på nivå 3 grunnlagstall. For de kommunene som ikke har levert tal, ble det beregnet et estimat (for eksempel basert på innbyggertall), eller man kan velge å imputere fjorårstall. Spesielt i mars-publiseringen, der en del kommuner tradisjonelt mangler, vil dette være av interesse.

Det bør ellers nevnes at det er arbeidskrevende å foreta en full gjennomgang av hvilke typer estimat som passer best for samtlige av variablene i faktaarkene, og en prioriterer her de mest etterspurte variablene. Etter planen skal det høsten 2013 gjennomføres en analyse av estimat-metode for samtlige variabler for om mulig plukke ut variabler der estimatet ikke treffer.

3.6. Brukerreaksjoner

Tilbakemeldinger fra brukere av data varierer noe etter hvilke type skjema det gjelder. Samtidig var det relativt mange henvendelser i for- og etterkant av 15. marspubliseringen. Det tyder på at kommunene sjekker tallene sine – noe som bidrar til god kvalitetssikring. I tillegg får SSB en del henvendelser fra helsemyndighetene.

Nye nettsider for SSB har til en viss grad berørt KOSTRA. Reaksjonene er her noe blandet; noen synes det er blitt mer oversiktlig, mens andre ikke finner sidene og oppsett der de er vant.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen fikk gjennomslag i Samordningsrådet for KOSTRA i september 2011 for forslaget om å opprette to nye funksjoner tilknyttet samhandlingsreformen fra og med regnskapsåret 2012:

- 255 Medfinansiering, somatiske pasienter
- 256 Akutthjelp, helse- og omsorgstjenesten

Arbeidsgruppen fikk ikke gjennomslag i Samordningsrådet for KOSTRA i september 2012 for forslaget om å opprette tre nye arter fra og med regnskapsåret 2012:

- 410 Overføring til helseforetak/regionale helseforetak (HF/RHF)
- 310 Kjøp fra HF/RHF
- 705 Refusjon fra HF/RHF

Arbeidsgruppen vil ikke foreslå en oppretting av disse tre artene på nytt i år, men ser ikke bort i fra at forslaget kan komme opp på nytt til neste år. Det må vurderes om de allerede etablerte artene i stor nok grad fanger opp hvordan pengene blir brukt i forbindelse med samhandlingsreformen.

For øvrig henviser arbeidsgruppen til rapport fra KOSTRA-arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid når det gjelder muligheter og begrensninger i å synliggjøre psykisk helsearbeid og rusarbeid i KOSTRAs funksjonskontoplan. Arbeidsgruppen slutter seg til denne gruppens forslag om å etablere en egen underarbeidsgruppe som starter sitt arbeid høsten 2013 og som har som mål å fremme forslag for en helhetlig løsning for Samordningsrådet høsten 2014.

4.1. Presisering av drift og vedlikehold i f256

4.1.1. Bakgrunn for ønsket endring

Den nye tilbudet om døgnopphold for øyeblikkelig hjelp i betjent av kommunene begynte så smått i 2012, med drøyt 100 plasser og 50 millioner i utgifter. Arbeidsgruppen har fått innspill fra en kommune som ønsker en presisering om hvorvidt utgifter til institusjonslokaler skal inngå i den nye KOSTRA-funksjonen 256 Akutthjelp, helse- og omsorgstjenesten, eller om også disse utgiftene skal føres på funksjon 261 Institusjonslokaler. For vanlige sykehjemsplasser utgjør vanligvis

driftsutgifter kun rundt 10 prosent av totalutgiftene knyttet til institusjon. Selv for større kommuner dreier seg om få plasser, og en ev. kontering av driftsutgiftene til funksjon 261 medfører derfor forholdsmessig mye arbeid for den enkelte kommune. Ettersom det samtidig er viktig å synliggjøre samhandlingsreformens totale utgifter for kommunene, foreslår arbeidsgruppen at også utgifter til drift av lokalet inkluderes i funksjon 261.

Alternativt kan det presiseres at utgiftene til lokaler føres på f261 – slik at det gjøres likt.

4.1.2 Forslag til endring

256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenester

Utgifter til tilbud om døgnopphold for personer med behov for akutthjelp. Som følge av samhandlingsreformen vil det fra 2016 bli en plikt å tilby døgnopphold til personer med behov for akutthjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5 tredje ledd. Overføringene fra de regionale helseforetakene knyttet til døgnopphold for øyeblikkelig helsehjelp skal føres som inntekt på denne funksjonen.

endres til

256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenester

Utgifter til tilbud om døgnopphold for personer med behov for akutthjelp. Som følge av samhandlingsreformen vil det fra 2016 bli en plikt å tilby døgnopphold til personer med behov for akutthjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5 tredje ledd. Overføringene fra de regionale helseforetakene knyttet til døgnopphold for øyeblikkelig helsehjelp skal føres som inntekt på denne funksjonen.

Også utgifter til drift og vedlikehold av lokalet for akutt døgnopphold føres her, og ikke på funksjon 261 som for andre institusjonsplasser.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Skjema 1 Kvalitetsindikator for tannhelse i

5.1.1. Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppen ønsker følgende spørsmål inn i skjema 1, under punkt 4 *”Antall 2-åringer som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetjenesten på grunn av orale forhold”*

Arbeidsgruppen har tidligere gått inn for å innlemme spørsmål i skjema 1 som gjør det mulig å etablere en kvalitetsindikator. Indikatoren vil mellom anna kunne si noe om barnevern-aspektet som er en viktig del av helsestasjonstjenesten. Videre vil en til en viss grad få kartlagt behovet blant 2-åringer når det gjelder å få en tannlegekonsultasjon. Helsedirektoratet vil i samarbeid med SSB følge opp implementeringen av spørsmålet ved å kontakte fagsystemleverandører og helsestasjonene i august 2013.

Samordningsrådet har tidligere gitt klarsignal for å innlemme spørsmålet, og slik det ser ut p.t. er det mest sannsynlig at registrering kan starte f.o.m. 2013. Dette vil bety at man tidligst kan innlemme det i skjema 1 i 2014.

5.1.2. Forslag til endring

Under forutsetning av at alle fagsystemleverandører innen 1. september 2013 kan forsikre at spørsmålet vil være tilgjengelig innen 1. oktober 2013, foreslår arbeidsgruppen følgende spørsmål inn i skjema 1, under punkt 4

”Antall 2-åringer som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetjenesten på grunn av orale forhold”

5.2. Skjema 1: spørsmål om folkehelse i KOSTRA

5.2.1. Bakgrunn for endring

Samhandlingsreformen med ny lov om folkehelse gjør at det er behov for mer informasjon om folkehelsearbeid i kommunene. Helsedirektoratet ønsker derfor å innlemme flere spørsmål om dette i KOSTRA i framtida. Bakgrunnen er et behov for å se folkehelse mer helhetlig i KOSTRA.

Samhandlingsreformen setter krav til staten om å følge med på folkehelsearbeidet i kommuner og fylkeskommuner. For å gjøre dette trengs mer informasjon enn det som er tilgjengelig per i dag. Denne informasjonen vil være nyttig for kommunene selv til å se status på ulike område, i arbeidet med videreutvikling, og som et ledd i benchmarking-tenkning. Helsedirektoratet ser det i denne sammenheng som mest hensiktsmessig å bruke KOSTRA som kanal, da flere enkeltundersøkelser i regi av dem selv kan framstå ukoordinert overfor kommunene.

SSB har bedt Helsedirektoratet om å bruke KOSTRA arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester som kontaktpunkt i denne prosessen. Dersom det er andre grupper som er mer relevante blir Helsedirektoratet og informasjon kanalisert videre til de aktuelle arbeidsgruppene.

Helsedirektoratet arbeider nå direkte inn mot arbeidsgruppen for KOSTRA KNNM for å få inkludert spørsmål om folkehelse i planarbeidet i kommunene og fylkeskommunene i hhv. KOSTRA skjema 20Plan. Fysisk planlegging og KOSTRA skjema 51.

Helsedirektoratet ser for seg at de vil foreslå flere spørsmål om folkehelse som skal inn i KOSTRA etter hvert, og har i den sammenheng oversendt et forslag til SSB hvor de foreslår at spørsmål og registrering av ressursbruk innenfor miljørettet helsevern (funksjon 233) under punkt 2, 3 og 4 i skjema 1 kan utgå. Samtidig ønsker de å videreføre rapporteringen om folkehelse under punkt 5.

Helsedirektoratet mener det er et klart behov for bedre og mer regelmessig rapportering av skolens og barnehagenes godkjenningsstatus og kommunens tilsynspraksis på dette området. Flere eksempel på spørsmål har blitt skissert, og må behandles i arbeidsgruppen i løpet av høsten 2013.

Myndighetene bruk av KOSTRA til kontroll av lovpålagte oppgaver må balanseres bedre slik at informasjonen som blir samlet inn er nyttig for kommunene til å sammenligne seg med hverandre og over tid. Samtidig mener arbeidsgruppen at KOSTRA ofte er et bedre alternativ dersom det likevel skal drives særrapportering innenfor et område.

5.2.2 Forslag til endring

Det er ingen konkrete forslag til nye spørsmål om folkehelse i år.

Helsedirektoratet har oversendt SSB en rekke potensielle tema/spørsmål, men disse har ikke blitt behandlet i arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen må også undersøke grundigere om det allerede rapporteres på noen av spørsmålene som er foreslått. Dette arbeidet må følges opp videre av SSB og Helsedirektoratet høsten 2013 (se vedlegg 10.3)

5.3. Skjema 1: Nye spørsmål om frisklivssentraler i KOSTRA

5.3.1. Bakgrunn for endring

Forebyggende helsetjenester styrkes og kommunene anbefales å etablere frisklivssentraler.

Fra 2008 til 2012 har antall kommuner som har frisklivssentral økt fra 42 til 150. Per i dag stilles det kun ett spørsmål: om kommunen har etablert frisklivssentral. Helsedirektoratet har gjennomført flere kartlegginger av frisklivssentraler, sist i 2011.

En mer utfyllende registrering av frisklivssentraler i KOSTRA vil kunne erstatte Helsedirektoratets kartlegging, og framstå som mer koordinert. I forhold til faste årlige spørsmål, vil slike mer sporadiske spørsmål kreve ekstra ressurser, som det er naturlig at belastes dataeier, jf. KOSTRA-mandatet.

Arbeidsgruppen anbefaler en utvidet kartlegging av frisklivssentraler hvert tredje år. Etter hvert går man over til å ha denne utvida spørringen bare hvert femte år. Hensikten med spørsmålene er å kartlegge omfang, tilbud og kompetanse, i et *følge-med* perspektiv. . Helsedirektoratet har oversendt SSB en rekke potensielle tema/spørsmål som er benyttet ved tidligere kartlegginger (se vedlegg 10.2), men disse vil ikke bli behandlet i arbeidsgruppen før Samordningsrådet ev. har gitt sin tilslutning.

Arbeidsgruppen anser slike ikke-årlige utvidelser som et prinsipielt spørsmål som Samordningsrådet må ta stilling til.

5.3.2. Forslag til endring

Arbeidsgruppen anbefaler at skjema 1 kan brukes til en utvidet kartlegging med ujevne mellomrom (3-5 års intervall).

5.4. Skjema 5, punkt 3: Presisering av spørsmål om plasser som er avsatt for spesielle formål i

5.4.1. Bakgrunn for endring

Spørsmålet dreier seg om plasser som er avsatt (budsjettert) for spesielle formål, blant annet for personer med psykiske lidelser og for rusomsorg. Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid har gitt innspill om at det ikke er klart angitt om det kun er plasser for langtidsopphold eller også for tidsbegrensede opphold som skal rapporteres. Det ser ut til at mange kommuner kun har rapportert plasser avsatt for langtidsopphold. Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid ønsker at alle plasser avsatt for personer med psykiske lidelser og for rusomsorg skal rapporteres, uavhengig av oppholdstid.

I møte i KOSTRA-arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester 25.april ble det drøftet om det er aktuelt å presisere at plasser skal registreres uavhengig av oppholdstid, eller om skjemaet bør utvides med egne spørsmål for tidsbegrenset opphold og rehabilitering. Konklusjonen ble at det bør presiseres at også plasser avsatt til tidsbegrenset opphold for personer med psykiske lidelser eller rusproblemer skal rapporteres. Se også rapport fra Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid, punkt 5.2.

5.4.2. Forslag til endring

I skjema 5, punkt 3, presiseres at plasser i tilrettelagt avdeling for personer med psykisk lidelser/ rusomsorg også gjelder tidsbegrenset opphold.

5.5. Skjema 5, punkt 3: Tidsbegrenset opphold – autosum og «annet»-kategori

5.5.1. Bakgrunn for endring

For 2012-rapporteringen oppsto det en del misforståelser siden det ikke klart nok framgikk at antall tidsbergense plasser i alt også inkluderer de nye kategoriene for medisinsk innleggelse. Det foreslå derfor at totaltallet flyttes nederst, og summeres automatisk. Da er det naturlig at det også legges inn et nytt spørsmål: «Annen type tidsbegrensede plasser som ikke er nevnt over».

5.5.2. Forslag til endring

I skjema 5, p 3 foreslås følgende:

- a) «Plasser spesielt avsatt for tidsbegrenset opphold» flyttes nederst i bolken, gis navnet
«Plasser spesielt avsatt for tidsbegrenset opphold **totalt**», og autosummeres
- b) Det legges til et nytt spørsmål: «Annen type tidsbegrensede plasser som ikke er nevnt over (spesifiser i kommentarfeltet)».

5.6. Skjema 5, punkt 4 Bygningsmessig utforming

5.6.1. Bakgrunn for endring

Et av områdene SSB ser mest feil, er inkonsistens mellom antall plasser og antall rom; Dersom en del av rommene er beregnet for flere personer, teller en disse som bare 1 plass. Omvendt kan to beboere på ett rom beregnet for én person feilaktig telles som to plasser. Av den grunn kan en sammenstilling av punkt 4 med plasser gi bedre konsistens mellom plasser og rom.

5.6.2. Forslag til endring

Skjema 5, punkt 4 «Bygningsmessig utforming» flyttes til egen side sammen med plasser fra punkt 2 ,med ny overskrift «3. Plasser og rom».

6. Ønskede endringer i faktaark

Generell vurdering av faktaarket.

Arkene ser ut til å fungere tilfredsstillende. Dog er det mye forvirring forårsaket av at kommunekasse og konsern har hvert sitt ark. De store arkene er også temmelig uoversiktlige. Samtidig planlegger arbeidsgruppen i løpet av høsten 2013 en totalgjennomgang av alle de ulike faktaarkene på nivå 2 og 3. Alle variabler og indikatorer må vurderes, og, i tillegg må arbeidsgruppen vurdere ny publiseringsløsning for det nye området «kommunale helse- og omsorgstjenester».

Arbeidsgruppen har ikke kommet opp med konkrete forslag til endringer av strukturen på faktaarkene i forhold til slik de er i dag. Samtidig er arbeidsgruppen inneforstått med det må gjøres endringer både i forhold til antallet variabler, indikatorer og mest sannsynlig antallet faktaark. Det blir i så måte viktig å ha god dialog med formidlingsavdelingen i dette arbeidet.

6.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

6.1.1. Årsverk av leger/ fysioterapeuter pr 1 000 plasser i institusjon

Samtidig ønsker arbeidsgruppen å fjerne lege-/fysioterapeutårsverk per 1000 plasser i sykehjem, siden lege-/fysioterapeuttimer pr sykehjemsbeboer allerede eksisterer. Følgende indikatorer blir foreslått fjernet fra faktaarket, nivå 2:

- Årsverk leger pr 1 000 plasser i institusjon
- Årsverk fysioterapeuter pr 1 000 plasser i institusjon

6.2. Nye nøkkeltall

6.2.1. Videreutdanning

(Repetert frå 2012-rapporten)

Det vert vist til rapport til Samordningsrådet for 2011. Her blei det foreslått å sjå nærare på indikatorar for vidareutdanning hausten 2011. Dette fell til dels inn under arbeidet med samhandlingsreforma. Spørsmålet ein ønskjer å få svar på er om det er mogleg å etablere registerbaserte indikatorar tilsvarande spørsmåla som fram til 2007-årgangen inngjekk i skjema 1 Personell og verksemd i

kommunehelsetenesta, skjema 4 Pleie og omsorgstenester, samleskjema og skjema 7 Personell og verksemd i sosialtenesta:

- Vidareutdanning for helse- og sosialsektoren, eldreomsorg/aldersdemens/gerontologi (669914) Kva med tilsvarande utdanning for sjukepleie?
- Vidareutdanning i sjukepleie, onkologi (kreftomsorg) 661114 (661123 og 661106)
- Vidareutdanning for helse- og sosialsektoren, habilitering og rehabilitering 669925
- Vidareutdanning i vernepleie, målretta og metodisk miljøarbeid 661303
- Vidareutdanning for helse- og sosialsektoren, arbeidsmiljøretta helsevern 669913
- Vidareutdanning i vernepleie, rusomsorg 661302
- Vidareutdanning for helse- og sosialsektoren, rusproblematikk 669918

SSB følgjer dette opp internt i løpet av hausten og utarbeider eit forslag til kva indikatorar som kan publiserast. Forslaget vil bli presentert for KOSTRA arbeidsgruppa, slik at dei kva ta stilling til kva som skal publiserast. Forslaget til SSB bør drøfta kva faktaark det vil vera mest hensiktsmessig å publisera registertala for gruppene nemnd ovanfor, samt ev. andre grupper. Forslaget må også ta stilling til kva nivå ein ønskjer å publisera tala på. For enkelte vidareutdanningar kan ein risikera at tala på kommunenivå blir for små. Forslag om ev. nye vidareutdanningsindikatorar bør ferdigstillast i løpet av november 2013.

6.2.2. Nye indikatorer om konsultasjoner hos fastlege med KUHR som datakilde

Arbeidsgruppen ønsker å innføre nye indikatorer som gjelder bruken av fastlegetjenesten i faktaarkene, med konsultasjoner hentet fra KUHR-databasen (Kontroll og utbetaling av helserefusjoner) som datakilde. Arbeidsgruppen stilte seg bak forslaget til vedtak som var sendt ut i sakspapirene i forkant av arbeidsgruppemøte i april. Samtidig ønsket arbeidsgruppen en nærmere utredning for å avgjøre om indikatorer skal ta utgangspunkt i legens praksiskommune og/eller pasientens bostedskommune. De ulike alternativene måler ulike fenomen. Mens indikatorer med utgangspunkt i legens praksiskommune illustrerer tjenesteproduksjonen i en kommune, vil indikatorer med utgangspunkt i pasientens bostedskommune si noe om bruk av tjenesten og indirekte om tjenestebehovet til befolkninga i en valgt kommune.

Arbeidsgruppen kom frem til at det er ønskelig å utrede ulike alternative beregninger, og eventuelt publisere flere indikatorer, slik at både tjenesteproduksjon og bruk av fastlegetjenesten blir belyst. Kommunene trenger innsikt i tjenestetilbud i egen kommune, men også bruk av fastlegetjenester i andre kommuner. Oslo kommune påpekte at det vil være ønskelig å få tallene publisert på bydelsnivå.

SSB vil se nærmere på de ulike alternativene som inkluderer legens praksiskommune og pasientenes bostedskommune i løpet av vår og sommer, og melde tilbake til arbeidsgruppen om funnene. Ved å koble opplysninger om legens praksiskommune og pasientens bostedskommune, kan det også være mulig å lage indikatorer som illustrerer "egenproduksjon", hvor stor andel av konsultasjonene som gjelder pasienter bosatt i kommunen, hvor stor andel som gjelder pasienter fra andre kommuner. Oslo kommune antar at om lag 100 000 personer bosatt i annen kommune bruker fastlege i Oslo. I områder hvor mange pendler, vil det sannsynligvis være vanlig å velge fastlege på arbeidssted fremfor i bostedskommunen. Mindre kommuner med mange studenter er også eksempel på kommuner hvor man vil forvente forholdsvis høy andel konsultasjoner for ikke-bosatte.

I utredningen vil SSB i tillegg vurdere hvordan beregninger med utgangspunkt i pasientens bostedskommune skal gjøres. Det må vurderes om bostedskommune på konsultasjonsdato eller bostedskommune per 31.12. er best egnet..

Helsedirektoratet er svært interesserte i fastlegestatistikken. Det trengs mer data fra allmennlegetjenesten, og Helsedirektoratet ønsker å få et bilde av hva som skjer i fastlegetjenesten. Samtidig er de skeptiske til å bruke diagnose fra KUHR, og synes i den sammenheng at det er bra at det ikke er foreslått diagnose publisert i KOSTRA-tala.

Ellers presiseres det at de nye indikatorene ikke vil føre til mer rapportering for kommunene – tallene hentes fra register som uansett er tilgjengelige.

Arbeidsgruppen går inn for at følgende indikatorer om fastlegekonsultasjoner på kommunenivå skal bli utredet i løpet av vår og sommer, for så å eventuelt bli innlemmet f.o.m. publiseringen i mars 2014:

- Antall konsultasjoner (legens praksiskommune) per 1000 innbyggere (alle i kommunen)
- Antall konsultasjoner (pasientens bostedskommune) per 1000 innbyggere (alle i kommunen)
- Antall konsultasjoner (legens praksiskommune) per 1000 innbyggere, 67 år og eldre (eller 80 år og eldre)
- Antall konsultasjoner (pasientens bostedskommune) per 1000 innbyggere, 67 år og eldre (eller 80 år og eldre)

Indikatorene som gjelder konsultasjoner per 1 000 innbyggere/innbyggere 67 år eller 80 år og eldre tar høyde for ulike aldersprofiler i kommunene, og det antas at pasientenes bostedskommune og legens praksiskommune i større grad er sammenfallende for de eldre.

Samtidig vil SSB vurdere eventuelle utfordringer knyttet til ulik kommune for legen sin praksis og pasientens bosted. SSB utarbeider utkast til notat som sendes arbeidsgruppen over sommeren. Endelig vedtak om hvilke indikatorer som skal innlemmes, fattes av arbeidsgruppen med utgangspunkt i SSBs utredning. Utredningen skal også gi forslag til hvordan nye indikatorer bør presenteres på www.ssb.no (se også punkt 2.2).

6.2.3 Psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid ønsker i tråd med Samordningsrådets behandling av mulig ny publisering i september 2012, at det fra 2014 etableres et nytt faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene. Antall indikatorer som kan publiseres er foreløpig begrenset. Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid forslår at det i første omgang publiseres 13 indikatorer som per i dag enten publiseres i annet KOSTRA-faktaark eller er utviklet med utgangspunkt i eksisterende grunnlagsdata i KOSTRA (se kapittel 6.1.2 i arbeidsgruppens rapport). Det er særlig to indikatorer som foreslås som overlapper helse- og omsorgsområdet:

- Avtalte årsverk kommunalt personale med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10000 innbyggere (helse- og omsorgstjenester + sosialtjeneste + barnevern)
- Avtalte årsverk kommunalt personale med videreutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggere (helse- og omsorgstjenester + sosialtjeneste + barnevern)

For mer detaljert om de nye faktaarkene for psykisk helsearbeid og rusarbeid, se punkt 6.1.2 i arbeidsgruppens egen rapport.

6.2.4 Gjennomstrømning på tidsbegrensede opphold

Etter forslag fra Helsedirektoratet ble det i forståelse med arbeidsgruppen ble det i forbindelse med mars-publiseringen introdusert to nye indikatorer:

- Gjennomstrømning opphold per plass 31.12 på tidsbegrenset opphold i institusjon
- Gjennomstrømning personer per plass 31.12. på tidsbegrenset opphold i institusjon

6.1.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

6.3.1 Oppholdsdøgn

Antall oppholdsdøgn gjennom året ble introdusert i 2012, men hadde for en del kommuner mistenkelig verdi. Avlastningsopphold er nå fjernet fra denne variabelen, og tallet ser mer tilforlataelig ut. Variabelen er ansett å gi et riktigere bildet av kommunens tilbud gjennom året en status ved årets slutt (antall beboere pr 31.12).

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Det er ikke gjort endringer på kvalitetsindikatorer innenfor kommunehelse eller pleie- og omsorgstenestene de siste årene.

På det tidligere kommunehelsetjenesteområdet er det til nå utviklet fire indikatorer

- Legetimer per. veke per. beboer i sykehjem (også i plo)
- Fysioterapitimer per. veke per. beboer i sykehjem (også i plo)
- De to andre var til nå:
- Åpningstid ved helsestasjon for ungdom. Sum timer per uke
- Andelen nyfødte med hjemmebesøk

På det gamle pleie- og omsorgsområdet er det til nå utviklet ti indikatorer

- Legetimer per uke per beboer i sykehjem (også i kommunehelse)
- Fysioterapitimer per uke per beboer i sykehjem (også i kommunehelse)
- Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner
- Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc
- System for brukerundersøkelser i institusjon
- System for brukerundersøkelser i hjemmetjenesten
- Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning
- Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra videregående skole
- Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet
- Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste

Når det gjelder kvalitetsindikatoren ”Åpningstid ved helsestasjon for ungdom. Sum timer per uke” er ikke lenger mulig å publisere på grunn av at ett av spørsmåla som dannet grunnlaget indikatoren ble fjernet i skjema for 2010-rapporteringen. Arbeidsgruppen må vurdere om andre indikatorer om helsestasjon for ungdom kan vurderes som nye potensielle kvalitetsindikatorer. Et alternativ kan være å inkludere et nytt spørsmål i skjema 1.

Arbeidsgruppen vil foreta en gjennomgang av alle kvalitetsindikatorerne høsten 2013. Dette vil bli gjort som en del av totalgjennomgangen av faktaarkene på området. Gjennomgangen vil også bli sett i forhold til arbeidet med kvalitetsindikatorer på nasjonalt nivå som pågår i Helsedirektoratet.

Arbeidsgruppen vil også måtte bli enig om felles kvalitetsindikatorer på det nye området helse- og omsorgstjenesten. I tillegg må grupperingen av de allerede eksisterende kvalitetsindikatorerne vurderes på nytt.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Kvalitetssikring av indikatorer, sikring av same omfang i teller og nevner

For den gamle kommunehelsetjenesten er det svært liten grad av foretaksorganisering og IKS/§27-samarbeid. Det er bare når det gjelder legevakt at det er en større grad av interkommunalt samarbeid (og noe på jordmortjeneste), men her er det ikke snakk om tjenestedata. På personellsida kan det her være vanskelig å oppnå en korrekt fordeling, da de fleste samarbeid ikke er av en slik art at det blir registrert i Enhetsregisteret.

Ved publiseringen av registerbaserte årsverkstal for f232 er det like tal i faktaark for "kommunekasse" og faktaark for konsern. Det er rett nok ingen indikatorer i kommunehelse per i dag som inkluderer både regnskapsdata og personelldata. Dette gjør at en annerledes fordeling av årsverk ikke nødvendigvis vil ha så mye å si når det gjelder indikatorer som skal vise ulike former for dekningsgrad.

Arbeidsgruppen vil likevel fortsette med følge området nøye i tida som kommer, og viss utviklingen heller i retning av mer organisering i foretak og KF vil nye vurderinger bli gjort med hensyn til hva som vil være rett populasjon i teller og nevner for indikatorene på området.

En utfordring ved registerbaserte tall for helsestasjons- og skolehelsetjenesten (funksjon 232) er at dersom kommuner kjøper jordmortjenesten fra en annen kommune eller spesialisthelsetjenesten vil dette ikke bli justert for i kommunetallene. Følgelig vil flere kommuner da stå oppført med 0 årsverk for jordmødre. Arbeidsgruppen har drøftet mulighetene for å supplere med spørsmål i skjema 1 om organiseringen av jordmortjenesten i kommunene. Arbeidsgruppen har imidlertid ikke blitt enig om hvordan det skal brukes for å justere årsverkstallene mellom kommunene. En mulighet vil være å spørre kommunen med 0 årsverk om omfang kjøpt fra andre kommuner.

Når det gjeld utfordringer knyttet til konsistens vil det først og fremst være interessant å bruke konsern-faktaarket for indikatorene som omhandler regnskapsdata, samt for registerbaserte årsverkstal for de ulike funksjonene innenfor kommunehelse.

Nye perspektiv?

Arbeidsgruppen har fått skissert andre mulige perspektiv å presentere KOSTRA-statistikken enn produsentperspektivet. Alle deltagerne i arbeidsgruppen er blitt oppfordra til å ta dette med til eigen etat og koma med innspel om mulige løsninger for kommunehelseområdet. Arbeidsgruppen har per i dag ikke konkrete forslag til nye perspektiv å presentere helse- og omsorgsstatistikken på, men vil følge opp dette arbeidet videre opp høsten 2013.

Det er likevel verdt å nevne at brukerperspektivet kan bli mer aktuelt i KOSTRA kommunehelse, særlig med tanke på innføringen av samhandlingsreformen og dens fokus på brukeren.

7.3. Anna

8. Anna

8.1. Endring i innsamlingshjemmel?

Gjennom databehandleravtalen som er inngått mellom Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og SSB, har hjemmelen for innsamling av bl.a. KOSTRA-skjema 1 funnet en foreløpig løsning. Siden den nye helse-

omsorgstjenesteloven ikke tar godt nok omsyn til Helse- og omsorgsdepartementet sin rett til å innhente data tilsvarende hjemmelen i kommunehelsetjenesteloven § 6-3 andre ledd, samles det nå inn opplysninger i KOSTRA skjema 1 med hjemmel i helseregisterloven § 10.

HOD og SSB er samtidig enige om at denne løsningen er foreløpig, og at det må arbeides videre med å få tilpasset den nye helse og omsorgstjenesteloven § 5-9, slik at den bedre viderefører innholdet knyttet til datainnsamling som er tilfelle kommunehelsetjenesteloven § 6-3 andre ledd. På den måten kan dette brukes som innsamlingshjemmel i framtiden.

8.2. Kartlegging av boliger med bemanning: fordeling av målgrupper

På bakgrunn av kartlegging av virksomheter klassifisert som «bemannede boliger» i Enhetsregisteret som SSB gjennomførte i 2011, foreslo arbeidsgruppen for pleie- og omsorgstjenesten i fjorårets rapport at et nytt KOSTRA-skjema for bemannede boliger skulle innføres i KOSTRA. Formålet skulle være kvalitetssikring av registeroppføringer for slike enheter, samt rapportering av boligenes målgrupper. Muligheten for å kunne beregne årsverk i boliger som har personer med psykiske lidelser/-vansker og/eller rusmiddelproblemer fra register, var et sentralt mål med skjemaet. Etter behandling i Samordningsrådet høsten 2012, ble det klart at Helse- og omsorgsdepartementet ønsket omfattende endringer, særlig at skjemaet skulle gjelde hjemmetjenester generelt, ikke bare bemannede boliger.

Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet, Husbanken, kommuner fra arbeidsgruppen og SSB hadde et møte i sakens anledning i mars 2013. Utfordringen var hvilke endringer som måtte gjøres med skjemaet for å dekke Helse- og omsorgsdepartementets statistikkbehov, samtidig som SSBs primære formål, å kvalitetssikre registeroppføringer, blir ivaretatt. Det var ikke mulig å bli enig om et skjema som kan dekke de ulike behovene, og følgende må utredes nærmere: Endring i utvalg av rapporteringsenheter, navn på spørreskjema, knytte spørsmål om målgrupper opp mot personalet og ikke mot brukerne, slik som i piloteringen. Det arbeides videre mot å utvikle et nytt statistikkskjema, som etter planen legges frem for Samordningsrådet høsten 2014. I arbeidet involveres arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester og arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid.

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1. Skjema(a) først, anna nummereres fortløpende

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/1.pdf

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/4.pdf

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2012/skjema_kommune/5.pdf

10.2. Forslag til spørsmål i utvidet kartlegging av Frisklivssentraler i skjema 1

10.3. Forslag til framtidige spørsmål om folkehelse i KOSTRA frå Helsedirektoratet

Psykisk helse- og rusarbeid

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for helhetlig vurdering av datainnsamling og publisering i KOSTRA på området psykisk helsearbeid og rusarbeid. Gruppens ansvarsområde er ikke knyttet til særskilte regnskapsfunksjoner og går på tvers av etablerte KOSTRA-områder. Arbeidsgruppen har en koordinerende funksjon i forhold til andre KOSTRA-arbeidsgrupper når det gjelder problemstillinger knyttet til psykisk helsearbeid og rusarbeid. Arbeidsgruppen samarbeider tett med KOSTRA-arbeidsgruppene for helse- og omsorgstjenester, sosialtjenester, barnevernstjenester og kommunale boliger/boligvirkemidler med sikte på å bedre datagrunnlaget på området.

Arbeidsgruppens sammensetning:

Helse- og omsorgsdepartementet	Sandro Moe Melgalvis
Kommunal- og regionaldepartementet	Odd Sigurd Vegsund
Helsedirektoratet, Statistikkavdelingen	Kirsti Strand (vara: Nina Brøyn)
Helsedirektoratet, Avd. psykisk helse og rus	Jan Tvedt/Kari Aanjesen Dahle ¹
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Ellen Elster/Gina Krogs vold ²
Husbanken	Hermund Urstad (vara: Anne Merete Hallan)
Statens institutt for folkehelse	Jocelyne Clench-Aas (vara: Anne Reneflot)
KS	Anne Jensen
KS, Stavanger kommune	Eli Karin Fosse
KS, Nøtterø kommune	Lena Sjølie
KS, Holmestrand kommune	Janne Visnes Melgaard
Fylkesmannen i Buskerud	Marit Engen
Fylkesmannen i Vestfold	Inge Bendik Sandvold
Statistisk sentralbyrå, Seksjon for helsestatistikk	Borgny Vold, leder (vara: Else Bredeli)
Statistisk sentralbyrå, Seksjon for helsestatistikk	Dag Abrahamsen (vara: Else Bredeli)
Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (observatør)	Petter Dahle

1) Kari Aanjesen Dahle var hovedrepresentant fra oppstart av gruppen og t.o.m. andre møte. I denne perioden var Jan Tvedt vararepresentant. Etter andre møte overtok Jan Tvedt som hovedrepresentant.

2) Gina Krogs vold var hovedrepresentant fra oppstart av gruppen og t.o.m. andre møte. Etter andre møte overtok Ellen Elster som hovedrepresentant, med Gina Krogs vold som vararepresentant.

1.2. Rammer for gruppens arbeid

Samordningsrådet for KOSTRA vedtok 11.9.2012 at det skulle opprettes en ny arbeidsgruppe for psykisk helsearbeid og rusarbeid med formål å se helhetlig på innhenting og publisering av data for området i KOSTRA. Gruppen er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet som fagdepartement. I brev av 16.10.2012 delegerte Helse- og omsorgsdepartementet ledelse og sekretariatsoppgaver for gruppen til Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsgruppen har med utgangspunkt i det generelle mandatet for arbeidsgrupper i KOSTRA for 2013 utarbeidet mandat for eget arbeid (se 10.1). Gruppens mandat definerer fem hovedtemaer for arbeidet i 2013:

- Arbeidsgruppen skal vurdere tiltak for å tydeliggjøre områdene psykisk helsearbeid og rusarbeid i KOSTRA. Til dette arbeidet hører å avgrense og begrepsavklare "psykisk helsearbeid" og "rusarbeid" med utgangspunkt i

statistiske standarder og arbeid med definisjoner og grupperinger (kategoriseringer).

- Arbeidsgruppen skal særlig vurdere om datagrunnlaget er egnet for å dekke utfordringer knyttet til samhandlingsreformen, herunder finansielle virkemidler, forebygging og folkehelse, og ev. foreslå tiltak for å gjøre datagrunnlaget mer velegnet.
- Arbeidsgruppen skal fremme forslag til helhetlig publisering, samt gjennomgå og vurdere muligheten for å ta i bruk nye datakilder i KOSTRA. Herunder skal gruppen vurdere publiseringsløsning og videreutvikling av datagrunnlaget, jf vedtak i Samordningsrådet for KOSTRA 11.9.2012.
- Arbeidsgruppen skal vurdere publisering på høyere aggregeringsnivå for KOSTRA-data som ut fra små tall, sensitivitet, kvalitetsproblemer mv ikke blir publisert på kommunenivå. Slik publisering vil da komme i tillegg til publisering på kommunenivå.
- Arbeidsgruppen skal bidra med vurdering av om dagens funksjonskontoplan for KOSTRA gir regnskapstall som er godt nok tilpasset muligheten for å etablere statistikk på feltet. Vurderingene må gjøres i tett samarbeid med KOSTRA-arbeidsgruppene for sosialtjenester og helse- og omsorgstjenester.

Arbeidsgruppens mandat tas opp til ny behandling tidlig i 2014.

Autoritative definisjoner på psykisk helsearbeid og rusarbeid, som legger føringer på gruppens arbeid fremover, er hentet fra statsbudsjettet 2013 (Helse- og omsorgsdepartementet 2012), forarbeidene til ny helse- og omsorgslov (Helse- og omsorgsdepartementet 2011) og ”Veileder for lokalt rusarbeid” (under arbeid). Definisjonene oppsummeres slik:

Psykisk helsearbeid i kommunene og psykisk helsevern¹ forutsettes å legge til rette for prosesser som styrker mestring og egenomsorg, funksjonsevne, samhandling og tilpasning i lokalsamfunnet. Å forebygge at vanlige livskriser utvikler seg til psykiske lidelser er i første rekke en utfordring for arbeidsliv, barnehage, skole, fritidsarenaer, idrettsmiljø mv. Tjenesteapparatet skal på sin side delta i og understøtte det forebyggende arbeidet, ved siden av behandlings- og støttefunksjoner.

Psykisk helsearbeid i kommunene omfatter forebygging, diagnostikk og funksjonsvurdering, tidlig hjelp og behandling, rehabilitering, oppfølging i bolig, psykososial støtte og veiledning samt henvisning til spesialisthelsetjenesten. Psykisk helsearbeid utføres i helse- og omsorgstjenesten og andre sektorer i kommunen. Kommunen skal i samsvar med den nye folkehelseloven ha oversikt over den psykiske helsetilstanden til befolkningen, faktorer som påvirker den og over behovet for tiltak og tjenester.

Kommunalt rusarbeid er tiltak og tjenester rettet inn mot mennesker med rusrelaterte problemer og konsekvenser av rusmiddelproblemene hos den enkelte, samt forebyggende tiltak rettet mot den kommunale befolkningen som helhet, for eksempel begrensede skjenketider for alkoholholdig drikk. Kommunalt rusarbeid legger vekt på helhetlig tenkning med forebygging, tidlig oppdagelse og intervensjon, rehabilitering, behandling og skadereduksjon. Arbeidet omfatter alle typer rusmiddelproblemer: alkohol, medikamenter og narkotiske stoffer. Kommunen har hovedansvar for å gi råd, veiledning og hjelpetiltak overfor rusmiddelavhengige. Kommunen skal sørge for behandlingsopplegg når det er behov for det lokalt eller i egnet behandlings- eller omsorgsinstitusjon, og har også et oppfølgingsansvar under og etter institusjonsopphold.

¹ Spesialisthelsetjenesten

1.3. Møter i arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen startet sitt arbeid i 2013, med oppstartsmøte 16. januar. Gruppen har avholdt tre møter første halvår 2013:

- 16. januar 2013
- 18. mars 2013
- 8. mai 2013

Referat fra møtene er tilgjengelig på <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommune-stat-rapportering/referater-psykisk-helsearbeid-og-rusarbeid>

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Det første halve året arbeidsgruppen har vært i funksjon, har vært preget av behovet for å finne en hensiktsmessig avgrensning av oppgaver som skal gjennomføres på henholdsvis kort og lang sikt. Da gruppens arbeid ikke er avgrenset gjennom særskilte funksjoner, og erfaring viser at kommuner organiserer sitt arbeid med psykisk helsearbeid og rusarbeid ulikt, vil arbeid på lengre sikt være knyttet til å finne løsninger som ikke er avhengig av organisering.

Rapporten er bygget opp etter samme mal som øvrige arbeidsgrupperapporter.

Da gruppen ikke har ansvar for rapportering av KOSTRA-skjema, er det ikke relevant å evaluere forrige års rapportering. Av denne grunn inneholder kapittel 3 kun henvisning til Helsedirektoratets rapporteringsskjema utenfor KOSTRA, som for øvrig er med som vedlegg til rapporten.

Gruppen har ikke ansvar for egne regnskapsfunksjoner, men foreslår at det høsten 2013 settes ned en underarbeidsgruppe ledet av Helsedirektoratet for å vurdere mulighetene for å få regnskapsdata for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene. I tillegg bør gruppen vurdere tiltak som kan fange opp finansielle tiltak for å fremme samhandling på området. Forslag til opprettelse av undergruppe og spesifisering av oppgaver for denne omtales i rapportens kapittel 4.

Gruppen har ikke ansvar for noe eget KOSTRA-skjema, men har i 2013 arbeidet med å kartlegge tiltak som kan gjennomføres raskt for å bedre mulighetene for å bruke KOSTRA-data som kilde. Gruppen har gitt innspill til flere andre KOSTRA-arbeidsgrupper i denne forbindelse, og disse presenteres i kapittel 5.

Hovedfokuset første halvår 2013 har vært å foreslå publisering av nytt faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid i 2014. Utgangspunktet har vært å finne frem til indikatorer som kan realiseres på kort sikt. Gruppen har konsentrert seg om å vurdere indikatorer som allerede publiseres i annet faktaark i KOSTRA, eller som kan utvikles fra KOSTRAs datagrunnlag uten stor ressursinnsats. Forslaget som omtales i rapportens kapittel 6 er kun starten på et arbeid som må forutsettes å videreføres i årene som kommer.

Kvalitetsindikatorer omtales kort i kapittel 7.1. Gruppen finner at det så tidlig i utviklingsarbeidet ikke er relevant å skille ut egne kvalitetsindikatorer. Helsedirektoratet nedsatte i 2013 en arbeidsgruppe for nettopp å utvikle slike indikatorer, og det er etablert samarbeid mellom de to gruppene. Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid vil først fremme forslag til å publisere kvalitetsindikatorer etter at arbeidet ledet av Helsedirektoratet har kommet lenger.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan man skal få med hele bildet i kommunal tjenesteproduksjon, omtales dette i kapittel 7.2. Gruppen foreslår at det i første omgang kun utvikles faktaark på konsern-nivå for psykisk helsearbeid og

rusarbeid. Forslaget må sees i sammenheng med generell videreutvikling av publiseringsløsningen i KOSTRA.

Selv om arbeidsgruppen i rapporten fokuserer på tiltak som kan gjennomføres på kort sikt, er mange problemstillinger som må følges opp på lengre sikt drøftet. Presentasjon av dette arbeidet er innarbeidet i de øvrige kapitlene. Gruppen vil arbeide videre med disse problemstillingene høsten 2013 og i kommende år.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

- Arbeidsgruppen anbefaler at det publiseres et samlet faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid i KOSTRA f.o.m. 2014. I dette faktaarket samles indikatorer som per i dag publiseres i andre KOSTRA-faktaark, eller som kan utledes av KOSTRAS datagrunnlag.
- Ved første publisering anbefaler arbeidsgruppen å publisere 13 indikatorer. Høsten 2013 vil arbeidsgruppen vurdere om ytterligere tre indikatorer bør publiseres. Se kapittel 6.1.2.
- Ny helselovgivning forventes å påvirke regnskapsføringen på funksjon 243 – *Tilbud til personer med rusproblemer*. Flere KOSTRA-arbeidsgrupper har arbeidet med problemstillingen i 2013. Grensedragningen mellom sosialtjeneste på den ene side og helse- og omsorgstjeneste på den andre side, er forskjøvet og endret med nye lovverk. Berørte KOSTRA-arbeidsgrupper (sosialtjeneste, helse- og omsorgstjeneste og psykisk helsearbeid og rusarbeid) er enige om at de mindre tekstlige endringer i funksjon 243, samt funksjon 253 – *helse- og omsorgstjenester i institusjon* som ble gjennomført for regnskapsåret 2013, også er tilstrekkelig for regnskapsåret 2014. Det nedsettes en eget underarbeidsgruppe for å gjøre en helhetlig vurdering av behovet for funksjoner knyttet til rusarbeid og psykisk helsearbeid. Arbeidet skal ledes av Helsedirektoratet. Gruppen nedsettes våren 2013 og starter sitt arbeid høsten 2013. Målet er å fremme et enhetlig forslag til Samordningsrådet i 2014, jf. kapittel 4.
- Arbeidsgruppen har gitt tilbakemelding til KOSTRA-arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester om at det er viktig at antall plasser i helse- og omsorgsinstitusjoner avsatt for personer med psykiske lidelser og ruslidelser blir samlet inn. Forslag er fremmet fra arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester, jf. kapittel 5.2.
- Arbeidsgruppen har gitt tilbakemelding til KOSTRA-arbeidsgruppen for sosialtjenester om behov for presisering i spørsmål om vedtak om kjøp av tjenester til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor kommunen. Forslag er fremmet fra arbeidsgruppen for sosialtjenester, jf. kapittel 5.2.
- Arbeidsgruppen har gitt tilbakemelding til KOSTRA-arbeidsgruppen for kommunale boliger om at begrepsbruken for brukergrupper bør vurderes. Denne gruppen har konkludert med at det ikke gjøres endringer i skjemaet i år. Se nærmere beskrivelse i kapittel 5.2.
- Arbeidsgruppen har gitt tilbakemelding til KOSTRA-arbeidsgruppen for tannhelsetjenester om at det på sikt er ønskelig at det vurderes å innhente nye data for å gi kunnskap om tannhelsetjenester til rusmiddelmissbrukere. Arbeidsgruppene vil opprettholde kontakten om denne problemstillingen.
- Arbeidsgruppen har vurdert Helsedirektoratets arbeid for å utvide KOSTRA-skjema 11 med rapportering av helsemessige og praktiske utfordringer hos mottakere av økonomisk sosialhjelp. Helsedirektoratet har konkludert med at forslaget ikke fremmes nå, jf. kapittel 5.1

- Høsten 2013 vil arbeidsgruppen arbeide med å utvikle datagrunnlaget for psykisk helsearbeid og rusarbeid i KOSTRA på lengre sikt. Dette inkluderer å vurdere å inkludere data fra nye kilder, samt vurdere om det bør etableres et nytt KOSTRA-skjema.

3. Evaluering av siste rapportering

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid har ikke ansvar for egen datainnsamling. Et av formålene med å opprette gruppen er å redusere kommunenes samlede oppgavebyrde. Helsedirektoratet har også for 2013 gjennomført særskilt datainnsamling fra kommunene knyttet til kommunalt rusarbeid (IS-8) og psykisk helsearbeid (IS-24). Det er fortsatt et mål å integrere løpende årlig datainnsamling i KOSTRA forutsatt tilfredsstillende løsninger, men direktoratet vurderer også for 2014 at rapportering utenfor KOSTRA er mest hensiktsmessig.

For å dokumentere datainnsamlingen utenom KOSTRA, samt som forarbeid til høstens arbeid med å vurdere mulighetene for å inkludere data fra nye kilder, finnes en gjennomgang av innholdet i Helsedirektoratets rapporteringsskjemaer for kommunalt rusarbeid (IS-8) som vedlegg 10.2, og selve rapporteringsskjemaet som vedlegg 10.3. En gjennomgang av rapporteringsskjema for psykisk helsearbeid (IS-24) finnes i vedlegg 10.4, og selve rapporteringsskjemaet som vedlegg 10.5.

3.1. Kontroller i skjema

Ikke relevant.

3.2. Innsamling av data (rapporteringen)

Ikke relevant.

3.3. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Ikke relevant.

3.4. Publisering

I 2012 publiserte Helsedirektoratet rapporten "Rapportering på kommunalt rusarbeid 2011", som er utarbeidet av Rambøll på oppdrag fra direktoratet (Helsedirektoratet 2012). I rapporten analyseres data innhentet gjennom IS-8. Data analyseres på nasjonalt nivå.

I 2013 publiserte Helsedirektoratet rapporten "Kommunale tiltak i psykisk helsearbeid 2011. Årsverksstatistikk og analyser av kommunal variasjon" (Slettebak, Kaspersen, Jensberg og Ose 2013). I rapporten analyseres data innhentet gjennom IS-24/2011. Data analyseres på nasjonalt nivå, samt for helseforetaksområder.

3.5. Brukerreaksjoner

Ikke relevant.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

I henhold til gruppens mandat (jf. vedlegg 10.1) skal gruppen "... vurdere om datagrunnlaget er egnet for å dekke utfordringer knyttet til samhandlingsreformen, herunder finansielle virkemidler, forebygging og folkehelse, og ev. foreslå tiltak for å gjøre datagrunnlaget mer velegnet".

Gruppen har ikke ansvar for særskilte funksjoner i kontoplanen, men vil høsten 2013 gjennomføre en helhetlig vurdering av muligheter og begrensninger som ligger i KOSTRAs funksjonskontoplan. I dette ligger å vurdere fremtiden til funksjon 243 – *Tilbud til personer med rusmiddelproblemer*. Etter innføringen av ny helse- og omsorgslov er det tydeliggjort at en vesentlig del av tjenestene som har vært regnskapsført på funksjonen, nemlig omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmisbrukere, skal oppfattes som en del av kommunenes helse- og omsorgstjeneste, ikke sosialtjeneste. Våren 2013 settes det ned en undergruppe til arbeidsgruppen som skal vurdere disse spørsmålene, og gruppen starter sitt arbeid høsten 2013. Målet er å komme opp med forslag til en ny og helhetlig løsning som kan fremlegges for Samordningsrådet høsten 2014.

I samråd med KOSTRA-arbeidsgruppene for hhv. sosialtjenester og helse- og omsorgstjenester mener arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid at inntil undergruppen som nevnt i forrige avsnitt har konkludert, bør det ikke gjøres endringer i funksjon 243.

Ny funksjon 255 *Medfinansiering somatiske tjenester* ble innført fra 2012. Kommunene regnskapsførte vel 5 milliarder på denne funksjonen i 2012. På sikt kan det være aktuelt med funksjoner tilsvarende funksjoner for kommunal medfinansiering av psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Underarbeidsgruppen bør se på hvordan Helsemyndighetenes virkemidler (ennå ikke fastsatt) kan fanges opp i KOSTRA.

Underarbeidsgruppen bør også vurdere om det er behov for tiltak for å spesifisere akutthjelp innen området psykisk helse og rus, jf. funksjon 256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenester.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Første halvår 2013 har arbeidsgruppen fokusert på å komme frem til forslag som på kort sikt kan bedre datagrunnlaget for psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Arbeidsgruppen ble på møte i Samordningsrådet september 2012, bedt særskilt om å vurdere forslag til ev. utvidelse av KOSTRA-skjema 11 (Registreringsskjema for sosialhjelp) med ny rapportering av problemer hos mottakere av økonomisk sosialhjelp, basert på etablering av nytt, felles kodeverk i fagsystemene. Helse-direktoratet deltok i juni 2013 på møte i ASSS-nettverket for sosialtjenester, der de redegjorde for arbeidet med statistikk på området rus og psykisk helse og ba om kommunenes vurdering av forslaget om å utvide skjema 11, jf. pilot og forslag i Samordningsrådet 2012.

ASSS-kommunene så dette spørsmålet i sammenheng med systemet "Brukerplan". Alle kommunene i ASSS-nettverket har startet - eller ønsker å starte opp - med å kartlegge rusmiddelmisbrukere med Brukerplan. Dette er et kartleggingsverktøy som tilbys av Kompetansesenter for rusmiddelforskning (KORFOR) i Helse

Stavanger HF, med støtte fra Helsedirektoratet. Brukerplan dekker kommunenes behov for styringsdata for rusmiddelmissbrukere, og fanger opp alle brukere på tvers av tjenesteområder. Etter hvert som flere kommuner tar verktøyet i bruk, vil dette også gi tall på nasjonalt nivå.

Eventuell utvidelse av skjema 11 ville gi informasjon om ulike hovedproblem, noe enkelte kommuner ser nytte av. Men fordi Brukerplan både gir mer informasjon og dekker alle brukere i kommunene, ser ASSS-kommunene dette som et mer nyttig verktøy for styringsdata om rusmiddelmissbruk. ASSS-kommunene var derfor klare i sin tilbakemelding om at de nå er lite interessert i å innføre ny rapportering på problemområde i KOSTRA-skjema 11. Helsedirektoratet vil, på bakgrunn av skepsis fra flere aktører og satsing på Brukerplan, ikke fremme forslag om standard koding for problemområde hos brukere i sosialtjenesten. Spørsmålet vil eventuelt tas opp igjen senere, dersom dette ønskes som del av fagsystemet for kommunenes egen planlegging og styring. Brukerplan vil kunne gi god statistikk for sentrale myndigheter om omfang og karakteristika ved rusmiddelmissbrukere.

Som del av avtalen mellom KORFOR og Helsedirektoratet vil det arbeides med å utvikle tilsvarende kartleggingsverktøy for brukere med psykiske vansker og -lidelser i kommunene. Slik utvidelse avhenger bl.a. av konsesjon fra Datatilsynet. Helsedirektoratet ser derfor at det ikke er grunnlag for å fremme forslag om nytt spørsmål i skjema 11 nå.

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid har sluttet seg til Helsedirektoratets vurdering.

Gruppen gjort kjent med at arbeidsgruppen for sosiale tjenester etter innspill fra Husbanken går inn for å inkludere registrering av bosituasjon for mottakere av økonomisk sosialhjelp i skjema 11 – Registreringsskjema for sosialhjelp (individerapportering). Forslag til spørsmålsformulering er ”Hva er mottakerens bosituasjon ved siste kontakt?”, med fem svaralternativer: 1) Bor i leid privat bolig; 2) Bor i leid kommunal bolig; 3) Bor i eid bolig; 4) Er uten bolig; 5) Annet. (for nærmere spesifisering av forslaget, se rapport fra Arbeidsgruppen for sosialtjenesten). Forslaget er klarert med leverandørene av fagsystem som er positive til å gjøre slik rapportering obligatorisk, da saksbehandler uansett må ha kjennskap til søkeres bosituasjon for utmåling av stønad. Arbeidsgruppen for sosialtjenester antar derfor at ny rapportering vil bli av god kvalitet allerede første år. Registreringen vil, dersom den vedtas, gjelde bosituasjonen ved siste kontakt med sosialtjenesten i året, og endringer i bosituasjonen gjennom året vil ikke fanges opp.

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid stiller seg bak forslaget fra sosialtjenestegruppen. Utvidelse av skjema 11 vil gi ny og viktig informasjon om bosituasjonen for svake grupper, herunder personer med rusproblemer og/eller psykiske lidelser, selv om problemer hos mottakere av økonomisk sosialhjelp ikke spesifiseres (se redegjørelse over om at det ikke foreslås utvidelse av KOSTRA-skjema 11 med problemer hos mottakere av økonomisk sosialhjelp). Dette vil være et viktig supplement til opplysninger som innhentes i skjema 13. Registreringen vil ikke gi et totalbilde av bosituasjonen for personer som er i kontakt med det kommunale hjelpeapparatet, kun dem som mottar sosialhjelp. Fremover vil det være behov for å samordne arbeidet med å utvikle boligdata for svake grupper (skjema 13, skjema 11 og Husbankens datainnsamlinger) for å sikre at ulike databehov dekkes.

Gruppen har ikke ansvar for et eget skjema i KOSTRA, men har gjennom arbeidet med å foreslå indikatorer for publisering og generelle diskusjoner, sett behov for visse endringer i skjema og/eller veiledninger som andre KOSTRA-arbeidsgrupper har ansvar for. Arbeidsgruppens innspill er formidlet til de enkelte arbeidsgruppene.

5.2. Forslag til endringer

5.2.1. Til KOSTRA-arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester vedrørende skjema 5, punkt 3

Spørsmålet dreier seg om plasser som er avsatt (budsjettert) for spesielle formål, blant annet for personer med psykiske lidelser og for rusomsorg. Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid har gitt innspill om at det ikke er klart angitt om det kun er plasser for langtidsopphold eller også for tidsbegrenset opphold som skal rapporteres. Det ser ut til at mange kommuner kun har rapportert plasser avsatt for langtidsopphold. Arbeidsgruppen ønsker at alle plasser avsatt for personer med psykiske lidelser og for rusomsorg skal rapporteres, uavhengig av oppholdstid.

I møte i KOSTRA-arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester 25.april ble det drøftet om det er aktuelt å presisere at plasser skal registreres uavhengig av oppholdstid, eller om skjemaet bør utvides med egne spørsmål for tidsbegrenset opphold og rehabilitering. Konklusjonen ble at det bør presiseres at også plasser avsatt til tidsbegrenset opphold for personer med psykiske lidelser eller rusproblemer skal rapporteres. Se rapport fra Arbeidsgruppen for helse- og omsorgstjenester, kapittel 5.2.

5.2.2. Til KOSTRA-arbeidsgruppe for sosiale tjenester vedrørende skjema 7, punkt 5 (andre spørsmål og rettledning)

Spørsmålet lyder ”Hvor mange vedtak har kommunen fattet om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere fra aktører utenfor kommunen?”. Rettledningen til punktet er formulert slik: ”For spørsmål 2 skal kommunen oppgi antall vedtak de har fattet om heldøgnso-/omsorgstiltak som kjøpes av leverandører utenfor kommunen til rusavhengige.”

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid påpeker at skjema 7 med rettledning lett kan misforstås ved rapportering. Arbeidsgruppa ønsker at det vurderes å presisere hvilke tiltak som skal registreres i selve spørsmålsformuleringen (”heldøgns bo-/omsorgstiltak”). Arbeidsgruppen ber i tillegg om at det vurderes om rettledningen bør inkludere en presisering om at her skal vedtak om kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon oppgis, både kjøp fra private i egne kommuner eller fra stat eller andre kommuner. Antakelig bør også formuleringen ”utenfor kommunen” i selve spørsmålsformuleringen tas opp til vurdering.

KOSTRA-arbeidsgruppen for sosiale tjenester drøftet innspillet i sitt møte 27. mai og konkluderte med at spørsmålsformuleringen endres til ”Hvor mange vedtak har kommunen fattet om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere fra aktører utenfor *kommuneforvaltningen*?”. I tillegg vil rettledningen til spørsmålet bli ytterligere presisert senere. Se rapport fra Arbeidsgruppen for sosiale tjenester, kapittel 5.2.

For øvrig har arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid drøftet om det kan være hensiktsmessig å gå over fra å spørre om antall *vedtak* til å spørre om antall *personer* med slikt vedtak. Dette gjelder to spørsmål under punkt 5 i skjema 11². Siden arbeidsgruppen er kjent med at det vurderes å gjennomføre en helhetlig gjennomgang av statistikkskjemaene på sosialfeltet, mener arbeidsgruppen at denne problemstillingen bør vurderes i denne sammenheng. Fremover bør det også vurderes om regnskapsopplysninger kan utvikles som en alternativ datakilde for omfanget av kjøp fra aktører utenfor kommuneforvaltningen. Dette bør avklares i forbindelse med arbeidet med gjennomgang av funksjonsinndelingen, herunder

² I tillegg til spørsmålet om vedtak om kjøp fra aktører utenfor kommunen (se forrige avsnitt), gjelder dette spørsmålet ”Hvor mange vedtak har kommunen fattet om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere i påvente av spesialisert behandling (helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nr 1 til nr. 6)? ”

funksjon 243, som skal gjennomføres i undergruppe ledet av Helsedirektoratet, jf. kapittel 4.1.

5.2.3. Til KOSTRA-arbeidsgruppe for kommunale boliger vedrørende skjema 13, spørsmål 34 og 37

Arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid mener at betegnelsene som brukes på brukergruppene i skjema 13 når det spørres etter antall nyinnflyttede husstander i kommunal bolig (spørsmål 34) og antall husstander på venteliste for kommunal bolig (spørsmål 37) ikke er i tråd med gjeldende språkbruk og mener grensdragningen mellom kategoriene er uklar. Arbeidsgruppen har rettet en henvendelse til KOSTRA-gruppen for kommunale boliger om å vurdere endring av begrepet "rusmisbrukere" til "personer med rusmiddelproblemer" og begrepet "rusmiddelmisbrukere med psykiske lidelser" til "personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP-lidelse)".

KOSTRA-arbeidsgruppen for kommunale boliger drøftet innspillet i sitt møte 24.mai og konkluderte med at de ikke vil endre betegnelsene på noen av gruppene for neste datainnsamling.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Ønskede endringer

Arbeidsgruppen ønsker i tråd med Samordningsrådets behandling av mulig ny publisering i september 2012, at det fra 2014 etableres et nytt faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene. Antall indikatorer som kan publiseres er foreløpig begrenset. Etter som antallet indikatorer øker, bør det vurderes om faktaarket skal splittes i to faktaark eller beholdes samlet.

Arbeidsgruppen forslår at det i første omgang publiseres 13 indikatorer som per i dag enten publiseres i annet KOSTRA-faktaark eller er utviklet med utgangspunkt i eksisterende grunnlagsdata i KOSTRA (se kapittel 6.1.2).

Arbeidsgruppen ønsker at for indikatorer som gjelder årsverk, skal det arbeides for å publisere tidsserie fra og med 2008, mens for øvrige indikatorer settes startpunkt for tidsserie til 2010. Når antall indikatorer på sikt utvides, vil det være aktuelt å publisere også dersom så lang tidsserie ikke er mulig. I de tilfeller der det i andre KOSTRA-faktaark publiserer lengre tidsserie, skal informasjon tilknyttet indikatoren opplyse om dette ("i-knapp").

Arbeidsgruppen foreslår at indikatorer som omfatter regnskapsdata kun skal publiseres på konsernnivå. Dette er utdypet i kapittel 7.2.

Høsten 2013 vil arbeidsgruppen utrede om det er mulig og ønskelig å inkludere også personell i privat sektor i indikatorer utledet fra registerbasert sysselsettingsstatistikk. Dette er utdypet i kapittel 7.2.

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ikke relevant.

6.1.2. Nye nøkkeltall

- **Prioritering** – to forslag til indikatorer:

1. Netto driftsutgifter til personer med rusprobl per innb. 20-66 år

Beregning: (netto driftsutgifter til personer med rusproblemer / antall innbyggere 20-66 år pr. 31.12.) * 1000. Brøk multiplisert med 1000 gir tall i hele kroner.

Teller: Kontoklasse 1, funksjon 243, artene (010...480) + artene 590 - artene[(600...895)-728]. Dataene er hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kroner.

Nevner: Innbyggere 20-66 år i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

Indikatoren publiseres i dag i faktaark for sosialtjenesten.

Arbeidsgruppen mener prinsipielt at en annen aldersinndeling, 18–66 år, bedre vil dekke den del av befolkningen som sosialtjenesten gir tilbud til. Arbeidsgruppen har gitt tilbakemelding om dette til arbeidsgruppen for sosialtjenesten, og oppfordret dem til å vurdere om indikatorer som ser tjenester og økonomi i forhold til befolkningsgrunnlaget bør endres i tråd med dette. Imidlertid ønsker ikke sosialtjenestegruppen å gjøre slike justeringer på nåværende tidspunkt, men avventer en ev. helhetlig gjennomgang av statistikkskjema og publisering på feltet. I tråd med dette finner arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid det hensiktsmessig å bruke den samme aldersinndelingen som i allerede publiseres i faktaark for sosialtjenesten. Det foreslås at i faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid skal denne aldersinndelingen (20-66 år) brukes gjennomgående for alle indikatorer hvor data for sosialtjenesten er kilde, også de som ikke publiseres i faktaark for sosialtjenesten – se forslag 10 og 11 nedenfor.

2. Andel netto driftsutgifter til personer med rusproblemer

Beregning: (netto driftsutgifter til personer med rusproblemer / netto driftsutgifter for sosialtjenesten) * 100

Teller: netto driftsutgifter til personer med rusproblemer er kontoklasse 1, funksjon 243, artene (010..480)+590 -[(600..895)-728]. Data hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kroner.

Nevner: netto driftsutgifter for sosialtjenesten er kontoklasse 1, funksjonene (242, 243, 281), artene (010..480)+590 -[(600..895)-728]. Data hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kroner.

Indikatoren publiseres i dag i faktaark for sosialtjenesten.

- **Produktivitet/enhetskostnader** – ett forslag til indikator:

3. Brutto driftsutgifter tilbud til personer med rusmiddelproblemer per innbygger 20-66 år

Beregning: (brutto driftsutgifter til personer med rusproblemer / antall innbyggere 20-66 år pr. 31.12.) * 1000. Brøk multiplisert med 1000 gir tall i hele kroner.

Teller: Kontoklasse 1, funksjon 243, artene (010...480) + arten 590 - artene[(690, 710, 729, 790)]. Dataene er hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kroner.

Nevner: Innbyggere 20-66 år i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

Indikatoren publiseres ikke i annet faktaark i dag.

- **Utdypende tjenesteindikatorer** – tre forslag til indikatorer hvor grunnlagsdata er nyinnflyttede i kommunale boliger som rapporteres i KOSTRA-skjema 13:

4. Andel av nyinnflyttede i kommunal bolig som har psykiske lidelser

Beregning: (antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med personer med psykiske lidelser / antall nyinnflyttede husstander tildelt bolig i løpet av året i alt) * 100

Teller: antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med personer med psykiske lidelser. Data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nyinnflyttede husstander som er tildelt bolig i løpet av året, i alt. Data hentet fra skjema 13

5. Andel av nyinnflyttede i kommunal bolig som er rusmiddelmisbrukere

Beregning: (antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med rusmiddelmissbrukere / antall nyinnflyttede husstander tildelt bolig i løpet av året i alt) * 100

Teller: antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med rusmiddelmissbrukere. Data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nyinnflyttede husstander som er tildelt bolig i løpet av året, i alt. Data hentet fra skjema 13

6. Andel av nyinnflyttede i kommunal bolig som er rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser

Beregning: (antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser/ antall nyinnflyttede husstander tildelt bolig i løpet av året i alt) * 100

Teller: antall nyinnflyttede husstander i løpet av året, med rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser. Data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nyinnflyttede husstander som er tildelt bolig i løpet av året, i alt. Data hentet fra skjema 13

Indikatorene publiseres i dag i faktaark for kommunale boliger, men navn på indikatorene må endres når de tas ut av sin opprinnelige sammenheng.

Arbeidsgruppen har drøftet om det er hensiktsmessig å supplere de foreslåtte indikatorene med indikatorer som ser antall nyinnflyttede husstander etter brukergrupper i sammenheng med folketallet. Gruppen har foreløpig ikke konkludert, men vil høsten 2013 vurdere følgende tre indikatorforslag:

- Antall nyinnflyttede med psykiske lidelser per 10 000 innbyggere 20-66 år
- Antall nyinnflyttede rusmisbrukere per 10 000 innbyggere 20-66 år
- Antall nyinnflyttede rusmisbrukere med psykiske lidelser per 10 000 innbyggere 20-66 år

Teller i disse forslagene er hentet fra KOSTRA-skjema 13, jf. indikatorforslag 4, 5 og 6 over, mens folketall foreslås hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk, og gjelde innbyggere per 31.12.

- **Utdypende tjenesteindikatorer** – tre forslag til indikatorer hvor grunnlagsdata er husstander på venteliste for kommunal bolig som rapporteres i KOSTRA-skjema 13.

7. Andel på venteliste for kommunal bolig som har psykiske lidelser

Beregning: (antall med psykiske lidelser, på venteliste / antall nye husstander på venteliste i alt) * 100

Teller: antall med psykiske lidelser, på venteliste, data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nye husstander på venteliste, i alt, data hentet fra skjema 13

8. Andel på venteliste for kommunal bolig som er rusmiddelmissbrukere

Beregning: (antall rusmiddelmissbrukere på venteliste / antall nye husstander på venteliste i alt) * 100

Teller: antall rusmiddelmissbrukere på venteliste, data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nye husstander på venteliste, i alt, data hentet fra skjema 13

9. Andel på venteliste for kommunal bolig som er rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser

Beregning: ((antall rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser, på venteliste / antall nye husstander på venteliste i alt) * 100

Teller: antall rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser, på venteliste, data hentet fra skjema 13

Nevner: antall nye husstander på venteliste, i alt, data hentet fra skjema 13

Indikatorene publiseres i faktaark for kommunale boliger, men navn på indikatorene må endres når de tas ut av sin opprinnelige sammenheng.

- **Utdypende tjenesteindikatorer** – to forslag til indikatorer hvor grunnlagsdata er tiltak for rusmiddelsbrukere innhentet i KOSTRA-skjema 7.

10. Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor kommunen per 10 000 innbyggere 20-66 år

Beregning: (Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere fra aktører utenfor kommunen/ Antall 20-66 år")*10000

Teller: Antall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukere av aktører utenfor kommunen. Data er hentet fra KOSTRA-skjema 7.

Nevner: Innbyggere 20-66 år i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

11. Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere kommunen per 10 000 innbyggere 20-66 år

Beregning: (Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere/ Antall 20-66 år")*10000

Teller: Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere. Data er hentet fra KOSTRA-skjema 7.

Nevner: Innbyggere 20-66 år i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

Indikatorene publiseres ikke i annet faktaark, men grunnlagsdata (tellere) publiseres i faktaark for sosialtjenesten.

- **Dekningsgrad** – to forslag til indikatorer hvor grunnlagsdata er hentet fra registerbasert sysselsettingsstatistikk.:

12. Avtalte årsverk kommunalt personale med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (helse- og omsorgstjenester + sosialtjeneste + barnevern)

Beregning: (Antall avtalte årsverk med videreutdanning i psykisk helsearbeid)/ Innbyggere per 31.12.)*10000

Teller: Beregning av antall avtalte årsverk for kommunalt ansatt personale på områdene helsetjenester, omsorgstjenester, sosialtjenester og barnevernstjenester som har godkjent høyskoleutdanning av minst ett års varighet/60 studiepoeng i psykisk helsearbeid eller som psykiatrisk sykepleier. Beregningen er basert på ansatte i referanseuken (3. uke i november) hvor avtalt ukentlig arbeidstid er omregnet til heltid. Av formidlingshensyn omtales dette som "årsverk", selv om situasjonen i referanseuken ikke nødvendigvis er representativ for hele kalenderåret. Opplysninger om ansettelsesforhold er hentet fra NAVs Aa-register (ansattes fødselsnummer og avtalt arbeidstid) og opplysninger om utdanning fra Nasjonal utdanningsdatabase.

Nevner: Innbyggere i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

13. Avtalte årsverk kommunalt personale med videreutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggere (helse- og omsorgstjenester + sosialtjeneste + barnevern)

Beregning: (Antall avtalte årsverk med videreutdanning i rusarbeid)/ Innbyggere per 31.12.)*10000

Teller: Beregning av antall avtalte årsverk for kommunalt ansatt personale på områdene helsetjenester, omsorgstjenester, sosialtjenester og barnevernstjenester som har godkjent høyskoleutdanning av minst ett års varighet/60 studiepoeng i rusomsorg eller rusproblemer. Beregningen er basert på ansatte i referanseuken (3. uke i november) hvor avtalt ukentlig arbeidstid er omregnet til heltid. Av formidlingshensyn omtales dette som "årsverk", selv om situasjonen i referanseuken ikke nødvendigvis er representativ for hele kalenderåret.

Opplysninger om ansettelsesforhold er hentet fra NAVs Aa-register (ansattes fødselsnummer og avtalt arbeidstid) og opplysninger om utdanning fra Nasjonal utdanningsdatabase.

Nevner: Innbyggere i kommunen pr. 31.12. Dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk.

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ikke relevant.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen finner det ikke relevant å drøfte publisering av kvalitetsindikatorer på nåværende tidspunkt. Dette arbeidet bør utsettes til det er etablert et faktaark med en del indikatorer. Deretter bør gruppen vurdere om enkelte av disse bør merkes som kvalitetsindikatorer.

For øvrig deltar lederen for arbeidsgruppen i Helsedirektoratets arbeidsgruppe for kvalitetsindikatorer innen psykisk helse og rus – primær – og de konklusjoner som denne gruppen fatter vil integreres i fremtidig arbeid.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

I tråd med signaler fra KOSTRA sentralt om at faktaark for konsern, som inkluderer økonomidata og tjenstedata også i kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS) tillegg til kommunekasse, bør gis en mer fremtredende plass enn faktaark hvor kun kommunekasse inkluderes, ønsker arbeidsgruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid i første omgang å kun utvikle faktaark på konsernnivå. Arbeidsgruppen foreslår at en eventuell publisering av indikatorer på kommunekasse-nivå i tillegg, kun vil gjøres dersom Samordningsrådet/KOSTRA-sentralt gir signaler om at dette er ønskelig.

Når det gjelder indikatorer for årsverk til psykisk helsearbeid og rusarbeid, er det en utfordring å få oversikt over det private innslaget. Dette gjelder særlig kommunenes kjøp av tjenester fra private institusjoner for rusmiddelmissbrukere. Arbeidsgruppen vil høsten 2013 se nærmere på hvilke grep som kan gjøres for å kvalitetssikre registeropplysninger om private virksomheter med næringskode 87.202 – Omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmissbrukere, og eventuelt fremme forslag om hvordan årsverk i disse kan inkluderes i faktaark for psykisk helsearbeid og rusarbeid. Inntil en slik gjennomgang er gjort, vil kun årsverk i kommunalt eide virksomheter inkluderes i årsverksindikatorer, jf. kapittel 6.1.2, indikatorforslag 12 og 13.

7.3. Annet

Ikke relevant.

8. Annet

Ikke relevant.

9. Referanser

Helsedirektoratet (2012): "Rapportering på kommunalt rusarbeid 2011".
<http://www.ramboll.no/news/publikasjoner/2012/rapportering-pa-kommunalt-rusarbeid>

Helse- og omsorgsdepartementet (2011): Forslag til lovvedtak "Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester med mer", Prop 91 L (2010-2011).
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-91-l-20102011.html?id=638731>

Helse- og omsorgsdepartementet (2012): Statsbudsjettet Prop. 1 S (2012–2013).
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/prop/2012-2013/prop-1-s-20122013.html?id=702113>

Slettebak, Kaspersen, Jensberg og Ose (2013): "Kommunale tiltak i psykisk helsearbeid 2011. Årsverksstatistikk og analyser av kommunal variasjon". Sintef-rapport A23879. <https://www.sintef.no/Teknologi-og-samfunn/Helse/Helsetjenesteforskning/Psykisk-helse/Psykisk-helsearbeid1/Kommunale-tiltak-i-psykisk-helsearbeid-2011/>

10. Vedlegg

10.1. Mandat for KOSTRA-arbeidsgruppe psykisk helsearbeid og rusarbeid for 2013

10.2. Innhold i rapporteringsskjema IS-8/2012

10.3. Skjema IS-8/2012

10.4. Rapporteringsskjema IS-24 for 2012

10.5. Skjema IS-24/2012

Kommunalt disponerte boliger og bolig virkemidler

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for å utarbeide skjema og veileder for kommune-KOSTRA-skjema nr. 13 "Kommunalt disponerte boliger". Skjemaet dekker funksjonene 265 "Kommunalt disponerte boliger", 283 "Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig" og 315 "Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak" i KOSTRA sin funksjonskontoplan.

Arbeidsgruppen består av følgende personer:

Agnes Aall Ritland, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), Bolig og bygningsavdelingen, Charlotte Herje, KRD, Kommunalavdelingen, Christian Hellevang, Kommunenes sentralforbund (KS), Atle Kristiansen, KS, Skien kommune, John S. Schistad, Kommunale Boligadministrasjoners Landsråd (KBL), Trondheim kommune, Torbjørn Kjennerud, KBL, Helse- og velferdsetaten, Oslo kommune, Hermund Urstad, Husbanken, Boligsosial seksjon, Herman Christensen, Husbanken, strategikontoret, Region Øst, Kjersti With Eidsmo, NAV, seksjon for levekår og sosiale tjenester, Pål Eivind Aamodt, NAV, Espen Ottesen Vattekar, SSB, seksjon for offentlige finanser, Unni Beate Grebstad, SSB, seksjon for leveårsstatistikk, Wasif Hussain, seksjon for leveårsstatistikk.

Helsedirektoratet varslet via e-post at de meldte seg ut av arbeidsgruppa og de ønsker å gi evt. innspill gjennom den nye arbeidsgruppen for rus og psykisk helse.

Det har vært gjennomført et møte 24. mai 2013. Neste møte er 25. september 2013.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Reviderte tall 2013 er publisert via KOSTRA per 17. juni 2013. Her manglet data fra 7 kommuner. Det er videre publisert en forenklet Dagens Statistikk (DS) den 25. juni 2013 på bakgrunn av de reviderte tallene publisert i KOSTRA 17. juni 2013.

Tidligere år er det også publisert endelige tall for kommunale boliger i forbindelse med KOSTRA-publiseringen i juni. For å få til slik publisering av endelige tall, har vi måttet si nei til kommuner som ønsker å få med tall, eller endre innrapporterte tall, etter publisering.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen har kun en anbefaling om endring av tekst i funksjonskontoplanen for funksjon 265 når det gjelder å få klarere fram hvor hospits som kommunene driver selv skal føres, jf punkt 4.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Det var ikke planlagt endringer i skjema for 2013-rapporteringen.

3.2. Kontroller i skjema

I skjemaet er det lagt inn noen logiske kontroller. Ellers er det lagt vekt på at selve skjemaautformingen skal hjelpe til med å synliggjøre den sammenhengen som måtte være mellom spørsmålene. Skjemakontrollene forenkler til en viss grad revisjonsarbeidet ved å sikre konsistens mellom svar som har en logisk sammenheng. Det er imidlertid mulig å sende inn skjemaet uten å aktivere kontrollene. Dette er et bevisst valg fra KOSTRA-administrasjonen, da man ikke ønsker å gjøre det for vanskelig å få sendt inn det elektroniske skjemaet. Tilsvarende logiske kontroller som i skjemaet er derfor også lagt inn i revisjonskontrollsystemet.

Arbeidsgruppen er imidlertid positive til SSBs forslag på arbeidsgruppemøtet 24. mai 2013 om at det for 2013 rapporteringen evt. legges flere kontroller ved innrapporteringen, slik at skjema ikke kan sendes inn med for mange feil.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Publiseringen 15. mars i år av ureviderte tall, var basert på om lag 90 prosent innkommet materiale. Ved publiseringen av foreløpige tall 17. juni, hadde 98 prosent av kommunene levert inn skjema 13.

Kommunene ble påminnet og purret 2 ganger før publisering 15/3 og de som ikke hadde levert innen 15.3.2013 ble purret opptil 4 ganger. Purring gikk både til rådmenn og KOSTRA-kontakter. Samtlige kommuner som ikke svarte på e-post ble oppringt, men dette førte likevel ikke til at de resterende 2% av kommunene klarte å levere innen fristen.

Eksterne data fra Husbanken ble publisert som foreløpige tall 15. mars 2013 og endelige tall ved publiseringen 17. juni 2013. Husbanken meddelte at det ikke var forskjell på foreløpige og endelige tall.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

I år har kommunale boliger vært ”pilot” ifht. å bruke seksjon 330 sitt revisjonsverktøy som innebærer at revisjonen i større grad får et makroperspektiv før mikrorevisjon gjennomføres.

Revisjonsarbeidet er derfor i hovedsak basert på oppfølging av kommuner som dette revisjonsverktøyet identifiserte. Oppfølgingen bestod for det meste i e-post-korrespondanse med kommunene i tillegg til telefonisk kontakt. Feilene ble deretter rettet opp i samsvar med kommunenes tilbakemeldinger.

3.5. Publisering

Reviderte tall 2012 er publisert via KOSTRA per 17. juni 2013. Her mangler data fra 7 kommuner. Det er videre publisert en forenklet Dagens Statistikk (DS) den 25. juni 2013 på bakgrunn av de reviderte tallene publisert i KOSTRA.

Inntil videre er publiseringsstrategien endret slik at vi ved de ulike KOSTRA-publiseringsene i mars og juni hvert år, prioriterer å publisere mest mulig komplette og kvalitetssikrede tall heller enn endelige tall.

3.6. Brukerreaksjoner

Arbeidsgruppen har ikke mottatt noen eksterne kommentarer knyttet til nøkkeltallene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

Det er kommet tilbakemelding fra Asker kommune at det er uklart om hospits som kommunen driver selv kan føres på funksjon 265. Det har de siste årene vært forsøkt presisert hva som er grenseoppgangen mellom utgiftsføring for boliger versus institusjoner. Ved å trekke inn opplysninger om alt som ikke skal føres på 265 for kommunalt disponerte boliger, er det tilsynelatende blitt mer og ikke mindre forvirring om hva som skal utgiftsføres på funksjon 265. Arbeidsgruppen foreslår derfor en endring av teksten til funksjon 265 slik at den først og fremst omhandler hva som inngår i denne funksjonen.

4.2. Forslag til endring

Arbeidsgruppen ønsker å ha følgende tekst for funksjon 265 i KOSTRA funksjonskontoplan (delene som er endret er markert med rødt):

265	Kommunalt disponerte boliger
1. Utgifter til bygningsdrift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger der det inngås leiekontrakt, inkludert omsorgsboliger og andre boliger til pleie□ og omsorgsformål, boliger til flyktninger (også mindreårige), personalboliger, gjennomgangsboliger mv (med tilhørende tekniske anlegg og utendørsanlegg). Driftsutgifter for institusjoner regulert etter helse□ og omsorgstjenestelovens § 3□2 første ledd nr. 6 bokstav c, føres ikke her, men under funksjon 261 Institusjonslokaler. Jf. også forskrift om kommunal helse- og omsorgsinstitusjon, § 1. Boliger der det inngås husleiekontrakt med beboer, skal rapporteres som bolig i skjema 13, med tilhørende regnskapsføring av bygningsdrift og vedlikehold på funksjon 265, selv om boligen har døgkontinuerlig bemanning. <u>Beboere</u> i slike boliger rapporteres som mottakere av tjenestene omsorgsbolig/annen bolig i IPLOS.	
Utgifter til bygningsdrift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger omfatter lønn mv. til eget drifts□/vedlikeholdspersonell, innkjøp av materiell og utstyr til drift og vedlikehold, og kjøp av drifts□/vedlikeholdstjenester (eksempelvis vaktmestertjenester, snøryddingsavtaler, renholdsavtaler, serviceavtaler på tekniske anlegg, avtaler om vakthold og tilsyn mv.) som er knyttet til boligene. Dessuten avskrivninger av egne bygg. Som driftsaktiviteter regnes løpende drift, renhold, vakthold, sikring, energi og vann, avløp og renovasjon (jf. tabell avsnitt 5.1.1). Skillet mellom vedlikeholdsutgifter og utgifter til påkostning/investering er beskrevet i Kommunal regnskapsstandard (F) nr. 4 <i>Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet</i>, se www.gkrs.no.	
2. Forvaltningsutgifter knyttet til boligene (administrasjon, forsikringer av bygg og pålagte skatter og avgifter knyttet til byggene) føres på funksjon 121.	
3. Investeringer i og påkostning av boligene.	
4. Husleieutgifter ved leie av lokaler/boliger. Ved leie fra AS eller andre private (herunder IKS hvor kommunen ikke er deltaker) føres husleien i på art 190. Ved leie fra kommunalt foretak føres husleien på art 380 i (fylkes)kommunens regnskap, og inntektsføres på art 780 i foretakets regnskap. Ved leie fra interkommunalt selskap (hvor kommunen er deltaker) føres husleien på art 375 i kommunens regnskap, og inntektsføres på art 775 i selskapets regnskap. Dersom kommunen har en intern husleieordning (leie mellom enheter som inngår i kommunens regnskap), skal faktiske utgifter til drift og vedlikehold komme fram på riktig art/funksjon, jf. avsnitt 5.1.1 og art 190.	
5. Inntekter knyttet til utleie av boligene.	
6. Utgifter til framskaffelse av kommunalt disponerte boliger. Vedlikehold og tilrettelegging av privat bolig (tilskudd, hjelpemidler og utbedring).	
7. Utgifter knyttet til tjenester ytt i boligene skal ikke føres på funksjon 265, men på funksjon hvor tiltaket hører hjemme, eksempelvis 254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet. Inventar og utstyr (innbo/løsøre) knyttet til pleie□ og omsorgstilbudet inngår ikke her, men føres på funksjon 254. Klientbaserte utgifter/støtte til hospits og liknende som er hjemlet i lov om sosiale tjenester i NAV skal føres på funksjon 281 Sosialhjelp. Dersom kommunen selv drifter hospits og har driftsutgifter/lønnskostnader til dette formål skal utgiftene føres på funksjon 265.	

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppen ønsker ikke å fremme noen endringer i skjema/filuttrekk for neste år.

6. Ønskede endringer i faktaark

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endring i faktaarkene for kommunalt disponerte boliger for neste år.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har tidligere utarbeidet to kvalitetsindikatorer på området. KS og SSB vil bidra til at arbeidsgruppen kobles tettere på effektiviseringsnettverkene. De har nemlig ifølge KS utviklet forslag til indikatorer på boligområdet. Viktig med tanke på å få testet ut og utviklet nye kvalitetsindikatorer.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Sosialtjenesten

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Fra 2009 har arbeidsområdet for gruppen også inkludert introduksjonsstønad, især ut fra hensyn til at introduksjonsstønad og kvalifiseringsordningen burde behandles av en og samme gruppe. I tråd med dette har gruppen vært utvidet med medlemmer fra BLD og IMDI. Høsten 2009 ble også Helsedirektoratet med i gruppen, spesielt pga arbeidet med kommunale rusmiddeltiltak (funksjon 243), og fra høsten 2010 er også Husbanken medlem. Fra nyttår 2010 har fylkesmannsembetet ikke vært representert, ved at Fylkesmannen i Oslo og Akershus har trukket seg ut og ingen andre av embetene har ønsket å tre inn. Gruppen består nå av følgende representanter:

Jan Oddum	Oslo kommune
Linn Ising	Kommunal- og regionaldepartementet
Pål Eivind Aamodt	Arbeids- og velferdsdirektoratet
Øystein Olsen	Arbeids- og velferdsdirektoratet
Sille Naper	Arbeids- og velferdsdirektoratet
Magne Hustad	Kommunenes sentralforbund
Oddrun Goksøyr	Kommunenes Sentralforbund
Veslemøy Hellem (observatør)	Kommunenes sentralforbund
Kirsti Strand	Helsedirektoratet
Janne Strandrud	Helsedirektoratet
Hermund Urstad	Husbanken
Arild Haffner Naustdal	Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)
Mali Gulbrandsen Asmyhr	Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)
Anne Edman	IMDi
Peter Oftebro Baum	IMDi
Anni Fretheim	Statistisk sentralbyrå
Kari Kraakenes	Statistisk sentralbyrå
Unni Grebstad	Statistisk sentralbyrå
Torild-Irene Kårstad	Statistisk sentralbyrå
Harald Tønseth	Statistisk sentralbyrå (leder)

Statistisk sentralbyrå har også sist år ivaretatt leder- og sekretærfunksjonene. Det er avholdt tre arbeidsgruppemøter siden KOSTRA-rapporteringen 15/6-2012 (19. oktober 2012, 22. april 2013 og 27. mai 2013).

Arbeidsgruppen har ansvar for utvikling innenfor følgende funksjoner:

242	<i>Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid</i>
243	<i>Tilbud til personer med rusproblemer</i>
273	<i>Kommunale sysselsettingstiltak</i>
281	<i>Økonomisk sosialhjelp</i>
275	<i>Introduksjonsordningen</i>
276	<i>Kvalifiseringsordningen</i>

Fem skjemaer dekker tjenesterapporteringen for sosialtjenesten og de tilhørende funksjonene:

- Skjema 7 *Personell og virksomhet i kommunale sosiale tjenester per 31.12*
- Skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp*
- Skjema 11B *Registreringsskjema for introduksjonsstønad*
- Skjema 11C *Registreringsskjema for kvalifiseringsstønad*
- Skjema 12 *Stønadssatser økonomisk sosialhjelp. Rapporterer pr. 31.12*

Det er utarbeidet en særskilt arbeidsgrupperapport for introduksjonsordningen. For alle problemstillinger tilknyttet introduksjonsordningen viser vi til denne.

Arbeidsgruppenes mandat for 2013 ble fastsatt på Samordningsrådets møte 11/9-2012, og lyder slik:

”Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD). Liste over arbeidsgruppene og hvilke funksjoner de har ansvar for vedlegges.

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og å kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, med hensyn til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig med tanke på kvalitetsindikatorer.
- Vurdere indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2013

1. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
2. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
3. Arbeidsgruppene skal kritisk gjennomgå innrapportering og nøkkeltall i KOSTRA, med sikte på å redusere rapporteringsbyrden og antallet indikatorer.
4. Arbeidsgruppene skal vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av rapporten som ble presentert på møtet i Samordningsrådet. Resultatet av gjennomgangen rapporteres til Samordningsrådet i KOSTRA til møtet i 2013.”

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Rapportering av data for 2012 har blitt gjort online for alle skjemaene (7, 11, 11C og 12). Ved publisering 17. juni hadde samtlige kommuner sendt inn de aktuelle skjemaene 7, 11, 11 C og 12.

Det foreslås bare mindre endringer i skjema 7 og 11, mens skjema 11 C og 12 går uendret.

Det foreslås publisert to nye indikatorer på faktaarkets nivå 3.

Når det gjelder faktaarket for kvalitet, fjernes 5 av dagens 6 indikator, mens det siste splittes opp. Det foreslås 4 helt nye kvalitetsindikatorer, 3 av dem hentet fra KS (SØF- rapport nr.2/12, Bedre måling av kvalitet i kommunene), jf arbeidsgruppenes mandat, spesielle oppgaver i 2013, nr.4.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Selv om det bare foreslås mindre endringer i neste års skjema, har arbeidsgruppen påvist behov for en større gjennomgang av skjema, bl.a. som følge av de senere års omfattende endringer i sektorens organisering og lovverk. Ev. større endringer utsettes til det foreligger en avklaring fra Arbeidsdepartementet mht finansiering av en statistikkgjennomgang for sosialtjenesten, etter mønster av gjennomgangen BLD finansierer for barnevernstjenesten. Jf punkt 5.1 nedenfor.

På skjema 11 sosialhjelp foreslår arbeidsgruppen et nytt spørsmål om mottakernes boligsituasjon, med fem svaralternativ.

Når det gjelder spørsmålet om å registrere problemområder på skjema 11, slutter arbeidsgruppen seg til Helsedirektoratets forslag om inntil videre å legge dette på is.

På skjema 7 gjøres noen endringer i utdanningskategoriene i personelltabellen, samt en presisering i ett av rusmiddelspørsmålene.

Vedr. *publisering* foreslås 2 nye indikatorer på faktaarkets nivå 3. Dette gjelder antall barn forsørget av sosialhjelpsmottakere og gjennomsnittlig utbetaling til mottaker med sosialhjelp som hovedinntekt.

Når det gjelder *kvalitetsindikatorer*, foreslår arbeidsgruppen, bl.a. med utgangspunkt i SØF-rapporten, å fjerne 5 av dagens 6 indikatorer, og ta inn 5 nye, hvorav 3 hentet fra SØF-rapporten.

Ut over dette gjøres det ikke endringer i KOSTRA- publiseringen.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema 7 og 12 for 2012 og skjema 11 og 11 C for 2013 har blitt utarbeidet av fagseksjonen ved Torild-Irene Kårstad. Som tidligere år har dette fungert veldig bra.

I tråd med året før gjennomførte SSB høsten 2012 møter med de tre viktigste systemleverandørene med sikte på mer smidig innsending av skjema 11 og 11 C. Det er viktig å opprettholde denne dialogen også høsten 2013.

3.2. Kontroller i skjema

Kontrollene i skjemaene 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* og 12 *Stønadssatser økonomisk sosialhjelp* er ikke endret fra fjorårets innrapportering. Kontrollene som benyttes, er i hovedsak sumkontroller, logiske kontroller og kontroller for manglende utfylling av obligatoriske felter. Noen av kontrollene fungerer kun som advarsler, og gjør det mulig for kommunene å gå videre i skjemaet uten å svare. I revisjonen kontrollerer man mot fjorårets tall i både skjema 7 og skjema 12.

For skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* har over 95 % av kommunene egne fagsystemer. Det er utarbeidet et kontrollprogram som kommunene skal benytte i forbindelse med online-innrapportering. Etter at kontrollene i 2009 ble lagt inn i fagsystemene, slik at kommunene fikk umiddelbar beskjed om feil/mistenkelige verdier før innsending, økte kvaliteten på de innsendte data merkbart.

Skjema 11 C (kvalifiseringsordningen) følger i hovedsak samme opplegg for kontroller som skjema 11, men her opplever vi at en del kommuner velger å overse et stort antall feilmeldinger og likevel sender inn mangelfulle/ feilaktige data.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Til publiseringen 15. mars var datainnngangen omtrent som i fjor, og data ble publisert som planlagt. I tråd med resten av KOSTRA ble det 15. mars publisert landstall/ estimerte nasjonale tall for en del sentrale nøkkeltall.

Ved publisering 17. juni hadde samtlige kommuner sendt inn skjema 11. Også skjema 7 og 12 var da komplette, mens det her ved tilsvarende publisering året før manglet henholdsvis 7 og 9 skjema. Også skjema 11 C var komplett 17. juni, ved at samtlige kommuner som hadde KVP- deltakere i 2012, da hadde sendt inn data. Ved tilsvarende publisering i fjor manglet for skjema 11 C 11 kommuner.

Fra skjema 11 ble det publisert mer detaljerte tall på nasjonalt nivå 21. juni sammen med artikkel i Dagens statistikk.

På samme måte som årene før vil det bli gjennomført en særskilt KVP-publisering etter fylke og kommunestørrelse. Vedr. KVP er både innsendingstempo og datakvalitet fortsatt for dårlig i en del kommuner.

For skjema 11 er det fortsatt en del vansker med uttrekk fra fagsystemene. En del kommuner venter for lenge med å oppgradere fagsystemet sitt til nyeste versjon, og enkelte oppgir vansker med å få bistand fra edb-leverandøren. En hel del opplever også brist på IT-ressurser internt i kommunen ved innrapportering.

For skjema 11 C byr filuttrekk fortsatt på store utfordringer i mange kommuner som ikke har samtlige data samlet i ett fagsystem. En leverandør hadde inntil midten av januar en feil i systemet som medførte underrapporterte 11 C-data (og påfølgende nyinnsendinger).

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Også i år har det i noen kommuner forekommet misvisende feilmeldinger ved innsending av data, dette vil bli søkt rettet til neste versjon av skjema 7, skjema 11 og 11 C..

Vedr. kvalifiseringsstønad mottok SSB også for 2012 data fra Arbeids- og velferdsdirektoratets interne rapporteringer som bidrag til å vurdere kvaliteten på de innsamlede data.

3.5. Publisering

For 2012 ble det på nivå 3 publisert 2 nye indikatorer for KVP, nemlig aldersfordelte tall for deltakerne.

Når det gjelder krisesenter, utgikk følgende to indikatorer fra 2012-publiseringen på nivå 3: ”Kjøper kommunen tjenester av private per 31.12.? Ja/Nei” og ”Er krisesentertilbudet til menn drevet av andre enn tilbudet til kvinner (Ja/Nei)”. Til erstatning ble følgende to tatt inn:

1. Har kommunene organisert krisesentertilbud (virksomhet og tjenester som utgjør krisesentertilbud) for kvinner gjennom avtale med privat leverandør per 31.12? (Ja/Nei)

2. Har kommunen organisert krisesentertilbud (virksomhet og tjenester som utgjør krisesentertilbud) for menn gjennom avtale med privat leverandør per 31.12? (Ja/Nei)

Publiseringen av estimerte nasjonale tall gikk i hovedsak som planlagt både i mars og juni.

3.6. Brukerreaksjoner

Som tidligere har en del kommuner meldt tilbake at rapporteringen av KVP er svært tidkrevende, gitt organiseringen av data i kommunene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

Det er ikke kommet ønske om nye funksjoner eller arter for sosialtjenesteområdet for 2014.

Vedr. funksjon 243 – *Tilbud til personer med rusproblemer* har denne, tross utilfredsstillende datakvalitet, i flere år ligget på is i påvente av gjennomgangen av databehovet i KOSTRA-gruppen for psykisk helsearbeid og rusarbeid. Det skal nedsettes en eget gruppe for å gjøre en helhetlig vurdering av behovet for funksjoner knyttet til rusarbeid og psykisk helsearbeid. Arbeidet skal ledes av Helsedirektoratet. Gruppen starter sitt arbeid høsten 2013. Målet er å fremme et enhetlig forslag til Samordningsrådet i 2014.

På kort sikt (2014) vurderer Helsedirektoratet hvilke henvisninger i veiledningen til skjema 11 som behøves for at kommunene rapporterer rett, ut fra at tjenestene nå er forankret i ny lov og forskrift (mot tidligere i sosialtjenestelovens kap. 6).

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Skjema 7: Personell og virksomhet i kommunale sosiale tjenester

SSB har gjennomgått utdanningskategoriene på skjema 7 for å se om de er i tråd med generell utdanningsstatistikk. Gruppen sluttet seg til SSBs forslag til endring, som innebærer at nåværende kategori ”personer med annen 3-årig høyskole-/ universitetsutdanning” splittes slik: 1. Personer med utdanning på universitets- og

høgskolenivå med varighet på 4 år eller mindre, og 2: Personer med utdanning på universitets- og høgskolenivå over 4 år.

Det foreslås ellers at i skjema 7, punkt 5, andre spørsmål bør ordet ”kommunen” byttes ut med ”kommuneforvaltningen”, for å unngå misforståelser om at man sikter til kommunen som geografisk (og ikke forvaltningsmessig) enhet.

Når det gjelder spørsmålene om krisesentre, ble det avholdt et særskilt møte mellom BLD og SSB om saken 3. mai. Da spørsmål om krisesentre ble tatt inn i KOSTRA i 2011, varslet BLD at den omfattende rapporteringen som i dag går utenfor KOSTRA (SENTIO-rapporteringen), på sikt skal utgå/ reduseres. Det naturlige tidspunkt for å utrede BLDs fremtidige databehov vil være høsten 2014, etter at evalueringen av krisesenterloven foreligger. I påvente av dette gjøres ingen endringer i KOSTRA-spørsmålene for 2013. BLD vil orientere Samordningsrådet om status på rådsmøtet i september.

Vedr. ev. nye rusmiddelspørsmål på skjema 7:

Helsedirektoratet har også i 2013 gjennomført en særskilt datainnsamling fra kommunene om kommunalt rusarbeid. Data er dels relatert til kommunens bruk av øremerkede tilskudd, og dels til kommunens samlede innsats uansett finansiering. Det er fortsatt en målsetting å innlemme de nye opplysningene i KOSTRA etter hvert, men direktoratet vurderer også for 2014 en rapportering utenfor KOSTRA som mest hensiktsmessig.

Skjema 11 økonomisk sosialhjelp:

I tråd med veiledningen til utfylling av skjema 11 for 2013 er det for 2014 også i selve skjema presisert at også utgifter etter lovens § 19 skal være inkludert.

Nytt spørsmål om brukernes bosituasjon

Husbanken har pekt på at posisjonen til den enkelte sosialhjelpsmottaker i boligmarkedet er av interesse. Slik informasjon vil være tilgjengelig ved behandlingen av søknader om sosialhjelp, og burde ikke representere noen ekstra belastning utover en avkrysning. I tillegg er dette helt konkret informasjon som er lett å vurdere for den som registrerer data. Dette vil gi informasjon som kan ses i forhold til utbetalingene av sosialhjelp.

SSB har kontaktet fagsystemleverandørene, som bekrefter at det burde være uproblematisk å erstatte dagens frivillige utfyllingsfelt med den standardiserte listen som Husbanken foreslår. Leverandørenes vurdering er også at en slik registrering burde være faglig uproblematisk, og burde gi pålitelige data allerede fra år 1.

Siden registreringen vil være begrenset til mottakere av økonomisk sosialhjelp, vil den ikke gi et komplett bilde av bosituasjonen til sosialtjenestens brukere. Dessuten vil registreringen bare gi data ved siste kontakt i året, og ikke fange opp endringer i løpet av året. Likevel slutter arbeidsgruppen seg til Husbankens forslag, ut fra at dette vil gi viktig ny informasjon om levekårene til utsatte grupper. Siden det dreier seg om individdata, vil opplysningene i etterkant også kunne kobles til data om for eksempel økonomi, utdanningsnivå etc.

Når det gjelder ev. ytterligere forslag om utvikling av boligdata for svake grupper, er det viktig at disse samordnes, slik at skjema 13 (boligskjema), skjema 11 og Husbankens egne innsamlinger gir best mulig samlet effekt.

Et spørsmål om boligsituasjon med 5 svaralternativ foreslås da tatt inn i skjema for 2014 (se punkt 5.2). Det er kommet flere innspill til hvordan disse svaralternativene skal defineres, og disse vil bli tatt opp igjen når veiledningene til skjema skal fastsettes i oktober.

Spørsmålet om å registrere problemområder på skjema 11

Når det gjelder spørsmålet om å ta inn problemområder på skjema 11 sosialhjelp, basert på etablering av nytt, felles kodeverk i fagsystemene, ble dette tatt opp på møte i ASSS-nettverket for sosialtjenester i juni. Konklusjonen ble at det i første omgang bør prioriteres å hente data om rusmiddelmissbrukere fra systemet Brukerplan, som ikke er begrenset til mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Helsedirektoratet vil, på bakgrunn av skepsis fra flere aktører og satsingen på Brukerplan, ikke fremme forslag om standard koding for problemområde hos brukere i sosialtjenesten for 2014. Spørsmålet vil eventuelt tas opp igjen senere, dersom dette ønskes som del av fagsystemet for kommunenes egen planlegging og styring.

Skjema 12 stønadssatser Ingen endringer for 2013

Skjema 11 C KVP: Ingen endringer for 2014

Behovet for en statistikkgjennomgang av sosialtjenesten.

Det ble holdt et eget arbeidsgruppemøte 19. oktober 2012 for å se på en rekke forslag til endringer i skjema som dels var blitt utsatt fra forrige arbeidsgruppemøte 18. juni. På møtet 19. oktober var det enighet om at de omfattende endringer i organisering og lovverk som sosialsektoren er berørt av, tilsier en ny og bredere gjennomgang av datagrunnlaget enn hva som ligger i den årlige justeringen av KOSTRA-skjema. Bare ved en slik gjennomgang kan man se til at rapporteringen blir i tråd med endret lovverk, med endret statlig/ kommunal organisering, nye tjenester og nye databehov. I henhold til Samordningsrådets mandat er fagdepartementet ansvarlig for KOSTRA-rapporteringen på sitt felt. Samordningsrådet har også slått fast at større endringer i KOSTRA-rapporteringen skal bekostes av ansvarlig fagdepartement. Det ble derfor i etterkant av møtet rettet en henvendelse til Arbeidsdepartementet, med ønske om finansiering av en slik gjennomgang. Svar på denne henvendelsen foreligger ennå ikke.

5.2. Forslag til endring

I skjema 7, punkt 2, splittes nåværende kategori ”personer med annen 3-årig høyskole-/ universitetsutdanning” slik: 1. Personer med utdanning på universitets- og høyskolenivå med varighet på 4 år eller mindre, og 2: Personer med utdanning på universitets- og høyskolenivå over 4 år.

I skjema 7, punkt 5, andre spørsmål byttes ordet ”kommunen” ut med ”kommuneforvaltningen”.

Det tas inn i skjema 11 for 2014 en presisering av at også utgifter etter lovens § 19 skal være inkludert.

Følgende spørsmål tas inn i skjema 11 for 2014, jf punkt 5.1 over:

Hva er mottakerens bosituasjon ved siste kontakt?

1. Bor i leid privat bolig:
2. Bor i leid kommunal bolig:
3. Bor i eid bolig.
4. Er uten bolig
5. Annet

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Ønskede endringer

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen forslag til fjerning av eksisterende nøkkeltall.

6.1.2. Nye nøkkeltall

Antall barn forsørget av sosialhjelpsmottakere tas inn på KOSTRA-faktaarket nivå 3. Arbeidsgruppen mener det er viktig å få vist tallet på barn, i tillegg til dagens indikator om antall mottakere som forsørger barn under 18 år. Mulige tolkningsproblemer vil være tilfeller med delt forsørgeransvar, der barn kan bo dels hos en sosialhjelpsmottaker, og dels hos person med annen inntekt. Samme barn kan også i enkelte tilfeller bli telt hos to ulike sosialhjelpsmottakere. Likevel mener gruppen tallet bør publiseres.

Videre tas inn på nivå 3 *Gjennomsnittlig utbetaling til mottaker med sosialhjelp som hovedinntekt*. Dette ut fra at det er ønskelig med et sterkere fokus på data om de tyngste mottakerne.

På faktaarket for kvalitet gjøres det større endringer. Av dagens 6 indikatorer strykes 5, mens den siste splittes opp, nemlig *Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer*, jf punkt 6.1.3 nedenfor.

Nye kvalitetsindikatorer blir:

1. *Mottakere 18-24 år i prosent av innbyggere i samme aldersgruppe*
2. *Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18- 24 år*
3. *Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 25- 66 år*
4. *Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde*

Jf begrunnelsen for utvalget som er gitt under punkt 7.1 nedenfor. De tre siste av de fire nye indikatorene er hentet fra SØF-rapporten, tabell 5.12.

Ut over dette gjøres det ikke endringer i KOSTRA- publiseringen.

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

I faktaarket for kvalitet gjøres følgende endring i et eksisterende nøkkeltall:

Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer splittes på mottakere med og uten trygd som viktigste kilde til livsopphold.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen diskuterte kvalitetsindikatorer på sitt møte 27. mai, med utgangspunkt i SØF-rapport nr. 2/12, jf arbeidsgruppens mandat.

Gruppen tok utgangspunkt i at indikatorene skal egne seg for KOSTRA, med de knappe frister for revisjon og ferdigstillelse som følger. Dette innebærer at hver indikator primært bør kunne hentes fra ett skjema (pluss befolkningsdata), og ikke for eksempel være avhengig av kjøringer mot tidligere årganger. Gruppens forslag fremgår av avsnitt 6.1.2 og 6.1.3 over.

Vedr. indikator 6 i SØF-rapportens tabell 5.12, *Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt som deltar i aktive tiltak*, så henvendte gruppen seg til KS for å få avklart om "aktive tiltak" her refererer til noe annet enn de arbeidsmarkedstiltak som kan hentes direkte fra skjema 11. I så fall ville det være vanskelig å ta indikatoren med, jf diskusjonen over. Av svaret fra KS fremgår at man her sikter til a) aktive tiltak innenfor Kvalifiseringsprogrammet eller b) aktive tiltak innenfor noen av de statlige tiltakene i NAV. Ev. egne kommunale tiltak burde ideelt sett også være med, men disse er muligens nå så fåtallige at de ev. kan droppes.

Ut fra diskusjonen ovenfor vil arbeidsgruppen ikke anbefale denne indikatoren tatt inn i denne omgang.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Det arbeides med å få KOSTRA-publiseringen mer dekkende for kommunal tjenesteproduksjon, ved at virksomhet ved kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS) inkluderes, slik det gjøres ved den nye publiseringen av konserntall for bl.a. sosialtjenesten. For sosialtjenesten er slik organisering foreløpig nokså sporadisk.

Det ble i 2010 kartlagt hvordan tjenesterapporteringen håndterer samarbeid over kommunegrensen, samarbeid med private aktører og i form av særbedrifter. Når det gjelder KOSTRA-skjema 7, sier dagens tjenesteveiledning: "Det skal fylles ut ett skjema per kommune... Når det gjelder tjenesterapportering for interkommunale ordninger, skal hver kommune føre opp sin andel av personellet som omfattes av ordningen". Det man har tenkt på her, er i hovedsak samarbeid etter kommunelovens § 27. Årsverk fra ev. kommunale foretak og IKS er også forutsatt å være med, men dette sies ikke eksplisitt. Det samme vil gjelde ev. organisering av samkommuner.

Når det gjelder årsverk til skjema 7, ligger utfordringen i å få kommunen til å inkludere ev. utskilte virksomheter (KF) når de fyller ut skjema. Ved ulikt interkommunalt samarbeid ligger utfordringen i å få kommunene til å beregne hvilken årsverksinnsats (og av hvilke typer personell) som ligger bak hver enkelt kommunes bidrag til den interkommunale virksomheten. Antagelig vil man her måtte ta utgangspunkt i den samlede personellinnsatsen for samarbeidsprosjektet, og så se på hvor stor andel av utgiftene kommune X bidrar med, og deretter overføre denne prosenten til hver personellgruppe som samarbeidsprosjektet består av.

Gruppen har flere ganger understreket målsettingen om å vise hvilke tjenester som står til befolkningens rådighet, og ikke bare kommunekassens bidrag til disse tjenestene. Som bidrag til dette inkluderte skjema 7 i noen år opplysninger om hvorvidt kommunen deltok i ulike interkommunale ordninger på fagområdet, mens man nå bare har formuleringen om interkommunale ordninger i veiledningsheftet. Tiltaket f.o.m. 2010 om å korrigere årsverksdata for innsats utført ved NAV-kontor, er i tråd med dette. Gruppen ønsker om mulig å styrke tjeneste-/velferdsperspektivet i skjema 7 ytterligere, så lenge det ikke kommer i konflikt med kommuneregnskapets behov. Ved en ev. større gjennomgang av

sosialtjenesteskjema (jf punkt 5.1 over) vil det også være naturlig å trekke inn spørsmålet om hvor godt skjema fanger opp den samlede tjenesteytingen på feltet.

7.3. Annet

Helsedirektoratet og SSB etablerte høsten 2012 en arbeidsgruppe for psykisk helsearbeid/rusarbeid, til å se helhetlig på problemstillinger som løper på tvers av KOSTRA-områder. KOSTRA-sosialtjenestegruppen står i løpende dialog med denne gruppen for å sikre en mer planmessig utbygging av data på dette sektorovergripende feltet.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende

- Skjema 7
- Skjema 11
- Skjema 11 C
- Skjema 12

Vedlegg til rapport for sosialtjenesten vedrørende introduksjonsordningen

1. Innledning

Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Introduksjonsstønad har fra våren 2009 inngått i arbeidsgruppen for sosialtjenesten. Det vises til Rapport til Samordningsrådet 2013 – sosialtjenesten. I dette vedlegget omtales tillegg for introduksjonsstønaden. Arbeidet utføres av SSB på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). I arbeidsgruppen har Arild Haffner Naustdal deltatt fra BLD og Anne Edman og Peter Oftebro Baum fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). I tillegg deltar Kari Kraakenes fra SSB som fagansvarlig for SSB sin statistikk om introduksjonsstønaden. BLD, IMDi og SSB har som tidligere år hatt formøte før begge arbeidsgruppemøtene våren 2013.

Data hentes inn på KOSTRA-skjema 11B *Registreringsskjema for introduksjonsstønad*. Årsverk i skjema 7 *Personell og virksomhet i kommunale sosiale tjenester per 31.12* og utgifter og inntekter i kommuneregnskapet registreres på funksjon 275 *Introduksjonsordningen*.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Rapportering av data for 2012 har blitt gjort online også for alle skjema 11B. Ved publisering 17. juni hadde samtlige kommuner med introduksjonsprogram sendt inn skjema eller filuttrekk for skjema 11B.

Det foreslås en mindre endring i skjema 11B for 2014 mht status ved utgangen av året og sluttdato.

Det foreslås ingen endring i faktaark.

Skjema 11B skal som opprinnelig planlagt erstattes av filuttrekk fra Nasjonalt introduksjonsregister (NIR). Ny versjon av NIR er planlagt ferdigstilt i første kvartal 2014. Foreløpig registreres ikke introduksjonsstønad på individnivå i NIR.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Det foreslås en mindre endring i skjema 11B for 2014 mht status ved utgangen av året for å skille deltakere i introduksjonsprogram med permisjon pga fødsel eller permisjon fra deltakere med permisjon andre årsaker. Sluttdato skal heretter også gjelde dato for start av permisjon.

Ingen forslag til endring av funksjoner eller faktaark.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema 11 B for 2012-2013 har blitt utarbeidet av fagseksjonen ved Kari Kraakenes. Skjema for 2013 og 2014 finnes foreløpig kun i word-versjon.

SSB gjennomførte som tidligere år høsten 2012 felles møter med de tre viktigste systemleverandørene for skjema 11 og 11C samt skjema 11B med sikte på mer

smidig innsending også av skjema 11B. Det er viktig å opprettholde denne dialogen også høsten 2013.

3.2. Kontroller i skjema

Veiledning til skjema 11B og kontroller i skjemaet og av innsendte data ble revidert på høsten 2009 for innrapporteringen for 2009 og det ble her lagt inn flere nye kontroller i skjemaet. Dette har medført at det var færre kommuner som hadde feil i dataene etter innsending til SSB. Samme kontrollprogram ble benyttet for 2012.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Datainngangen for 2012 ved publiseringen 15. mars 2013 var om lag som året før; 13 kommuner manglet, mens det ved publisering i mars 2012 året før manglet data for 2011 fra 6 kommuner. Ved publisering 17. juni 2013 manglet ingen kommuner. Året før manglet 1 kommune.

Ved publisering 17. juni 2013 hadde 301 kommuner sendt inn skjema 11B mot 303 året før. 6 kommuner med 1-3 deltakere i 2011 hadde ingen i 2012. 3 kommuner var nye i 2012 i tillegg til 1 kommune som manglet i 2011-rapporteringen. Som tidligere år er noen av flyktingene bosatt sist år bosatt så sent på året av de ikke er kommet i gang med introduksjonsprogram før året etter. Disse kommer med først i neste års rapportering.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det ble høsten 2009 lagt inn flere kontroller i skjema 11B. Disse er senere videreført. En ny kontroll ble innført for 2011, ingen nye i 2012. De fleste kontrollene fungerer kun som advarsler, men flere kontroller har medført færre feil etter innrapportering til SSB.

Til tross for innebygde kontroller og kontrollprogram er det behov for en del intern revisjon der feil ikke blir rettet før innsending. Til neste kartlegging vil det bli vurdert om flere kontroller kan gjøres obligatoriske slik at feil hindrer innsending. Det er imidlertid mange av kontrollene som kun kan fungere som advarsler.

Oppfølging/purring av kommunene forvanskes noe av at ikke alle kommuner har introduksjonsprogram, men oversikt over kommuner som er anmodet av IMDi om å bosette flyktinger er en god kilde til å finne nye kommuner som skal rapportere.

3.5. Publisering

Publisering 15. mars og 17. juni gikk som planlagt.

Det kan foreløpig ikke estimeres nasjonale tall beregningene ikke skiller mellom de kommuner som er forsinket med rapporteringen og de kommunene som ikke har deltakere i introduksjonsprogram og dermed ikke skal inngå i estimeringen av nasjonale tall.

En egen DS med artikkel og flere tabeller over deltakere i introduksjonsordningen i 2012 ble publisert 21. juni 2013

Ingen endringer i nøkkeltall.

3.6. Brukerreaksjoner

Ingen kommentarer til nøkkeltallene.

Det er tidligere kommet ønske fra noen av kommunene om mer samsvar mellom koder i skjema 11B og NIR. Dette vil bli fulgt opp i en forbedret veiledning i samarbeidet mellom IMDi og SSB, og også i arbeidet med å legge til rette for at data fra NIR på sikt kan erstatte skjema 11B.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen ønsker om endringer.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Det er behov for å følge deltakere i permisjon under og etter deltakelse i introduksjonsprogram og bl.a. har BLD behov for å skille deltakere med permisjon pga fødsel og adopsjon fra permisjoner av andre årsaker.

5.2. Forslag til endring

Status for mottakerens deltakelse i introduksjonsordningen ved slutten av året:

Stans/ avbrutt på grunn av permisjon deles i to kategorier:

- ☐ Er i permisjon på grunn av fødsel/adopsjon
- ☐ Annen permisjon (inkl sykdom/helse)

Sluttdato for deltakelse i introduksjonsordning (ddmmåå):

Endres til:

Sluttdato for deltakelse i introduksjonsordning/**gikk ut i permisjon fra dato** (ddmmåå):

6. Ønskede endringer i faktaark

Ingen endringer

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Ingen kvalitetsindikatorer på området

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?

Det vises til rapport fra sosialtjenesten

8. Annet

Det var før 2009 ikke en formell arbeidsgruppe for skjema 11 B, siden man ved oppstart vurderte skjemaet kun skulle bestå midlertidig i noen få år. Planen var at Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) relativt fort skulle overta som datakilde for deltakelse i introduksjonsordningen. Dette er fortsatt den overordnede målsettingen, men dekningsgrad og kvalitet i registeret har foreløpig ikke vært tilfredsstillende. IMDi arbeider med heving av kvaliteten i registeret og ny versjon av NIR er planlagt ferdigstilt 1. kvartal 2014. SSB vil fortsette samarbeidet med BLD og IMDi og vurdere omfanget av det videre arbeidet mot at filuttrekk fra NIR kan erstatte skjema 11B. Resultatene av videre arbeid vil når det foreligger bli lagt fram for arbeidsgruppen for sosialtjenesten.

Erfaringer fra det pågående arbeidet ved Seksjon for utdanningsstatistikk i SSB med etablering av ny statistikk for deltakere i opplæring i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere basert på filuttrekk fra NIR vil være nyttig i det videre arbeidet. Statistikk for norskopplæring for voksne innvandrere i 2010 og 2011 ble publisert første gang 25. juni 2013.

Ved senere utfasing av skjema 11B må det finnes en løsning for innrapportering av introduksjonsstønad på individnivå om dette fortsatt skal kartlegges. Introduksjonsstønad registreres i dag ikke i NIR.

Et nytt møte med deltakelse fra BLD, IMDi og SSB er planlagt i slutten av august 2013.

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1. Forslag til skjema 11B for 2014

Barnevern

1. Innledning

Arbeidsgruppen for barnevern har hatt ett møte i løpet av våren 2013. Alle representantene bortsett fra en fra Statistisk Sentralbyrå var til stede på møtet.

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen er underlagt BLD som har avtalt at ledelse og sekretariatsoppgaver for arbeidsgruppen utføres av Statistisk sentralbyrå (SSB).

Arbeidsgruppen består nå av representanter fra:

- Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet (BLD)
- v/Solveig Valseth
- Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet (BLD)
- v/Anders Humstad
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
- v/Sandra Lien
- Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)
- v/Hilde Marie Skarvang
- Kommunenes sentralforbund (KS)
- v/Anne Jensen
- Oslo kommune
- v/Jan Motzfeldt Dahle
- Statistisk sentralbyrå (SSB)
- v/Tone Dyrhaug, Corretta Aluoch Arodi (ikke tilstede) og John Åge Haugen (leder)

1.2. Mandat

Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD). Liste over arbeidsgruppene og hvilke funksjoner de har ansvar for vedlegges.

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspubliserings) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og å kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, med hensyn til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig med tanke på kvalitetsindikatorer.
- Vurdere indikatorer om universell utforming.

- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå. De enkelte fagdepartementer kan utdype og spesifisere mandatet på sine områder. Samordningsrådet for KOSTRA skal i slike tilfelle holdes orientert.

Mandatet (med ev. utdypinger/spesifikasjoner fra fagdepartementene) skal årlig gjennomgå i Samordningsrådet for KOSTRA.

Arbeidsgruppene rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA. Arbeidsgruppene under Helse- og omsorgsdepartementets og Arbeids- og inkluderingsdepartementets ansvarsområde rapporterer til Kontaktutvalget for helse- og sosialstatistikk. For disse gruppene samordner Kontaktutvalget evt. henvendelser/ problemstillinger som skal fremmes for Samordningsrådet.

2.2 Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2013

5. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
6. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
7. Arbeidsgruppene skal kritisk gjennomgå innrapportering og nøkkeltall i KOSTRA, med sikte på å redusere rapporteringsbyrden og antallet indikatorer.
8. Arbeidsgruppene skal vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av rapporten som ble presentert på møtet i Samordningsrådet. Resultatet av gjennomgangen rapporteres til Samordningsrådet i KOSTRA til møtet i 2013.

2. Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppen foreslår en mindre endring av KOSTRA-skjema 8. Det foreslås også nye indikatorer. Disse vil beregne antall barn med henholdsvis funksjon 251 og 252 på en ny måte.

2.1. Oppsummering

På møtet i arbeidsgruppen i 2011 ble det besluttet at prosessen med omlegging av KOSTRA -barnevern, både skjema 15 og 8 skulle settes i gang. Igangsetting av omleggingene ble godkjent i Samordningsrådet i 2012. Omleggingen av skjema 8 er gjennomført, og det planlegges noen mindre justeringer for 2013. Omleggingen av skjema 15 er godt i gang. Prosjektet er i rute og skal etter planen være klart til innsamling av 2013-data med frist 15. januar 2014.

Skjema 15

Omleggingen av barnevernsstatistikken ble godkjent av Samordningsrådet i 2012. Data for 2013 samles nå inn på ny struktur ute i kommunene. Det er gjennomført en rekke endringer i innrapporteringen (se fjorårsrapport og vedlegg for detaljer). SSB skal utvikle nytt mottaks-, revisjons- og publiseringssystem i løpet av 2013 og 2014. Ny statistikk vil publiseres i 2014. Omleggingen medfører at statistikken kun baserer seg på fulluttrekk og at dermed alle kommuner bør ha et fagsystem for å kunne levere statistikk. Denne løsningen ble godkjent av Samordningsrådet i 2012. En kartlegging gjort av SSB i 2012 viste at sannsynligvis bare 2-5 små kommuner ikke vil ha fagsystem ved innrapportering av data for 2013. De innholdsmessige endringene er i hovedsak nye kategorier på de fleste områder og "fra-til-datoer". Dette vil henholdsvis sørge for en relevant statistikk og legge til rette for forløpsstatistikk på barnevern.

I SSB er det et eget prosjekt som arbeider med å lage nytt statistikkssystem for barnevernsstatistikken. Prosjektet er i rute, men er avhengig av at testfiler med reell data fra en eller flere kommuner leveres fra fagsystemleverandørene til avtalt tid, henholdsvis 29. august 2013 (Acos) og 13. september 2013 (Visma).

Omleggingen av barnevernsstatistikken medfører at fagsystemleverandørene må gjennomføre endringer i sine fagsystem. Utgangspunktet var at kommunene skulle kunne laste ned ny versjon når data for 2012 var levert. Fagsystemleverandøren ønsket å utsette lansering av sine nye versjoner. Visma lanserte i mars/april og Acos vil lansere i august/september 2013. Når lanseringen har blitt forsinket medfører det merarbeid for kommunene som må registrere barn to ganger i 2013, først i gammelt system og deretter i nytt.

Etter omleggingen er det behov for en spesifisering i KOSTRA kontoplan for 2014. Dette for å sikre bedre kvalitet på data. Arbeidsgruppen ønsker derfor å legge inn en presisering i teksten til funksjon 252 hvor det presiseres hvilke tiltakskategorier som faller inn under denne funksjonen (se kap 4 for detaljer).

En gjennomgang av gamle/nye kvalitetsindikatorer ble satt i gang i lys av rapporten: *SØF-rapport nr. 02/12, "Bedre måling av kvalitet i kommunene"* av Lars-Erik Borge, Geir Møller, Ole Henning Nyhus, Ingvild Vardheim. På neste møte i KOSTRA arbeidsgruppe tas arbeidet med utvikling av nye kvalitetsindikatorer opp igjen.

Skjema 8

Endringen av skjema 8 for rapporteringsåret 2012 har fungert greit. Nytt fra og med 2012 var at personell knyttet til funksjon 251 ble inkludert i tillegg til personell på funksjon 244. Men SSB har avdekket at også personell knyttet til funksjon 252 bør tas med i skjema 8 for å sikre en enhetlig rapportering ved uttømmende kategorier, og dermed bedre datakvalitet. Arbeidsgruppen foreslår derfor at skjema 8 utvides fra å omfatte personell knyttet til funksjon 244 og 251 til å omfatte alle funksjoner innenfor barnevern; 244, 251 og 252.

Med utgangspunkt i endringen for 2012 ble det presentert to nye grunnlagsdata på nivå 3 i faktaarkene. De ser slik ut:

Stillinger knyttet til saksbehandling og administrasjon (funksjon 244)

Stillinger knyttet til tiltak fra barnevernstjenesten (funksjon 251)

Registerbasert personellrapportering har blitt vurdert både i 2012 og 2013, og er per i dag ikke hensiktsmessig som erstatning for skjema 8.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

- Arbeidsgruppen foreslår at personell som lønnes fra funksjon 252 tas med i skjema 8
- Registerbasert personellrapportering er ikke hensiktsmessig som erstatning for skjema 8
- Arbeidsgruppen har forslag til to nye indikatorer i Faktaark H. Barnevern. Disse vil beregne antall barn med henholdsvis funksjon 251 og 252 på en ny måte (se kap 6 for detaljer).
- I kontoplan for 2014 ønsker arbeidsgruppen å legge inn en presisering i teksten til funksjon 252 (se kap 4 for detaljer).

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Seksjon for levekårsstatistikk overtok høsten 2008 produksjonen av egne elektroniske skjemaer og det har heller ikke i år ikke vært noen problemer knyttet til skjemaproduksjonen på barnevernsfeltet.

3.2. Kontroller i skjema

I skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten er det en automatisk summering av sum stillinger/årsverk slik at det bare er de ulike utdanningskategoriene som fylles ut. For spørsmålet om organisering er det benyttet radiobokser.

Det er følgende kontroller i skjemaportalen:

Punkt 2A og 2B Sum besatte stillinger skal ha lik verdi. Feilmelding: Feil antall.

Sum besatte stillinger i 2A og 2B skal være lik.

Punkt 2C Sum ubesatte stillinger bør ikke ha lik eller høyere verdi enn punkt 2A

Sum besatte stillinger. Feilmelding: Ubesatte stillinger bør være færre enn besatte stillinger

I skjema 15: Barnevern er det bare benyttet et begrenset antall kontroller for ikke å forhindre/forsinke utfyllingen. Ett viktig datofelt blir kontrollert, dvs. man kan ikke ha avsluttet undersøkelsen før den er påbegynt. Man vil heller ikke kunne fylle ut for gamle undersøkelser, da året vil gi advarsel og stoppe videre utfylling.

Skjemakontrollene bidrar til å lette revisjonsarbeidet, men for skjema 15 - Barnevern, som gir oss individdata, er det bruken av kontrollprogrammet (BVK) som er bærebjelken i revisjonsarbeidet, fordi størstedelen av datainngangen skjer via filuttrekk, ikke skjema. Dette programmet er nå lagt inn i av fagsystemleverandører, og er lett tilgjengelig via Internett. Fra og med rapportering av 2011-data ble flere av kontrollene endret slik at de hindrer innsending om de slår ut. Dette har redusert antall feil og kvaliteten øker ved at kommunene gjør opprettinger selv.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Innrapporteringen på barnevernsfeltet siste år bygger på følgende to KOSTRA-skjema:

- Skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten 2012
- Skjema 15: Barnevern 2012

Innrapporteringen av barnevernsdata har i år gått meget bra, med unntak av noen få kommuner som leverte data veldig seint og forårsaket forsinkelser i publiseringsprosessen.

Når det i hovedsak har gått greit har dette bakgrunn i blant annet: a) det ikke var noen endringer i rapporteringsgrunnlaget fra året før, og b) et godt samarbeid med fagprogramleverandørene ACOS og Visma med innsending av testdata fra et utvalg av kommuner før nyttår. Nesten alle kommuner leverer nå filuttrekk fra fagsystem og bare 10 kommuner brukte elektroniske skjema til å levere individstatistikken (KOSTRA-skjema 15). Av disse kommuner har de fleste fagsystem og kan levere fil. Samtlige kommuner og bydeler hadde levert individdata til 15.juni-publiseringsen, mens det manglet 5 kommuner til publisering av ureviderte tall til 15.mars-publiseringsen.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten 2012

Revisjon av skjema 8 blir utført i ISEE Dynarev. Det er benyttet en kontroll i skjema 8, og den har slått til ved stor endring av sum årsverk i forhold til fjoråret. Når kontrollen slår ut blir kommunene kontaktet. Bruken av e-post adresser og telefonnummer på skjema gjør det forholdsvis lett å ta kontakt med oppgavegiver.

Skjema 15: Barnevern 2012

Kontrollprogrammet for barnevern (BVK) er i dag bærebjelken i revisjonsarbeidet, sammen med revisjonssystemet KIRES barnevern. Mange kommuner får en tilbakemelding etter at fagseksjonen i SSB har mottatt dataene. Tilbakemeldingen inneholder to tabeller som viser foreløpige tall, og to tilsvarende tabeller har endelige tall fra året før. Alle tall som inngår i KOSTRA publiseringen er med i disse tabellene. I tillegg får kommunene med feil en feilliste som baserer seg på de

kontrollene vi har i BVK. Feillisten som skal besvares og returneres innen 2 uker danner grunnlaget for opprettingsarbeidet.

3.5. Publisering

KOSTRA-publiseringen 15.juni gikk i år uten noen store tekniske problemer. Testkjøringer og kontroll av tall til 15.juni-publiseringen har også gått greit. Det har gått greit å levere tall til publiseringen av Nasjonale tall.

3.6. Brukerreaksjoner

Det er ikke kommet inn noen konkrete ønsker fra kommunene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

I kontoplan for 2014 ønsker arbeidsgruppen å legge inn en presisering i teksten til funksjon 252. Formålet er å sikre enhetlig rapportering og dermed bedre datakvalitet.

4.2. Forslag til endring

252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet

Utgifter til tiltak når barnet har plasseringstiltak fra barnevernet, herunder:

- Utgifter til tiltak som fosterhjem, akutt plasseringer, institusjon, bofellesskap. **Det vil si hovedtiltakskategoriene 1-Institusjon, 2-Fosterhjem og 8-Bolig i KOSTRA-statistikken for barnevern (skjema 15 Barnevern).**
- Utgifter til hjelpetiltak iverksatt i tillegg til plassering
- Tilsynsfører i fosterhjem

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

I skjema 8 for 2013 ønsker arbeidsgruppen å inkludere personell knyttet til funksjon 252 for å sikre enhetlig innrapportering og dermed bedre datakvalitet.

5.2. Forslag til endring

Punkt 2B og 2C i skjema utvides med følgende kategori: Tiltaksstillinger (funksjon 252)

6. Ønskede endringer i faktaark

Betegnelsen ”i opprinnelig familie” og ”utenfor opprinnelig familie” går ut av alle faktaark og erstattes henholdsvis av ”når barnet ikke er plassert av barnevernet” og ”når barnet er plassert av barnevernet”. Jmfr. Veiledning for Regnskapsrapporteringen i KOSTRA 2013.

6.1. Ønskede endringer

Eksisterende grunnlagsdata under H. Barnevern - nivå 3 (K) suppleres med:

- Ny måte å regne ut antall barn med henholdsvis 251 og 252. Forslag til beregning der alle barn som har hatt 251 og 252 i løpet av oppgaveåret telles med i både antall barn med 251 og antall barn med 252. Dette betyr to nye indikatorer.
- Stillinger knyttet til tiltak for plasserte barn (funksjon 252)

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

- Ingen.

6.1.2. Nye nøkkeltall

Eksisterende indikatorer under overskrift prioritering suppleres med:

- **Brutto driftsutgifter når barnet ikke er plassert av barnevernet** (funksjon 251)

Teller: Brutto driftsutgifter funksjon 251 når barnet ikke er plassert av barnevernet

Nevner: Barn med tiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet i løpet av året

Eksisterende indikatorer under overskrift prioritering suppleres med:

- **Brutto driftsutgifter per barn når barnet er plassert av barnevernet** (funksjon 252)

Teller: Brutto driftsutgifter funksjon 252 når barnet er plassert av

barnevernet. Nevner: Barn med tiltak i løpet av året når barnet er plassert av barnevernet

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

- Ingen.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Det er startet en gjennomgang av gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av rapporten: *SØF-rapport nr. 02/12, "Bedre måling av kvalitet i kommunene" av Lars-Erik Borge, Geir Møller, Ole Henning Nyhus, Ingvild Vardheim*. På neste møte i KOSTRA arbeidsgruppe tas det videre arbeidet med utvikling av nye kvalitetsindikatorer opp. Per i dag har barnvern 4 kvalitetsindikatorer.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

7.3. Annet

Her kan arbeidsgruppen/fagansvarlig fremme ønsker og behov den ser for KOSTRA på sitt område. Begrunn ønsket(ene), og vis gjerne til om den kan være nyttig på andre områder/for andre grupper også.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

- Rapport: Datainnsamling på barnevernområdet Forslag til endringer i datainnsamling gjennom KOSTRA og kommunenes halvårsrapportering
- Veiledning for barnevernsstatistikken 2013

10.1. Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende

Vann, avløp og renovasjon (VAR)

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

VAR-området omfatter statistikkområdene vann, avløp og avfall (renovasjon).

Datainnhenting skjer via KOSTRA-skjemaene:

21 - Husholdningsavfall

21C – Husholdningsavfall i interkommunal renovasjon

22 - Kommunale gebyrer knyttet til bolig

23 - Kostnadsdekning i vann-, avløps- og avfallssektoren

26A – Offentlig ledningsnett, tilknytning og små avløpsanlegg

26B1 – Avløpsanlegg iht. kapittel 13 i forurensningsforskriften

26B2 – Avløpsanlegg iht. kapittel 14 i forurensningsforskriften

26C – Behandling og disponering av avløpsslam

26D – Offentlig ledningsnett for avløpsanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14

I tillegg kommer kommuneregnskapene og eksterne data fra Vannverksregisteret (VREG). VREG er administrert av Folkehelseinstituttet.

VAR-gruppa har ansvar for funksjonene:

340 Produksjon av vann

345 Distribusjon av vann

350 Avløpsrensing

353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann

354 Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.

355 Innsamling av husholdningsavfall

357 Gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall

338 Forebygging av brann og andre ulykker. Feiervesen (*NB! VAR-gruppas ansvar omfatter kun feiegebyr*)

KOSTRAs gruppe for VAR har våren 2012 bestått av følgende medlemmer:

Kari B. Mellem, Statistisk sentralbyrå (SSB), leder

Bent Devik, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)

Kai Ole Hagetrø, KS (Bærum kommune)

Øivind Ryenbakken, KS (Oslo kommune)

Terje Farestveit, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

Bernt S. Ringvold, Klif

Hege Rooth Olbergsveen, Klif

Jon Fonnli Larsen, Klif

Liliane Myrstad, Nasjonalt Folkehelseinstitutt (FHI)

Carl Fredrik Nordheim, FHI

Atle Wold, Mattilsynet

Torild Agnalt Østmo, Mattilsynet

Ole Lien, Norsk Vann (repr. fra KS)

Roy Ulvang, Avfall Norge

Espen Alvestad/ Svein Kamfjord, KS Bedrift

Eva Vinju, SSB

Gisle Berge, SSB

Simen Sæterdal, SSB

Anni Sutatip Thirpaks Fretheim, SSB

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Det har blitt avholdt 6 møter i VAR-gruppas regi i år. I tillegg har arbeidsgruppas leder deltatt på et fellesmøte for alle lederne i KOSTRA arbeidsgruppene med fokus på at arbeidsgruppene i henhold til mandatet for 2013 skal vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer.

Arbeidsgruppa har arbeidet med en systematisk gjennomgang av både kvalitetsindikatorer, nøkkeltall og skjemaer for både vann-, avløps og renovasjonssektoren. Det har i den forbindelse blitt avholdt separate møter for de ulike sektorene. I tillegg til å ha fokus på gode indikatorer var også oppgavebyrden, og mulig reduksjon av denne, et sentralt tema på alle møtene.

Etter en henvendelse fra Norsk Vann ble det avholdt et møte for å vurdere om KOSTRA kan ta inn spørsmål som sammenfaller med nivå 1 i deres benchmarkingsprosjekt Bedre VA.

Det har også blitt avholdt en workshop sammen med Avfall Norge og KS Bedrift og deres medlemmer med gjennomgang av indikatorene som tema.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

På bakgrunn av den systematiske gjennomgangen av indikatorene for vann-, avløps- og renovasjonsområdet har arbeidsgruppa foreslått både å fjerne, legge til og endre kvalitetsindikatorer og nøkkeltall. Det vil også medføre noen endringer i skjemaene. Dette er beskrevet i detalj i kapittel 5 og 6.

Etter vurdering i arbeidsgruppa er det besluttet at en del av ønskene om nye tall og indikatorer fra Norsk Vann og Bedre VA skal tas inn i KOSTRA. Dette begrunnes med at de kommunene som er med i Bedre VA alle har vurdert dette som viktig styringsinformasjon, og det anses da som viktige opplysninger for alle kommunene i landet uten at oppgavebyrden økes uforholdsmessig mye.

Arbeidsgruppa vil arbeide for å utvide muligheten til å rapportere avløpsdata via filuttrekk. Dette har til nå vært begrenset til utvalgte driftsassistanter på Østlandet og i Trøndelag som har benyttet applikasjonen Avløp2000. Målet er nå å kunne utvide rapporteringen via filuttrekk til å omfatte også andre applikasjoner enn kun Avløp2000. Det er avholdt et møte med berørte parter (KOSTRA IT, systemleverandører og brukere) om dette temaet i vår, og en prøveinnrapportering vil bli satt opp i løpet av høsten 2013.

KS bedrift har på vegne av sine medlemsbedrifter bedt om en forenklet innrapportering av regnskapene til IKSene. De har også bedt om å slå sammen funksjon 355 innsamling og 357 behandling til en funksjon.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Ingen særskilte kommentarer. – kun fåtallige endringer.

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

Vannverksregisteret (VREG):

Ingen særskilte kommentarer.

3.2. Kontroller i skjema**Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:**

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Ingen særskilte kommentarer – ingen nye kontroller i skjemaene.

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

Vannverksregisteret (VREG):

Ingen særskilte kommentarer.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Longyearbyen lokalstyre har sendt inn skjemaene 21, 26A, 26B1, 22 og 23. Disse er inkludert i tabellene nedenfor.

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:**Tabell 1. Nøkkeltall for mottak av avfallsskjema**

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
21	334	410	95	-1
21C	44	65	98	-2

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:**Tabell 2: Nøkkeltall for mottak av avløpsskjema**

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni		Andel skjema mottatt, juni	
		Antall skjema	Prosent endring fra året før	Prosent svarandel	Prosentpoeng endring fra året før
26A	376	402	0	94	1
26B1	-	2 174	1,2	-	-
26B2	-	344	-3,2	93 ¹	-
26C	-	123	-2,4	89 ¹	-
26D	-	388	-0,5	96 ¹	-

¹ Vurdert i forhold til forhåndsutfylling av skjema

Tall for antall skjema mottatt i februar er basert på antall skjema som ble med i mars-publiseringen 15.03. (omfatter også noen skjema rapportert etter 15. februar – dvs. fristen for innlevering). Antall skjema rapportert i februar utenom 26A, er ikke registrert.

Generelt sett har innrapporteringen for de aktuelle skjemaene vært på nivå med tidligere år.

Gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:**Tabell 3. Nøkkeltall for mottak av skjema 22**

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
22	342	414	97	0

Datafangsten for skjema 22 er omtrent som i fjor.

Kostnadsdekning – Skjema 23:**Tabell 4. Nøkkeltall for mottak av skjema 23**

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
23	244	410	96	-

Inngangen av skjemaer ved publiseringen i juni omtrent som for fjoråret. I etterkant av den sentrale purringen ble det sendt e-post til alle kommuner som ikke hadde levert skjema 23. Det ble også sendt e-post til de kommunene som hadde mangelfull utfylling av skjema. Etter dette har det vært betydelig kontakt i form av både e-post og telefon. Dette arbeidet har pågått tett opp til publiseringstidspunktet.

Det er en del av kommunene som ikke rapporterer selvkostdata for avfallssektoren. Dette har sammenheng med at avfallssektoren i stor utstrekning består av ulike former for interkommunale samarbeid. Selv om det er klart bestemt i lovverket at det er kommunestyrets plikt å vedta gebyrene med bakgrunn i selvkostregnskapet, er det flere kommuner som viser til det interkommunale selskapet når det gjelder selve innrapporteringen.

Vannverksregisteret (Vreg):

Mattilsynet overtok ansvaret for innsamlingen av vannverksdata i 2009 i forbindelse med etablering av Mattilsynets forvaltningsstøttesystem MATS. Folkehelseinstituttet hadde tidligere ansvaret for datainnsamlingen. Mattilsynets hovedkontor har en koordinerende rolle, mens Mattilsynets distriktskontorer sender ut brev om innrapportering, purrebrev, evt. varsel om pålegg og kvalitetssikrer innkomne data. Folkehelseinstituttet (FHI) assisterer Mattilsynet, bl.a. i kvalitetssikringen og utarbeider rapporter/oversikter både som forvaltningsstøtte til Mattilsynet og for eget behov. FHI får oversendt filuttrekk fra MATS til innlasting i Vannverksregisteret (VREG) ca. 1 gang per måned i perioden januar-juni, og uttrekkene i februar og mai er grunnlaget for filene med KOSTRA-data. Datasettet fra Mattilsynets skjematjenester MATS til kjøring av KOSTRA-tall blir levert av Folkehelseinstituttet. Datasett ble levert til både prøvekjøringer og endelig kjøring av nøkkeltall til KOSTRA-faktaarkene.

VREG inneholder vannverk som forsyner minst 50 personer eller 20 husstander/hytter/ fritidsboliger. Av totalt ca. 2160 vannverk i VREG, er det per 16. juni, 1096 kommunale/ interkommunale vannverk. Disse utgjør ca. 51 % av vannverkene og ca. 85 % av befolkningen. 415 av 429 kommuner har kommunale vannverk, mens 14 kommuner bare har private vannverk. De private vannverkene er for det meste andelslag hvor abonnentene eier vannverket og velger et styre til å drifte virksomheten.

Kommuner med vannverk organisert som kommunale foretak, AS, og lignende er registrert med en organisasjonsform i Enhetsregisteret (en del av Brønnøysundregistrene) som har gjort det vanskelig å skille disse vannverkene fra de private vannverkene når det gjelder klassifisering av organisasjonsform til den «beregnete» eierformen «Kommunal». Kommuner med slike vannverk fikk for 2009 og 2010 derfor ikke KOSTRA-tall, men i år har Folkehelseinstituttet gjort en manuell jobb for å få dem med.

Tabell 5. Rapportering fra kommunale vannverk

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra i fjor, prosentpoeng
VREG	669	1 035	94	+3

FOTNOTE 1: Små kommunale vannverk som forsyner færre enn 50 fastboende personer OG færre enn 20 husstander/hytter/fritidsboliger inngår ikke i KOSTRA-tallene.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

I skjemaene er det lagt til rette for egenkontroll av avfallsmengdene mot tidligere år og landsgjennomsnitt. I tillegg inneholder skjemaet enkelte kontroller for logiske feil. Innkomne data sjekkes av SSB. For hele datasettet brukes tukeys differanse og boksplokk mellom de siste 2 årgangene til å plukke ut avvikere som sjekkes enten for feil eller for å finne forklaringer på avviket. Opplagte feil rettes kun med informasjon til oppgavegiver. Ved tvilstilfeller tas kontakt pr telefon.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Revisjonen utføres i ISEE med prioritering av spesielt store og grove feil.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Revisjonen er lagt på et overordnet nivå, med prioritering av spesielt store og grove feil.

Purring ble sendt ut i slutten av mars samtidig for de fem avløpsskjemaene, og responsen var generelt god, selv om det fremdeles finnes tilfeller av frafall for deler av rapporteringen og enkelte kommuner. Til forskjell fra tidligere inngikk nå purringen av "26-skjemaene" i den ordinære purrerutinen til KOSTRA (med unntak av IKS og eventuelle private som ikke er tilpasset KOSTRAs purrerutine og må purres per brev).

I noen tilfeller fungerer purringen som en bevisstgjøring på kommuner som regelrett har misforstått hvilke skjema man skal fylle ut. Ut i fra preutfyllingen i skjemaene framgår det samtidig hvilke skjema som forventes rapportert.

Vannverksregisteret (Vreg):

Folkehelseinstituttet bearbeider og reviderer vannverksdataene før levering til Statistisk sentralbyrå. SSB reviderer de mottatte data ved hjelp av ferdiglagete rutiner og melder tilbake feil/avvik/store endringer. Folkehelseinstituttet følger disse opp overfor Mattilsynet. Noen data retter Mattilsynet direkte i MATS, mens andre data må rettes opp av vannverkseierne.

I 2011 hadde Folkehelseinstituttet en tilleggsjekk av antall personer per husstand i forhold til tall registrert hos SSB. Det førte til bedre kvalitet på «antall personer tilknyttet vannverket». I 2012 har Folkehelseinstituttet fulgt spesielt opp mangelfull registrering av vannkilder og behandlingsanlegg og videreutviklet sine programmer for bearbeiding av vannverksdata. Det vil gi bedre datakvalitet på dette området, samt raskere saksbehandlingstid før levering av datasett i 2013.

3.5. Publisering

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

På nivå 3 er det opprettet nye variable for avfall levert til deponi, biogass, kompostering og annen behandling fordelt på aktuelle materialtyper. På nivå 2 inngår fortsatt biogass og kompostering i indikatoren for materialgjenvinning. Faktaarket på nivå 3 er nå delt i 4 nye tabeller:

- Husholdningsavfall og renovasjon - økonomi. Nivå3

- Husholdningsavfall - mengder (justert for grovavfall og næringsavfall) - nivå 3
- Renovasjonsordninger i kommunene, nivå 3
- Husholdningsavfall og renovasjon - grunnlagsdata, nivå 3

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 9. juli 2013:
(<http://www.ssb.no/emner/01/05/10/avfkomm/>).

Skjema 22:

Ingen spesielle kommentarer.

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 2. august 2013:
(<http://www.ssb.no/emner/05/03/kommgeb/>)

Skjema 23:

Ingen spesielle kommentarer vedrørende publiseringen i faktaark og statistikkbank. Kostnadsdekning er omtalt med egne avsnitt i Dagens Statistikk (DS) for vann, avløp og husholdningsavfall.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

For 2012-årgangen skal estimerer skal nå være beregnet for alle nøkkel- og grunnlagstall. Det gjenstod noe gjenstående arbeid fra i fjor, men dette skal nå være ferdigstilt for avløp.

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 26. juni 2013
(http://www.ssb.no/var_kostra/).

Vannverksregisteret (VREG):

For 2012-årgangen skal estimerer skal nå være beregnet for alle nøkkel- og grunnlagstall. Det gjenstod noe gjenstående arbeid fra i fjor, men dette skal nå være ferdigstilt for vann.

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 21. juni 2013:
(http://www.ssb.no/vann_kostra/)

Nasjonale tall.

Årets publisering inneholdt for tredje gang mulighet for å frigi estimerte landstall for grunnlagstallene (nivå 3). Det betyr at man kan vise landstall, såkalte estimerer, uavhengig av mangler i rapporterte tall for enkelte kommuner, og at det gis derved en mer korrekt vurdering enn det som ville være tilfelle ved å regelrett summere alle rapporterte tall opp til et (muligens for lavt) landstall både i mars (foreløping publisering) og juni (endelig publisering).

Det publiseres nå estimerte tall for landet, fylkene og kommunegruppene på både nivå 2 (nøkkeltall), nivå 3 (grunnlagstall) og såkalte kvalitetsindikatorer. Det har vært noen tekniske utfordringer med metoden og få alt på plass, men dette skal nå være løst. Der finnes fremdeles tilfeller av at statistikkvariablene ikke gir mening som tall for hele landet, og disse vil framkomme som ”prikkede tall” i de publiserte estimatene.

VAR-området har i tillegg noen spesielle utfordringer med å finne forklaringsvariable som kan benyttes til å estimere nasjonale tall. Befolkningsmengden som er ”default forklaringsvariabel” i estimeringsberegningen fungerer nemlig ikke bestandig like godt på VAR-området, så man er derfor avhengig at man kan komme fram med alternative/bedre forklaringsvariable. Løsningen på avfall, vann- og avløpsområdet har i slike tilfeller vært å bruke tidligere rapporterte verdi for å ”estimere” for kommunen dersom det mangler rapportering et år.

3.6. Brukerreaksjoner

Det virker som at kommunene er fornøyd med den tekniske plattformen som benyttes i rapporteringen, og at man i økende grad har overkommet de fleste tekniske problemene som var til stede da den nye online løsningen ble igangsatt for et par år siden.

Delegeringsfunksjonen i skjemaet er bl.a. en flittig benyttet funksjon som øker fleksibiliteten i forhold til å gi andre ansvar og tilgang til utfylling av bestemte deler av skjemaet.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

KS Bedrift har på vegne av de interkommunale selskapene som rapporterer regnskapet i til KOSTRA bedt om at funksjonsdelingen mellom 355 innsamling og 357 behandling fjernes, da de mener at denne fordelingen blir kunstig og skjønnsmessig fordelt.

Dette skillet benyttes ikke i selvkostrapporteringen i skjema 23 i dag.

4.2. Forslag til endring

355 innsamling og 357 behandling slås sammen til en funksjon.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Etter systematisk gjennomgang av alle indikatorene har arbeidsgruppa kommet fram til noen endringer i indikatorene og også i skjemaene. Dette er sett i lys av mandatet som er gitt arbeidsgruppene for 2013 med å vurdere alle indikatorene og samtidig tenke på muligheten for å redusere oppgavebyrden til kommunene.

5.2. Forslag til endring

SKJEMAENDRINGER – HUSHOLDNINGSAVFALL

- SKJEMA 21

Del 3:

- Det settes inn et nytt delspørsmål om det finnes andre valgmuligheter, og om det påvirker gebyrsatsen
- Spørsmålet om antall husholdninger med hjemmekompostering tas ut.

Del 5:

- Det settes inn en ekstra kolonne for sentralsortering i spørsmålet om henteordninger.

Del 6:

- ”Vanlig åpningstid” endres fra 8-17 til 7-17.

Del 7:

- Spørsmål om universell utforming tas ut av skjemaet.

SKJEMAENDRINGER - KOMMUNALE GEBYRER KNYTTET TIL BOLIG

- SKJEMA 22: Under spørsmålet om andelen husholdningsabonnenter som bruker vannmålet (gjelder både for vann og avløp) bør det åpnes for å kunne legge inn tall med en desimalplass. Nå er det kun mulig å legge inn heltall.

SKJEMAENDRINGER - KOSTNADSDEKNING

- SKJEMA 23

Norsk Vann har fremmet forslag om å ta inn spørsmål om kostnader ved ekstern tjenesteproduksjon i skjema 23 for vann- og avløpssektoren. Argumentasjonen for at dette er at det sier noe om kommunene utfører tjenestene selv eller om de benytter seg av et interkommunalt samarbeid.

Spørsmålene A1, C1, D1 og E1 som vist i tabellen nedenfor innføres for vann- og avløpssektoren.

Selvkostregnskap	Funksjon 340 / 350	Funksjon 345 / 353	Sum
A. Direkte driftsutgifter			
A 1 Direkte driftsutgifter, ekstern produksjon			
B. Henførbare indirekte driftsutgifter			
C. Kalkulatoriske rentekostnader (inkl. R)			
C 1 Kalkulatoriske rentekostnader, ekstern produksjon			
D. Kalkulatoriske avskrivninger (inkl. S)			
D 1 Kalkulatoriske avskrivninger, ekstern produksjon			
E. Andre inntekter			
E 1 Inntekter ved salg av tjenester til andre kommuner			

SKJEMAENDRINGER - AVLØP

- SKJEMA 26C, del 5: "Ukjent kategori" på disponering av avløpsslam fjernes (mulighet for de som rapporterer å eventuelt legge det inn under annen disponering, med merknad om hva det er snakk om)
- SKJEMA 26A, del 2: De skraverte feltene som er vist nedenfor tas ut av skjemaet siden informasjonen ikke brukes aktivt i dag. Total lengde separate spillvannsledninger kan samtidig med enkel matematikk beregnes fra grad fellessystem og totalt antall meter spillvannsledninger.

Grad av fellessystem på spillvannsnettet			Prosent				
Antall meter avløpsledningsnett totalt i kommunen							
	Antall meter totalt	Periode: Ukjent	Periode: Før 1940	Periode: 1940-1959	Periode: 1960-1979	Periode: 1980-99	Periode: 2000 og senere
Antall meter spillvannsledninger totalt i kommunen (inklusive årets rapportering for nytt og fornyet ledningsnett)							
Antall meter nye spillvannsledninger lagt i rapporteringsåret							
Antall meter spillvannsledninger fornyet ved utskifting/rehabilitering i rapporteringsåret							
Antall meter separate spillvannsledninger i kommunen							
Antall meter separate overvannsledninger i kommunen							

- SKJEMA 26A, del 6: Skraverte felter vist nedenfor tas ut av skjemaet. Informasjonen ble benyttet i fjor for å kartlegge bruken av fagsystemene, men dette var et engangstilfelle og denne delen kan derfor tas ut av skjemaet.

6 Fagsystem avløp
Fagsystem henspiller her på IT programvare som kommunen bruker til å holde oversikt og registrere anleggsinformasjon, resultat av prøvetaking og lignende.

a) Benytter kommunen et IT-basert fagsystem på avløp?
☐ Ja
☐ Nei

b) Hvilke skjema innenfor KOSTRA "26-skjema-serien" kan være aktuelle for filuttrekk direkte fra kommunens eget fagsystem?
 Filuttrekk henspiller på å generere flat fil/tekstfil (csv, txt eller lignende) som kan sendes SSB som alternativ til tradisjonelt manuell inntasting i et webskjema

Skjema aktuell for filuttrekk (kryss av)	KOSTRA anleggsnummer kan hentes ut fra fagsystem	KOSTRA ledningsnettnummer kan hentes ut fra fagsystem	Navn på fagsystem =>	Microsoft Excel	Avløp2000	Annet (spesifiser i tekstfelt)	Annet - spesifisert programvare
26A ☐	☐	☐		☐	☐	☐	
26B1 ☐	☐	☐		☐	☐	☐	
26B2 ☐	☐	☐		☐	☐	☐	
26C ☐	☐	☐		☐	☐	☐	
26D ☐	☐	☐		☐	☐	☐	

c) Eventuelle merknader om bruk av filuttrekk fra fagsystem

For små avløpsanlegg (mindre enn 50 pe) til institusjoner, hoteller etc. skal kommunen føre tot-P reell belastning i kg/år, men det er veldig få kommuner som sitter på slik detaljert informasjon.

I 2012-rapporteringen var det 295 kommuner som har ført tallgrunnlag i første kolonne – antall anlegg – men kun 29 som har fylt ut belastning i form av tot-P (kg/år). SSB bruker ikke denne informasjonen i stor grad og kan klare seg uten, og det er heller ikke kjent at andre benytter dataene. Samtidig med at den dårlige svarprosenten fra kommunene gir et ganske unøyaktig bilde.

Det forslås derfor å endre skjema 26A slik at fjerner kolonnen markert med rødt nedenfor på «reell belastning (kg tot-P)» i skjema 26A.

4 Oppgi antall anlegg med tillatt belastning mindre enn 50 pe og fordeling av anleggene

Tettbebyggelse (jfr. forurensningsforskriftens 1. juni 2004 nr 931 §11-3: En samling hus der avstanden mellom husene ikke er mer enn 50 meter. For større bygninger, herunder blokker, kontorer, lager, industribygg og idrettsanlegg, kan avstanden være opptil 200 meter til ett av husene i hussamlingen. Hussamlinger med minst fem bygninger, som ligger mindre enn 400 meter utenfor avgrensningen i første og andre punktum, skal inngå i tettbebyggelsen. Avgrensningen av tettbebyggelse er uavhengig av kommune- og fylkesgrenser.

Kart over eksisterende tettbebyggelser: http://www.klif.no/artikkel____30112.aspx

Gråvann: Avløpsvann fra bad, kjøkken, vaskemaskin og liknende. Vann fra vannklosett er ikke med.

Institusjoner, hoteller, campingplasser m.m. (anlegg mindre enn 50 pe)

	A. Totalt antall anlegg	Reell belastning (kg tot-P)	A1. Antall anlegg i tettbebyggelse	A2. Antall anlegg utenfor tettbebyggelse (spredt bebyggelse)
Urenset				
Slamavskiller				
Infiltrasjonsanlegg				
Sandfilteranlegg				
Biologisk renseanlegg				
Kjemisk renseanlegg				
Kjemisk/biologisk renseanlegg				
Tett tank (for alt avløpsvann)				
Tett tank for svartvann				
Biologisk toalett				
Konstruert våtmark				
Tett tank for svartvann, gråvannsfiler				
Biologisk toalett, gråvannsfiler				
Annen løsning				
Sum				

- SKJEMA 26B2, del 6: for å kunne vurdere oppfyllelse av rensekravene på avløpssiden er det behov for i skjemaet å spørre etter enkeltprøver for TOT-P (nå inngår kun SS, BOF5 og KOF). Det arbeides samtidig parallelt med tilrettelegging for mer utstrakt bruk av filuttrekk fra kommunenes fagsystemer, slik at den ekstra oppgavebyrden dette medfører begrenses.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Ønskede endringer

Endringene i skjemaene er beskrevet i kapittel 5.

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Følgende nøkkeltall er foreslått fjernet, da de ikke anses som nyttig informasjon for brukerne av tjenesten, kommunene eller myndighetene:

HUSHOLDNINGSAVFALL:

Kvalitetsindikatorer

- Andel husholdningsavfall utsortert
- Andel husholdninger med individuell tilpasset renovasjon

Nøkkeltall:

- Gebyrgrunnlag per tonn innsamlet husholdningsavfall. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall

- Andel driftsutgifter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel kapitalkostnader av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel andre inntekter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Driftsutgifter per årsinnbygger (kommune). Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Driftsutgifter per innbygger (fylker og landet). Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Driftsutgifter per tonn innsamlet husholdningsavfall. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Utsortert husholdningsavfall per innbygger (kommune). Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Utsortert husholdningsavfall per innbygger (fylker og landet). Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel husholdningsavfall utsortert. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel husholdninger med individuell tilpasset renovasjon. Spørsmål tas ut av skjemaet.
- Andel husholdninger med organisert hjemmekompostering (prosent). Spørsmål tas ut av skjemaet.

VANN:

Kvalitetsindikatorer

- Forsyningssikkerhet, vann utgår og erstattes av to andre indikatorer (gjennomsnittlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt + ikke planlagt)).
- Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder. Utgår da beregningen er beheftet med noe usikkerhet ("røft estimat"), men tallet beholdes likevel som nøkkeltall på nivå 2..

Nøkkeltall:

- Andel driftsutgifter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel kapitalkostnader av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Andel andre inntekter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall
- Antall kommunale vannverk. Utgår, det anses som tilstrekkelig at tallet kun eksisteres som grunnlagstall på nivå 3 (slik det også gjør nå)
- Forsyningssikkerhet, vann. Utgår og erstattes av to andre indikatorer (gjennomsnittlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt + ikke planlagt))

AVLØP:

Kvalitetsindikatorer:

Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder. Utgår da beregningen er beheftet med noe usikkerhet, men tallet beholdes likevel som nøkkeltall på nivå 2.

Nøkkeltall:

- Gebyrgrunnlag per belastningsenhet (kr/kg tot-P). Utgår da tallet er trolig av begrenset interesse.
- Andel driftsutgifter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall.
- Andel kapitalkostnader av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall.
- Andel andre inntekter av gebyrgrunnlaget. Utgår, men data beholdes som grunnlagstall.

- Antall kommunale avløpsanlegg. Utgår da det anses som tilstrekkelig at tallet kun eksisteres som grunnlagstall på nivå 3 (slik det også gjør nå).
- Andel belastning på anlegg med kjemisk rensing.
- Andel belastning på anlegg med biologisk-kjemisk rensing.
- Andel belastning på anlegg med mekanisk, biologisk, naturbasert og annet renseprinsipp.

6.1.2. Nye nøkkeltall

HUSHOLDNINGSAVFALL:

Kvalitetsindikatorer (og nøkkeltall)

- Andel husholdningsavfall levert til materialgjenvinning (inkludert biologisk behandling)
- Farlig avfall fra husholdninger som er samlet inn eller levert til kommunalt mottak per innbygger (Norbas vil bli vurdert som mulig kilde)

VANN:

Kvalitetsindikatorer:

- Intestinale enterokokker: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøver.
- Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år
- Estimert vannlekkasje per meter ledning per år (m³/m/år)

Nøkkeltall:

- Andel av befolkningen som er tilknyttet godkjenningspliktig vannverk. Nytt nøkkeltall, samtidig som det bør defineres klart hva som menes med godkjenningspliktig vannverk (jfr. vannforskriften), importfil fra FHI må endres
- Andel kommunale vannverk som har utført beredskapsøvelse siste år. Nytt nøkkeltall, basert på eksisterende datagrunnlag i MATS, importfil fra FHI må endres
- Andel kommunale vannverk som har oppdatert beredskapsplan siste år. Nytt nøkkeltall, basert på eksisterende datagrunnlag i MATS, importfil fra FHI må endres

AVLØP:

Kvalitetsindikatorer (og nøkkeltall):

- Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år
- Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt
- Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav ikke er oppfylt
- Andel innbyggere tilknyttet anlegg der oppfyllelse av rensekrav ikke kan vurderes

Nøkkeltall:

- Andel innbyggere tilknyttet kap. 14 anlegg der rensekrav er oppfylt. Kapittel 14 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp
- Andel innbyggere tilknyttet kap. 14 anlegg der rensekrav ikke er oppfylt. Kapittel 14 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp
- Andel innbyggere tilknyttet kap. 14 anlegg der oppfyllelse av rensekrav ikke kan vurderes. Kapittel 14 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp
- Andel innbyggere tilknyttet kap. 13 anlegg der rensekrav er oppfylt. Kapittel 13 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp
- Andel innbyggere tilknyttet kap. 13 anlegg der rensekrav ikke er oppfylt. Kapittel 13 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp
- Andel innbyggere tilknyttet kap. 13 anlegg der oppfyllelse av rensekrav ikke kan vurderes. Kapittel 13 anlegg iht forskrift forklares i i-knapp

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

HUSHOLDNINGSKVALITET:

Kvalitetsindikatorer (og nøkkeltall)

- ”Abonnentens mulighet til å påvirke gebyret” endres til ”Antall muligheter abonnenten har til å påvirke gebyret”. Endres fordi den nåværende indikatoren var vanskelig å tolke.
- ”Antall hentinger av matavfall i løpet av et år” endres til ”Antall hentinger av avfall som inneholder matavfall per år”. Endres fordi teksten ikke var helt dekkende for omfanget av indikatoren.

VANN:

Kvalitetsindikatorer:

- Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt): Estimat for land/fylke ferdigstilles og publiseres, og informasjon i K-knapp legges inn.
- Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (ikke-planlagt): Estimat for land/fylke ferdigstilles og publiseres, og informasjon i K-knapp legges inn.

Nøkkeltall:

- Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler: Estimat bør ferdigstilles (publiseres), og en desimal benyttes i skjema og faktaark.
- Tilknytningsgebyr vann - én sats (gjelder rapporteringsåret+1): Estimat bør ferdigstilles (publiseres)
- Tilknytningsgebyr vann - lav sats (gjelder rapporteringsåret+1): Estimat bør ferdigstilles (publiseres)
- Tilknytningsgebyr vann - høy sats (gjelder rapporteringsåret+1): Estimat bør ferdigstilles (publiseres)
- Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt): Estimat bør ferdigstilles (publiseres)
- Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (ikke-planlagt): Estimat bør ferdigstilles (publiseres)
- Andel av de kommunale vannverkene som har sikkerhets- og beredskapsplan. ”Sikkerhets-” fjernes fra teksten.
- Andel av innb. tilkn. komm. vannverk som er forsynt av grunnvann eller desinfisert overflatevann: Teksten vurderes forkortet/forenklet.
- ”Beregnet vannlekkasje per meter ledning per år (m³/m/år)” endres til ”Estimert vannlekkasje per meter ledning per år (m³/m/år)”
- ”Gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/døgn)” endres til ”Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/døgn)”

AVLØP:

Kvalitetsindikatorer:

Ingen endringer i indikator som beholdes

Nøkkeltall:

- Andel av husholdningsabonnentene på avløp som har installert vannmåler. Ok, samtidig som estimat bør ferdigstilles (publiseres), benytt samtidig en desimal i skjema og faktaark
- ”Driftsutgifter per innb. tilknyttet kommunal avløpstjeneste” endres til ”Driftsutgifter per innb. tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb.)”.
- Tilknytningsgebyr avløp - én sats (gjelder rapporteringsåret+1). Ok, men estimer bør ferdigstilles (publiseres)
- Tilknytningsgebyr avløp - lav sats (gjelder rapporteringsåret +1). Ok, men estimer bør ferdigstilles (publiseres)
- Tilknytningsgebyr avløp - høy sats (gjelder rapporteringsåret +1). Ok, men estimer bør ferdigstilles (publiseres)

- Årsgebyr for septiktømming (gjelder rapporteringsåret+1). Ok, men estimerer bør ferdigstilles (publiseres)
- ”Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder” endres til ”Estimert gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder”
- ”Andel ledningsnett med ukjent alder” endres til ”Andel spillvannsnett med ukjent alder”
- ”Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år” endres til ”Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år.”
- ”Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per kilometer ledningsnett” endres til ”Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per kilometer spillvannsnett”
- Slamtørrstoff produsert per kubikkmeter avløpsvann. Ok, men estimat for land/fylke vil ferdigstilles (publiseres)
- Andel slam disponert til ukjent formål. Ok, samtidig som kategorien fjernes fra skjema 26C, (av hensyn til tidsserien vil kategorien måtte beholdes i faktaarket (men kommer bare ut med blank/null framover)

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Evaluerer av indikatorene generelt, og kvalitetsindikatorene spesielt, er et gjennomgående tema på arbeidsgruppemøtene. Det har blitt gjort flere justeringer i kvalitetsindikatorene siden de ble publisert første gang. I år har det blitt satt av ekstra mye tid til en systematisk gjennomgang av alle indikatorene, og det har blitt avholdt flere møter med dette som tema. Det første møtet ble avholdt i mars, hvor det ble gitt en generell orientering om arbeidsgruppas mandat for 2013. Da det er en del nye medlemmer i arbeidsgruppa siden arbeidet med kvalitetsindikatorer ble startet opp, ble det også gitt en innføring i hva som ligger i begrepet kvalitetsindikator.

Deretter ble det avholdt møter med detaljert og systematisk gjennomgang av indikatorene separat for de enkelte fagområdene vann, avløp og renovasjon. I tillegg ble det etter ønske fra Avfall Norge og KS Bedrift avholdt en workshop om dette teamet med medlemsbedrifter i Avfall Norge og KS Bedrift som deltagere. Dette møtet ble avholdt før KOSTRA-VAR gruppa diskuterte indikatorene på avfallsområdet.

Resultater fra gjennomgangen av indikatorene ble at noen indikatorer ble endret eller tilført, i tillegg til at noen ble sanert. Det har også medført noen endringer i skjemaene. Endringene er omtalt i detalj i kapitlene 5 og 6.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

I vann- avløps- og avfallssektoren viser de aller fleste nøkkeltallene hele bildet. Faktaarkene inneholder nøkkeltall hvor data fra kommunens selvkostregnskap for den enkelte sektor inngår. Disse dataene er ikke hentet fra kommuneregnskapet og omfatter hele tjenesteproduksjonen. De kan derfor anses som konserntall.

7.3. Annet

Bruk av filuttrekk hittil på avløpsområdet

Filuttrekk på avløpsområdet i KOSTRA har hittil vært begrenset til utvalgte driftsassistanser på Østlandet og i Trøndelag som har benyttet applikasjonen Avløp2000. Disse driftsassistansene har delrapportert prøvetaking og kjemiske analyser for skjema 26B1 og 26B2 på vegne av kommunen, dels også 26C. Kommuner som benytter tjenestene til disse driftsassistansene får da en todelt rapportering hvor de selv kun rapporterer første halvdel av skjema, mens driftsassistansen står for andre halvdel. Delrapporteringen fra driftsassistansene skjer i form av fire semikolonseparerte flate filer (txt-filer) som sendes til SSB. I

neste steg kobles da denne informasjonen inn mot kommunenes øvrige rapportering.

Kommunen har dermed sluppet å manuelt rapportere alle kjemiske analyseresultat i et elektronisk skjema, slik KOSTRA tradisjonelt fungerer. Kommunen forholder seg kun til første del av skjema og oppdaterer eventuelle endringer i tilknytning, kapasitet, koordinater, renseprinsipper etc. (normalt forhåndsutfyllt i skjema basert på tidligere rapporteringer) – altså en forenklet rapportering – og driftsassistansene tar seg av resten.

Målet er nå å kunne utvide rapporteringen via filuttrekk til å omfatte også andre applikasjoner enn kun Avløp2000. Det er avholdt et møte med berørte parter (KOSTRA IT, systemleverandører og brukere) om dette temaet i vår, og en prøveinnrapportering vil bli satt opp i løpet av høsten 2013.

Bedre VA som en del av KOSTRA

KOSTRA VAR-gruppa har fått en henvendelse fra Norsk Vann vedr deres benchmarkingsprosjekt Bedre VA, og om det første nivået i dette opplegget kan tas inn i KOSTRA. Det ble derfor avholdt et eget møte med dette som tema. Etter vurdering i arbeidsgruppa er det besluttet at en del av ønskene om nye tall og indikatorer skal tas inn i KOSTRA. Dette begrunnes med at de kommunene som er med i Bedre VA alle har vurdert dette som viktig styringsinformasjon, og det anses da som viktige opplysninger for alle kommunene i landet uten at oppgavebyrden økes uforholdsmessig mye.

Innspill fra KS-Bedrift som må vurderes av Samordningsrådet

På en workshop vedrørende gjennomgang av indikatorene i KOSTRA på avfallsområdet var representanter interkommunale avfallsselskap til stede. De uttrykte stor frustrasjon over den pålagte regnskapsrapporteringen, og synes det var en unødig stor arbeidsbelastning knyttet til dette.

KS Bedrift har derfor kommet med følgende innspill som må vurderes:

Inndata-rapporteringen/overføringen av regnskapsdata

Alle avfallsselskaper som er organisert som interkommunale selskaper (IKS'er) på vegne av sine eierkommuner, fører sine regnskap etter regnskapsloven. Det er i størrelsesorden 80 avfallsselskaper organisert som IKS'er. Det påligger disse selskapene mye manuelt arbeid med å få rapporteringen (tekstfil) riktig og det er stort potensiale for feilkilder da kontoarter ikke er sammenfallende mellom regnskapsloven og kommuneregnskap. Man ser ikke nytten av at rapporteringen er funksjonsdelt (355 innsamling og 357 behandling). Funksjonsdelingen skaper i noen tilfeller vanskeligheter med å splitte kostnaden for avfallsfraksjoner og vi foreslår at denne fjernes.

- Det er et ønske at det benyttes Norsk Standard kontoplan i KOSTRA.
- Det er ønske at inndata kan rapporteres som excel-fil i stedet for tekst-fil, evt i tillegg.
- Funksjonsdelingen mellom innsamling og behandling fjernes.

Kan det gjøres noe her for å underlette innrapporteringen for IKS'ene?

Selvkost-rapportering på flere områder

KOSTRA-KNNM-gruppa vurderer å ta i bruk rapportering på selvkost på området for gebyrer på byggesaksbehandling. De ønsker å innføre rapportering etter samme prinsipp og oppsett som brukes på VAR-området, men VAR-gruppa blir ikke faglig berørt av dette.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1.

Her settes det inn til skjemaene

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar

Arbeidsgruppa for KOSTRA – fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (forkortet KNNM-gruppa) skal etablere og justere rapporteringen og nøkkeltallene kontinuerlig i tråd med de samfunnsmessige behovene, legge til rette for benchmarking mellom kommuner og kommunale aktører og peke på viktige utviklingsområder og skissere tiltak, på kort og lang sikt.

1.2. Virksomhetsidé, hovedoppgaver og langsiktige mål

Arbeidsgruppa drøftet disse spørsmålene grundig i 2012, fordi det var et behov etter ca 12 års virksomhet å kunne se behovene i et langsiktig perspektiv, uavhengige av de årlige mandatene for gruppa. Det har ikke vært behov for å ta gruppas eksistensbehov opp til ny diskusjon i 2013.

KNNM-gruppa har samlet seg om det følgende:

Virksomhetsidé

KNNM-gruppa skal synliggjøre de viktigste sidene ved kommunenes og fylkeskommunenes forvaltning av det fysiske miljøet, og som har betydning for det sosiale miljøet.

Gruppa skal ta initiativ til å koordinere offentlig virksomhet som angår rapportering, registeroppbygging og undersøkelser. Videre skal gruppa arbeide for at statistikk fra ulike fagområder enkelt skal kunne sammenstilles.

Gruppa skal fremme publikums- og forvaltningsvennlige publiseringsløsninger. Som del av dette er det viktig at KOSTRA-statistikken illustreres på kart og koples til SSBs arealstatistikk og øvrige statistikkportefølje.

Gruppa skal ta tilstrekkelige hensyn til oppgavebyrden i kommunene og fylkeskommunene.

Hovedoppgaver

KNNM-gruppa skal:

- justere rapporteringen og nøkkeltallene kontinuerlig i tråd med de samfunnsmessige behovene.
- legge til rette for benchmarking mellom kommuner og kommunale aktører.
- peke på viktige utviklingsområder og skissere tiltak, på kort og lang sikt.

Langsiktige mål

- Statistikken skal være et av kommunenes og fylkeskommunenes viktigste beslutningsunderlag for forvaltning av fysiske omgivelser.
- Statistikken skal i all hovedsak bygge på administrative registre og filuttrekk fra disse. Dette gir mulighet for utvidet rapportering med mindre bruk av ressurser i rapporteringen.
 - ✓ *Administrative systemer som skal brukes til filuttrekk må tilpasses KOSTRAs behov, ved å etablere nødvendige datafelt og koder etc. i de kommunale saks- og plansystemene som skal være kilde for rapporteringen.*
 - ✓ *Filuttrekk fra kommunale systemer forutsetter at disse datafeltene og kodene i kommunale systemer brukes aktivt i den daglige saksbehandlingen.*
- Statistikk fra ulike fagområder skal enkelt kunne sammenstilles.

- Statistikken skal illustreres på kart og koples til SSBs arealstatistikk og øvrige statistikkportefølje.

KOSTRA har gjennom historien hatt ”oppdragende virkning” på både regnskapssystemer og fagsystemer i kommunene. Dette gjelder også på miljøområdet, og i stigende grad når filuttrekk kommer i gang for alvor. KNNM-gruppa er oppmerksom på at filuttrekk medfører at oppgavebyrden blir flyttet fra årsopptellinger til å måtte fylle ut felter ved daglig bruk av saks- og plansystemene, og at dette medfører et skjult tidsforbruk med formål rapportering. Flere av de store kommunene har arbeidet på denne måten i flere år allerede pga interne rapporteringskrav i kommunene og krav til dialogen mellom kommunen og innbyggerne. Med filuttrekk forventes kvaliteten på statistikken få et vesentlig løft, og dialogen mellom kommuner og statlige organer, også om enkeltsaker, vil kunne bli betydelig bedre. Filuttrekk vil kunne være et viktig bidrag til en ytterligere profesjonalisering av saksbehandlingen i kommunene.

1.3. Kortsiktige mål 2013

- Rutiner for filuttrekk skal være utviklet til rapporteringen i 2015 for år 2014.
- Funksjonskontoplanen skal være bedre tilpasset kommunenes virksomhet (se også kap. 2.3 og kap. 4)
- Ny faktaark-struktur skal være på plass høsten 2013.
- Ny skjemastruktur (matriseformen) skal brukes fra rapporteringen 2014.
- Veiledningen skal være både utvidet og spisset innen rapporteringen i 2014 for 2013.

1.4. Mandat gitt for arbeidet i 2013

Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD)

Konkret er mandatet sammenfattet i følgende arbeidsoppgaver. Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og å kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, med hensyn til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig med tanke på kvalitetsindikatorer.
- Vurdere indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

1.5. Sammensetning 2013

Arbeidsgruppa har bestått av følgende medlemmer:

- Svein Homstvedt, SSB Seksjon for naturressurs- og miljøstatistikk (leder)
- Jørn Kr. Undelstvedt, SSB Seksjon for naturressurs- og miljøstatistikk
- Stig Braathen, SSB Seksjon for naturressurs- og miljøstatistikk
- Anni Sutatip Tirpaks Fretheim, SSB Seksjon for offentlige finanser
- Sølve Bjørkevoll, KS – Askim kommune
- Margareth Belling, KS (har møtt midlertidig i påvente av ny utnevning fra KS)
- Grete Sjøholt, KS – Kristiansand kommune
- Jan Petersen, KS – Oslo kommune
- Petter Wiberg, KS – Bergen kommune
- Elisabeth Seip, KS – Hedmark fylkeskommune (møtte for Randi Langøigjelten)
- Even Vaboen, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)
- Mari Olea Lie, Miljøverndepartementet (MD) - fram til 8. mai
- Ivar Aanerød, Miljøverndepartementet (MD) - etter 8. mai
- Susanne Colding, Miljøverndepartementet (MD)
- Ida Rørbye, Kartverket (møtte for Kåre Kyrkjeeide)
- Ole Chr. Tollersrud, Riksantikvaren (RA)
- Jill Ina Åsmul, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
- Marit Langen, Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)
- Sissel Karin Andersen, Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)
- Ellen Marie Paulssen, Helsedirektoratet (H-dir)

Siden 2012 er følgende endringer skjedd:

- Ellen Marie Paulsen er nytt medlem fra Helsedirektoratet. Helsedirektoratet har tidligere vært representert, men plassen har de siste par år stått ubrukt.
- Hans Anton Støen fra Bærum kommune er gått av med pensjon. I påvente av permanent erstatter møtte Margareth Belling fra KS inntil Grete Sjøholt fra Kristiansand kommune gikk inn som fast KS-representant.
- Stig Braathen har erstattet Trine Haagensen fra SSB.
- Sissel Karin Andersen erstattet Wilhelm Holst Skar fra Direktoratet for byggkvalitet.
- Ivar Aanerød gikk inn i vikariat etter Mari Olea Lie fra Miljøverndepartementet.
- Ida Rørbye har møtt for Kåre Kyrkjeeide fra Kartverket. Han erstatter Håkon Løvlie, som har byttet jobb.
- Jill Ina Åsmul har erstattet Bjørn Rangbru fra Direktoratet for naturforvaltning.
- Det savnes fortsatt en KS-representant med økonomi-/styringskompetanse fra en liten kommune. KS har fått utfordringen men ikke funnet noen representant.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Arbeidet

Arbeidsgruppa har hatt 3 ordinære møter våren 2013; 1. mars, 12. april og 15. mai. I tillegg har det vært et eget møte i Miljøverndepartementet (MD) om fylkeskommune-KOSTRA, der flere representanter fra MD møtte, to representanter fra Hordaland fylkeskommune deltok, og i tillegg KNNM-medlemmene Susanne Colding, Elisabeth Seip, Ole Christian Tollersrud, Jørn Kr. Undelstvedt og Svein Homstvedt.

En prosjektgruppe for filuttrekk på plan og byggesak – inklusive landbruksforvaltningen - i KOSTRA er initiert av KNNM-gruppa og startet opp virksomheten høsten 2012. Målsettingen er å etablere et testopplegg for omfattende bruk av filuttrekk fra sakssystem og planregistre / plankart i rapporteringen fra og med 2014 for år 2013, og fullskalarapportering fra og med 2015 for 2014. Gruppa

har hatt en samling våren 2013, og det har vært diskutert faglige spørsmål med flere medlemmer i gruppa utenom samlingen.

Svein Homstvedt stilte med innlegg og faglige spørsmål på Byggesaksnettverket i de 10 samarbeidende storkommunene (ASSS-kommunene) våren 2013.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Nedenfor er angitt KNNM-gruppas viktigste anbefalinger. Begrunnelser og mer detaljert informasjon om de enkelte anbefalingene er angitt i respektive kapitler.

Funksjonskonti og veiledning til regnskapsføring

- Funksjonskonto 301 (Plansaksbehandling) splittes i 2:
 1. Overordnet, egen planlegging
 2. Detaljreguleringsplan (innsendte planer)
- Funksjonskonto 303 (Kart og oppmåling) splittes i 2:
 1. Saksbehandling etter matrikkelloven. Føring av Matrikkelen
 2. Forvaltning av kommunens kartgrunnlag
- Splittingen av funksjonskonto 301 og 303 gjøres obligatorisk for kommuner over 20 000 innbyggere fra og med år 2015 (rapportering for 2014). For kommuner under 20 000 innbyggere er det frivillig om de vil splitte eksisterende funksjonskonti.
- Veiledningen for regnskapsføring endres slik at "Behandling av dispensasjoner fra plandelen" flyttes fra planfunksjonen (funksjonskonto 301) til byggesaksfunksjonen (304 for de store kommunene, 302 for de små).

2.2.1. Selvkost

- Forslagene om ytterligere oppdeling av funksjoner er mye begrunnet i gebyr- og selvkostproblematikk. Selvkost er etterspurt og det finnes frivillig selvkostrapportering innen f.eks. ASSS-samarbeidet. KNNM-gruppa anbefaler derfor at KOSTRA etablerer selvkostrapportering for de kommunene som rapporterer etter oppdelte funksjoner. Oppsettet fra skjema 23 nyttes som mal.

10.1.2. Datakilder og skjema

Skjema 20Plan (Fysisk planlegging, plansaksbehandling)

- Det legges inn spørsmål om kommunen forankrer folkehelse i planer etter plan- og bygningsloven – i tillegg til planvirksomhet om biologisk mangfold, friluftsliv etc. Samtidig utvides matrisen til å spørre om i hvilket planverk disse ulike spørsmålene er forankret.
- Det etableres to nye spørsmål om hvor mange reguleringsplaner som er utredet etter forskrift om konsekvensutredninger siste året.
- Spørsmålssekvensen om "Tilpasninger til klimaendringer" flyttes fra skjema 20 Byggesak, kulturminner, natur og nærmiljø til skjema 20Plan

Skjema 20 Byggesak, kulturminner, natur og nærmiljø

- Matrikkelen nyttes som kilde for statistikk over antallet nye eierseksjoneringer (ref. funksjonskonto 305). Antall eierseksjoneringsaker (ny) må rapporteres fra kommunene.

- Spørsmålssekvensene om leke- og rekreasjonsarealer kan bli erstattet av data og statistikk fra sentrale kilder. Det har ikke vært anledning til å sjekke ut alle aspekter ved dette våren 2013. KNNM-gruppa vil søke en avklaring høsten 2013 og ber om samtykke til å ta en delegert beslutning da.
- Spørsmålssekvens L om inngrep i verdiklassifiserte områder beholdes tilsvarende inntil videre, i påvente av avklaringer av mulighetene for å hente informasjonen fra Naturbase hos Direktoratet for naturforvaltning og eventuelle andre registerkilder og kartgrunnlag.
- Regjeringen har gitt 40 kommuner delegerte fullmakter til å tillate snøscootertrafikk innenfor gitte traseer. Dette kan på sikt medføre behov for justert rapportering, men foreløpig legges det ikke opp til endringer i spørsmålsstillingene om motorferdsel i utmark.
- Spørsmålssekvensen om ”Tilpasninger til klimaendringer” flyttes fra skjema 20 Byggesak, kulturminner, natur og nærmiljø til skjema 20Plan.

Skjema 51

Det har vært en omfattende gjennomgang av skjema våren 2013. Dette har medført noen men relativt få substansielle endringer. De mest markante endringene er:

- Spørsmål om tid brukt til saksbehandling legges om slik at enhetene blir mer gjenkjennelige i forhold til fylkeskommunens oppgaver.
- Det er lagt inn spørsmål om fylkeskommunen har planer for noen flere planområder (jordvern, næringsutvikling, fritidsområder, elektronisk kommunikasjon). Noen plantyper har endret terminologi men ikke substans (biologisk mangfold / naturmangfold).
- Fylkeskommunen må oppgi hvor mange kommunale planer de har gitt innsigelser til eller brakt fram til meklings.
- Det spørres ikke lenger bare etter antallet tillatelser gitt, men antallet søknader som tillatelsene må kalibreres mot.
- Det er lagt inn en kolonne for hvor mange saker som er oversendt sjøfartsmuseene i landet, for utsjekk av kulturminner under vann.

2.2.3. Nøkkeltall og kvalitetsindikatorer

- KNNM foreslår som et generelt tiltak i KOSTRA at nøkkeltall og faktaark inneholder informasjon om hvor mange og eventuelt hvilke kommuner som estimerte lands- og fylkestall bygger på, slik at brukeren kan danne seg et inntrykk av utsagnskraften i tallene.
- Arbeidsgruppa legger fram forslag til flere nye kvalitetsindikatorer, inndelt etter funksjonskonti. I tillegg foreslås kvalitetsindikatorer for noen fagområder som ikke har egne funksjonskonti.
- Det bør utvikles nøkkeltall og kvalitetsindikatorer som enklere enn nå kan gjenspeile antall kommuner som oppfyller særskilte kriterier (f.eks. har egen plan for naturmangfold, har kulturminnefaglig kompetanse etc.).

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema 20 "Byggesaksbehandling, kulturminner, natur og nærmiljø" fikk en ny utforming (kommuner). Det samme gjorde skjema 51 "Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø" (fylkeskommuner). Flere av hovedgruppene av spørsmål ble omstrukturert til en tabell/matrise-form, med spørsmålskategoriene i hodet og forspalten på spørsmålsmatrisene. Arbeidet var tidkrevende og omfattet også en omarbeiding av veiledningen til skjemaene for å få den til å passe med ny nummerering av spørsmålene.

Veiledningstekstene ble også lagt inn i skjemaet, i form av info-knapper, som gir brukerne veiledning til hvert delspørsmål.

Skjemaer og veiledninger ble ferdige tett opp til fristen for produksjonssetting. Der ble lite tid til testing.

3.2. Kontroller i skjema

Skjemaene 20, 20Plan og 51 inneholder både varsler om at utfylling av spørsmålsfelt er viktig for videre prosessering og at verdier ikke kan overstige en viss grense. Det er overvekt av kontroller av den sistnevnte typen. Ingen kontroller er så strenge at de hindrer innsending med "feil" i skjemaet. Dette betyr at det er behov for å gjøre en revisjon av dataene for å rette feil: som å korrigere eventuelle sterkt avvikende verdier og be om data dersom det mangler utfylling på svært sentrale variabler.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

3.3.1. Online rapportering

Rapporteringsløsningen fungerte slik den var tenkt. Ingen tilbakemeldinger om at kommuner eller fylkeskommuner møtte tekniske problemer.

Registerinformasjon som inngår i nøkkeltallene:

Befolkning

Befolkningstallene hentes fra SSBs befolkningsstatistikk, med tall per 31.12 i rapporteringsåret.

Fritidsboliger

Fra Matrikkelen hentes data for antall fritidsboliger i kommunene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i en rekke nøkkeltall som har årsinnbygger (definert nedenfor) i nevner.

Godkjent bruksareal

Fra Matrikkelen hentes godkjent bruksareal siste år. Tallet brukes som nevner i to nøkkeltall som indikator på produktivitet innen f. 302 Byggesaksbehandling og seksjonering.

Målebrev

Fra Matrikkelen hentes antall målebrev utstedt for etablering av grunneiendommer.

Årsinnbygger

Årsinnbygger er et konstruert begrep, og er en variabel som tar hensyn til at også feriebefolkningen beslaglegger planleggingskapasitet i kommunen. Inngår som nevner i en rekke nøkkeltall. Beregnes slik:

Folkemengde i alt + antall fritidsboliger * 3.

Eiendommer

Fra Matrikkelen hentes tall over antall eiendommer i kommunene per januar i rapporteringsåret.

Kystlinje utenom tettsteder

Lengden av kystlinjen utenom tettsteder i hver kommune beregnes av SSB basert på grunnlagsdata fra Statens kartverk og SSBs tettstedsgrenser. Disse tallene inngår i nøkkeltallet "Antall dispensasjoner knyttet til nye bygninger i strandsonen per 100 km kystlinje".

Vedtaksfredete kulturminner

Fra Riksantikvaren hentes tall over antall vedtaksfredete kulturminner i fylkene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i ett nøkkeltall på fylkesnivå (antall innvilgede dispensasjoner per fredet kulturminne).

Statlig sikra friluftsområder

Datasett innhentes fra Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Arealer kartlagt med hensyn på naturverdier

Datasett innhentes fra Direktoratet for naturforvaltning (DN).

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

3.4.1. Generelt om revisjonen av skjemaene 20, 20Plan og 51

Dataene for 2012 ble revidert med verktøyet DynaRev. Dette er tredje gang verktøyet brukes på skjema 20, 20Plan og 51. Det er foreløpig ikke utviklet kontroller i verktøyet for å avdekke logiske feil og verdier som ligger utenfor forventede intervaller. Som et sammenligningsgrunnlag er det lagt inn tidligere årganger med data for skjema 20, skjema 20Plan og 51.

Revisjonen har blitt gjennomført med fokus på store avvik fra tidligere års verdier og manglende utfylling av helt sentrale spørsmål. Feilsøking har blitt utført samlet for data fra alle innkomne skjema ved hjelp av Excel. Dette gir mulighet til raskt å sortere fram uteliggere for hver enkelt variabel i datasettene, og visuelt å avdekke hvilke skjema som må følges opp nærmere på grunn av mangelfull utfylling og logiske brister. Videre oppfølging og korrigering av skjemaer utføres i DynaRev for å sikre god dokumentasjon og tilbakeføring av korrigerte skjema til produksjonsløpet for KOSTRA-nøkkeltall.

3.4.2. Datakvalitet inn

I datasettene som rapporteres er det noen typer feil som er vanlig forekommende:

- Ufullstendig utfylling – skyldes i de fleste tilfeller at det ikke foreligger data tilgjengelig hos kommunene eller fylkeskommunene, som igjen kan tilskrives manglende ressurser til forberedelse av KOSTRA-rapporteringen slik den er lagt opp per i dag.
- Desimalfeil/1000-tallsfeil for tall som skal oppgis i flatemål
- Feil som skyldes at tall blir plassert i feil spørsmålskategori, og dette går på brukernes forståelse av spørsmålsstillingene, manglende bruk av veiledning og KOSTRA-arbeidsgruppas evne til å fastsette gode spørsmålsformuleringer.
- Stor variasjon på tallene for ulike årganger for det samme spørsmålet. Dette kan skyldes omtrent samme årsaker som nevnt over.

Det er begrenset med muligheter for SSB til å sjekke om data som ser ut til å ligge innenfor forventede intervaller faktisk stemmer. Derfor er det ikke gjort forsøk på usikkerhetsberegninger for dataene til KOSTRA-KNNM-området.

3.4.3. Rapportering på KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema

Ved publisering 15. mars hadde 372 kommuner rapportert på skjema 20, og tidsnok til at de ble med i kjøringene av nøkkeltall og grunnlagstall. I juni hadde tallet steget til 403, og dette tilsvarer en svarprosent på 94 til publiseringen 15. juni.

Tabell 1. Svarprosent på skjema 20 ved tre sentrale milepæler i KOSTRA-løpet. Prosentandel av kommunene som har besvart

Skjema 20 Rapporteringsår	Av alle kommuner. Prosent		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
2001	83	91	93
2002	89	93	95
2003	79	89	91
2004	82	89	95
2005	80	88	96
2006	81	89	93
2007	79	85	91
2008	83	87	91
2009	83	89	93
2010	88	92	96
2011	82	90	93
2012	86	91	94

¹ Ved revisjonsstart etter 15. april. Dato kan variere noe fra år til år.

Det framgår av tabellen at det ikke er noen entydig bedring i svarprosenten siden oppstart i 2001.

3.4.4. Rapportering på KOSTRA-skjema 20Plan, kommuneskjema

Ved publisering i mars hadde 362 kommuner rapportert. I juni hadde tallet steget til 391.

Det vil si at 91prosent av kommunene hadde levert skjema til publiseringen 15. juni.

Tabell 2. Svarprosent på skjema 20Plan ved tre sentrale milepæler i KOSTRA-løpet. Prosentandel av kommunene som har besvart

Skjema 20Plan Rapporteringsår	Av alle kommuner. Prosent		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
2010	87	90	95
2011	83	90	93
2012	84	89	91

¹ Ved revisjonsstart etter 15. april. Dato kan variere noe fra år til år.

3.4.5. Rapportering på KOSTRA-skjema 51, fylkesskjema

Ved publiseringen 15. juni hadde 19 fylkeskommuner levert skjema, dvs. 100 prosent respons. Besvarelsene var generelt bra.

Tabell 3. Svarprosent på skjema 51 ved tre sentrale milepæler i KOSTRA-løpet. Prosentandel av kommunene som har besvart

Skjema 51 Rapporteringsår	Av alle kommuner. Prosent		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
2007	90	100	100
2008	95	95	95
2009	95	95	100
2010	95	95	95
2011	100	100	100
2012	100	100	100

¹ Ved revisjonsstart etter 15. april. Dato kan variere noe fra år til år.

Oppsummert: Det var 45 kommuner som ikke rapporterte på begge skjemaene, av dem var det 19 som ikke rapporterte i det hele tatt. Det vil si at 384 kommuner rapporterte både skjema 20 og skjema 20Plan. Alle fylkeskommunene rapporterte, av dem var det 16 som rapporterte innen fristen 15. februar.

3.5. Publisering

Publiseringen av Dagens statistikk-artikler for 2012-dataene (som oppfølging til årlig ordinær publisering av nøkkeltall og grunnlagstall 15. juni) er forskjøvet til 26. august. Vanligvis publiseres artiklene i slutten av juni. Årsaken til dette er at vi vil ha på plass flere statistikkbank-tabeller med data fra skjema 20Plan, en mer permanent struktur for nøkkeltall og faktaark (som foreslått og påbegynt i 2012), og at det innenfor løpet med kvalitetssikring, tabellbygging mv. ikke var rom for å gjøre nødvendige endringer innen juni-publiseringen i 2013.

3.6. Brukerreaksjoner

Det har vært vanlige spørsmål fra brukere om bistand til å finne fram i talljungelen, og i noen grad har også brukere tatt initiativ til å korrigere innrapporterte tall. Ellers har det ikke vært reaksjoner mot de ureviderte tallene som ble publisert 15. mars 2013.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

Generelt

KOSTRAs omfattende funksjons- og artskontoplan er bare *delvis* tilrettelagt for selvkostrapportering. Selvkost må derfor fortsatt rapporteres på skjema.

Deling av funksjonskonto 301 Plansaksbehandling, i to nye funksjoner

Arbeidsgruppa innstiller på at funksjonskonto 301 bør deles. Årsaken til dette er at det er behov for en konto som håndterer alt planarbeid som *ikke kan gebyrlegges* i henhold til KRDs selvkostveileder, og en annen funksjonskonto som håndterer alt planarbeid som *kan gebyrlegges* etter den samme veilederen. Dette gir grunnlag for å overvåke utviklingen av selvkostgraden i kommunene.

I første omgang gjøres delingen obligatorisk for de større kommunene, dvs. kommuner over 20 000 innbyggere. For en del av disse kommunene gjelder også i stor grad at delingen gjenspeiler organiseringen av planarbeidet. For mindre kommuner utarbeides sjelden egne detaljreguleringer som kan gebyrlegges. Større kommuner utarbeider sine egne planer oftere enn mindre kommuner. Å dele denne funksjonskontoen kan likevel være aktuell for mindre kommuner (f.eks. mindre kommuner med stort utbyggingspress), men det vil være frivillig om det skal gjøres.

I forhold til eksisterende nøkkeltall, får delingen ingen konsekvenser: De nøkkeltallene som har vært utarbeidet tidligere, vil fortsatt kunne bli publisert, og det blir ingen brudd i eksisterende tidsserie. Merverdien i den nye rapporteringen ligger i at det blir separate nøkkeltall, flere grunnlagstall tilgjengelige i statistikkbanken (KOSTRA nivå 3) og et bedre grunnlag for selvkostvurderinger.

4.1.1. Deling av funksjonskonto 303 Kart og oppmåling, i to nye funksjoner

Arbeidsgruppa mener at også funksjonskonto 303 bør deles. Begrunnelsen er også her knyttet til KRDs selvkostveileder, jf. avsnitt 4.1.1. Også for denne funksjonen gjelder at det gjøres obligatorisk for kommuner over 20 000 innbyggere, og frivillig for kommuner under 20 000 innbyggere. De eksisterende nøkkeltallene beholdes, de innrapporterte tallene vil fylle informasjonsbehovet knyttet til rapporteringen.

4.1.2. Endring av veiledningene

Kommune-KOSTRA

KNNM-gruppa innstiller på at ”Behandling av dispensasjoner fra plandelen” flyttes fra planfunksjonen (nåværende funksjonskonto 301) til byggesaksfunksjonen (304, alternativt 302). Begrunnelsen for dette er at å dispensere fra en etablert plan normalt vil være en del av byggesaksbehandlingen, og ikke nødvendigvis generere nytt planarbeid. Det er grunn til å anta at endringene i veiledning gjenspeiler regnskapsføringen slik den de facto har vært i kommunene, og at endringen i veiledning bare vil medføre marginale endringer i føringen av ressursbruk.

Fylkes-KOSTRA

Ingen endringer i funksjonskontoplanen eller i veiledningen til føring av regnskapet er foreslått.

4.2. Forslag til endring

Deling av funksjonskonto 301 Plansaksbehandling

Nytt navn: 30X Overordnet / egen planbehandling og planer som ikke kan gebyrlegges.

Veiledning: Utarbeidelse av overordnede planer etter plan- og bygningsloven; kommuneplan, kommunedelplaner, områdereguleringer og konsekvensutredninger. Planlegging som ikke kan gebyrlegges. Planer som omhandler offentlig infrastruktur er detaljerte planer og kan ha karakter av detaljreguleringsplaner (se funksjonskonto 30Y), men dersom disse ikke gebyrlegges, skal de regnskapsføres under denne kontoen (30X).

Nytt navn: 30Y Detaljreguleringsplan som kan gebyrlegges.

Veiledning: Behandling av private innsendte detaljreguleringsplaner etter plan- og bygningsloven. Dersom planene omhandler offentlig infrastruktur og ikke kan gebyrlegges, skal de regnskapsføres under konto 30X.

4.2.1. Deling av funksjonskonto 303 Kart og oppmåling

Nytt navn: 30W Saksbehandling etter matrikkelloven

Veiledning: Saksbehandling etter matrikkelloven. Føring av matrikkelen. Oppmålingsforretninger etter matrikkelloven. Adresseforvaltning. Øvrige tjenester som kan gebyrlegges. Oppmålingsarbeid knyttet til bestemte tjenester, for eksempel utstikking av kommunal vei føres under aktuell funksjon (funksjon 333).

Nytt navn: 30Z Forvaltning av kommunens kartgrunnlag og geodetiske grunnlag

Veiledning: Omfang av og kostnader knyttet til forvaltning av kommunens kartgrunnlag og geodetiske grunnlag. Tjenestene kan gebyrlegges.

4.2.2. Veiledning for eksisterende funksjonskonti

(Rød skrift markerer ny eller endret tekst i forhold til dagens veiledning. ~~Dobbel gjennomstreking~~-markerer at nåværende tekst skal ut.)

KNNM-gruppa har vurdert behovet for endringer i veiledningstekstene for eksisterende funksjoner. Følgende justeringer foreslås:

301 Plansaksbehandling

Nåværende planer etter plan- og tekst 301:	Utarbeiding, behandling, kontroll og konsekvensutredninger av bygningsloven. Gjelder både arbeid med reguleringsplan, bebyggelsesplan og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Behandling av dispensasjoner fra plandelen av plan- og bygningsloven.
--	--

Ny tekst 301: Utarbeiding, behandling, kontroll og konsekvensutredninger av planer etter plan- og bygningsloven. Gjelder både arbeid med reguleringsplan, bebyggelsesplan og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

303 Kart og oppmåling

Nåværende grunnlag. tekst:

- Etablering og drift av kommunens kartgrunnlag og geodetiske
- Føring av matrikkelen.
- Oppmålingsforretninger etter matrikkelloven.
- Adresseforvaltning og annen saksbehandling etter matrikkellova, med unntak av
 - føring av opplysninger i matrikkelen som skjer som ledd i kommunens saksbehandling av byggesak eller eierseksjonering.

Utgifter og inntekter knyttet til forvaltning av geografisk informasjon for bestemte tjenester, f.eks. ledningskart for vann og avløp (funksjon 345 og 353), føres under aktuell funksjon. Det samme gjelder oppmålingsarbeid i forbindelse med bestemte tjenester, f.eks. utstikning av kommunal vei (funksjon 333).

For de kommuner som fortsatt skal føre regnskap etter nåværende funksjon 303, er det ikke behov for å endre veiledningen.

4.2.3. Veiledning for ny funksjonskonto for 2013

304 Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser

Nåværende Funksjonen skal kun benyttes av kommuner som skal delta i eget prøveprosjekt.
tekst: Disse kommunene mottar egen veiledning om dette.

- Ny tekst: Saksbehandling og kontroll knyttet til søknader ~~og meldinger~~ om tiltak etter plan- og bygningsloven (byggesaksbehandling), herunder
 - behandling av konsekvensutredninger av tiltak,
 - behandling av søknader som krever dispensasjon fra byggesaksreglene,
 - behandling av søknader om oppretting eller endring av eiendom (tillatelse til opprettelse av matrikkelenhet, eller arealoverføring),
 - jf. pbl § 20-1 første ledd bokstav m (tiltak som krever søknad og tillatelse)
 - og matrikkellova § 15 - arealoverføring
 - ekspropriasjon,
 - behandling av søknader om ansvarsrett og klagesaksbehandling,
- ~~Saksbehandling etter lov om eierseksjoner.~~
- Saksbehandling av utslippstillatelse etter forurensningsloven.

- Behandling av dispensasjoner fra plandelen av plan- og bygningsloven.

Funksjonen omfatter føring av opplysninger i matrikkelen som skjer som ledd i kommunens saksbehandling av byggesak-~~eller eierseksjonering~~.

Funksjonen skal **obligatorisk** kun benyttes av kommuner **med over 20 000 innbyggere**. Kommuner med lavere antall innbyggere har anledning til å nytte denne funksjonskontoen sammen med funksjonskonto 305, dersom det er ønske om dette. ~~som skal delta i eget prøveprosjekt. Disse kommunene mottar egen veiledning om dette.~~

305 Eierseksjonering

Nåværende Funksjonen skal kun benyttes av kommuner som skal delta i eget prøveprosjekt.
tekst: Disse kommunene mottar egen veiledning om dette.

Ny tekst: ● Saksbehandling og kontroll knyttet til søknader etablering av eierseksjoner i bygg,
etter lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven) 1997-05-23-01

Funksjonen skal **obligatorisk** kun benyttes av kommuner **med over 20 000 innbyggere**. Kommuner med lavere antall innbyggere har anledning til å nytte denne funksjonskontoen sammen med funksjonskonto 304, dersom det er ønske om dette.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Filuttrekksprosjektet for KNNM-området

SSB har siden høsten 2012 arbeidet med et prosjekt for filuttrekk for KNNM-området i KOSTRA, med mål om å kunne erstatte store deler av skjemarapporteringen med filuttrekk i 2015 for rapporteringsåret 2014. Det er etablert en prosjektgruppe med representasjon fra SSB, KS sentralt og utvalgte kommuner, og leverandører av saks- og plansystemer. På grunn av analogier i skjema-innhold er også landbruks-KOSTRA invitert med i arbeidet.

Automatisert/maskinell rapportering av filer til bruk i KOSTRA vil gi helt nye muligheter for mer informasjon inn til SSB, med høyere kvalitet, og med betydelig mindre rapporteringsbyrde. Det vil også kunne gi mer presise og mer relevante nøkkeltall tilbake.

En viktig premiss for maskinell rapportering, er at saks- og plansystemer tilrettelegges slik at felt som skal rapporteres blir kodet entydig og at disse kodene brukes som en integrert del av saksbehandlingen. Behovet for nye datafelt i systemene og for koding vil bli klarlagt gjennom et kravspesifikasjonsarbeid som er igangsatt.

Det som allerede er klart gjennom prosjektarbeidet, er at omfattende omlegging av saks- og plansystemer krever forutsigbarhet. Dette medfører at spørsmålsstillingene i skjema samt tilhørende veiledningstekst bør ligge mest mulig stabilt over flere år, dvs. at terskelen for å legge til eller endre svaralternativer etc. (dvs. legge på flere koder) må være høy. Derimot er det i prinsippet enklere å endre eller utvide kodelister når et datafelt først er etablert.

SOSI står for ”Samordnet Opplegg for Stedfestet Informasjon”. SOSI er den største nasjonale standarden for geografisk informasjon og brukes til utveksling av digitale geografiske data. Kartverket er operativt ansvarlig for drift og utvikling.

Rasjonelle filuttrekksrutiner vil i stor grad forutsette at det finnes SOSI-koder tilsvarende spørsmålene som stilles i KOSTRA. I noen grad finnes ikke dette. Noen av KOSTRA-spørsmålene kan derfor generere behov for utvidelser av SOSI-kodeverket. SOSI-kodene innen plan er imidlertid en avspeiling av de tillatte arealformålene i plan- og bygningsloven og vedleggene til kart- og planforskriften. Endring i disse SOSI-kodene kan derfor vanskelig finnes sted uten en lov eller forskriftsendring.

På den andre siden vil det være mulig å lage koder for uttrekk som setter sammen flere SOSI Plan-kodene.

Videre må filuttrekket forholde seg til NOARK-standardene.

Antakelig har de fleste kommunene egnede elektroniske saks- og plansystemer for filuttrekk. Ikke alle oppgir likevel å ha tatt disse i bruk ved rapporteringen: 207 kommuner oppgir å ha brukt elektronisk sakssystem som grunnlag for byggesaksrapporteringen, mens 184 oppgir ikke å ha brukt det. Tilsvarende tall for plansaksrapporteringen er at 180 kommuner oppgir å ha brukt elektronisk sakssystem, mens 135 ikke oppgir å ha brukt det. De øvrige kommunene har ikke svart på spørsmålet. Når det gjelder bruk av disse systemene som grunnlag for rapportering, er det bare 35 kommuner som oppgir å ha brukt filuttrekk på byggesak, og 41 på plansak. Det har ikke vært prioritert å revidere disse tallene, og det er noen eiendommeligheter i dem; f.eks. oppgir både Oslo og Trondheim at de *IKKE* har brukt elektronisk system som grunnlag for rapporteringen, men det er vanskelig å skjønne hvordan de skal kunne rapportere *uten* å bruke det.

Det er ikke oppgitt noen klar sammenheng mellom bruk av elektronisk sakssystem og innspart tid til å framskaffe data i rapporteringen.

Tallene må tas med en god klype salt. De antyder i alle fall stort sprik, og en nærliggende slutning er at i en overgangsfase må vi regne med å operere både med tradisjonell skjemainnlevering og filuttrekk. Mottaksapparatet i SSB må tilpasse seg denne situasjonen.

SSB må også legge til rette for å ta i mot data på andre overføringsformater enn hittil: Systemleverandørene krever XML-format fordi dette er mest moderne og mest fleksibelt. SSBs mottaksapparat for KOSTRA har hittil bare kunnet håndtere posisjonsseparerte filer. SSB har i forbindelse med Altinn og andre rapporteringsløsninger opplegg for å motta XML-filer. Med hensyn til pilotprosjektet for filuttrekk bør det være tilstrekkelig.

En følge av overgang til filuttrekk og maskinell rapportering, er at SSB framover må forholde seg mer til hvilke *data* som skal rapporteres, mer enn hvilke skjema de stammer fra. Det peker i retning av at den faglige tenkningen og arbeidet også må moderniseres i retning av å tenke datastrømmer heller enn ”skjema”. Det tilsier mer vekt på tverrgående prosjektarbeid og matriseorganisering.

5.2. Bakgrunn for endring i skjema

Generelt

KNNM-gruppa har hatt en grundig gjennomgang av skjemaene under sitt ansvarsområde, og foreslått flere men i hovedsak små endringer. Bakgrunnen for dette ligger i utvikling på området, presiseringer i lovverket, ønske om å strømlinjeforme rapporteringen ut fra lokale og sentrale styringsbehov mv. I noen grad har adgangen til differensiert rapportering samt ønsket om et enklere

skjemaoppsett inkl. enklere formulerte spørsmål (hvor mer av dagens spørsmål legges ut i ”info-knapper”) trigget nødvendige justeringer i skjema.

Alle skjema er reorganisert i et matriseoppsett, som gir bedre oversikt over rapporteringens innhold. Denne prosessen startet i 2012, men matriseformen ble bare realisert for skjema 20, av kapasitetshensyn. SSB vil prioritere å få også skjema 20 Plan og skjema 51 over på matriseformen.

5.3. Forslag til endring

Skjema 20Plan (Fysisk planlegging, plansaksbehandling)

Spørsmål om saksbehandlingstid er forenklet:

Saksbehandlingstid for behandling av privat reguleringsplan

(Nåværende skjemafelt B4, flyttes til nytt skjemafelt C):

Spørsmålene blir betydelig forenklet:

- Spørsmål om bebyggelsesplaner fremmet som private forslag utgår. Denne plantypen gjelder ikke lenger.
- Spørsmål om *tid fra oppstartmøte til registrert innkommet planforslag (forslag som tilfredsstiller kravene satt i oppstartsmøtet)* utgår.
- Spørsmål om *tid fra registrert innkommet planforslag til vedtak om offentlig ettersyn* utgår.
- Spørsmål om *tid fra vedtak om offentlig ettersyn til kommunestyret vedtok planen* utgår.

Det er ikke tilstrekkelig behov for disse fint oppdelte spørsmålene, til at det kan forsvares at de fortsatt stilles. Med dagens rapporteringsrutiner er spørsmålene svært arbeidskrevende å rapportere, og kvaliteten på dataene anses som lav.

Det fremmes forslag om saksbehandlingstid for én plantype som det ikke har vært rapportert på tidligere; detaljregulering fremmet av kommunen. Det er behov for å se saksbehandlingstida for alle disse tre reguleringsplantypene i sammenheng.

For seinere år vil imidlertid spørsmål om saksbehandlingstid rapporteres ved filuttrekk uten merarbeid for respondenten. Derfor kan både de spørsmålsstillingene som nå utgår, samt også spørsmål om saksbehandlingstid for andre plantyper, bli tatt opp igjen for seinere år. Filuttrekksrutinene for saksbehandlingstid vil uansett måtte ta hensyn til etapper i den lovpålagte saksframdriften (start og stopp i saksbehandlingstid pga at andre aktører overtar ansvaret). På grunn av at slike etapper må etableres som del av rapporteringsløpet, bør dataene i framtida ha en særdeles lav kost-faktor.

Omfang av planbehandlingen

(utdrag fra nåværende skjemafelt B, flyttes til skjemafelt D)

Mindre endringer i skjema:

- ”Kommunal planstrategi” kommer inn som egen kolonne
- ”Reguleringsplaner” utgår. Rapporteringen på områderegulering og detaljregulering dekker behovet.
- Det skilles tydeligere på samfunnsdel kontra arealdel for kommuneplaner og kommunedelplaner for areal kontra tematiske planer. Tydeligheten skal bidra til å øke svarkvaliteten.
- To nye ja-/nei-spørsmål implementeres:
 - Inngår økonomiplan etter kommunelovens § 44 i handlingsdelen?
 - Har kommunen et formalisert interkommunalt plansamarbeid (jf pbl-08, kap 9)?

Det anses som enkelt å svare på spørsmålene, og de gir et bedre overblikk over kommunens planleggingsvirksomhet.

En mer markant endring i skjema:

Det innføres to spørsmål om hvor mange reguleringsplaner som er utredet etter forskrift om konsekvensutredninger (KU) siste år (henholdsvis etter forskriftens §2 vedlegg I og §3 vedlegg II).

Miljøverndepartementet anfører som begrunnelse for spørsmålene:

Behovet er knyttet til nasjonalt mål: plan- og bygningsloven og aktuelle sektorlover skal brukes aktivt for å sikre lokal og regional utvikling som vektlegger gode løsninger med tanke på miljøet, og sikrer god dokumentasjon av konsekvenser for miljø og samfunn.

Tidligere har Miljøverndepartementet fått denne informasjonen fra NIBR og senere DN, gjennom henholdsvis kopi av brev og rapportering. Etter desentralisering av KU-regelverket i 2005 ble virkeområdet for KU utvidet til også å gjelde planer etter plan- og bygningsloven, og kommunen ble ansvarlig myndighet etter forskriften for langt flere planer og tiltak. Det nye systemet og ressurs hensyn har i praksis ført til at rapporteringen i liten grad har vært operativ de siste årene. Departementet har derfor i dag ikke oversikt over elementære fakta i praktiseringen av KU-regelverket, som også kreves til internasjonal rapportering av EU direktivet om miljøvurderinger av visse planer og programmer (SEA- direktivet) som er implementert gjennom KU-forskriften.

Arbeidsgruppa mener at det er hensiktsmessig at noe av denne kunnskapen hentes inn via rapporteringssystemet i KOSTRA. Dette vil innebære en forenkling for kommunene og en ytterligere samordning av rapporteringskravene rundt plansaker.

Styringsinformasjonen er relevant i forhold til.:

- internasjonale rapporteringsforpliktelser om KU (EU-direktiv)
- grunnlag for regelverksutvikling
- vurdere ressursbruk og om regelverket blir brukt riktig, der omfanget av ulike planer som behandles etter KU-regelverket er viktig informasjon.

KOSTRA har som oppgave å synliggjøre de viktigste sidene ved kommunenes og fylkeskommunenes forvaltning av det fysiske miljøet – omfanget av KU i arealplaner er en viktig del av kommunenes arbeid på dette feltet.

Kjennetegn ved planarbeidet

(Tidligere skjemafelt B.11, nåværende skjemafelt E)

Spørsmålsrekka er utvidet: Det skal svares ”ja” eller ”nei” på spørsmål om for hvilke plantyper de aktuelle temaene er behandlet, og hvilket år disse temaplanene ble vedtatt eller revidert. Eventuelt må det krysses av dersom disse temaene ikke er planforankret i det hele tatt. Det sondres mellom hvorvidt tema er vurdert i utarbeidelsen av kommuneplanen (både samfunnsdelen og arealdelen), og de som har resultert i valg av arealformål og hensynssone i kommuneplanens arealdel, jf. pbl. § 3-1, samt §§ 11-7, 11-8, 12- 5 og 12-6.

Begrepsdistinksjonen er viktig:

- Med ”fastsatt” menes at planen inneholder juridisk bindende bestemmelser
- Med ”prioritert” menes at det er angitt retningslinjer for saksbehandlingen

Distinksjonen vil bli tatt inn i veiledningen. Den gir mer presis informasjon om plansituasjonen i kommunene, og anses som overkommelig å besvare.

Folkehelsearbeid er kommet til som et nytt plantema. For dette temaet er det lagt til et tilleggsspørsmål i form av et tekstfelt, hvor det skal beskrives for hvilket område, tema eller virksomhetsområde folkehelse er synliggjort / forankret i de ulike plantypene. Helsedirektoratet uttaler i forbindelse med utvidelsen:

” Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for gjennomføring av folkehelsepolitikken. Folkehelsearbeid innebærer å sørge for en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Plan- og bygningsloven angir at folkehelseperspektivet skal ivaretas i kommunale styrings- og plandokumenter (jf. § 3-1, bokstav f) og er et sentralt verktøy for å forankre kommunens folkehelsearbeid på kort og lang sikt, og på tvers av sektorer. Videre er folkehelse ett av områdene i «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging», vedtatt ved kongelig res. i 2011.

Folkehelseloven er del av samhandlingsreformen og gir kommuner og fylkeskommuner ansvar for å fremme folkehelsen. Ny folkehelselov (med ikrafttredelse 1.1.2012) kobles til plan- og bygningsloven ved at kommunens folkehelseutfordringer skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. Videre skal kommunen i sitt arbeid med kommuneplaner, etter plan- og bygningsloven kapittel 11, fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor (folkehelseloven § 6). Den lokale folkehelsepolitikken skal forankres i kommuneplaner etter plan- og bygningsloven.

Staten har behov for informasjon om hvorvidt intensjonene i plan- og bygningsloven, folkehelseloven og nasjonale føringer følges opp og implementeres. . Dette er knyttet til nasjonale myndigheters oppfølging på området. Ved å innhente informasjon gjennom KOSTRA kan særrapporteringer fra kommunene unngås. Spørsmålene vil gi nyttig statistikk for statlige myndigheter som skal følge med på utviklingen og understøtte kommunenivået i deres folkehelsearbeid. Videre vil statistikken gi kommunene mulighet for å sammenligne seg med hverandre.

Det er for øvrig redegjort for anbefaling om spørsmål om forankring av folkehelse i planer etter plan- og bygningsloven i tidligere notater og i rapporten til samordningsrådet for 2012.”

Det ene spørsmålet om kulturminner og kulturmiljøer er splittet i hver av sine to undertema, fordi dette er ulike saksområder.

Innsigelser

(Tidligere skjemafelt B6 og B7, nåværende skjemafelt F og G)

Det er kommet inn et nytt felt: Innsigelser begrunnet i hensyn til folkehelsen, begrunnet i samme hensyn som over. Ellers er det ingen endringer i matrisen.

Omfang av reguleringsplaner med særlige hensyn

(Tidligere skjemafelt B8-B10, nåværende skjemafelt H)

Det er ingen substansielle endringer, kun et forenklet oppsett og kortere spørsmål.

Tilpasninger til klimaendringer

(Tidligere skjemafelt M i skjema 20 byggesak, nå nytt felt I i planskjema)

Risiko- og sårbarhetsanalyser er en del av plansaksbehandlingen og hører derfor hjemme på dette skjemaet. Det er ingen endringer i spørsmålsstillingene i skjema, kun en teknisk overføring til nytt skjema.

Merknader og tidsbruk

(Tidligere skjemafelt E, nåværende skjemafelt I og J)

Det legges opp til rapportering av timer forbrukt heller enn minutter. Ellers er det ingen endringer fra 2012-rapporteringen.

Skjema 20 Byggesaksbehandling, kulturminner, natur- og nærmiljø

Gebyrer (skjemafelt B)

Ingen endringer

Saksbehandlingstid (skjemafelt C)

Spørsmål om saksbehandlingstid for byggesaker er flyttet fra skjemafelt D. Det er ingen substansielle endringer i disse spørsmålene.

I tråd med at eierseksjoneringssaker får sin egen funksjonskonto, er det lagt inn saksbehandlingstid spesifikt for eierseksjoneringssakene som et tillegg i matrisen.

Overskriften er justert i tråd med endringene i innholdet.

Omfang av byggesaksbehandling og eierseksjonering (skjemafelt D)

Saksbehandlingstid er overført til skjemafelt C (se over).

Det er lagt inn spørsmål om eierseksjoneringssaker, for å kunne kalibrere mot ressursinnsatsen. Det er ikke aktuelt å spørre om overskridelse av lovpålagt saksbehandlingstid for eierseksjoneringssaker.

KNNM-gruppa har hatt en grundig diskusjon om det skal telles eierseksjoner, eierseksjoneringssaker eller begge deler. Antall eierseksjoner kan hentes fra matrikkelen, og tallene herfra er vurdert som gode. Gruppa har likevel landet på at man trenger informasjon om saksmengden i tillegg, for å kunne kalibrere mot saksbehandlingstid og ressursinnsats. Ressursinnsatsen henger sammen med både antall eierseksjoner i en sak (tyngre saker, men ikke proporsjonalt med antallet seksjoner) og saksmengden på feltet. Spørsmålet har også vært drøftet med byggesaksnettverket i ASSS-kommunene (de 10 største kommunene), og signalet derfra går også i retning av å telle saker.

Spørsmål 4 og 5 er slått sammen, da disse overlapper hverandre.

- Daværende spørsmål 4: Antall mangelfulle saker mottatt siste året
- Daværende spørsmål 5: Antall søknader mottatt siste året hvor det ble anmodet om tilleggsdokumentasjon

Normal saksbehandling tilsier at når det er mangelfulle søknader, så vil det bli bedt om tilleggsinformasjon. Derfor var spørsmål 4 unødvendig. Det nye omforente spørsmål 4 lyder:

- Antall mangelfulle søknader mottatt siste året hvor det ble anmodet om tilleggsdokumentasjon

I statistikken vil det nye spørsmålet bli knyttet til tidligere spørsmål 5 for å ivareta tidsutviklingen.

Resultat av byggesaksbehandling (skjemafelt E)

Ingen innholdsmessige eller oppsettsmessige endringer, kun språklige justeringer.

Klager, tillatelser og dispensasjoner (skjemafelt F)

Spørsmål om klager i alt er droppet, mens spørsmål om klager mottatt og formidlet til Fylkesmannen blir beholdt. Årsaken er at de aller fleste klager, om ikke alle, blir formidlet til Fylkesmannen, og det er derfor uhensiktsmessig å stille to spørsmål.

Klagespørsmålet er flyttet til øverst på skjema. Ut over dette er det ingen endringer.

Utøvelse av tilsyn (skjemafelt G)

For å tydeliggjøre skillet mellom antall byggesaker hvor det er utført tilsyn og antallet tilsyn, er spørsmålet om antallet byggesaker flyttet fra nederst i skjema til øverst.

I spørsmålet om antall tilsyn med fokus på ulike tema er det føyd til ”kulturminner og kulturmiljøer”, fordi dette er et tema. Grappa har også diskutert om folkehelse skulle være et eget tema, men konklusjonen her er at det er ikke aktuelt.

Pålegg, sanksjoner og andre virkemidler etter tilsyn (skjemafelt H)

Det er ingen innholdsmessige endringer her. Siden dette skjemafeltet også omhandler tilsyn, kan det bli slått sammen med skjemafelt G. Dette angår imidlertid ikke det innholdsmessige.

Rekreasjon og friluftsliv (skjemafelt I)

I eksisterende skjema er det spurt etter areal av friluftslivsområder som kommunen hadde rådighet over gjennom offentlig eie, både til sammen og med kommunalt driftsansvar. Spørsmålet om kommunalt driftsansvar her droppes, da friluftslivsområder med kommunal råderett som regel er med kommunalt driftsansvar.

Det har vært problemer med datakvaliteten i rapporteringen særlig for de tre første spørsmålene. Samtidig er disse viktige i forbindelse med friluftslivspolitikken. KNNM-grappa har derfor innstilt på at slike data fortsatt skal framskaffes, men har vurdert alternative kilder:

1. Plansystemer i Norge Digitalt: Forutsetningene for å kunne hente opplysninger fra Kartverket er at det foreligger et komplett plankartverk, og at det finnes en egen SOSI-standard for saksområdet. Pr. dato er ingen av forutsetningene oppfylt. Det må vurderes i samarbeid med Kartverket å etablere nødvendig SOSI-kodeverk.
2. SSBs statistikk over rekreasjonsareal og nærturterreng. Rekreasjonsarealer omfatter åpne arealer over 5 dekar innen bebyggelse (i hovedsak innenfor tettsteder), og nærturterreng omfatter åpne arealer over 200 dekar i eller nær bebyggelse. Statistikken framkommer som en beregnet residual (der det ikke finnes noe annet) ved bruk av FKB-data over bygninger, veger mv., og er orientert mer mot antallet områder og tilgang for befolkningen enn mot arealene av områdene. Etter omleggingen i 2012 av arealstatistikken til mer å ta utgangspunkt i eiendomsgrenser enn i bygninger og bygningsbuffer alene, er mulighetene gode til både å heve kvaliteten av statistikken og til å øke relevansen, bl.a. gjennom bedre arealtall.

SSB vil derfor i samarbeid med DN (Miljødirektoratet fra 1. juli 2013) gjennomføre en analyse av både kvaliteten i SSB-statistikken og samsvar og avvik med KOSTRA-tallene. Det er å håpe at SSB-statistikken kan dekke behovet for statistikk på feltet. I så fall vil spørsmålene 1, 1b og 2 bli kuttet ut.

3. ***KNNM-gruppa ber om Samordningsrådets samtykke til at KNNM selv kan ta delegert beslutning høsten 2013 om spørsmål 1a, 1b og 2 skal beholdes på skjema eller erstattes av data fra sentrale kilder.***

På litt lengre sikt er det ønskelig at også de fire siste spørsmålene kan erstattes av sentrale registre eller statistikkproduksjon. Forutsetning for at planregistre skal kunne brukes, er imidlertid at det er samsvar mellom de etterspurte temaene og gyldige arealformål (herunder SOSI-koder) som etterspørres, og at kommunene fyller planregisteret med planer vedtatt før lovens virketidspunkt, jf endringen av kart- og planforskriften (<http://lovdata.no/cgi-wift/lides?doc=/for/ff-20090626-0861.html>) som pålegger kommunene å etablere et planregister pr 1.1.2010. Dette krever beslutninger i andre fora, og det er en langsiktig prosess både å få det vedtatt og implementert.

Motorferdsel i utmark (skjemafelt J)

Regelverket i forbindelse med motorferdselslova er under endring. I første omgang er 40 kommuner gitt utvidet adgang til å:

- etablere løyper for fornøyleseskjøring med snøskuter i en avgrenset periode fra 2014 til 2018. Kommunene vil velges ut på bakgrunn av søknad.
- innvilge utvidet mulighet til næringskjøring gjennom en viss åpning for kjøring av turister (gjelder alle kommuner).
- etablere tilførselsløyper til løypenett på andre siden av riksgrensen. Dette gjelder bare kommuner som grenser mot Finland og Sverige.

KNNM-gruppa har diskutert om dette medfører endringer i rapporteringsbehovet, og konkludert med at det ikke er nødvendig å endre opplegget i nær framtid.

Det er ikke framkommet andre behov for å endre rapporteringen her.

Kulturminner og kulturmiljøer (skjemafelt K)

De tre første spørsmålene beholdes uendret.

Det legges til tre nye spørsmål:

- 4a. Har kommunen utarbeidet oversikt over verneverdige kulturminner i kommunen?
- 4b. Hvis ja i spørsmål 4a; har kommunen innvilget rivetillatelse eller vesentlig endring av verneverdige byggverk?
- 4c. Hvis ja i spørsmål 4b; hvor mange revne bygg er registrert i rapporteringsåret?

Grunnen til at det spørres om kommunene har en oversikt over verneverdige kulturminner (spørsmål 4a), er at dette skal kommunene ha bl.a. i forbindelse med utarbeidelse av overordnede planer, og for ivareta nasjonalt mål om å minske tapet av de verneverdige kulturminnene. Hva som defineres som verneverdig vil endre seg over tid, og det kreves derfor at man supplerer registreringene og gjør vurderingene med jevne mellomrom.

Spørsmål 4b. og 4c. er begge oppfølgingsspørsmål dersom det er svart JA i henholdsvis spørsmål 4a. og 4b., og skal reflektere hvordan kommunen forvalter den verneverdige bygningsmassen.

Naturmangfold (skjemafelt L)

Det gjøres ingen endringer i spørsmålsstillingene på det nåværende tidspunktet.

Det vurderes imidlertid kontinuerlig om spørsmålene kan utgå og erstattes av sentrale kart og registre gjennom overlay f.eks. av Naturbase i DN og grunnlaget for arealbruksstatistikken i SSB. Det finnes imidlertid ikke sentrale datakilder for

alle de ulike inngrepskodene som brukes for å overvåke inngrep i verdiklassifiserte naturområder. Det bør imidlertid vurderes om *noen* av kodene kan ekstraheres fra sentrale systemer slik at det bare blir et begrenset antall type inngrep som skal rapporteres. KNNM-gruppa vil gjøre en vurdering av dette seinere, men konstaterer nå at det ikke er grunnlag for å fjerne spørsmålene.

Tilpasninger til klimaendringer (skjemafelt M)

Det gjøres ingen endringer i innholdet i rapporteringen. *Spørsmålet hører imidlertid naturlig hjemme i planskjema og flyttes dit.*

Kommentarer og merknader. Grunnlag for rapporteringen (skjemafelt N og O)

Det gjøres ingen substansielle endringer i rapporteringen. Men kommunene opplever det som irrelevant å rapportere i minutter. Vi legger derfor om til timeverk.

5.3.1. Skjema 51 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø

I 2013 har det vært gjennomført en omfattende gjennomgang av skjema. I tillegg til at emnet er grundig behandlet i KNNM-gruppa, har det også vært en egen gjennomgang i Miljøverndepartementet med fem representanter fra KNNM-gruppa, og der også fylkeskommunen i Hordaland stilte godt forberedt.

Skjemaet vil bli lagt om til matriseform i løpet av 2013. Dette var også varslet i 2012, men lot seg ikke gjennomføre av kapasitetsårsaker. Beskrivelsen nedenfor tar utgangspunkt i matriseversjonen (vedlagt som Excel-regneark).

Tid til saksbehandling i fylkeskommunen

(skjemafelt B, tidl. spørsmål 7)

Fokus for innrapporteringen er noe endret, og mer tilpasset gjenkjennelige arbeidsoppgaver i fylkeskommunen. Det skal spørres direkte etter tidsbruk på følgende aktiviteter:

- Behandling av kommunale planer
- Utarbeidelse av egne planer
- Saker om tillatelser etter lov om laksefisk og innlandsfisk
- Arkeologiske / automatisk fredete kulturminner
- Nyere tids kulturminner
- Dispensasjonssaker etter plan- og bygningslovens § 19

Det spørres etter antallet årsverk framfor timer.

Plansaksbehandling

(skjemafelt C, tidl. spørsmål 2.1-2.3)

Det legges inn et nytt spørsmål i felt C2: "Hvor mange av planene i spørsmål B1b dekker ikke hele arealet i fylket?" Årsaken til at spørsmålet er tatt med, er behovet for å vite status for hele plansituasjonen i fylket.

Lista under spørsmål C2 har ikke dekket alle viktige tema som gjelder plansituasjonen, eller terminologien har vært noe upresis. Den blir derfor supplert / justert med:

- Naturmangfold (erstatte biologisk mangfold)
- Grønnstruktur i tettsted (tidligere grønnstruktur, nå presisert at det gjelder innenfor tettsted(ene))
- Jordvern (eget tema som *kan* ha vært feilaktig rapportert under paraplyen "grønnstruktur" i tidligere rapportering)

- Folkehelse (nytt tema, etter forslag fra Helsedirektoratet). Begrunnelsen er nasjonale føringer og fylkeskommuners ansvar for å ivareta folkehelse i planer etter plan- og bygningsloven, jf. folkehelseloven og plan- og bygningsloven. Se også under pkt. 5.3.1.
- Næringsutvikling, inkludert senterstruktur og kjøpstedsutvikling (nytt tema, omfattet av plankrav)
- Fritidsutbygging (nytt tema, omfattet av plankrav)
- Framføring av elektronisk kommunikasjon - digital verdiskapning (nytt tema, omfattet av plankrav)

Under C3 (tidligere spørsmål 2.3) har det hittil bare vært spurt etter omfanget av planer som fylkeskommunen har gitt uttalelse til, ikke noe om utfallet av disse uttalelsene. For å måle ”konfliktnivået” i planbehandlingen, suppleres derfor spørsmålene med om antallet innsigelser fylkeskommunen har gitt, og antall planer som har blitt brakt til mekling.

Det er aktuelt å utvide denne hendelseslista med plantema i forhold til klargjøring av fylkeskommunens forvaltningsområde. Dette vil bli diskutert i forbindelse med framtidig rapportering.

Behandling av innkomne søknader (skjemafelt D, tidl. spørsmål 2.4 – 3.2)

Fra før er det stilt spørsmål om antall tillatelser som er gitt til

- Anlegg for innlandsfisk
- Utsetting av innlandsfisk og andre ferskvannsorganismer
- Fysiske tiltak for kultiveringsformål til vassdrag

Det er behov for å kunne kalibrere antall tillatelser mot antallet saker. Derfor tas det inn spørsmål om total søknadsmengde.

Dispensasjonsbehandling (skjemafelt E, tidl. spørsmål 4 og 5)

Tidligere spørsmål 4.1 spurte bare etter antall innkomne søknader i alt som sum for alle tema, mens 4.2 og 4.3 spurte etter antall dispensasjoner og antall framsatte klager etter tema, uten å ha noen saksmengde på området å kalibrere total søknadsmengde å kalibrere i forhold til. Dette er nå rettet opp i matrisen.

Automatisk fredete kulturminner (skjemafelt F, tidl. spørsmål 6)

Det er lagt inn en kolonne spesielt for maritime kulturminner; om hvor mange som er oversendt sjøfartsmuseum (det finnes flere rundt i landet, derfor den generelle terminologien). Dette kommer som et tillegg til tidligere spørsmål 6.1 og 6.2.

Bakgrunnen for spørsmålstillegget er at sakene ofte krever undersøkelser både på land og vann. Fylkeskommunen skal undersøke automatisk fredete kulturminner på land, og sjøfartsmuseene det som er under vann. Fylkeskommunene skal samordne uttalelse fra hele kulturminneforvaltningen.

Tidligere spørsmål om sikring av kulturminner (6.9) er erstattet av to nye spørsmål; som går på omfanget av skjøtsel (3a) og tilrettelegging (3b) av kulturminner som finner sted uten at det er søkt om eller innvilget tilskudd fra Riksantikvaren. Behovet her er å få en bedre oversikt over lokal kulturminneaktivitet som man ellers ikke har mulighet til å få etter som sentrale myndigheter ikke er inne i bildet med økonomisk støtte eller på annen måte.

Kommentarer og merknader til skjemaet, Utfylling av skjema (skjemafelt G og H)

Ingen substansielle endringer. Det spørres etter timer i stedet for minutter.

5.3.2. Kostnadsdekning for plansaker, byggesaker og oppmålingssaker

Foreslag om oppdeling av funksjonskonti 301 og 303 (og oppdeling av eksisterende 302) er for en stor del begrunnet i selvkostproblematikk. Konsekvensen er at nøkkeltallstilbudet i KOSTRA må utvides til å dekke selvkost også for plan-, oppmålings- og byggesektoren.

Selvkostrapporteringen vil etter dette utvides til å omfatte følgende funksjoner:

- 30Y Detaljreguleringsplan som kan gebyrlegges
- 30W Saksbehandling etter matrikkelloven
- 304 Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser

Rapportering iht. KOSTRAs funksjons- og artskontoplan gir noen av de dataene som trengs for et selvkostregnskap, men ikke alle. Det er derfor utviklet et standardisert opplegg for å beregne selvkost; vist i skjema 23, som gjelder for vann-, avløps- og avfallssektoren (VAR-området). Dette oppsettet kan brukes også for plan- og byggesaker. Oppsettet forutsetter at noen av skjemafeltene kan hentes fra kommuneregnskapene, mens andre må rapporteres spesielt på skjema. Fordelen med å ha alle feltene samlet på skjema, er at den som fyller ut får beregnet finansiell dekningsgrad under skjemautfyllingen og dermed har umiddelbar mulighet til å kvalitetssikre informasjonen.

Hvorvidt dette standardiserte skjema 23 skal utvides til å gjelde for alle selvkostområder i kommunene, eller om det skal etableres et innholdsmessig likelydende skjema for plan- og byggesaker (og ev. andre saker med selvkostproblematikk), er et hensiktsmessighetsspørsmål både for kommunene og for SSB. For de større kommunene med egne regnskapsførende enheter for de ulike sektorene, vil det antakelig være mest hensiktsmessig å operere med eget skjema for plan og bygg atskilt fra tilsvarende skjema for VAR-sektoren, mens det for de små kommunene antakelig er likegyldig om det er egne eller felles skjema.

Pålagt selvkostrapportering bør gjelde bare for de kommunene som rapporterer etter de nye funksjonene, dvs. alle kommuner over 20 000 innbyggere, og i tillegg mindre kommuner som foretrekker å rapportere etter denne oppdelingen.

Som for andre skjema, bør det også her spørres etter tid for utfylling av skjemafeltene.

6. Ønskede endringer i faktaark og statistikkbanktabeller

6.1. Felles endringer for faktaark og statistikkbanktabeller

I arbeidsgrupperapporten for 2012 signaliserte KNNM-gruppa omfattende endringer i oppsettet for faktaark og statistikkbank-tabeller, begrunnet i at dagens opplegg var særdeles uoversiktlig: For et bredspektret ansvarsområde som KNNM-gruppa har, blir behovet for nøkkeltall nødvendigvis svært stort. Samtidig blir det uoversiktlig hvilke nøkkeltall som er tilgjengelig når det blir for mange av dem. Gruppa lanserte derfor et oversiktlig antall nøkkeltall og statistikkbank-tabeller etter en tematisk inndeling som er mer intuitiv når man søker etter informasjon.

Av kapasitetshensyn lot denne tematiske inndelingen seg imidlertid ikke gjennomføre før nøkkeltallpublisering i år. KNNM-gruppa vil derfor tilrå at dette

prioriteres før neste publisering. Gruppa ser ingen grunn til å gjøre endringer i temainndelingen av de planlagte nye faktaarkene, som er:

1. Kommunene

Ark 1: Fysisk tilrettelegging og planlegging (funksjon 301, 302 og 303, 304, 305 – på sikt nye konti)

Ark 2: Plansaksbehandling (funksjon 301, på sikt 30X og 30Y)

Ark 3: Bygge-, delesaksbehandling og seksjonering (funksjon 302, 304, 305)

Ark 4: Kart og oppmåling (funksjon 303, på sikt 30W og 30Z)

Ark 5: Fysiske miljøtiltak: Miljø- og trafikksikkerhetstiltak for kommunale veier, rekreasjon i

tettsteder, naturforvaltning, friluftsliv og kulturminnevern (funksjonene 334, 335, 360 og 365)

Ark 6: Rekreasjon i tettsteder (funksjon 335)

Ark 7: Naturforvaltning og friluftsliv (funksjon 360)

Ark 8: Kulturminnevern (funksjon 365)

Ark 9: Energibruk, forurensninger, beredskap som følge av klimaendringer

Ark 10: Universell utforming

2. Fylkeskommunene

Ark 1: Lokal og regional utvikling (funksjon 715)

Ark 2: Friluftsliv og miljø (funksjon 716)

Ark 3: Kulturminnevern (funksjon 750)

KNNM-gruppa vil også gjøre denne hovedinndelingen gjeldende for kvalitetsindikatorer. Det vil finnes et fåtall kvalitetsindikatorer på de fleste tema, men ikke nødvendigvis på alle.

6.2. Ønskede endringer i faktaark

KNNM-gruppa er samstemte om at de endringene som ble signalisert i arbeidsgrupperapporten for 2012, i all hovedsak vil være gyldige også for 2013. Det fører for langt i denne rapporten å gjenta alle endringer som da ble foreslått.

Fjerning av eksisterende nøkkeltall

De aller fleste, om ikke alle, nøkkeltall fra de forslag som KNNM fremmet til faktaark er beholdt. Nøkkeltall knyttet til skjemafelt som går ut vil bli vurdert fjernet, dette er det imidlertid ingen automatikk i.

Nye nøkkeltall

Nye nøkkeltall vil i hovedsak gjenspeile nye datafelt i rapporteringen. Noen av de viktigste nye nøkkeltallene vil gjenspeile saksmengde og saksbehandlingstid for nye sakstyper, f.eks eierseksjoneringssaker, detaljregulering fremmet av kommunen etc.

I årets rapport har vi lagt mer vekt på kvalitetsindikatorene (avsnitt 6.2.4. nedenfor) enn på en totalgjennomgang av nøkkeltallene. Nøkkeltallene vil bli videre bearbeidet høsten 2013.

6.2.1. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Det blir gjort mindre – mest språklige – endringer i eksisterende nøkkeltall.

6.2.2. Kvalitetsindikatorer

KNNM-gruppa har behandlet prinsippet og behovet for kvalitetsindikatorer, i lys av den prosessen som ble satt i gang i SSB våren 2013. En viktig begrensning er at antallet kvalitetsindikatorer skal være begrenset til et fåtall med stor signaleffekt. For et så vidt omfattende fagområde som KNNM er det imidlertid umulig å utvikle et veldig begrenset sett kvalitetsindikatorer med utsagnskraft for hele fagområdet.

Vi mener derfor at en oppdeling etter fagområde er det eneste som gir mening ift å utvikle utsagnskraftige kvalitetsindikatorer.

Forslagene til kvalitetsindikatorer følger samme inndeling som faktaark og nøkkeltall, og er som følger:

Kommunen

Fysisk tilrettelegging og planlegging (felles for samtlige funksjonskonti)

Ingen forslag

Plansaksbehandling

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte detaljreguleringsplaner fremmet som private forslag. Enhet: Dager
- Utvikling av gjennomsnittlig saksbehandlingstid for vedtatte detaljreguleringsplaner fremmet som private forslag. Enhet: Prosent
- Saksbehandlingsgebyr for privat reguleringsplan til boligformål Enhet: Kroner

Bygge-, delesaksbehandling og seksjonering

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist Enhet: Dager
- *Utvikling av* gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist, siden basisåret 2010 Enhet: Prosent
- Andel av byggesaker der kommunen overskred lovpålagt saksbehandlingstid Enhet: Prosent
- Saksbehandlingsgebyr for oppføring av enebolig Enhet: Kroner
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid per eierseksjoneringssak Enhet: Dager
- Dispensasjonspraksis: Andel dispensasjoner fra bestemmelser (strandsonen, LNFR-områder, UU og spesialområde bevaring i alt) som ble innvilget Enhet: Prosent

Kart og oppmåling

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for en oppmålingsforretning Enhet: Dager
- Standardgebyr for oppmålingsforretning for areal tilsvarende en boligtomt på 750 m² Enhet: Kroner

Fysiske miljøtiltak

- Andel regulerings- og bebyggelsesplaner som omfatter spesialområde naturvern eller bevaring av kulturminner i forhold til alle regulerings- og bebyggelsesplaner vedtatt i rapporteringsåret. Enhet: Prosent

Rekreasjon i tettsteder

- Andel av leke- og rekreasjonsareal som er under kommunalt driftsansvar Enhet: Prosent
- Andel av barn i alder 0-12 år som har mindre enn 200 meter avstand hjemmefra til (potensielt) grøntområde? Enhet: Prosent

Naturforvaltning og friluftsliv

- Friluftslivsområder med kommunal råderett gjennom offentlig eie eller bruksavtale per 10 000 årsinnbyggere Enhet: Dekar
- Sykkelveier, gangveier og turstier mv. med kommunalt driftsansvar per 10 000 innbyggere Enhet: Kilometer
- Andel dispensasjoner knyttet til nye bygninger i strandsonen som ble innvilget Enhet: Prosent

- Andel søknader om dispensasjon knyttet til nybygg i LNFR-områder som ble innvilget Enhet: Prosent

Kulturminnevern

- Andel søknader om tiltak i område med bevaringsstatus for kulturminner og kulturmiljø som ble innvilget ved dispensasjon siste året Enhet: Prosent
- Har kommunen utarbeidet oversikt over verneverdige kulturminner i kommunen? Enhet: Ja / Nei

Universell utforming

- Andel av søknader om dispensasjon fra kravet til universell utforming (etter begge paragrafer i alt) som ble innvilget Enhet: Prosent

Fylkeskommunen

Lokal og regional utvikling

- Andel av kommunale planer som fylkeskommunen har gitt uttalelse til Enhet: Prosent

Friluftsliv og miljø

- Finnes plan for naturmangfold Enhet: Ja / Nei
- Finnes plan for friluftsliv, grønnstruktur, vassdrag, fjellområder og / eller kystsonen Enhet: Ja / Nei
- Andel saker om landskap, strandsonen, vassdrag, friluftsliv, universell utforming, større sammenhengende naturområder der fylkeskommunen enten har frarådet dispensasjon eller påklaget vedtak Enhet: Prosent

Kulturminnevern

- Finnes regional plan for kulturminner og kulturmiljø Enhet: Ja / Nei
- Andel arkeologiske registreringer gjennomført i forhold til tiltak / planer mottatt Enhet: Prosent
- Andel av søknader om dispensasjon etter kulturminne-lovens §§15a, 19 og 20 som er innvilget. Enhet: Prosent

Egne nøkkeltall/kvalitetsindikatorer for staten?

Alle kvalitetsindikatorer i KOSTRA gjelder den enkelte kommune eller fylkeskommune. For statlig styring er det et behov for kvalitetsindikatorer etter andre vinklinger, for eksempel:

- Antall kommuner som oppfyller ev. ikke oppfyller gitte statlige føringer (eksempelvis har iverksatt planarbeid for naturmangfold i kommunen).
- Samme variabel, men vinklingen kan være andelen av norske innbyggere som bor i kommuner som følger opp statlige føringer.

KNNM-skjemaene har flere spørsmål der kommunen/fylkeskommunen må svare ja eller nei. Slike spørsmål er egnede for å utvikle nøkkeltall og kvalitetsindikatorer for staten.

Slike vinklinger kan også være relevante for kommunenivået, gjennom å vise til hvordan den enkelte kommune ligger an i forhold til andre kommuner i Norge, fylket eller regionen.

KNNM-gruppa foreslår derfor at det settes i gang arbeid med å utvikle egnede nøkkeltall / kvalitetsindikatorer som teller opp / grupperer kommuner etter særskilte rapporteringsvariable.

6.2.3. Ønskede tillegg i metainformasjon til nasjonale tall og fylkestall

KNNM-gruppa er tilfreds med at nasjonale tall og fylkestall i faktaarkene nå kan estimeres for alle kommuner, ikke bare summeres. I den anledning påpeker også gruppa at for miljøraker er det ikke bare innbyggertall som bør være nevneren i brøkene for nøkkeltallene. I tillegg må estimeringsmodellene kunne ta inn variable som f.eks. areal (av kommunen, av tettstedene, av boligbebyggelsen osv), bygningsmassen(e) og km strandlinje.

Imidlertid etterlyser gruppa informasjon som kan gi grunnlag for at brukeren enkelt skal kunne vurdere kvaliteten bak tallene. Statistiske usikkerhetsmål er ikke nødvendigvis det beste, men heller en oversikt over antall/andel av kommunene som har levert tall bak estimatet, og eventuelt en utlistering av dem slik at brukeren kan se om det er store eller små kommuner som gir grunnlag for statistikken.

6.3. Ønskede endringer i statistikkbank-tabeller

Statistikkbanktabeller for KOSTRA-nivå 3 – konserntall bør følge samme tematiske inndeling som den planlagte inndelingen av faktaarkene på nivå 2 – konserntall.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Filuttrekk

Filuttrekk er særdeles viktig for å få en rasjonell og kvalitetsmessig bedre rapportering for KNNM-området. Se omtale i kapittel 5.1.

Proessen og resultatene antas å ha overføringsverdi til andre områder i KOSTRA.

7.2. Nye nøkkeltall ved filuttrekk

Filuttrekk av enkeltsaker gir helt nye muligheter til å utvikle nye nøkkeltall. I denne omgangen vil KNNM-gruppa særskilt peke på tre muligheter:

- Stedfestede rådata gir mulighet for å gruppere byggetillatelser og utvikle indikatorer etter om tillatelsen medfører fortetting / utvidelse av tettstedene / inngrep i jomfruelig mark (inkl hva slags; jordbruksareal, skog etc.) osv.
- Stedfestede data gir mulighet for kartframstillinger med høyere oppløsning enn kommune. Behovet vil ventelig kunne bli stort, og data er i utgangspunktet offentlig tilgjengelige. Dette må balanseres mot SSBs lovpålagte begrensning om at statistikken ikke skal kunne skade enkeltpersoner.
- Filuttrekk gir nye muligheter for å følge et saksforløp over flere år. Dermed kan man både få mer presis informasjon om saksbehandlingstid i kommunen (og kontra andre aktører f.eks. ved innsigelser), og det blir mulig å etablere nøkkeltall også over restanser og alder på uavslutta saker.

Mulighetene, og begrensningene, i publisering av detaljerte nøkkeltall og kartframstillinger er en kontinuerlig diskusjon i SSB. KNNM-gruppa vil bidra med innspill i denne diskusjonen etter hvert som filuttrekksprosjektet rykker framover.

8. Annet

Intet å melde.

9. Referanser

Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging (vedtatt ved Kongelig res. 2011):

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/nasjonale-forventninger.html?id=649923>

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). LOV-2008-06-71. <http://www.lovdato.no/all/nl-20080627-071.html>

Lov om eierseksjoner (eierseksjoneringsloven). LOV-1997-05-23-31.

<http://www.lovdato.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdato/all/nl-19970523-031.html&dep=alle&emne=seksjonering&>

Lov om eigedomsregistrering (matrikkellova). LOV 2005-06-17-101.

<http://www.lovdato.no/all/nl-20050617-101.html>

SOSI (Samordnet Opplegg for Stedfestet Informasjon). Kartverket.

<http://www.kartverket.no/Standarder/SOSI/>

NOARK 4.1 – Standarden. Arkivverket.

<http://arkivverket.no/arkivverket/Offentleg-forvalting/Noark/Noark-4/Standarden>

NOARK 5-standarden. Arkivverket. Gjeldende versjon Noark 5 versjon 3.1.

<http://arkivverket.no/arkivverket/Offentleg-forvalting/Noark/Noark-5/Standarden>

10. Vedlegg

Utkast til nye versjoner av skjema for 2013-rapporteringen:

1. Skjema 20 Plan. Fysisk planlegging
2. Skjema 20 Byggesaksbehandling, kulturminner, natur og nærmiljø
3. Skjema 51 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (fylkeskommune)

Klima og energi

1. Innledning

Arbeidsgruppa i KOSTRA for klima og energi leverer med dette sin andre rapport. Alle medlemmene i arbeidsgruppa stiller seg enstemmig bak forslagene i rapporten.

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa har hatt to møter første halvår 2013, og det planlegges et møte høsten 2013. Arbeidsgruppa har i 2013 bestått av følgende personer:

Henning Høie (leder)	SSB, seksjon for energi- og miljøstatistikk
Aksel Håkonsen	KS, Midtre Namdal samkommune
Per Hjalmar Svae	KS, Hordaland fylkeskommune
Simon James Loveland	KS, Trondheim kommune
Kjetil Bjørklund	KS
Wilhelm Torheim	Miljøverndepartementet
Lisa Henden Groth	Norges vassdrags- og energidirektorat
Elin Økstad	Klima- og forurensningsdirektoratet
Johnsen Jørgen	Kommunal- og regionaldepartementet
Lisbet Høgset	SSB, seksjon for energi- og miljøstatistikk

I tillegg har Marius Bergh og Kristin Aasestad, SSB, bidratt med presentasjoner av hhv. SSBs undersøkelse av energibruk i tjenesteytende virksomhet og SSBs tidligere kommunefordelte statistikk over utslipp fra avløp og avfall. Ole Lien, Norsk Vann har gitt nyttige innspill til forslaget om rapportering av energibruk i VA-sektoren (kap. 5.2.1).

Føringer for arbeidet er i stor grad gitt i arbeidsgruppenes mandat (se http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommune-stat-rapportering/_attachment/98280?_ts=13cf7e67c58). Dette mandatet gjelder imidlertid generelt for arbeidsgruppene i KOSTRA, og den enkelte gruppe må derfor selv avklare hvor den faglige grensen for gruppas ansvarsområde går. Denne KOSTRA-gruppa skal støtte opp under kommunene og fylkeskommunene ansvar for oppfølging av Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene, som pålegger kommunene å utarbeide energi- og klimaplaner, (se <http://www.regjeringen.no/planretningslinje-klima-energi.html?id=575764>). Fra mandatet for KOSTRA-gruppenes arbeid ble følgende hovedpunkter når det gjelder gruppas ansvar trukket fram:

1. Arbeidsgruppa må hele tiden vurdere hvilken informasjon det er behov innenfor det som ligger under KOSTRA (kommunal og fylkeskommunal styring)
2. Arbeidsgruppa må vurdere den beste måten å få fram data som er nødvendig for denne informasjonen
3. Arbeidsgruppa må vurdere hvordan en best kan formidle denne informasjonen (hvilke nøkkeltall)

Kvalitetsindikatorer er for eksempel mindre relevant for dette arbeidsområdet siden klima og energi ikke kan betraktes som tjenesteproduksjon.

Hovedmål for arbeidet fram mot sommeren vil være å revidere og publisere innkomne skjemadata. Til dette kreves at det utvikles et kontroll- og revisjonsopplegg, samt at det bestemmes og programmeres nøkkeltall basert på rapporteringen. Resultatet av dette arbeidet er vist i kapittel 3, 5 og 6.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Arbeidsgruppa for KOSTRA klima og energi leverer med dette sin andre rapport. Arbeidsgruppa har i 2013 bestått av følgende personer:

Henning Høie (leder)	SSB, seksjon for energi- og miljøstatistikk
Aksel Håkonsen	KS, Midtre Namdal samkommune
Per Hjalmar Svae	KS, Hordaland fylkeskommune
Simon James Loveland	KS, Trondheim kommune
Kjetil Bjørklund	KS
Wilhelm Torheim	Miljøverndepartementet
Lisa Henden Groth	Norges vassdrags- og energidirektorat
Elin Økstad	Klima- og forurensningsdirektoratet
Johnsen Jørgen	Kommunal- og regionaldepartementet
Lisbet Høgset	SSB, seksjon for energi- og miljøstatistikk

I 2013 ble det for første gang gjennomført rapportering av energibruk i kommunenes og fylkeskommunenes egen egne bygninger. 17 av 18 fylkeskommuner rapporterte, mens 330 av landets 429 kommuner rapporterte.

Det er publisert nøkkeltall som beskriver energibruk, energieffektivitet målt i forhold til ulike størrelser som bygningsarealer og brukere, klimagassutslipp (CO₂) i forhold til energibruken og fornybarandel i energibruken.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler ny rapportering på to områder:

- energibruk i vann- og avløpssektoren
- antall biogassanlegg og energiproduksjon i disse anleggene

2.2.1. Rapportering av energibruk og energiproduksjon i vann- og avløpssektoren

Skjema 35A og 35B for kommunene utvides til også å omfatte energibruk i vann- og avløpssektoren.

Forslag til oppsett av spørsmål i skjema dersom rapporteringen skal skje på KOSTRA-skjema 35:

Energibruk innen funksjon 340 produksjon av vann og 345 distribusjon av vann og 350 Avløpsrensing og 353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann¹

	El. kWh	Fjernvarme/fjernkjøling. kWh	Fyringsolje. kWh	Naturgass. kWh	Bioenergi. kWh
Innkjøpt energi					
Egenprodusert energi					
Salg av energi					
Sum egen energibruk [regnes ut eller rapporteres?]					

¹ Det rapporteres for vann og avløp hver for seg.

Begrunnelse

- Energibruken i VA-sektoren er betydelig og på nivå med energibruken i skole og institusjoner som det allerede rapporteres på gjennom KOSTRA. Det er også en betydelig energiproduksjon i denne sektoren.
- Det er et stort energisparepotensial, og det er forventet betydelige tiltak i de nærmeste årene, og det er således viktig å ha oversikt over energibruken, slik at en har mulighet til å se effekten av tiltak.
- Det er stor interesse i VA-sektoren for energieffektivisering og for styringsdata på området. Norsk Vann har utviklet og testet ut en egen rapportering for energidata som vil bli inkludert i tilstandsvurderingen (bedreVA, Norsk Vann 2011). En rapportering i KOSTRA kan koordineres med eksisterende

rapportering, og vil kunne gi kommunene og sentrale myndigheter en raskere tilgang på data fra langt flere kommuner, uten at oppgavebyrden økes for de kommunene som allerede deltar i ordningen.

Framdrift

En rekke forhold må avklares før rapportering iverksettes. Det gjelder

- Samordning med rapporteringen under bedreVA. Det omfatter bl.a. nærmere avklaring av hva som skal rapporteres i KOSTRA, og hvordan bedreVA skal bruke data fra KOSTRA.
- Samordning med VA-rapporteringen i KOSTRA
- Avklare om anleggene eller kommunene skal rapportere

Disse spørsmålene krever nærmere utredninger. Arbeidsgruppen ønsker derfor å arbeide videre med dette i 2013 og 2014 med sikte på å etablere rapportering fra og med februar 2015.

2.2.2. Ny rapportering om biogassanlegg

Arbeidsgruppen foreslår at det etableres rapportering om biogassanlegg med følgende to spørsmål:

1. Antall kommunale anlegg som produserer biogass
2. Total mengde biogass som produseres i kommunal avfallsbehandlingsanlegg eller kommunalt eide anlegg. Enhet: MWh

Begrunnelse

En vesentlig del av biogassanleggene drives i kommunal regi. I løpet av de kommende 1-2 år er det ventet en betydelig økning i produksjonen som følge økt tilgang på våtorganisk avfall. Det skal utarbeides en nasjonal biogass-strategi, og det finnes i dag ingen systematisk rapportering av hva som produseres av biogass eller hva den brukes til. Det må derfor også utarbeides en oversikt over samlet rapporteringsbehov og hva som er aktuelle rapporteringskanaler. De foreslåtte spørsmålene er uansett relevante i KOSTRA-sammenheng og etableres derfor på permanent basis. De vil raskt gi myndighetene en god oversikt over omfanget, og de medfører en liten oppgavebyrde for kommunene, bl.a. fordi mange kommuner har produksjon og/eller bruk av biogass som et tiltak i sine klima- og energiplaner.

Framdrift

Rapporteringen iverksettes fra og med 2014, og innpasses i eksisterende KOSTRA-skjema 35.

2.2.3. Publisering

Arbeidsgruppa anbefaler at det utvikles nye nøkkeltall knyttet til mer detaljert regnskapstall som vil være tilgjengelig fra 2014. I tillegg skal det utvikles nøkkeltall knyttet til energirapportering i VA-sektoren og biogassanlegg (se tabell 6.1). Arbeidsgruppa anbefaler at det neste år vurderes om det skal etableres en egen statistikk i SSB basert for dette fagområdet.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema 35 A, B, C og D ble utarbeidet med de samme funksjonsinndelinger og utforming som skjema 34 A, B, C og D som gjelder arealrapportering. Dette ble gjort både fordi en slik utforming var kjent i kommunene/fylkekskommunene, og fordi data i de to skjemaene skal koples i nøkkeltall (energibruk/kvadratmeter)

3.2. Kontroller i skjema

Det ble ikke lagt inn kontroller i skjema. Et problem er at oppgavegiverne opptrer ulikt mht. rapportering av 0. Noen skriver 0, mens andre ikke fyller ut feltet.

Dermed kan tomt felt enten bety at kommunene mangler data, men har et energivareforbruk, eller at energivareforbruket er 0. I beregningene i KOSTRA regnes tomme felt som 0. Siden det er første år med disse skjemaene, vil det være en del kommuner som mangler data. I den grad disse har sendt inn skjema, vil det være en del tomme felt som egentlig skulle hatt verdi, men som blir tolket som 0. Det betyr at totaltall og gjennomsnittstall kan være noe underestimert. Vi har ikke funnet noen god måte å legge inn kontroll for dette, utenom at det i veiledningen og på skjema står tydelig at man skal fylle ut med 0 dersom de ikke har forbruk.

3.3. Innsamling av data

3.3.1. Skjemarapporteringen

Skjemarapporteringen fulgte vanlige rutiner for levering av skjema i KOSTRA. Dette var første gang denne rapporteringen fant sted, og det var derfor ikke mulig å publisere foreløpige nøkkeltall til 15. mars. En eller to sentrale purringer ble derfor droppet. Som en del av skjemarevisjonen, ble det sendt ut purring til alle kommunene og fylkeskommunene som ikke hadde sendt inn hhv. skjema 35A og 35C. Det ble ikke sendt ut purring på foretaksskjema pga. kapasitetsmangel. Tabell 3.1 viser antall innkomne skjema.

Tabell 3.1. Innkomne skjema 35 i 2013

Skjema nr.	Antall innkomne skjema ved revisjonsstart 1. mai	Antall innkomne skjema til publisering 17. juni	Antall revidert (rettet)
35A Kommune	301	330	45
35B Kommuneforetak	74	74	4
35C Fylkeskommune [†]	16	16	1
35D Fylkeskommuneforetak [†] ...	1	2	0

[†] Oslo rapporterer under kommune.

Eksterne data

Følgende data fra kilder utenfor KOSTRA inngår i nøkkeltallene:

Antall personbiler

Antall personbiler hentes fra SSBs statistikk basert på kjøretøyregisteret.

Antall elbiler

Antall el-biler hentes fra SSBs statistikk basert på kjøretøyregisteret, og omfatter personbiler med drivstofftype elektrisitet.

Antall ladestasjoner

Data for antall ladepunkt hentes fra ladestasjoner.no, og omfatter alle typer tilgjengelige ladepunkt for el-bil.

Energivareforbruk i fjernvarmeverk

En rekke ulike energivarer med forskjellige CO₂-utslipp og fornybarandel inngår i produksjonen av fjernvarme. Energivareforbruket i fjernvarmeverk er hentet fra grunnlagsdata i SSB fjernvarmestatistikk. Tallene brukes til å beregne CO₂-utslipp og fornybarandel i fjernvarmeproduksjonen. Se nærmere beskrivelser i kapittel 6.1.1

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Siden dette var første års rapportering, var det ikke mulig å lage kontroller mot tidligere rapportering. Forbruket av de enkelte energivarene er langt på vei gjensidig substituerbare, og kan ha store nivåforskjeller uten at det er feil, og det er derfor også begrenset hvilke kontroller man kan lage mot selve nivået på forbruket. For likevel å kunne gi en fornuftig tilbakemelding til kommunene og fylkeskommunene, beregnet vi en del nøkkeltall basert på rapporteringen. Til hver enkelt kommune og fylkeskommune som hadde rapportert, sendte vi e-post med en tabell om hva de faktisk hadde rapportert (kommune og foretak i alt), og en tabell med beregnede nøkkeltall for den aktuelle kommune og gjennomsnittet alle

kommuner. Stor forskjell i nøkkeltallsverdi mellom kommune og gjennomsnittet vil da indikere mulig feil.

Omtrent all kommunikasjon foregikk via e-post. Mellom 45 og 50 kommuner sendte inn rettelser, enten via e-post eller ved å sende inn skjema på nytt.

Til de kommunene som ikke hadde rapportert, ble det sendt en henvendelse via e-post til kommunens/fylkeskommunens oppgitte kontaktperson for KOSTRA. Det resulterte i at antall kommuner som rapporterte økte fra 301 til 330, og fylkeskommuner fra 17 til 18.

3.5. Publisering

De rapporterte dataene er publisert som nøkkeltall og grunnlagsdata i KOSTRA databasen (faktaarkene) og i Statistikkbanken, første gang 17. juni. Det har ikke vært problemer med publiseringen, bortsett fra at det ikke var mulig å beregne gjennomsnitt for to av nøkkeltallene pga. begrensninger i beregningsprogrammene. Dette vil bli rettet til neste publisering. Det er planlagt å legge inn en kort beskrivelse av de viktigste resultatene under statistikken Nærmiljøinnsats i kommunene (www.ssb.no/miljo_kostr) når denne publiseres 26. august 2013.

3.6. Brukerreaksjoner

Nøkkeltallene som er basert på energirapporteringen har vært tilgjengelige siden 17. juni. Siden da, og som kommentarer under revisjonen, har vært noen få brukerreaksjoner, som alle har vært positive.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Det er ingen forslag til endringer i kontoplanen. Forslag til endringer ble lagt fram og begrunnet i fjorårets rapport (SSB 2012a), og omfatter nye regnskapsarter fordelt på energitype tilsvarende det som rapporteres på skjema: strøm, fjernvarme, fyringsolje/parafin, naturgass og bioenergi. De nye regnskapsartene er etablert, men rapporteres første gang i 2014 for året 2013. Det har derfor ennå ikke vært mulig å hente inn erfaringer fra denne rapportering.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Forslag til endringer i eksisterende rapportering

Arbeidsgruppa anbefaler at den etablerte rapporteringen av energibruk i egne bygninger videreføres med følgende endringer:

- All rapportering gjøres i kWh. Gass og biobrensler omfatter ulike energivarer med ulikt energiinnhold. For at ikke skjemaet skal ekspandere, kan ikke antall energivarer utvides. Kommunen/fylkeskommunen må dermed selv aggregere og omregne til kWh for de varene som omsettes i andre enheter. De kommunene som SSB har vært i kontakt er positive til dette. SSB må legge ved liste i skjema/veiledning over konverteringsfaktorer for aktuelle gasser og biobrensler som skal brukes ved omregning (se tabell 5.1).
- Forbedre veiledning slik at det blir bedre samsvar i avgrensningene som gjøres i skjema 34 (areal i bygningene). Spesielt gjelder dette funksjon 261 Institusjonslokaler der det er mange ulike varianter av tjenester og type tilhørende lokaler.
- Forbedre veiledning om hvordan fordele energibruken mellom de ulike tjenesteområdene der disse er underlagt samme energimåling. Eks: svømmehall eller idrettshall integrert i skole
- Betegnelsen Naturgass endres til Fossile gasser.

- Veiledning som beskriver energivarene må forbedres (se tabell 5.1).
- Vurdere om det skal legges inn nytt spørsmål om areal/arealandel som omfattes av rapporteringen (se skjemautkastet nedenfor). En del kommuner har ikke mulighet til å rapportere energibruk for alle bygninger, og en vil da kunne estimere energivareforbruket for hele den aktuelle bygningsmassen.

Forbedringspunktene innebærer at spørsmålene om energibruk i egen bygninger, skjema 35 A og B (kommune) da vil få følgende struktur og innhold:

Hva er samlet forbruk av energi i kommunen knyttet til bygg som kommunen [foretaket] selv eier?

						[denne kolonnen testes ut] Hvor stor andel av byggningsarealet for egne bygg som rapporteres i skjema 34A omfattes av rapporteringen i dette skjemaet? Anslag i prosent
	El. kWh	Fjern- varme. kWh	Fyrings- olje. kWh	Fossil gass. kWh	Bio- energi. kWh	
F130 Administrasjonslokaler						
F221 Førskolelokaler						
F222 Skolelokaler						
F261 Institusjonslokaler						
F381 Kommunale idrettsbygg						
F386 Kommunale kulturbygg						
Sum						

Skjema 35 C og D (fylkeskommune) vil få følgende struktur og innhold:

Hva er samlet forbruk av energi i kommunen knyttet til bygg som fylkeskommunen [foretaket] selv eier?

						[denne kolonnen testes ut] Hvor stor andel av byggningsarealet for egne bygg som rapporteres i skjema 34C omfattes av rapporteringen i dette skjemaet? Anslag i prosent
	El. kWh	Fjern- varme. kWh	Fyrings- olje. kWh	Naturgass. kWh	Bioenergi. kWh	
F430 Administrasjons- lokaler						
F510 Skolelokaler og internater						
Sum						

For at kommunene og fylkeskommunene skal kunne konvertere ulike energivarer til kWh på en mest mulig ensartet måte, legges det ved en tabell i skjemaet eller veiledningen over energiinnholdet i aktuelle energivarer med følgende oppsett:

Tabell 5.1. Skisse til omregningsfaktorer til kWh for aktuelle energivarer som legges ved skjemaet

Energivare	Enhet	Omregnet til kWh
Fyringsolje og fyringsparafin	1 liter	nn kWh
Fyringsolje og fyringsparafin	1 kg	nn kWh
Naturgass	1 Sm ³	nn kWh
LPG	1 liter	nn kWh
Pellets	1 kg	nn kWh
Pellets	1 m ³	nn kWh
Flis	1 kg	nn kWh
Flis	1 m ³	nn kWh
Bioolje	liter	nn kWh
Biogass	m ³	nn kWh
osv		nn kWh

5.2. Forslag til ny rapportering

Det legges frem to forslag til ny rapportering. Det ene gjelder *energibruk i vann- og avløpssektoren*, og det andre gjelder *produksjon av biogass*.

Forslaget som gjelder energibruk i VA-sektoren må utredes nærmere i forhold til bl.a. annen rapportering på området. Dette vil starte tidlig høsten 2013. Dersom avklaringene er enkle og gir en entydig løsning, kan eventuell rapportering iverksettes i 2014. I motsatt fall vil rapportering iverksettes i 2015.

Forslaget som gjelder biogass er foreslått iverksatt i 2014.

5.2.1. Energibruk i VA-sektoren

Arbeidsgruppa foreslår at skjema 35A og 35B for kommunene utvides til også å omfatte energibruk i vann- og avløpssektoren.

Begrunnelse for forslaget

Forslaget er motivert ut fra følgende forhold:

- Energibruken i VA-sektoren er betydelig i kommunal sammenheng. En analyse fra MISA i 2011 anslår energibruken til 840 GWh årlig (MISA 2011), Norsk Vann (2012) anslår at nivået ligger på ca 1 TWh (1000 GWh). Dette er på nivå med energibruken i skole og institusjoner som det allerede rapporteres på gjennom KOSTRA. Det er også en betydelig energiproduksjon i denne sektoren.
- Det antas et stort potensial for energieffektivisering. Det er forventet betydelige tiltak i de nærmeste årene, og det er således svært nyttig for staten og kommunene selv å ha oversikt over energibruken, slik at en har mulighet til å se effekten av tiltak.
- Det er stor interesse i VA-sektoren for energieffektivisering og for styringsdata på området. Dette gjenspeiles i at Norsk Vann i forbindelse med den årlige tilstandsvurderingen av kommunale vann- og avløpstjenester (bedreVA) har utviklet og testet ut en egen rapportering for energidata som vil bli inkludert i tilstandsvurderingen. (Norsk Vann 2011). I 2012 deltok 69 kommuner i Norsk Vanns tilstandsvurdering av VA-tjenester (bedreVA) og 35 av disse rapporterte energidata. Disse 35 kommunene omfatter ca. 44 prosent av Norges befolkning. Det innebærer at mange kommuner allerede har oversikt over energibruken, og en kan anta at rapporteringsbyrden vil være liten og kvaliteten i dataene relativt god for mange kommuner allerede i starten. En rapportering i KOSTRA vil gi en merverdi ved at man får et datatilfang som omfatter alle kommunene, noe som ikke er mulig gjennom dagens frivillige opplegg. Det vil også gi et felles sett med nøkkeltall (styringsdata) og publiseringsplattform for disse som også er vanskelig å oppnå i den frivillige ordningen.

Oppgavebyrde

Oppgavebyrden anses som liten fordi mange kommuner allerede i dag har disse opplysningene systematisert og tilgjengelig i forbindelse med frivillig deltakelse Norsk Vanns datainnsamling (bedreVA). En rapportering i KOSTRA må koordineres med rapportering i bedreVA slik at kommunene bare rapporterer en gang. KOSTRA-data vil foreligge tidligere enn rapporteringen i bedreVA, og det må utredes i hvilken grad energidata innhentet via KOSTRA kan erstatte noe av rapportering i bedreVA. Rapporteringen i bedreVA har som mål å gjenbruke mest mulig fra KOSTRA og MATS (Mattilsynets drikkevannsrapportering).

Forslag til hva som bør rapporteres gjennom KOSTRA

Det rapporteres for avløp og vann hver for seg. Innen avløp skilles det mellom Avløpsrensing (350) og Avløpstransport (353), og innen vann skilles det mellom Vannproduksjon (340) og Vannfordistribusjon (345). Da følges den etablerte funksjonsinndelingen i KOSTRA. Utfordringen for en del kommuner er at en stor andel av kommunenes produksjon skjer i interkommunale selskap. Disse

kommunene må derfor innhente disse dataene fra selskapene, noe som kan medføre ekstra arbeid og dårligere kvalitet i tallene. Et annet alternativ er derfor at rapporteringen gjøres på renseanleggsnivå i KOSTRA og på vannverksnivå i Mattilsynets MATS og at kommunene rapporterer på ledningsnett (vann og avløp) på kommunenivå i KOSTRA/MATS. Dette må utredes nærmere.

VA-sektoren skiller seg fra de andre tjenesteområdene som er omfattet av energirapporteringen i KOSTRA ved at det er en egenproduksjon av energi i VA-sektoren. Energiproduksjon bør derfor inkluderes i skjema. Det foreslås følgende i spørsmål i skjema:

Energibruk innen funksjon 340 produksjon av vann og 345 distribusjon av vann¹

	El. kWh	Fjernvarme/ fjernkjøling. kWh	Fyringsolje. kWh	Naturgass. kWh	Bioenergi. kWh
Innkjøpt energi					
Egenprodusert energi					
Salg av energi					
Sum egen energibruk [regnes ut eller rapporteres?]					

¹ Må vurdere om det skal rapporteres for begge funksjonene samlet eller hver for seg.

Energibruk innen funksjon 350 Avløpsrensing og 353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann¹

	El. kWh	Fjernvarme/ fjernkjøling. kWh	Fyringsolje. kWh	Naturgass. kWh	Bioenergi. kWh
Innkjøpt energi					
Egenprodusert energi					
Salg av energi					
Sum egen energibruk [regnes ut eller rapporteres?]					

¹ Må vurdere om det skal rapporteres for begge funksjonene samlet eller hver for seg.

Dette vil gi grunnlag for å beregne eget forbruk. Eventuelt kan det settes opp eget spørsmål for forbruk, slik at energiregnskapet rapporteres komplett: Forbruk = kjøp + egenproduksjon – salg. Produksjon av biogass må samordnes med forslag til innhenting av data om biogass generelt, se eget forslag om biogass nedenfor. Både for vann og avløp er det viktig skille mellom det som gjelder egen rensing, behandling og produksjon, og det som gjelder rensing/behandling/produksjon for andre kommuner.

Framdrift

En rekke forhold må avklares før rapportering iverksettes. Det gjelder

- Samordning med rapporteringen under bedreVA. Det omfatter bl.a. nærmere avklaring av hva som skal rapporteres i KOSTRA, og hvordan bedreVA skal bruke data fra KOSTRA.
- Samordning med VA-rapporteringen i KOSTRA
- Avklare om anleggene eller kommunene skal rapportere

Disse spørsmålene krever nærmere utredninger. Arbeidsgruppen ønsker derfor å arbeide videre med dette i 2013 og 2014 med sikte på å etablere rapportering fra og med 2015.

5.2.2. Bruk og produksjon av biogass

Arbeidsgruppa foreslår at skjema 35A og B utvides til å omfatte data knyttet til biogassanlegg i kommunene.

Bakgrunn for forslaget

Biogass er en kilde til fornybar energi, som både reduserer klimagasser fra nedbryting av avfall, og ved at det kan erstatte fossil energi enten gjennom elektrisitet, varmeproduksjon eller drivstoff. Det finnes i dag ingen systematisk rapportering av hva som produseres av biogass eller hva den brukes til. Det skal utarbeides en nasjonal biogass-strategi, og i den forbindelse er det behov for å ha en oversikt over hva som produseres av biogass, hvilke råvarer som benyttes, hvor mye av biogassen som faktisk utnyttes, og hvor mye som fakles. Det er også nødvendig å kunne følge utviklingen av hvor mye av biologisk avfall som utnyttes i biogassproduksjon i kommunene og hvordan dette anvendes. Det bør utredes om KOSTRA er en egnet rapporterings- og publiseringskanal for dette.

En rekke kommuner eller kommunale selskap produserer biogass fra slam og matavfall, og noen også fra husdyrgjødsel. I Underlagsmateriell for tverrsektoriell biogass-strategi ("Biogassrapporten") utarbeidet av Klif i 2013 (TA 3020 . - <http://www.klif.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner/2013/April/Underlagsmateriell-for-tverrsektoriell-biogass-strategi/>), presenteres data om eksisterende produksjon og bruk av biogass i Norge dag. Rapporten anslår en samlet kapasitet for produksjon på nærmere 300 GWh. Levert energimengde utgjør om lag 40 prosent av dette. Av de 30 større anleggene er 29 helt eller delvis eiet av kommunene. 25 av anleggene drives i tilknytning til avløpsbehandlingen i kommunene og bruker avløpsslam som substrat. Den vanligste bruken av biogassen er til varmeformål, og en betydelig del av dette går til internt varmebehov i avfallsbehandlingen eller biogassproduksjon. Åtte av anleggene produserer elektrisitet til egen bruk eller salg til el-nettet. Et fåtall anlegg oppgir at gassen går til fakling. Trolig blir fakling benyttet i varierende grad av flere anlegg ved variasjon i produksjon og etterspørsel.

Rapporten viser til at mengden våtorganisk avfall vil øke vesentlig i løpet av de kommende 1-2 år, og det er dermed ventet en betydelig økning i produksjonen. Flere anlegg er under oppstart eller planlegger oppstart i nærmeste framtid. For deponigass blir oppsamlet mengde målt på de enkelte anleggene og rapportert til Klif. Deponigass utgjør den største andelen av dagens biogassproduksjon, men det er usikkerhet knyttet til hvor stor andel av oppsamlet mengde som faktisk blir brukt til nyttige formål. Anslagsvis ligger utnyttelsesgraden på 50 prosent. Resterende mengder fakles.

Tabell 5.2. Produsert biogass fra deponi, avløpsslam og matavfall.

Råstoff	Årlig produsert mengde biogass (GWh)	Basisår	Kilde
Avløpsslam	164	2008	Avfall Norge, 2010
Matavfall, husholdning og næring	63	2010	Mepex, 2012
Oppsamlet deponigass	270	2010	Klif, 2012
Sum Norge	497		
Matavfall eksportert til biogassproduksjon i Sverige og Danmark	132	2010	Mepex, 2011

Kilde: Klif (2013)

I et klima- og energiperspektiv er følgende informasjon nødvendig for å følge opp effekt av tiltak og virkemidler innen produksjon og bruk av biogass.

Produksjon og oppsamling av biogass:

- Total mengde biogass produsert i vfallsbehandlingsanlegg eller i MWh)
- Antall nlegg som produserer biogass
- Råstoff til produksjon av biogass :
 - Matavfall (tonn)
 - Industriavfall (tonn)
 - Avsløpsslam (tonn)
 - Gjødsel (tonn)

- Total mengde biogass samlet opp fra avfallsdeponi (i Sm³)

Anvendelse av biogass

- Til produksjon av varme (MWh)	intern bruk / salg
- Til produksjon av el (MWh)	intern bruk/salg
- Til drivstoff (MWh)	intern bruk/salg
- Til faking (MWh)	

Forslag til hva som kan rapporteres gjennom KOSTRA

Før en kan lage et konkret forslag til hva som kan eller bør rapporteres av biogass gjennom KOSTRA, må det utarbeides en oversikt over hva som rapporteres i dag, og hva som er aktuelle rapporteringskanaler. Avfallsbehandlingsanleggene rapporterer i dag faking av gass til miljømyndighetenes gjennom årlig rapportering til "Forurensning". Det kan være at "Forurensning" er rett kanal også for utvidet rapportering. Det vil da skje fra det enkelte behandlingsanlegg. KOSTRA kan på dette grunnlag hente inn relevante data og utarbeide relevante indikatorer for den enkelte kommune.

Vi foreslår at kommunene fra 2014 rapporterer på to spørsmål på biogass gjennom KOSTRA, og så jobbes det ut et forslag til et helhetlig rapporteringssystem i løpet av høst /vinter 2013/2014.

Forslag til rapportering fra 2014 omfatter to spørsmål:

1. Antall kommunale anlegg som produserer biogass
2. Total mengde biogass som produseres i kommunal avfallsbehandlingsanlegg eller kommunalt eide anlegg. Enhet: MWh

KOSTRA vil være den naturlige rapporteringskanal for disse spørsmålene også i kommende år.

Oppgavebyrde

Det antas at kommunene har slike data lett tilgjengelig slik at ikke det er stor byrde med å rapportere dette. Mange kommuner har produksjon og/eller bruk av biogass som et tiltak i sine klima- og energiplaner.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Nøkkeltall som allerede er publisert

Nøkkeltall basert på eksisterende og lett tilgjengelige data ble publisert 2012 (KOSTRA-faktaark U1. Konsern - Klima og energi - nivå 2). Disse nøkkeltallene omfatter energikostnader for egne bygg, transport, avfall og planlegging.

Nøkkeltall basert på den nye rapporteringen av energibruk (KOSTRA-skjema 35), ble lagt til dette faktaarket og publisert første gang i 2013. Disse gir styringsinformasjon vedrørende energibruk i egne bygninger. Nøkkeltallene beskriver følgende forhold:

- energibruk
- energieffektivitet målt i forhold til ulike størrelser som bygningsarealer og brukere
- klimagassutslipp (CO₂) i forhold til energibruken
- fornybarandel i energibruken

Disse nøkkeltallene omfatter foreløpig bare energibruk i egen bygninger. Nøkkeltallene gjelder for eiendomsforvaltning samlet, samt egne nøkkeltall for administrasjon, førskole, skole, og institusjoner. Det er ikke laget egne nøkkeltall

for kulturbygg og idrettsbygg fordi dette utgjør forholdsvis liten andel av energibruken, og det er vanskelig å knytte energibruken til presise areal- eller brukertall for disse tjenesteområdene.

Alle nøkkeltallene som er nye i 2013 er vist i vedlegg 2. I tillegg til nøkkeltallene, er også omtrent alle grunnlagsdataene som inngår i nøkkeltallene publisert på nivå 3 i KOSTRA-faktaarkene.

6.1.1. Forutsetninger om CO₂-utslipp og fornybarandel i nøkkeltallene

I tråd med prinsippene i det nasjonale klimagassregnskapet, er det for bioenergi og elektrisitet forutsatt 0 CO₂-utslipp ved bruk av energien. Utslipp forbundet med produksjonen rapporteres fra produsenten. For olje og naturgass er CO₂-utslippet er forutsatt å være beregnet til hhv. 268 og 201 g/kWh (se vedlegg nn). Selv om utslippet fra fjernvarme er knyttet til produksjonen, og ikke til sluttbruken, har vi i nøkkeltallene likevel forutsatt CO₂-utslipp ved bruk av fjernvarme. Vi har begrunnet det med at dette er et utslipp som kommunene kan påvirke, for eksempel gjennom å sortere ut plast fra restavfallet som går til forbrenning. De er også ofte eiere av fjernvarmeanleggene, og kan på den måten sette føringer for valg av energibærere til topplast. CO₂-utslippet fra fjernvarme i en kommune er beregnet på grunnlag av fossile energivarer som inngår i fjernvarmeproduksjonen basert på opplysninger i SSBs fjernvarmestatistikk for den aktuelle kommune. For kommuner som ikke har rapportert til SSBs fjernvarmestatistikk, er det beregnede landsgjennomsnitt på 173 g/kWh anvendt. Samme tall er også benyttet i beregningen av utslipp fra fylkeskommunal forbruk av fjernvarme.

Fornybarandelen er beregnet tilsvarende som CO₂-utslippet. Bioenergi forutsettes å være 100 prosent fornybart, mens for olje og naturgass er det forutsatt 0 prosent fornybarhet. Elektrisitet er en energibærer som kan være basert på ikke-fornybare og fornybare kilder. Norsk elektrisitet er i hovedsak basert på vannkraft, og er i denne sammenhengen regnet som 100 prosent fornybar. For fjernvarme har fornybarhet blitt beregnet på grunnlag av energivarene som inngår i fjernvarmeproduksjonen basert på opplysninger i SSBs fjernvarmestatistikk. For kommuner som ikke har rapportert til SSBs fjernvarmestatistikk, er det beregnede landsgjennomsnitt på 71 prosent anvendt. Denne fornybarandelen er også benyttet i beregningen av fornybarandel i fylkeskommunalt forbruk av fjernvarme.

6.2. Ønskede endringer i faktaarkene

Fra 2014 vil nye regnskapstall for kostnader til energibruk fordelt på de samme energitypene som er rapportert i skjema være tilgjengelig. Det gjør det mulig å knytte energikostnadene til energibruken på varenivå.

Forslagene om rapportering knyttet til energibruk i VA-sektoren og biogassanlegg vil også gi grunnlag for nye nøkkeltall.

6.2.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen nøkkeltall er fjernet.

6.2.2. Forslag til nye nøkkeltall

Arbeidsgruppa vil drøfte det endelige tilfanget av nøkkeltall når endelig rapporteringsforslag foreligger. Foreløpig forslag er vist i tabell 6.1

Tabell 6.1 forslag til nye nøkkeltall med begrunnelse.

Nøkkeltall	Informasjonsverdi/tolkning
Differensierte regnskapstall	
Energikostnader i kommunal eiendomsforvaltning per kWh tilført, fornybare energikilder	Indikator for pris på fornybare energikilder
Energikostnader i kommunal eiendomsforvaltning per kWh tilført, ikke-fornybare (fossile) energikilder	Indikator for pris på ikke-fornybare energikilder
Energibruk i VA-sektoren	
Energibruk pr enhet vann produsert	Indikator for energieffektiviteten i drikkevannproduksjonen
Energibruk i avløpsrensing pr tilknyttet personekvivalent	Indikator for energieffektiviteten i avløpsrensingen
Andel av energibruk produsert selv ("selvforsyninggrad")	Indikator for utnyttelse av energipotensialet
CO ₂ -utslipp per enhet produsert vann	Indikator for utslippsintensiteten i VA-sektoren
CO ₂ -utslipp per enhet rensset avløp	Indikator for utslippsintensiteten i VA-sektoren
Fornybarandel i brutto energibruk	
Biogass produksjon	
Andel av husholdningsavfall som nyttes til biogassproduksjon	Dette kan kanskje foreslås blir rapportert gjennom VAR-rapportering til Kostra?
Antall kommunale anlegg som produserer biogass	Indikator for omfanget av bioenergipotensialet
Energiproduksjon fra biogassanlegg (forholdstall er ønskelig. Må avklare passende nevner, for eksempel per innbygger el.)	Indikator for omfanget og utnyttelse av bioenergipotensialet

6.2.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen nøkkeltall er endret

6.3. Annen publisering i SSB

SSB mener at det nye datatilfanget som har kommet i den nye KOSTRA-rapporteringen på skjema 35 i 2013 fortsatt ikke har tilstrekkelig kvalitet eller omfang til å etablere klima og energi i KOSTRA som offisiell statistikk. Dette må imidlertid vurderes til neste år når datatilfanget utvides med en ny årgang, differensierte økonomitall og eventuelle nye energidata fra VA-sektoren og biogassanlegg. En kan også anta at kvaliteten i energirapporteringen vil bedre vesentlig andre året.

En kort omtale og noen hovedtall fra KOSTRA-klima og energi faktaarket (kapittel 4.1 og vedlegg 1) vil bli presentert under statistikken "Nærmiljøinnsats i kommunene" (www.ssb.no/miljo_kostr) som publiseres 26. august.

7. Videreutvikling av KOSTRA**7.1. Kvalitetsindikatorer og kommunal tjenesteproduksjon**

Anses å ikke aktuelt for dette arbeidsområdet siden klima og energi ikke omfatter tjenester.

7.2. Annet

I dette kapitlet presenteres kort temaer som arbeidsgruppa mener kan være viktig for å forbedre informasjonsgrunnlaget knyttet til klima og energi, men som arbeidsgruppa ikke har rukket å behandle i inneværende år. Disse temaene vil derfor kunne bli tatt opp av arbeidsgruppa i tida framover og utviklet videre i KOSTRA-sammenheng.

- Avfall, vann og avløp

Forbedringer for dette området er foreslått i kapittel 5 og 6. I tillegg foreslår arbeidsgruppa at data for å kartlegge potensial for utslippsreduksjoner i avløpssektoren med tanke på klimagassutslipp fra nedbrytningsprosesser i organisk materiale vurderes. Her må man se på omfang av utslipp som er mulig for kommunene å påvirke gjennom ulike behandlings-/rensemeter og avbøtende tiltak, og hvordan data eventuelt skal innhentes. Andre miljøforhold enn klima bør vurderes som tilbakeføring av organisk materiale til jord og utfordringen med tungmetaller og miljøgifter fra avløp

- Biogass

Det må vurderes om det kan utvikles et helhetlig rapporteringssystem for produksjon av biogass og biorest, og det må vurderes hvem som skal rapportere og på hvilken måte. Samordning mellom hva som allerede rapporteres fra anleggseier inn i Forurensning, hva som bør rapporteres inn i Forurensning, hva som inngår i rapportering på VAR-siden gjennom KOSTRA, og hva som kan hentes fra andre datakilder.

De påfølgende punktene er hentet fra fjorårets rapport, og gjelder fortsatt.

- Transport

Transport står for et stort utslipp av klimagasser. Som planmyndighet og egentransportør har kommunene vesentlig innflytelse på transportsektoren, og det er derfor et klart behov å utvikle et bedre informasjonsgrunnlag knyttet til kommunens arbeid og resultater av det innen transport. Mulighetene for å forbedre data knyttet til kommunal transport er imidlertid komplisert, blant annet fordi eget transportbehovet dekkes gjennom eide kjøretøy, leasede kjøretøy og bruk av ansattes biler.

- Energibruk i leide bygg

Forslaget om rapportering av energibruk i leide bygg er ikke tatt inn i arbeidsgruppas forslag, se kapittel 3. Dette henger sammen med at kommunene for en stor del mangler informasjon om energisystemene og forbruket i leide lokaler. Arbeidsgruppa vil se på muligheter for hvordan denne informasjonen kan forbedres, og deretter eventuelt på muligheter for å samle inn denne informasjonen.

- Utnyttelse av omgivelsesvarme

En del enøktiltak er knyttet til utnyttelse av lavtemperaturrenergi fra omgivelsene (luft, vann, jord, berg) gjennom varmepumper ("gratisenergi"). Det er ønskelig å kvantifisere omfanget av denne energien, men per i dag mangler det tilstrekkelig informasjon om bruk av varmepumper, og det er heller ikke utviklet gode nok metoder for å beregne dette. Viktig samarbeidspartner her vil være Enova.

- Temperaturkorrigering

Forbruket av energivarer varierer med temperatur. For å kunne sammenligne energibruken mellom år i forhold til variasjon i behovet som følge av temperaturvariasjoner, er det aktuelt å temperaturkorrigere forbrukstallene. En slik korrigering kan gjøres på grunnlag av "gradagstall" for hver kommune som publiseres av Enova. Det kan være hensiktsmessig at SSB foretar en eventuell temperaturkorrigering. Det sikre at det blir brukt et felles datagrunnlag og metode, og det vil også gi "stordriftsfordeler" og sammenheng til resten av publiseringen.

- Filuttrekk

Det bør arbeides for å få mer av rapporteringen over på filuttrekk fra aktuelle saks- og fagsystemer i kommunene og fylkeskommunene. Et fungerende opplegg for filuttrekk vil gi bedre kvalitet på informasjonen i KOSTRA og samtidig lette kommunenes oppgavebyrde ved rapportering.

- Publisering og formidling

Det er viktig å synliggjøre resultatene som publiseres. Arbeidsgruppa bør se på andre publiseringsformer etter hvert som datagrunnlaget forbedres.

8. Referanser

Klif (2012): Underlagsmaterieell for tverrsektoriell biogass-strategi. Rapport TA-3020. Klima- og forurensningsdirektoratet.

MISA (2011): Energianalyse av den kommunale VA – sektoren. MiSA Rapport 04/2011. MiSA AS, Trondheim
(http://www.misa.no/prosjekt/norsk_vann/energiforbruk_i_kommunal_vannsektor/)

Norsk Vann (2011): Tilstandsvurdering av kommunale vann- og avløpstjenester. Resultater 2011
(http://www.norskvann.no/images/olel/BedreVA_resultatrapport_2011_data.pdf)

Norsk Vann (2012): Energiriktig design av avløpsrenseanlegg (nettside)
<http://www.norskvann.no/component/content/article/10-nyheter/491-energiriktig-design-av-avlopsrenseanlegg>

SSB (2012a): KOSTRA Arbeidsgrupperapporter 2012. Notater 48/2012, Statistisk sentralbyrå.

SSB (2012b): The Norwegian Emission Inventory. Documents 2012/43, Statistisk sentralbyrå (<http://www.ssb.no/en/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/the-norwegian-emission-inventory-2012>)

9. Vedlegg

Vedlegg 1. Skjema.

Vedlegg 2. Nye nøkkeltall for energibruk publisert 2013

Vedlegg 3. Forutsetning for beregning av CO₂-utslipp per kWh

Samferdsel

1. Innledning

Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel ble opprettet våren 1999. Det har vært utarbeidet en rapport hvert år siden. Gjennomføring av forvaltningsreformen i 2010 har økt og vil fremover øke betydningen av KOSTRA-Samferdsel. Statistikk av god kvalitet tilpasset den nye ansvarsfordelingen og signaler om økt satsing innenfor samferdselsområdet, er viktig både for kommunesektoren og staten og ikke minst i dialogen mellom forvaltningsnivåene. Våren 2013 er det gjennomført to møter i arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel.

1.1. Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

Representant	Etat
Arnold Langaas og Dag Namtvedt	SD (Samferdselsdepartementet)
Arne Gjerstad	NHO Transport
Sigurd Steinsund Pedersen	KRD (Kommunal- og regionaldepartementet)
Bendix Gunvaldsen ¹ , Ellen Bjørnsgaard ¹ og Olav Sætre	SVV (Statens vegvesen, Vegdirektoratet)
Grethe Hjelle	Akershus fylkeskommune
Turid Åsen Olsgård	VB (Vegforum for byer og tettsteder)
Ove Søberg og Ingunn Monsen	KS (Kommunesektorens organisasjon)
Jørn Kristian Undelstvedt	SSB, Seksjon for miljøstatistikk
Espen Ottesen Vattekar ²	SSB, Seksjon for offentlige finanser
Jan Monsrud	SSB, Seksjon for transport-, reiselivs- og IKT-statistikk/leder
Asbjørn Wethal	SSB, Seksjon for transport-, reiselivs- og IKT-statistikk/sekretær

¹Gunvaldsen deltok i det første møte i arbeidsgruppa (gikk deretter på permisjon), mens Bjørnsgaard deltok i det andre møtet (kom fra permisjon). ²Vattekar hadde permisjon våren 2013. I stedet var Seksjon for offentlige finanser i SSB representert ved Anni Fretheim på det første møtet og Anne Britt Thorud på det andre.

1.2. Rammer for gruppas arbeid/mandat

Arbeidsgruppa har forholdt seg til mandatet for 2013 innenfor egne funksjonsområder. Hovedpunktene i mandatet er:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og eventuelt gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og å kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, med hensyn til oppgavebyrde, relevans og sammenlignbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.

- Vurdere innspill fra effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig med tanke på kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
- Vurdere indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2013

- Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling (ikke aktuelt for KOSTRA Samferdsel).
- Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området (ikke aktuelt for KOSTRA Samferdsel).
- Arbeidsgruppene skal kritisk gjennomgå innrapportering og nøkkeltall i KOSTRA, med sikte på å redusere oppgavebyrden og antallet indikatorer.
- Arbeidsgruppene skal vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av rapporten som ble presentert på møtet i Samordningsrådet. Resultatet av gjennomgangen rapporteres til Samordningsrådet i KOSTRA til møtet i 2013.

Arbeidsgruppa skal rapportere til Samordningsrådet for KOSTRA innen kl. 10.00 mandag 1. juli.

2. Oppsummering og anbefalinger

2.1. Oppsummering

Endringer i funksjonskontoplanen

Funksjonskontoplanen med egne funksjoner for både kommuner (tidligere 334) og fylkeskommuner (721) for veiutgifter knyttet til tiltak rettet mot miljø- og trafikksikkerhetstiltak, ble foreslått og vedtatt i 1999. Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel foreslo i 2012, og fikk medhold i, å fjerne skillet mellom funksjon 333 og 334 fra og med regnskapsåret 2013 (ny funksjon 332). Etter en grundig gjennomgang av tallmaterialet/tidsseriene våren 2013 gikk arbeidsgruppa inn for en tilsvarende sammenslåing for fylkes KOSTRA Samferdsel allerede for 2013. Dette bryter med vanlig praksis, men ettersom KRD ønsket det, vil arbeidsgruppa støtte dette. Dessuten vil arbeidet med å få til et skille mellom utgifter til drift og vedlikehold forenkles når konteringen konsentreres til én funksjon (jf neste punkt). KRD har fastsatt sammenslåingen av funksjonene 720 og 721 fra inneværende år, og informert fylkeskommunene om nødvendigheten av å ompostere regnskapet for de første månedene i 2013, dvs til én funksjon (ny funksjon 722), jf. vedlegg 9.

Formålet med opprettelsen av funksjon 721 i sin tid var å få en oversikt over hvor store utgifter som medgår til miljø- og trafikksikkerhetsrelaterte tiltak knyttet til fylkesvei. Til tross for at beskrivelsen av hvilke tiltak/oppgaver som skal henføres til henholdsvis funksjon 720 og 721 ble revidert senest i 2009, er det fortsatt betydelig usikkerhet forbundet med de innrapporterte tallene. Det har derfor vist seg vanskelig å utarbeide nøkkeltall knyttet opp mot trafikksikkerhet og miljø av tilfredsstillende kvalitet. Innføringen av driftskontrakter i Statens vegvesen har ytterligere vanskeliggjort å skille mellom funksjonene. I sum gjør dette at det blir lite interessant å gjøre sammenligninger mellom fylkeskommunene.

Skille mellom drift og vedlikehold- fylkesveier

Arbeidsgruppa mener det er et stort behov for å kunne skille mellom utgifter til drift og vedlikehold i KOSTRA, bl.a. for at det skal kunne føres gode dialoger om vedlikehold og etterslep mellom staten og fylkeskommunene. I fjorårets rapport ble

forsøket med å beregne et slikt skille basert på daværende regnskapsføring på artene 070, 230 og 250 omtalt.

Beregningen førte ikke frem grunnet blant annet uensartet og manglende regnskapsføring på nevnte arter. Arbeidsgruppa konkluderte imidlertid i 2012 med at det finnes tilstrekkelig informasjon i de fylkeskommunale regnskapene (basert på bevilgningskoder i SVV) til å gjøre et skille mellom drift og vedlikehold, men at denne informasjonen går tapt ved konverteringen til artskontoplanen i KOSTRA. I lys av hvor viktig disse dataene er som styringsinformasjon, ikke bare for samferdselsområdet, foreslo gruppa i fjorårets rapport at problemstillingen ble løftet til KRD for utredning av hvordan dette kan løses innen KOSTRA-systemet.

KRD har tatt tak i saken og er sammen med SVV i ferd med å ferdigstille en konverteringstabell mellom SVVs kontoplan og KOSTRA. Konverteringen legger grunnlag for ensartet rapportering fra fylkeskommunene, og styrker muligheten for å trekke ut mer pålitelige nøkkeltall om drift og vedlikehold på fylkesveiene. Målsettingen er at konverteringen, som gjøres av SVV for alle fylkeskommuner, blir gjennomført allerede for 2013. Det er viktig å presisere at fylkeskommunene må supplere regnskapet med egne utgifter på denne sektoren. KRD har vært i dialog med fylkeskommunene om dette og sendt eget brev om saken, jf. vedlegg 9.

Endret regnskapspraksis

Selv om arbeidsgruppa ikke kom med noen anbefaling vedrørende ny føring av utgifter og inntekter knyttet til parkering i fjorårets rapport, ble det påpekt at både funksjon 334 (nå utgått) og 320 (kommunal næringsvirksomhet) ble nyttet. Saken er diskutert på nytt i arbeidsgruppa i 2013. Arbeidsgruppa er enstemmig i sitt ønske om at utgifter/inntekter knyttet til parkering bør flyttes fra funksjon 332. Dette baseres på følgende:

- Organiseringen av parkering varierer fra kommune til kommune
 - I noen kommuner er det ingen avgiftsbelagte plasser
 - I andre kommuner er parkering skilt ut som eget AS, KF eller egen etat
- Parkering utgjør betydelige utgifts-/inntektsbeløp i noen kommuner
- Selv om inntektene er generert fra parkering, er det ingen automatikk i at midlene går tilbake til samferdselsområdet.

Dette bidrar i sum til at sammenlignbarheten mellom kommuner målt gjennom indikatorene på området samferdsel blir dårligere enn om funksjon 332 rendyrkes som veifunksjon. Arbeidsgruppa foreslår at parkering flyttes fra funksjon 332 til funksjon 330 (Samferdselsbedrifter/transportiltak) siden den allerede består av virksomhet som er svært varierende og lite sammenlignbare kommuner imellom. Ideelt sett ville det vært ønskelig å skille ut utgifter og inntekter knyttet til parkering til en egen artskonto eller funksjon. Blant annet fordi SD har gitt uttrykk for et ønske om mer data knyttet til parkering (regnskap og tjenestedata), og at beløpene det er snakk om kan være av betydelig størrelse og som sådan også av allmenn interesse.

Prinsipper for publisering av data tilknyttet vei

I 2012 ble samtlige tidligere publiserte indikatorer og grunnlagsdata som sa noe om egenskapene til europa- og riksveiene (for eksempel tunneller og bruer), tatt ut av publiseringen. Kun km riksvei ble beholdt mot Vegdirektoratets ønske. Saken ble fremmet for Samordningsrådet som slo fast at km riksvei kunne inngå i KOSTRA Samferdsel i 2013, men var noe vag vedrørende fortsettelsen. Vegdirektoratet opprettholder sitt prinsipielle standpunkt mot å opprettholde km riksvei i KOSTRA, og mener Samordningsrådets vedtak fra 2012 støtter synspunktet om at data om riksveinettet skal tas ut fra KOSTRA fra og med publiseringen i 2014. Ettersom vedtaket kan tolkes annerledes samtidig som arbeidsgruppas øvrige representanter fortsatt er av den oppfatning at kommune- og fylkesfordeling av

riksveinettet er viktig informasjon for begge forvaltningsnivåene, vil vi på nytt be Samordningsrådet om en vurdering.

Om det ses bort fra argumentet om at det er enklest for brukerne å finne tilgjengelige data om hele veinettet et sted og fra én og samme kilde, kan det argumenteres for at data om riksveinettet skal publiseres bare i StatRes. Problemet er at det i StatRes ikke er lagt opp til publisering på kommunalt og fylkeskommunalt nivå - statistikken er fordelt kun etter SVVs fem regioner. Å etablere et system for håndtering av ytterligere regional nedbryting i StatRes vil være lite hensiktsmessig bruk av ressurser – spesielt når det kan ivaretas gjennom et eksisterende, varig, robust og velfungerende opplegg i KOSTRA.

Alternativet til å publisere tallet på km riksvei i KOSTRA blir dermed at denne type informasjon ikke lenger blir tilgjengelig for allment oppslag i SSB, men må spesialbestilles fra SVV.

Publisering 15. mars

Publiseringen av 2012-tall gikk i hovedsak etter planen. SVV kunne heller ikke for 2012 levere tall for bruer og tunneler på fylkesveg som følge av usikkerhet om datakvalitet/dårlig datakvalitet. Av samme årsak ble heller ikke breddedata på fylkesveg levert. Tall for dekketilstand, støyskjermer og voller og underganger ble levert for sent til at de kom med i publiseringen per 15. mars.

Endringer i skjema og filuttrekk

I kommuneskjemaet (skjema 24) foreslås begrepet kostnader erstattet med brutto driftsutgifter (og tilsvarende i rettledningen). Det vil i løpet av sommeren blir foretatt en gjennomgang/analyse av data som er hentet inn om parkering gjennom KOSTRA Samferdsel de senere årene. Arbeidsgruppas konklusjon vil foreligge innen fristen for skjemaoppdatering i SSB.

I skjemaet for fylkeskommunene (skjema 50) foreslår arbeidsgruppa at kostnader til miljøtiltak tas ut, som følge av at funksjon 720 og 721 er slått sammen.

Kartlegging av kapasitetsutnytting m.m. på fylkesveifergene er viktig. Gjeldende spørsmål om antall pbe-kilometer og tilbudt pbe-kilometer foreslås tatt ut og erstattet av de vanligste målene for fergedriften, henholdsvis frekvens, åpningstid og gjensitting. De nye spørsmålene er:

Antall fylkesvegfergesamband i alt

Av disse åpne 24 timer i døgnet

Av disse åpne 18 timer i døgnet

Av disse åpne 16 timer i døgnet

Antall fylkesvegfergesamband med 30 minutters frekvens

Antall fylkesvegfergesamband med 20 minutters frekvens

Antall kjøretøy som ikke kom med ønsket avgang.

Det er også ønskelig å ta inn nye spørsmål om universell utforming av holdeplasser og terminaler. Her må det imidlertid gjøres en del arbeid med hensyn på definisjoner og spørsmålsformuleringer, som ikke kunne ferdigstilles før fristen for levering av denne rapporten 1. juli. Arbeidsgruppa har et håp om at Vegdirektoratets arbeid på andre arenaer kan ferdigstilles i tide til at spørsmål rundt universell utforming kan tas inn på spørreskjemaet som ferdigstilles i midten av september i år. Rettledningen kan vanskelig ferdigstilles før senhøstes, og vil derfor ikke kunne tas inn på vanlig måte. I stedet må det, om mulig, legges inn en lenke til forklaringen på Internett.

Det er fortsatt indikatorer og grunnlagsdata i KOSTRA som ikke kan leveres fra Vegdirektoratets nasjonale vegdatabank på grunn av dårlig kvalitet eller usikkerhet

om kvaliteten (jf. punkt 3.5). Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel håper Vegdirektoratets prioriterte arbeid med kvalitetssikring av grunnlagsdataene i Nasjonal vegdatabank gir resultater, slik at alle bestilte data kan rapporteres i 2014. Levering av data for riksveier avhenger av Samordningsrådets vedtak om riksveier fortsatt skal inkluderes i KOSTRA eller ikke (jf. side 5/punkt 5.1).

Justering av nøkkeltall og faktaark

For kommunene er det laget nye indikatorer for netto og brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger. Denne endringen ble allerede gjennomført før årets publisering per 15. mars, etter ønske fra flere større kommuner. For fullstendig oversikt over forslaget til endringer i faktaarket for kommunene, se vedlegg 7.

De viktigste endringene i faktaarket for fylkene er forenklinger som følge av at funksjon 720 og 721 er slått sammen til en ny funksjon 722 Fylkesveier. Dette har ført til at spesifiseringen av miljøkostnadene på skjemaet også ble fjernet. Mange indikatorer har som følge av disse forenklingene blitt tatt ut.

Som en følge av forslag om nye spørsmål om fylkesveiferger, er det foreslått 6 nye indikatorer knyttet til åpningstider, frekvens og gjensitting. Til gjengjeld foreslås 2 eksisterende indikatorer om pbe-kilometer fjernet.

Det kan bli laget flere nye indikatorer, hvis Vegdirektoratet leverer bestilte data som tidligere ikke er blitt levert av kvalitetsårsaker.

Et forslag til nytt faktaark for fylkeskommunene er gitt i vedlegg 8.

3. Evaluering av siste rapportering (for 2012)

3.1. Utarbeiding av skjema

Det ble kun foretatt en justering av formuleringene om parkering i KOSTRA-skjema 24 for 2012.

I fylkesskjemaet (skjema 50) ble spørsmålet om lukket skoletransport flyttet fra seksjonen for bilruter til seksjonen som omhandlet funksjonene samlet.

Arbeidet med å oppdatere spørreskjemaet i Designer gikk bra.

3.2. Kontroller i skjema

Det ble ikke lagt inn noen nye kontroller i 2012-skjemaet. Etter at kontrollene ble betydelig utvidet i 2011-skjemaet, har rapporteringen fungert bra.

3.3. Innsamlingen av data (rapporteringen)

Tabellen nedenfor viser antall innkomne skjema og regnskap for 2012-publiseringen per 15. mars og 17. juni 2013:

	15.03.13				17.06.13			
	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap
Fylke	18	94,7%	19	100%	19	100%	19	100%
Kommune*	387	90,4%	389	90,9%	404	94,4%	424	99,1%

* Bydelsregnskap er ikke inkludert.

15.03.13

Tallet på kommuneskjema har de seneste årene stabilisert seg på rundt 370-380. I 2012 og i 2013 ble 387 skjema mottatt innen publisering av foreløpige tall. Også antall regnskap har de siste årene vært rundt 380, og var for 2012 389.

Svarinngangen må sies å være tilfredsstillende.

15.06.12

Tabellen viser full dekning i både tjeneste- og regnskapstall for fylkeskommunene etter revisjonen. For kommunene er dekningsgraden på 94 prosent for skjema, mens dekningsgraden for regnskap er 99 prosent.

Det er som vanlig sendt og mottatt et stort antall e-post i alt, men noen færre enn tidligere år, særlig for fylkeskommunene. Det er i tillegg et betydelig antall henvendelser over telefon.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonen ble utført som tidligere år. Ved mistanke om feil, ble det sendt e-post til skjemaansvarlig kontaktperson. Manglende svar på henvendelsen ble purret, men det er fortsatt noen kommuner som ikke følger opp revisjonshenvendelser fra SSB.

3.5. Publisering

Publiseringen av 2012-tall gikk i hovedsak etter planen. SVV kunne heller ikke denne gang levere tall for bruer og tunneler på fylkesveg som følge av usikkerhet om datakvalitet/dårlig datakvalitet. Av samme årsak ble heller ikke breddedata på fylkesveg levert. Tall for dekketilstand, støyskjermer og voller og underganger ble levert for sent til at de kom med i publiseringen per 15. mars.

3.6. Brukerreaksjoner

Det har kommet noen brukerreaksjoner for 2012-rapporteringen og spørsmålene er blitt besvart fortløpende. Ultimo mai 2013 ble det mottatt en henvendelse fra Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) om ytterligere data knyttet til fylkesvei. Dette var begrunnet med et ønske om bedre innsynsmulighet for offentligheten når det gjelder ressursbruken på fylkesveinettet – en problemstilling som ble ytterligere aksentuert gjennom innføringen av forvaltningsreformen (januar 2010). Tilsvarende henvendelse var for øvrig også sendt til SVV, SD, KRD og KS 19. april uten at MEF foreløpig hadde mottatt svar. Arbeidsgruppas svar var at innspillet kom for sent for behandling i 2013, men at muligheten for å imøtekomme MEFs ønsker ville bli vurdert våren 2014.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)**Slå sammen (samle) funksjon 720 og 721**

Den nåværende funksjonskontoplanen med egne funksjoner for både kommuner (334) og fylkeskommuner (721) for veiutgifter knyttet til tiltak rettet mot miljø- og trafikksikkerhetstiltak, ble foreslått og vedtatt i 1999. Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel foreslo i 2012, og fikk medhold i, å fjerne skillet mellom funksjon 333 og 334 fra og med regnskapsåret 2013 (ny funksjon 332). Etter en grundig gjennomgang av tallmaterialet/tidsseriene våren 2013 gikk arbeidsgruppa inn for en tilsvarende sammenslåing for fylkes KOSTRA Samferdsel allerede for 2013. Dette bryter med vanlig praksis, men ettersom KRD ønsket det, vil arbeidsgruppa støtte dette. Dessuten har Regnskapsgruppa allerede stilt seg positiv til en slik sammenslåing av veifunksjoner også for fylkesveier (KOSTRA-Regnskapsgruppas møte 10. september 2012).

Formålet med opprettelsen av funksjon 721 var å få en oversikt over hvor store utgifter som medgår til miljø- og trafikksikkerhetsrelaterte tiltak knyttet til vei. Til tross for at beskrivelsen av hvilke tiltak/oppgaver som skal henføres til henholdsvis funksjon 720 og 721 ble revidert senest i 2009, er det fortsatt betydelig usikkerhet forbundet med de innrapporterte tallene. Det har derfor vist seg vanskelig å utarbeide nøkkeltall knyttet opp mot trafikksikkerhet og miljø av tilfredsstillende kvalitet. Innføringen av driftskontrakter i Statens vegvesen har ytterligere vanskeliggjort å skille mellom funksjonene. I sum gjør dette at det blir lite interessant å gjøre sammenligninger mellom fylkeskommunene.

KRD har fastsatt sammenslåingen av funksjonene 720 og 721 fra innværende år, og informert fylkeskommunene om nødvendigheten av å ompostere regnskapet for de første månedene i 2013, dvs til én funksjon (ny funksjon 722). Jf. også vedlegg 9.

Endret regnskapspraksis

Selv om arbeidsgruppa ikke kom med noen anbefaling vedrørende ny føring av utgifter og inntekter knyttet til parkering i fjorårets rapport, ble det påpekt at både funksjon 334 (nå utgått) og 320 (kommunal næringsvirksomhet) ble nyttet. Saken er diskutert på nytt i arbeidsgruppa i 2013. Arbeidsgruppa er enstemmig i sitt ønske om at utgifter/inntekter knyttet til parkering bør flyttes fra funksjon 332. Dette baseres på følgende:

- Organiseringen av parkering varierer fra kommune til kommune
 - I noen kommuner er det ingen avgiftsbelagte plasser
 - I andre kommuner er parkering skilt ut som eget AS, KF eller egen etat
- Parkering utgjør betydelige utgifts-/inntektsbeløp i noen kommuner
- Selv om inntektene er generert fra parkering, er det ingen automatikk i at midlene går tilbake til samferdselsområdet.

Dette bidrar i sum til at sammenlignbarheten mellom kommuner målt gjennom indikatorene på området samferdsel blir dårligere enn om funksjon 332 rendyrkes som veifunksjon. Arbeidsgruppa foreslår at parkering flyttes fra funksjon 332 til funksjon 330 (Samferdselsbedrifter/transporttiltak) siden den allerede består av virksomhet som er svært varierende og lite sammenlignbare kommuner imellom. Ideelt sett ville det vært ønskelig å skille ut utgifter og inntekter knyttet til parkering til en egen artskonto eller funksjon. Bakgrunnen er blant annet at SD har gitt uttrykk for et ønske om mer data knyttet til parkering (regnskap og tjenestedata), og at beløpene det er snakk om kan være av betydelig størrelse og som sådan også av allmenn interesse.

Nye funksjoner

Etter at funksjonene 333 og 334 og 720 og 721 nå er blitt slått sammen, har ikke arbeidsgruppa i 2013 behandlet forslag til nye funksjoner. En henvendelse fra Troms fylkeskommune i 2012 om behovet for oppretting av tre nye KOSTRA-funksjoner innenfor samferdselsområdet ble sendt tilbake til forslagsstiller, med anmodning om at forslagene får en bredere forankring i fylkeskommunene før realitetsbehandling i arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel. Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel er kjent med at det arbeides med å opprette en fylkeskommunal arbeidsgruppe, men har foreløpig ikke fått bekreftet at den har startet arbeidet. Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel vil behandle et eventuelt nytt forslag når det foreligger.

De innspillene som kom fra Troms fylkeskommune i 2012 var:

1. Opprette en ny funksjon for felles samferdselsplanlegging (ny funksjon 729).
2. Opprette en ny funksjon for fellesutgifter til kollektivtrafikk (ny funksjon 739)
3. Opprette en ny funksjon for ras og flom (ny funksjon 725)

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppa har hatt en grundig behandling av spørreskjemaene samt registerdataene som foreslås hentet inn i 2014 for rapporteringsåret 2013.

Etter innspill fra Vegdirektoratet foretok arbeidsgruppa en grundig gjennomgang i 2012 vedrørende hvilke registerdata som skal inngå i KOSTRA. Det var også et eget møte om saken mellom SSB, SVV, SD og KRD våren 2012. Det var og er en prinsipiell uenighet mellom SVV og arbeidsgruppas øvrige medlemmer som bryter med tidligere praksis for publisering av data om veisektoren i KOSTRA Samferdsel. Arbeidsgruppa tok i samband med fjorårets publisering de fleste innspillene fra Vegdirektoratet til følge, men ikke forslaget om å ta ut data om kilometer riksveier. Flertallet i arbeidsgruppa, med unntak av SVV, ønsker fortsatt å publisere tall for kilometer vei etter type på begge forvaltningsnivåer i KOSTRA. Dvs. at publiseringen av antall km riksvei (og antall km fylkesvei i kommune faktaarket) foreslås opprettholdt for både kommune- og fylkesKostra. Arbeidsgruppa ba Samordningsrådet i fjorårets rapport om å vurdere denne problemstillingen, og gi arbeidsgruppa tilbakemelding som det videre arbeidet kan bygges på. Samordningsrådet slo fast at km riksvei kunne inngå i KOSTRA Samferdsel i 2013, men var noe vag vedrørende fortsettelsen. Vegdirektoratet opprettholder sitt prinsipielle standpunkt mot å opprettholde km riksvei i KOSTRA, og mener Samordningsrådets vedtak fra 2012 støtter synspunktet om at data om riksveinettet skal tas ut fra KOSTRA fra og med publiseringen i 2014. Ettersom vedtaket kan tolkes annerledes samtidig som arbeidsgruppas øvrige representanter fortsatt er av den oppfatning at kommune- og fylkesfordeling av riksveinettet er viktig informasjon for begge forvaltningsnivåene, vil vi på nytt be Samordningsrådet om en vurdering.

Det skal presiseres at det ikke er uenighet i arbeidsgruppa om at kommuneledelsen har behov for og er involvert i saker som berører det overordnede veinettet i egen kommune/fylkeskommune. Statens vegvesen mener at tall for riksveger ikke er relevante å rapportere til KOSTRA, siden KOSTRA gjelder det kommunale og fylkeskommunale forvaltningsnivået. Vegdirektoratet viser til at KOSTRA er et system som skal gi styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Det statlige nivået dekkes av StatRes. Etter Vegdirektoratets oppfatning bør riksvegdata på kommune- og fylkesnivå eventuelt tas inn i StatRes og ikke i KOSTRA. Det er etter direktoratets mening prinsipielt galt og feil bruk av ressurser at det skal rapporteres samme type data til både StatRes og Kostra, og data om statlig virksomhet skal ligge i StatRes.

Det er riktig at tall for riksveier publiseres i StatRes (for Statens vegvesen), men denne statistikken er fordelt kun etter SVVs fem regioner og ikke etter kommuner og fylker. Å etablere et system for håndtering av ytterligere regional nedbryting i StatRes vil være lite hensiktsmessig, og feil bruk av ressurser, – spesielt når det kan ivaretas gjennom et eksisterende, varig, robust og ikke minst et velfungerende opplegg i KOSTRA.

Alternativet til å publisere tallet på km riksvei i KOSTRA blir dermed at denne type informasjon ikke lenger blir tilgjengelig for allment oppslag i SSB, men må spesialbestilles fra SVV.

Arbeidsgruppa ber om at Samordningsrådet vurderer denne problemstillingen på nytt.

5.2. Forslag til endring

Skjema kommune (skjema 24)

Begrepet kostnader er erstattet med brutto driftsutgifter i skjema og rettledning.

Spørsmålene om parkering i dagens KOSTRA-skjema gir ikke et heldekkende bilde av sektoren i kommunene. For å få et bedre grunnlag til å vurdere den statistiske dekningen av feltet på, vil SSB i løpet av sommeren analysere data som er hentet inn om parkering gjennom KOSTRA de siste årene. Status vil bli drøftet med arbeidsgruppas medlemmer, og danne grunnlaget for forslag om mulige endringer av spørsmålene. En konklusjon kan også bli at spørsmålene om parkering

tas ut. Arbeidet med analysen vil bli ferdigstilt i tide til at eventuelle endringer kan gjøres innen fristen for skjemaoppdatering i SSB, normalt om lag 15. september. Det er ikke ventet at arbeidet vil resultere i noen vesentlig økning av oppgavebyrden for kommunene.

Skjema fylke (skjema 50)

Spørsmålet om kostnader til miljøtiltak foreslås tatt ut, som følge av at funksjon 720 og 721 er slått sammen.

Kartlegging av kapasitetsutnyttning m.m. på fylkesveifergene er viktig. Gjeldende spørsmål om antall pbe-kilometer og tilbudt pbe-kilometer foreslås tatt ut og erstattet av de vanligste målene for fergedriften, henholdsvis frekvens, åpningstid og gjensitting. De nye spørsmålene er:

Antall fylkesvegfergesamband i alt
Av disse åpne 24 timer i døgnet
Av disse åpne 18 timer i døgnet
Av disse åpne 16 timer i døgnet
Antall fylkesvegfergesamband med 30 minutters frekvens
Antall fylkesvegfergesamband med 20 minutters frekvens
Antall kjøretøy som ikke kom med ønsket avgang

Det er også ønskelig å ta inn nye spørsmål om universell utforming av holdeplasser og terminaler. Her må det imidlertid gjøres en del arbeid med hensyn på definisjoner og spørsmålsformuleringer, som ikke kunne ferdigstilles før fristen for levering av denne rapporten 1. juli. Arbeidsgruppa har et håp om at Vegdirektoratets arbeid på andre arenaer kan ferdigstilles i tide til at spørsmål rundt universell utforming kan tas inn på spørreskjemaet som ferdigstilles i midten av september i år. Rettledningen kan vanskelig ferdigstilles før senhøstes, og vil derfor ikke kunne tas inn på vanlig måte. I stedet må det, om mulig, legges inn en lenke til forklaringen på Internett.

Filuttrekk/registerdata

Det er fortsatt indikatorer og grunnlagsdata i KOSTRA som ikke kan leveres fra Vegdirektoratets nasjonale vegdatabank på grunn av dårlig kvalitet eller usikkerhet om kvaliteten (jf. punkt 3.5). Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel håper Vegdirektoratets prioriterte arbeid med kvalitetssikring av grunnlagsdataene i Nasjonal vegdatabank gir resultater, slik at alle bestilte data kan rapporteres i 2014. I bestillingen som er tatt inn under inngår både data som hittil ikke har blitt levert av kvalitetsgrunner, samt data for riksveier. Levering av data for riksveier avhenger av Samordningsrådets vedtak om riksveier fortsatt skal inkluderes i KOSTRA eller ikke (jf. punkt 2.1/5.1).

Bestilling av filuttrekk fra den nasjonale vegdatabanken i Statens vegvesen i 2014 for statistikkåret 2013. Frist for rapportering 15.2.2014

	Måle- enhet	Tids- periode	Fordeling på regionalt nivå			Merknader
			Hele landet	Fylke	Kommune	
Riks-, fylkes-, kommune-, privat- og skogsbilveg	Km	2013	x	x	x	Tall for riksveier avhenger av vedtak i Samordningsrådet
Fylkesveg uten fast dekke	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg med 4 felt	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg med tillatt aksellast på 10 tonn og over	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg med tillatt aksellast opp til og med 8 tonn	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg med fartsgrense 50 eller lavere	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg med vegbredde mindre enn 6 meter	Km	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall underganger på fylkesveg med høydebegrensning lavere enn 4 m	Antall	2013	x	x		
Antall kilometer fylkesveg med dårlig eller svært dårlig dekketilstand	Km	2013	x	x		
Antall km fylkesveg uten fast dekke >5000 ADT	Km	2013	x	x		
Antall km tunneler på fylkesveg	Km	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall tunneler på fylkesveg	Antall	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall tunneler på fylkesveg med lengde 500 m og over	Antall	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall vegbruer på fylkesveg	Antall	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall vegbruer på fylkesveg med tillatt aksellast på 10 tonn	Antall	2013	x	x		Ikke levert i 2013. Er datakvaliteten god nok for levering i 2014?
Antall meter midtrekkverk på to og trefelts fylkesveger	Meter	2013	x	x		
Antall kilometer gang- og sykkelveger (statlig eller fylkeskommunalt ansvar) langs fylkesvei	Km	2013	x	x		
Antall meter med forsterket midtoppmerking (rumlefelt), på fylkesveg	Km	2013	x	x		Ikke levert i 2013
Antall kilometer med vegbelysning (statlig eller fylkeskommunalt ansvar) langs fylkesvei	Km	2013	x	x		Ikke levert i 2013
Antall meter med støyskjermer og voller langs fylkesvei	Km	2013	x	x		

Arbeidsgruppa avventer Statens vegvesens arbeid med holdeplassregisteret, som ferdig utbygd kan bli en ny, viktig datakilde for flere formål i KOSTRA (jf. også universell utforming/tilgjengelighet).

Vurderinger av nye databehov fremover vil blant annet bli sett i sammenheng med oppfølging av Prop. 110 S (2011-2012), kap. 5.2.4 (Samkjøring StatRes/KOSTRA) og beslutninger knyttet til nasjonale føringer for fylkesveinettet.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarkene

Faktaarkene for både kommune og fylkeskommune ble nøye gjennomgått forut for publiseringen av 2011-dataene. For 2014-publiseringen av 2013 data, foreslås enkelte justeringer som følge av funksjonssammenslåinger og nye spørsmål på skjemaene.

6.2. Ønskede endringer

For kommunene er det laget nye indikatorer for netto og brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger. Denne endringen ble allerede gjennomført før årets publisering per 15. mars, etter ønske fra flere større kommuner. For fullstendig oversikt over forslaget til endringer i faktaarket for kommunene, se vedlegg 7.

De viktigste endringene i faktaarket for fylkene er forenklinger som følge av at funksjon 720 og 721 er slått sammen til en ny funksjon 722 Fylkesveier. Dette har ført til at spesifiseringen av miljøkostnadene på skjemaet også ble fjernet. Mange indikatorer har som følge av disse forenklingene blitt tatt ut.

Som en følge av forslag om nye spørsmål om fylkesveiferger, er det foreslått 6 nye indikatorer knyttet til åpningstider, frekvens og gjensitting. Til gjengjeld foreslås 2 eksisterende indikatorer om pbe-kilometer fjernet.

Det kan bli laget flere nye indikatorer, hvis Vegdirektoratet leverer bestilte data som tidligere ikke er blitt levert av kvalitetsårsaker.

Et forslag til nytt faktaark for fylkeskommunene er gitt i vedlegg 8.

7. Videreutvikling av KOSTRA

Innledning

Videreutvikling av KOSTRA samferdsel vil blant annet bli sett i sammenheng med oppfølging av Prop. 110 S (2011-2012), kap. 5.2.4 og statlige myndigheters beslutninger fremover knyttet til nasjonale føringer for fylkesvegnettet.

7.1. Skille mellom drift og vedlikehold

Forhåpentligvis vil man få til et skille mellom veiutgifter til drift og vedlikehold for fylkeskommunene allerede for 2013 rapporteringen. Vegforum for byer og tettsteder (VBT) har signalisert at et tilsvarende skille for kommuneveier er interessant og ønskelig også for kommunene. Dette vil være aktuelt for arbeidsgruppa å vurdere i 2014.

7.2. Tall for transportarbeid (passasjerkilometer)

Arbeidsgruppa har viet fylkeskommunenes rapportering av passasjerkilometer betydelig oppmerksomhet de senere årene, da dette er et sentralt mål på produksjonen innen samferdsel. Det har vært avholdt møter, blant annet med SD i mars 2012. Dessuten ble samferdselssjefene orientert om utfordringen med å få tilfredsstillende etterspørselstall for kollektivtransporten i kollegiets møte 11. mai 2012 i Kirkenes. Samtidig har de innrapporterte passasjerkilometertallene vært i spesiell fokus under revisjonen av både fylkesskjema samferdsel (skjema 50) og kollektivtransportstatistikken.

Det er liten tvil om at de fleste fylkeskommune er blitt mer bevisst på kvaliteten av denne variabelen ved rapportering til SSB det seneste året. Det kan likevel være aktuelt for arbeidsgruppa å komme tilbake til dette ved en senere anledning, gjennom en enkel tidsserieanalyse som kan vise om utviklingen går i riktig retning.

Innføring av elektroniske billetteringssystemer pågår fortsatt i noen fylker, og teknologien forbedres stadig. Grunnlaget for en mer korrekt måling av transportarbeidet kan dermed forbedres i framtida. Dette er noe arbeidsgruppa løpende må følge med på.

7.3. Kvalitetssikring av V-base

Tallet på kilometer kommunevei inngår i flere indikatorer på området samferdsel. Det er derfor viktig at både kommuner og Statens vegvesen/Statens kartverk har noenlunde samme oppfatning om kommunale veilengder. Gjennom arbeidet med KOSTRA har vi registrert at dette ikke alltid er tilfelle. I skjema for 2010 ble det preprintet informasjon om antall kilometer kommunevei fra registeret, samtidig som vi ba om kommunens eget anslag. Et regneark med kommunenes oppgitte tall og registerdata er sammenstilt og oversendt til SVV for oppfølging av store avvik. Via Statens vegvesen har arbeidsgruppa forsøkt å få til et møte med Statens kartverk, to representanter fra VBT-kommunene og SSB for å drøfte disse problemstillingene, uten at det har lyktes foreløpig. Dette vil bli fulgt opp overfor Vegdirektoratet høsten 2013.

7.4. Betydelige utgiftsposter

Utover å få bedre tall for belysning, er det også andre kostnadskrevende prosesser i kommunene det kan være ønskelig å få bedre og mer sammenlignbare data om. Dette gjelder i første rekke for utgifter til vintervedlikehold, dekkelegging, drenering og renhold. Vi stilte i fjorårets rapport spørsmålet om KOSTRA Samferdsel kan være en kilde til denne type detaljerte data, og at det vil bli vurdert. Arbeidsgruppa har ikke rukket det i 2013, men vil komme tilbake til dette.

7.5. Parkering

Det er stor interesse for bedre data knyttet til parkering. Ikke minst har SD flagget dette i arbeidet med TERM (utvalgte indikatorer for samferdselssektoren innen samferdsel og miljø). Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel har en jobb å gjøre for å vurdere eksisterende skjema-data og hvilke muligheter artsinndelingen gir til å kartlegge inntekter og kostnader knyttet til parkering. Når det gjelder skjema-data vil dette bli vurdert innen fristen for skjemaoppdatering i SSB (jf. pkt 5.2).

7.6. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppa har over flere år hatt en omfattende prosess med å utvikle kvalitetsindikatorer innen KOSTRA-Samferdsel. I henhold til mandatet har dette vært en sentral del av gruppas arbeid i 2013. Dette gir følgende status for arbeidet med kvalitetsindikatorer innen KOSTRA-Samferdsel:

Dagens kvalitetsindikatorer

- **Andel busser i fylkesintern transport med lavgolv/laventré (fylke)**

Indikatoren sier noe om andelen busser som er universelt utformet. Dataene hentes fra SSBs kollektivundersøkelse. Kollektivundersøkelsen er under omlegging, og det er mulig dataene for 2013 og senere kan hentes fra motorvognregisteret i stedet.

Arbeidsgruppas konklusjon: Indikatoren beholdes, kilden for dataene vurderes.

- **Spordybde på fylkesveinettet (fylke)**

Indikatoren sier noe om standarden på fylkesveinettet. Dataene fås fra Nasjonal vegdatabank. Fra og med publiseringen av endelige tall for 2012 endres indikorteksten til Andel kilometer fylkesvei med dårlig eller svært dårlig dekketilstand. Definisjonen oppdateres, og samordnes med den som brukes i StatRes.

Arbeidsgruppas konklusjon: Indikatoren beholdes.

- **Antall setekilometer for buss per innbygger (fylke)**
Indikatoren sier noe omfanget på busstilbudet. Dataene hentes fra SSBs kollektivtransportundersøkelse.
Arbeidsgruppas konklusjon: Indikatoren beholdes
- **Andel kommunale veier og gater uten fast dekke (kommune)**
Indikatoren sier noe om kvaliteten på kommuneveinettet. Fra og med 2012 vris fokus til andel km kommunevei *uten* fast dekke i stedet for *med* fast dekke som tidligere. Dataene fås fra Nasjonal vegdatabank.
Arbeidsgruppas konklusjon: Indikatoren beholdes
- **Antall parkeringsplasser skiltet for bevegelseshemmede per 10 000 innbyggere**
Indikatoren sier noe om tilgjengeligheten til parkeringsplasser for forflytningshemmede. Dataene hentes fra KOSTRA-skjema 24.
Arbeidsgruppas konklusjon: Indikatoren beholdes

Forslag til nye kvalitetsindikatorer, for 2013 publiseringen

- **Indikator for støy (fylke)**
SSB publiserer våren 2013 en artikkel om støyplager (SPI) for 1999 og 2011. Indikatoren sier noe om andelen av befolkningen som er utsatt for støy fra veitrafikken. Den har vært publisert i KOSTRA tidligere, men tatt ut pga. kvalitetsproblemer. Nå anses kvaliteten så god at den kan publiseres som indikator. Den vil imidlertid bli publisert bare hvert 3. eller 5. år.
Arbeidsgruppas konklusjon: Støyplageindeksen som SSB publiserer våren 2013 vurderes som kvalitetsindikator i KOSTRA med publisering første gang i 2014.
- **Indikatorer om universell utforming av holdeplasser og terminaler**
Det arbeides med å inkludere spørsmål om antall holdeplasser og terminaler som er universelt utformet i skjema 50 for 2013-rapporteringen. Også spørsmål om antall holdeplasser/terminaler ferdigstilt siste år tas i så fall med. Opplysninger om det totale antallet holdeplasser/terminaler kan tas fra holdeplassregisteret. Spørsmålsformuleringene er ikke klare for inkludering i denne rapporten, men det er håp om at de kan ferdigstilles til fristen for når nye skjema går ut, normalt i midten av september (jf. punkt 5.2.). Hvis spørsmålet kommer med i spørreskjemaet for 2013, kan det lages en kvalitetsindikator på andelen holdeplasser og terminaler som er universelt utformet totalt og antall ferdigstilt siste år
Arbeidsgruppas konklusjon: Vegdirektoratet vil forsøke å ha definisjoner av holdeplass, terminal og universell utforming på plass før jul. Utkast til spørsmål sendes til SSB innen 1.9. slik at de kan inkluderes i skjemaet for 2013-rapporteringen.
- **Indikator for fergedrift**
Åpningstid, frekvens og gjensitting for fergesambandene er målsatt i NTP og foreslås tatt inn i fylkesskjemaet for 2013-rapporteringen. Dette vil i neste omgang gi grunnlag for å etablere en kvalitetsindikator for fergedriften. Selv om måltallene kun gjelder riksveiferge, vil de likevel være relevante å vurdere fylkesvegfergene mot.
Arbeidsgruppas konklusjon: Arbeidsgruppa foreslår at det etableres en indikator om andel kjøretøy som ikke kom med ønsket avgang, forutsatt at datakvaliteten er god nok.

Kvalitetsindikatorer som har vært drøftet, men blitt forkastet foreløpig eller endelig av arbeidsgruppa

- **Indikatorer om svevestøv**
I KOSTRA har det tidligere også vært publisert en kvalitetsindikator for svevestøv (PM 10). Den ble tatt ut pga. av kvalitetsproblemer. Et annet problem var at den ikke var heldekkende, siden den bare kan publiseres for større kommuner/større områder (kommuner > 20 000 innbyggere).
Arbeidsgruppas konklusjon: SSBs indikator for svevestøv tas ikke inn, først og fremst fordi den ikke er heldekkende. SVV har data for svevestøv og NOx-utslipp som kan være grunnlag for nye kvalitetsindikatorer på feltet i løpet av høsten 2013.
- **Indikatorer med utgangspunkt i nytt holdeplassregister**
Arbeidsgruppa har tidligere foreslått indikatorer med utgangspunkt i et nytt holdeplassregister, som har vært under oppbygging i Vegdirektoratet. De som har vært omtalt i tidligere rapporter har vært a) Prosentvis andel av alle avganger som skjer med maksimalt 15 min forsinkelse, b) Andel av holdeplassene som er tilrettelagt for forflytningshemmede og c) Gjennomsnittlig avstand til nærmeste kollektive holdeplass i tettsted.
Arbeidsgruppas konklusjon: Arbeidsgrupp har forkastet endelig forslag c), siden det vil være for ressurskrevende og kreve avanserte GIS-analyser. For forslagene a) og b) mangler foreløpig nødvendig informasjon i holdeplassregisteret.
- **Indikatorer om kollektivandelen**
Det er et mål å redusere bilbruken og øke andelen som bruker kollektive transportmidler. Indikatorer som sier noe om endringer i kollektivandelen vil derfor være svært interessant. Problemet er at det ikke er tilstrekkelig med detaljerte data av god kvalitet for å beregne kollektivandeler for alle fylkene. SVV har påpekt at det er startet et arbeid med å lage et indikatorsett for 9 byområder, og at gruppa bør avvente videre arbeid med en slik indikator til det arbeidet er ferdigstilt.
Arbeidsgruppas konklusjon: Arbeidet med å lage en kvalitetsindikator for utvikling av kollektivandeler settes foreløpig på vent.
- **Indikatorer om sykkelbruk**
Vegdirektoratet har utplassert om lag 100 maskinelle tellepunkter som kan registrere syklende. Noen kommuner har også heftet seg på slik at antall tellepunkter gradvis øker. Dette vil gi et godt grunnlag for å utarbeide en sykkelindeks, og også – på noe sikt – gjøre det mulig å estimere totaltall for omfanget/transportarbeidet av sykkelbruken.
Arbeidsgruppas konklusjon: Arbeidsgruppa følger SVVs arbeid på feltet tett, og drøfter en mulig indikator på ny i 2014.
- **Bruk av salt (tonn)**
Salting av veier er omdiskutert, og en indikator som viser utviklingen i saltbruken ville opplagt vært av interesse. Problemet med en indikator for bruk av salt er at den vil være vanskelig å tolke. Hvis bruken av salt øker eller avtar kan det skyldes flere årsaker, f.eks. at flere eller færre veier saltes, at doseringen per m² er økt eller redusert eller det kan skyldes klimatiske forskjeller. Saltbruken er også vanskelig å påvirke for kommuner og fylker, siden bruk er knyttet opp til kontraktsfestede krav fra vegmyndighetene til vintervedlikehold. Det vil også være store regionale forskjeller. SVV har heller ikke bruk av salt (tonn) fordelt på fylke, kun på region
Arbeidsgruppas konklusjon: Det lages ingen indikator for bruk av salt
- **Indikatorer om trafiksikkerhet**
Utviklingen i trafiksikkerheten er summen av en mengde tiltak, om lag 150 i alt. Kvalitetsindikatorer i KOSTRA bør primært ta utgangspunkt i resultatene av

tiltakene, ikke selve tiltakene. Vegdirektoratet har invitert fylkeskommunene til å delta i arbeidsgruppa som ser på nasjonal tiltakspakke for trafikksikkerhet, og det skal avgis årlig rapport til blant annet SD.

Arbeidsgruppas konklusjon: Måloppnåelsen for trafikksikkerhetsarbeidet dekkes godt opp i annen nasjonal statistikk, og foreslås derfor ikke tatt inn i KOSTRA

- **Indikatorer om forfallet på fylkesveinettet**

I en rapport laget av Vegdirektoratet i februar 2013, er det en gjennomgang av hva det vil koste å fjerne forfallet på fylkesveinettet. Arbeidsgruppa mener at de fleste tallene i rapporten ikke anses som relevante som grunnlag for kvalitetsindikatorer, også siden det er usikkert om de vil bli fulgt opp og utarbeidet jevnlig.

Arbeidsgruppas konklusjon: Det tas ikke inn andre indikatorer enn de som allerede er i KOSTRA (om dekketilstanden) for å belyse utviklingen i forfallet på fylkesveinettet

Arbeidsgruppa har også drøftet den nye transportplanen (NTP 2014-23) som mulig grunnlag for etablering av kvalitetsindikatorer. Utfordringen er at det er få måltall samtidig som disse endres hvert 4. år. Dette vil medføre brudd i statistikken som kan være vanskelig å få frem/vurdere for bruker. Arbeidsgruppa konkluderte derfor med at NTP er lite egnet som grunnlag for å utarbeide robuste kvalitetsindikatorer.

8. Vedlegg

1. Utkast til skjema 24 Samferdsel for 2013
2. Utkast til rettlledning for skjema 24 Samferdsel for 2013
3. Utkast til fylkesskjema for 2013
4. Utkast til rettlledning for skjema 50 Samferdsel for 2013
5. Utviklingen i funksjonsinndelingen på området Samferdsel 1999-2013
6. Funksjonsinndelingen for 2014 for rapporteringsåret 2013
7. Forslag til nøkkeltall (nivå 2) for kommunene for 2013
8. Forslag til nøkkeltall (nivå 2) for fylkene for 2013
9. Brev fra KRD til fylkeskommunene om endring i regnskapsrapporteringen i 2013

Brann- og ulukkesvern

1. Innleiing

1.1. Arbeidsgruppa sitt ansvar og samansetting

Arbeidsgruppa består av følgjande:

Magne Bjerkseth, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)
Frode Sandvin Folkedal, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)
Trygve Lennavik, KS (Molde kommune/ Norsk brannbefals landsforbund)
Bjørn Sigmund Andersen, KS (Tønsberg kommune)
Espen Ottesen Vattekar, Statistisk sentralbyrå (SSB)
Trond Ekorud, Statistisk sentralbyrå (SSB)

Det vart halde eitt møte i arbeidsgruppa våren 2013.

Gruppa sitt arbeidsfelt dekkjer følgjande funksjonar i KOSTRA:

338 Førebygging av brannar og andre ulykker

339 Beredskap mot brannar og andre ulykker

Gruppa arbeider etter det generelle mandatet for KOSTRA sine arbeidsgrupper.

2. Oppsummering og tilråding

2.1. Oppsummering

For første gong på fire år publiserte KOSTRA Brann- og ulukkesvern oppdaterte årgangar med rekneskaps- og tenestedata ved publiseringa 17.juni.

Etter ei omlegging til nytt rapporteringssystem i Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) for nokre år tilbake har ressursmangel og innkøyringstid gjort at DSB ikkje har vore i stand til å levera oppdaterte årgangar med tenestedata til dei oppgitte fristane, som KOSTRA har sett for dei to publiseringane 15.mars og 15.juni.

I åra som kjem vil det framleis vera utfordrande for DSB å levera oppdaterte tenestedata til marspubliseringa, men til målsetjinga å gjera det til dei gitte fristane til junipubliseringa. DSB vil halda SSB fortløpande orientert dersom det viser seg at dei ikkje er i stand til å levera til dei gitte fristane.

Endelege tenestedata for 2012 blei publisert ved den endelege publiseringa 17.juni 2013.

2.juli skal det for første gong sidan 2002 publiserast ein DS-artikkel for brann- og ulukkesvernområdet. Artikkelen vil kommentera hovudtal og funn frå brann- og ulukkesvernstatistikken.

SSB til DSB hadde seinhausten 2012 eit bilateralt møte om dataleveransar i framtida. Bakgrunnen for møtet var brevet frå SSB til DSB der det blir informert om vedtak om opplysningsplikt med bakgrunn i §2-2 i statistikkloven. I same brevet blir det òg informert om datoar SSB treng grunnlagstala frå DSB i hende før dei to KOSTRA-publiseringane i mars og juni. DSB blei òg bedne om senda eit svarbrev til SSB. I svarbrevet orienterer DSB om fleire grep som er gjort med innrapporteringa som på sikt forhåpentlegvis vil gjera det lettare å levera tenestedata til dei gitte tidsfristane i KOSTRA.

Gruppa vil hausten 2013, enno ein gong, sjå på mulegheitene om ein overgang til register for årsverk innanfor tenestedområdet.

Gruppa vil hausten 2013 vurdera etter ei intern drøfting om det er grunnlag for å utarbeida eit brev som skal sendast ut til alle brannvesen i Noreg. Brevet vil presisera viktigheita og behovet av mest mogleg samanliknbare tal på tvers av

kommunane. Brevet vil særleg fokusera på fordeling av utgifter mellom funksjonane 338 og 339. Dette er eit ledd i å gjera tal mest mogleg samanliknbare på tvers av kommunane. Arbeidsgruppa er elles vorte bedne om å vurdere ulike kanalar denne budskapen kan bli formidla igjennom.

Gruppa vil hausten 2013 utarbeida eit notat til rekneskapsgruppa i KOSTRA som problematiserer fordeling mellom funksjonane 338 og 339, samt funksjon 120 administrasjon. Det er særleg ønskeleg å få klarlagd kva som skal først på *f120 administrasjon* av leiande brannpersonell. Det er grunn til å tru at praksis er ulik frå kommune til kommune.

Arbeidsgruppa ønskjer å sjå på moglegheita til å publisera brutto utgiftstal og korrigerte brutto utgiftstal i faktaarket frå og med 2013-årgangen.

2.2. Arbeidsgruppa sine anbefalingar

Arbeidsgruppa skal hausten 2013 vurdere om det skal nyttast tal frå register på personalsida. Arbeidsgruppa vedtok våren 2008 at datakvaliteten i register ikkje var tilfredsstillande nok til ein overgang, men meiner no at tida er inne for å sjå på mulegheitene til å foreta ein overgang tidlegast i 2014. Meinnga har vore at dette arbeidet skulle ha kome i gang for fleire år sidan, men arbeidet med å få inn data på området har vore det som har blitt hovudprioritert. I og med at ein no er vorte delvis a jour med tenestedataa no meiner arbeidsgruppa at det er på høg tid med ei ny vurdering. Arbeidsgruppa ber difor om at Samordningsrådet godkjenner at gruppa har mulegheit til å ta denne avgjersla etter ei vurdering hausten 2013.

Arbeidsgruppa vil hausten 2013 utarbeida eit notat til rekneskapsgruppa i KOSTRA som problematiserer fordeling mellom funksjonane 338 og 339, samt funksjon 120 administrasjon. Det er særleg ønskeleg å få klarlagd kva som skal først på *f120 administrasjon* av utgifter knytt til leiande brannpersonell. Det er grunn til å tru at praksisen er ulik frå kommune til kommune. Arbeidsgruppa vil avventa svar frå KOSTRA rekneskapsgruppa før ein fattar avgjersle om kva ein skal foreta seg vidare.

Dersom KOSTRA rekneskapsgruppa meiner det vil vera nytte i det, kjem arbeidsgruppa hausten 2013 utarbeida eit brev som skal sendast ut til alle brannvesen i Noreg med kopi til økonomiavdelingane i dei involverte kommunane. I brevet vil ein presisera viktigheita og behovet for mest mogleg samanliknbare tal på tvers av kommunane. Brevet vil særleg fokusera på rett fordeling av utgifter mellom funksjonane 338 og 339. Dette er eit ledd i å gjera tala mest mogleg samanliknbare på tvers av kommunane, og forhåpentlegvis vil dette gi ein positiv effekt etter kvart.

Arbeidsgruppa ønskjer å sjå på moglegheita til å publisera brutto driftsutgifter og korrigerte brutto driftsutgifter i faktaarket for brann- og ulukkesvern frå og med 2013. Per i dag blir det berre publisert netto utgiftstal på området, men brutto driftsutgifter vert publisert på faktaark A – Finansielle nøkkeltal. Arbeidsgruppa meiner det kan vera hensiktsmessig at tala blir samla på områdets faktaark, og at ein med å presentera bruttotal kan synleggjera eventuelle forskjellar mellom kommunar. Medan netttotal seier noko om prioriteringar vil bruttotal seia noko om produktivitet og einingskostnader i kommunane. Det er viktig å visa begge desse dimensjonane innanfor tenesteområdet.

Brutttotal for området blir i dag publisert statistikkbanken i tabellar som inneheld detaljerte rekneskapstal, men kan vera vanskelege å oppdaga dersom ein ikkje er kjend med dette.

Arbeidsgruppa anbefaler at samordningsrådet opnar opp for at SSB kan kontakta NBFL for å få inn eit ekstra medlem frå ytre etat/brannvesen. Dette er viktig for å få endå betre innsyn i kva som er relevant styringsinformasjon for brann- og ulukkesvernområdet.

Arbeidsgruppa anbefaler at Justis- og beredskapsdepartementet, som overordna departement, blir invitert som deltakar på årlege møtet i samordningsrådet.

Alternativet kan vera at DSB sjølv deltek på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

All personell- og tenesterapportering skjer til DSB som overfører eit ekstrakt til SSB som blir nytta i faktaarka på KOSTRA sine nettsider. Gruppa gir kvart år merknader/innspeil til DSB sine skjema "Melding om brannvernet", som dannar grunnlag for hovuddelen av KOSTRA-data. I år vart det levert inn endelege tenestedata for 2011 til den førebelse publiseringa 15.mars, og endelege tenestedata for 2012-årgangen til den endelege publiseringa 17.juni. Dette er første gong på fire år at brann- og ulukkesvernstatistikken er a jour oppdaterte årgangar av både rekneskaps- og tenestedata.

3.2. Kontrollar i skjema

Det er sjuande året "Melding om brannvernet" blei rapportert elektronisk frå kommunane til DSB. Skjemaet har valideringar og krav til felt som må fyllast ut før innsending. Rettleiing og informasjon ligg tilgjengeleg for dei enkelte felt som skal fyllast ut, i tillegg har alle kommunane fått tilsendt eit grunnlag (med fjorårets tal) og informasjon om overgangen til elektronisk rapportering.

3.3. Innsamling av data (rapporteringa)

Til rapporteringa 15/3 mottok SSB 2011-datafiler frå DSB. Desse vart publisert 15.mars i år. DSB var ikkje i stand til å levera 2012-data til den førebelse publiseringa, men gav lovnader om at desse ville bli levert til junipubliseringa.

Til rapporteringa 17/6 mottok SSB 2012-datafiler med tenestedata frå DSB. Desse vart publisert 17.juni.

Både "Melding om brannvernet" og rapport om hendingar (ROH) vert no rapportert elektronisk frå alle kommunar på eitt skjema. Rapport om hendingar (ROH) blei innført for rapportering frå 01.01.2010 og inneheld informasjon om brannvesenets handtering av hendingar (dei tidlegare skjemaa). DSB kan på bakgrunn av dei innrapporterte data samanstillast rapportar med tenestedata som tidlegare. Det nye fagsystemet for etaten føretekk rapportering frå det enkelte brannvesen og ikkje per kommune, men foreløpig ser det likevel ut til at ein skal kunna få ut data per kommune.

Sjølv om dei for første gong på fleire år har kome a jour med tenesterapporteringa til SSB, er det framleis utfordringar med å få inn tal dei gitte tidsfristane frå samlede brannvesen. Innrapportering av tenestedata frå over 300 brannvesen rundt om i landet er ein omfattande og tidkrevjande jobb. Det kjem særleg av at rapporteringsløysinga som eksisterer p.t. ikkje er optimal. DSB vil likevel jobbe for å ivareta forpliktingane som ligg i SSB sitt vedtak om opplysningsplikt. Det inneber at data blir rapportert frå DSB til SSB to gongar i året, høvesvis 15. februar (til KOSTRA-publisering 15. mars) og 15. mai (til KOSTRA-publisering 15. juni).

DSB vil for framtida halde SSB informert om data kan leverast innanfor fristane som er nedfelt i vedtak om opplysningsplikt.

DSB og SSB er einige om at vedtak om opplysningsplikt (brevet datert 26.mars, frå SSB til DSB, om vedtak om opplysningsplikt) skal danna det formelle avtalegrunnlaget for dataleveransar mellom DSB og SSB i framtida.

3.4. Arbeiding/revisjon og kontroll

For "Melding om brannvernet" har det gjennom åra vore varierende kvalitet på utfyllinga. Rett nok ser det ut til at dette har betra seg dei seinare åra og for 2012 data har DSB følgd tett opp kommunar der det er mistanke feilrapportering. Det har tidlegare vore knytt usikkerheit til årsverk til funksjon 339 (beredskap), der fleire kommunar har urimelige avvik mellom tal på personar og tal på årsverk. Problemet er ikkje berre avgrensa til kommunar med interkommunalt brannvern.

Samstundes er det ofte heilt normalt at det er stor forskjell på talet på personar og årsverk. I brannvesenet er det svært utbreidd at ein enkelt person har tre til fire forskjellige funksjonar, med kvar sine små stillingsprosentar. Til dømes kan ein person vera ti prosent brannsjef, tjue prosent leiar førebyggjande, ti prosent leiar beredskap og ti prosent utrykkingsleiar, til saman i dette dømme femti prosent stilling. Ikkje minst i små kommunar kan det vera personar med forsvinnande liten stillingsprosent, til dømes brannsjef i 0,05 prosent stilling.

3.5. Publisering

Ved den førebelse publiseringa 15.mars vart endelege tenestedata for 2011, og førebelse utgiftstal frå kommunerekneskapen.

Ved den endelege publiseringa 17.juni publiserte ein endelege tenestedata for 2012, og reviderte utgiftstal for same årgang. Dette var første gong på fire år at området er a jour med oppdaterte årgangar for både teneste- og rekneskapsdata.

Om tal for samarbeidande kommunar, sjå rapporten sitt punkt 7.2.

For kommunar som ikkje har rapportert inn tidsnok er det blitt brukt tal frå siste innrapporterte årgang. Dette er det blitt informert om i fotnote i publiseringa.

3.6. Brukarreaksjonar

Utover spørsmål frå enkeltkommunar som etterlyser oppdaterte tenestedata ved den førebelse publiseringa har ikkje SSB teke imot spesielle etterspurnader.

3.6.1. Fordeling mellom funksjonane 338 og 339

I 2007 kontakta arbeidsgruppa Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) vedrørande feilføring av kostnader og inntekter i samband med funksjonane 338 og 339, og mulege løysingar på dette problemet. KRD ønskja ei meir detaljert kontakt, og arbeidsgruppa har sidan dette følgd opp føringa mellom dei to funksjonane.

Ein gjennomgang av konserntala frå 17.junipubliseringa 2013 for indikatoren netto driftsutgifter til funksjon 338 i 2012 viser at 96 kommunar rapporterer netto inntekt, 18 kommunar 0, 310 kommunar netto utgifter og 4 kommunar er prikkja for denne indikatoren.

Funksjon 338 inneheld feietenesta som er ei teneste kor kommunane krev inn feiegebyret og på den måten vil inntekter "nulla ut" utgifter til funksjon 338. Dei kommunane som har rapportert funksjon 338 i null eller med netto inntekt vil truleg berre inkludera feietenesta til funksjon 338, medan resten av det førebyggjande arbeidet som føregår i det enkelte brannvesen ikkje blir fordelt mellom funksjon 338 og 339, men blir bokført i sin heilskap på funksjon 339.

Arbeidsgruppa er einige om å utarbeida eit notat til KOSTRA rekneskapsgruppa som synleggjer problemet. Dersom rekneskapsgruppa meiner det er nytte i det kan det bli aktuelt å skriva eit brev som skal gå ut til alle brannvesen med økonomiavdelingane i dei involverte kommunane på kopi i løpet av hausten 2013. Brevet skal presisera viktigheita av at det enkelte brannvesen og kommune må følgja KOSTRA-rettleiaren i samband med å fordela utgiftene på dei to funksjonane. Samstundes er det viktig at alle IKS og andre samarbeidsordningar spesielt, legg til rette for fakturering til dei samarbeidande kommunar kor fakturaene blir splitta på funksjon 338 og 339 frå og med rekneskapsåret 2012.

Arbeidsgruppa ønskjer vidare at presiseringa av kor viktig det er å skilja mellom dei to funksjonane skal halda fram med å stå i ”1.novemberbrevet” som blir sendt ut til alle kommunane. Ein gjennomgang av dei endeleg publiserte tala for 2012, viser at problemet enno ikkje er løyst, men at det har betra seg noko. Forhåpentlegvis vil resultata av presiseringa vera enno meir synleg ved publiseringa i 2014.

4. Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppa har ingen konkrete ønskjer til endringar.

Samstundes vurderer arbeidsgruppa måtar å gjera det klarare for rapportørane kor viktig skilje med funksjon 338 og 339 er. Det er mistanke om at fleire kommunar ikkje splittar slik hensikta er.

5. Ønska endringar i skjema/filuttrekk

Sjå punkt 7.3 om vurdering av årsverksopplysningar frå register.

5.1. Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppa vil gjera ei vurdering om i løpet av hausten 2013 om ein overgang til registerbaserte årsverkstal.

5.2. Forslag til endring

Arbeidsgruppa må først gjera utreiinga før dei kan ta stilling til konkrete forslag til endringar.

6. Ønska endringar i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket

Faktaarket ser ut til å fungera rimeleg godt i forhold til dei data DSB og SSB samla sett har tilgjengelege. Innføringa av felles dekningsgrader for dei interkommunale samarbeidsområda har klart betra relevansen til faktaarka. Gruppa si vurdering er framleis at det ikkje er vesentlege haker ved informasjonsverdien ved slike felles tal. Jf. punkt 7.3.

Når det gjeld absolutte tal for årsverk vert ikkje desse publisert i faktaarka. Det kan henda at dette bør vurderast å publisera i framtida. Det vil likevel vera hensiktsmessig ta denne avgjerda i samband med vurderinga om ein overgang til registerbaserte årsverkstal.

6.1.1. Fjerning av eksisterande nøkkeltal

Det er ingen konkrete forslag til fjerning av allereie eksisterande nøkkeltal.

6.1.2. Nye nøkkeltal

Arbeidsgruppa ønskjer ei innføring av indikatorar som inneheld brutto driftsutgifter og korrigerte brutto driftsutgifter inn i faktaarket. SSB kjem til å følgja opp saka i løpet av hausten 2013.

Følgjande variablar og indikatorar er aktuelle å innlemma:

Nivå 3 - Grunnlagstal

Brutto driftsutgifter brann- og ulukkesvern (funksjon 338 + 339)

Brutto driftsutgifter funksjon 338 førebygging av brannar og andre ulukker

Brutto driftsutgifter funksjon 339 beredskap mot brannar og andre ulukker

Nivå 2 - Nøkkeltal

Brutto driftsutgifter brann- og ulukkesvern per innbyggjar

Brutto driftsutgifter funksjon 338 per innbyggjar

Brutto driftsutgifter funksjon 339 per innbyggjar

I samband med kravet til alle arbeidsgruppene frå KOSTRA sentralt om halda talet på nøkkeltal nede i faktaarka, er det tvilsamt om alle tala blir inkluderte. Samstundes er brann- og ulukkesvernområdet eit område med relativt få indikatorar i faktaarka samanlikna med andre område. Arbeidsgruppa meiner difor at faktaarka ikkje vil veksa seg for store med innføring av alle eller delar av desse nøkkeltala.

6.1.3. Endring av innhald i allereie eksisterande nøkkeltal

Det er ingen konkrete forslag til endring av innhald i allereie eksisterande nøkkeltal

7. Vidareutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorar

Dei seinare åra er det definert fire kvalitetsindikatorar på faktaarket:

- Andel A-objekter som har fått tilsyn
- Andel piper feiet
- Antall boligbranner pr. 1000 innbyggjar
- Andel personer med kompetanse som fører tilsyn med særskilte brannobjekter

Den siste indikatoren vart gjeninnført i 2007 og er eit mål på kor stor del av personellet i ein kommune som fører tilsyn med særskilte brannobjekt i ein kommune har kompetanse. Ifølgje forskriftene er det eit påbod om at alle som gjennomfører tilsyn skal ha gjennomført kurs i førebyggjande brannvern. Kurset skal gi dei kunnskap til å gjennomføra tilfredstillande tilsyn med brannobjekta. Indikatoren seier noko om kvaliteten på personellet som fører tilsyn i dei ulike kommunane.

Etter tilråding frå ad hoc-gruppa for kvalitetsindikatorar fatta arbeidsgruppa ei avgjersle om at indikatoren "Andel A-objekter som har fått tilsyn" skal oppfattast som ein indikator som skal gå over til å seia noko om resultat kvalitet, framfor struktur kvalitet som tidlegare var tilfelle. Denne endringa tredde i kraft frå og med junipubliseringa 2008.

Dei andre forslaga frå ad hoc-gruppa i samband med kvalitetsindikatorane blei arbeidsgruppa einige om ikkje å gjennomføra.

Alle kvalitetsindikatorane baserer seg på tenestedata og vart publisert med oppdaterte 2012-tal 17.juni.

Når det gjeld gjennomgang av eksisterande og utvikling av nye kvalitetsindikatorar er arbeidsgruppa einige om at gruppa på kort sikt må ha fullt fokus på eksisterande rapportering og styrking av kvaliteten og aktualiteten. På lengre sikt kan det bli diskutert kva for indikatorar som bør inn som kvalitetsindikatorar, blant anna på bakgrunn av dei nye systema DSB skal gå i gang med å etablere.

7.2. Kommunal tenesteproduksjon - Korleis få med heile bilete?

Arbeidsgruppa har blitt orientert om prosjektet SSB har pågåande om å gjera KOSTRA meir dekkande når det gjeld kommunal tenesteproduksjon, ved at verksemd og kommunale føretak (KF) og interkommunale føretak (IKS) inkluderast i publisering av nøkkeltal på konsernnivå.

Det er eit mangfald av organiseringsmodellar, og kommunane kan anten produsere tenester sjølv (finansiert gjennom kommunekassa eller organisert i KF og IKS),

kjøpe tenester av andre kommunar, eller kjøpe tenester frå private aktørar. Det er ut frå dette relevant å sjå kommunal produksjon ut frå fleire perspektiv: frå eit produsentperspektiv, frå eit ”sørge-for”-perspektiv og frå eit konsumentperspektiv.

Når det gjeld rekneskapstal er ”konsern” ein KOSTRA-konstruksjon, kor ein trekk inn særrekneskap frå IKS og KF i tillegg til kommunekassa. Interkommunalt samarbeid heimla i Kommunelovens § 27 er berre rapporteringspliktige når dei fører særrekneskap, og det gjer populasjonsforvaltninga vanskeleg. Ein hovudutfordring er korleis ein skal sikre samsvar mellom teljar og nemnar i indikatorar som sett saman rekneskapstal med personelltal, tenestedata og befolkning.

Arbeidsgruppa for Brann- og ulukkesvern vil framover sjå på korleis ein enno betre enn i dag kan oppfylle målsetjinga i KOSTRA om å vise aktuell, relevant og samanliknbar styringsinformasjon uavhengig av kommunal organisering. Målet er at KOSTRA i løpet av 3-5 år skal gi eit breiare og meir heilskapleg bilete av tenestene som vert produsert. Dette bør også vera eit mål for brann- og ulukkesvern-området.

Til 15.mars-publiseringa i år var 49 særbedrifter (KF/IKS) inkluderte i konsernfaktaarket, og dersom ein inkluderer desse auka brutto driftsutgifter med 330 millionar. Dette viser at svært mange kommunar vel å organisera brannvesena utanfor kommunen si verksemd i ulike organisasjonsformer, ofte IKS. Dette gir utfordringar i forhold til å presentera eit reelt bilete av situasjonen i ein kommune.

Fordelingsnøkkelen i Konsern-faktaarket når det gjeld splitting på kommunar som inngår i eit IKS er eigardelen som er oppgitt i Bedrifts- og føretaksregisteret (BOF) for rekneskapsdata. Dette ser i stor grad ut til å gi eit rett bilete av forholda ute i kommunane. Arbeidsgruppa veit at nokon vertskommunar tek på seg større eigardelar enn kva som faktisk er tilfelle, likevel er ikkje dette problemet særleg omfattande.

Personelldata for kommunar som inngår i eit IKS blir fordelt likt på alle eigarkommunane som inngår i same IKS/KF. Talet på årsverk som er rapportert for alle kommunane i same IKS blir summert opp, det same gjeld for befolkningstalet i kommunane. Dette gjer at indikatorar som inkluderer årsverk og befolkningstal vil ha lik verdi for alle kommunar som inngår i same IKS på konsernfaktaarket. Arbeidsgruppa meiner at denne ordninga vil vera den beste måten å presentera desse tala på i Konsernfaktaarket også i tida som kjem.

Arbeidsgruppa har også drøfta om det kan vera relevant å utvida faktaarket for brann- og ulukkesvern med korrigererte brutto driftsutgifter. No vert det berre publisert netto driftsutgifter her, medan brutto driftsutgifter ligg på faktaark A og A1 som viser finansielle nøkkeltal for kommunar og konsern. Tala er slik lite tilgjengelege for mange brukarar. Det er difor hensiktsmessig å publisera desse utgiftstala, eller delar av desse tala på i faktaarka til brann- og ulukkesvern (sjå meir punkt 6.1.2).

Alle deltakarane i arbeidsgruppa er informerte om arbeidet med å gjera Konsern-tala betre, og alle er oppfordra til å koma med innspel til eventuelle betringar og endringar på området i løpet av hausten 2013.

7.3. Anna

Ny rapporteringsløysing i DSB

DSB har presentert for arbeidsgruppa arbeidet med å utvikla og implementera ei ny rapporteringsløysing for innhenting av informasjon frå brannvesen og andre viktige aktørar ute i kommunane. Den nye løysinga har som mål å skape eit meir kunnskapsdriven brannvern i Noreg, og bidra til ein meir heilskapleg uhells- og ulukkesstatistikk. Kjeldene til data er primært 110-sentralar (Vision), brannvesenet

(Vision Boss) og politiet. Skissa for den nye løysinga blei òg lagt fram for arbeidsgruppa.

Ambisjonane med den nye løysinga er høge og det blir forventa fleire effektar av ei slik implementering. Den nye løysinga skal gi betre kvalitet på statistikken på området, mindre ressurskrevjande rapportering frå brannvesenet, mindre ressurskrevjande manuelle kontrollar i DSB, og betre formidling av kunnskap om brannvern. Informasjon om hendingar vil bli samla inn frå brannvesenet og 110-sentralar, informasjon om ressursar frå brannvesenet gjennom "Melding om brannvernet", og informasjon om brannårsaker blir henta frå politiet.

Utviklinga av løysinga vil vera tufta på ei balansering av ulike informasjonsbehov og omsyn. Det er mange interessentar og det er naudsynt å halde desse orientert om den vidare utviklinga. SSB understreka at det er viktig å melde inn registeretablering til SSB i høve til statistikkloven. Den nye rapporteringsløysinga er elles planlagt å vere etablert når naudnettet er fullt implementert i Noreg ved utgangen av 2015.

DSB kjem til å halda arbeidsgruppa orientert om vidare framdrift i utviklinga av ny rapporteringsløysing. DSB vil òg melda inn etablering av eit nytt administrativt register til SSB når det føreligg

Årsverksopplysningar frå register

Når det gjeld mulegheitene for å erstatta årsverksopplysningane frå "Melding om brannvernet" med registerdata, vil gruppa gjera ei ny vurdering av dette hausten 2013 for så å konkludera. Det er fleire år sidan siste utreiing, og arbeidsgruppa meiner det er på tide med ei ny vurdering. Førre gong blei det konkludert med at kvaliteten på splittinga mellom funksjon 338 og 339 var for dårleg. Gruppa skal gjera eit nytt utreiingsarbeid i samarbeid med seksjon for arbeidsmarknadsstatistikk i løpet av hausten, då ein veit at kvaliteten på registera har betra seg sidan førre køyring.

Gruppa ber difor Samordningsrådet om løyve til å iverksetta ei slik publisering frå mars 2014, dersom ein i løpet av hausten 2013 kjem fram til at tala er av tilfredsstillande kvalitet. I samband med denne vurderinga vil gruppa også vurdere kvaliteten på dei personelltala DSB leverer i dag. Det er her hensiktsmessig med ei totalvurdering, for å konkludera om ein ønskjer å nytta tal for register eller halda fram med dagens ordning. Då bør også årsverkstal frå tenesterapporteringa til DSB føreligga for alle kommunar, som grunnlag for ei vurdering av ein overgang.

Utreiinga var planlagt i fjor haust, men har ikkje bli følgd opp som ønskjeleg. Ein av hovudårsakene til dette er det har vore usikkerheit knytt til om ein fekk inn oppdaterte tenestedata for dei manglande årgangane. Det at ein ved den førebelse publiseringa 2013 fekk inn tal for 2012 gir mulegheit til å samanlikna registertala med nyare skjematal.

Eiendommer

Forord

Arbeidsgruppen for eiendommer har et mandat som omfatter både eiendomsskatt og eiendomsforvaltning. Selv om temaene er forskjellige, er det en felles tilnærming, nemlig grunndata fra eiendommer i kommunene. Ved å tilrettelegge for egnede register, vil grunnlagsdata kunne trekkes ut av Matrikkelen til bruk for kommunene.

For å gjøre arbeidsgruppen mer effektiv har den i praksis blitt delt i to. Møtene har blitt organisert slik at noen medlemmer deltar på begge seksjonene, mens de som har spesialkompetanse på hhv. eiendomsforvaltning og eiendomsskatt deltar på de seksjonene som omhandler sitt spesialfelt.

Oppdelingen av arbeidsgruppens arbeid fører til at rapporten vil ha to deler. Den første delen omhandler eiendomsskatt, mens den andre delen omfatter eiendomsforvaltning. Det har blitt avholdt et møte i arbeidsgruppen siden våren 2012. Møtet omhandlet eiendomsforvaltning. Det har også vært mye e-post korrespondanse.

Del 1. Eiendomsskatt

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for KOSTRA-skjema 33 "Eiendomsskatt i kommunene" og de to regnskapsartene 874 "Eiendomsskatt annen eiendom" og 875 "Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer".

Arbeidsgruppen består per juni 2013 av:

Arild Kormeseth (leder)	Kommunal- og regionaldepartementet
Andreas Tveitereid	Finansdepartementet
Liv Elin Vermundsberget	KS
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Helge Høve	Ibestad kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.

- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Arbeidsgruppen er generelt godt fornøyd med både datainngangen og publiseringen. Det har vært lite revisjonsarbeid og kun noe purring for å få inn alle skjemaene.

Arbeidsgruppen ønsker at skjema 33 rapporteres med verdiene per 1. januar (det som er planlagt – vedtatt i budsjettet for det året det skal rapporteres) i stedet for per 31. desember (det som var vedtatt i budsjettet året før det skal rapporteres). Dette betyr at kommunene i februar 2014 må rapportere to skjema, et for 2013 og et for 2014.

Videre ønsker arbeidsgruppen et nytt spørsmål om fritak for historisk bygninger (eiendomsskatteloven § 7 b).

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler å endre rapporteringsåret for skjema 33. Slik at kommunene rapporterer skjema 33 med verdiene per 1. januar for året skjemaet rapporteres, heller enn per 31.12 året før rapporteringen. For kommunene betyr dette at de må rapportere to skjema 33 i 2014, ett for 2013 og ett for 2014.

Arbeidsgruppen anbefaler et nytt spørsmål om fritak for historiske bygninger i skjema 33. Grunnlaget for fritaket av historiske bygninger ligger i eiendomsskattelova § 7b. Det er allerede et spørsmål i skjemaet med grunnlag i eiendomsskattelova § 7, kommunene svarer på om de har fritak for nye boliger (§ 7c). Spørsmålet vil ha svaralternativene ja eller nei. Arbeidsgruppen vurderer det til at spørsmålet er forholdsvis enkelt å besvare.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Det ble ikke gjort endringer i skjema 33 før 2012-rapporteringen.

3.2. Kontroller i skjema

Det var ingen kontroller i skjema 33 i 2007-rapporteringen, men før 2008-rapporteringen ble det lagt inn flere enkle kontroller i skjemaet. Før 2009-rapporteringen ble det lagt inn en ny kontroll som låser spørsmål som ikke er relevante for kommuner som kun har eiendomsskatt på verker og bruk eller kun på næringseiendommer. Kontrollene som nå ligger i skjemaet har gjort at revisjonsarbeidet er betraktelig redusert.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Til publiseringen 15. mars 2013 hadde 373 kommuner rapportert skjema 33, altså var svarprosenten 86,9. Til publiseringen 17. juni 2013 hadde 429 kommuner rapportert skjema 33, noe som gir en svarprosent på 100. Arbeidsgruppen er veldig fornøyd med at det ble fulltelling. 425 kommuner har levert regnskapsfiluttrekkene med eiendomsskattartene 874 og 875 til publiseringen i juni.

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema). Fra fagseksjonen ble det sendt tre purremail, en før publiseringen 15. mars og to før publiseringen 17. juni. For å få med alle var det nødvendig å ringe til noen kommuner.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Med kontrollene i skjema ble revisjonen relativt enkel, det var ingen feil som mange kommuner gjorde grunnet de nye kontrollene.

Det var noen kommuner med mer spesielle feil, også disse ble kontaktet med mail, men også en del over telefon.

Resultatet av revisjonsarbeidet ble godt, mer eller mindre alle feilene som ble oppdaget og kommunisert til kommunene ble rettet opp. Hvis det er flere feil, vil de bli korrigert før publiseringen 15. mars 2014.

Når det gjelder føringene av eiendomsskatt i regnskapene på artene 874 og 875 var det i år som i årene før mange kommuner som ikke benyttet begge artene, selv om de hadde eiendomsskatt utover verker og bruk. Det ble sendt ut mail i midten av mai til om lag 30 kommuner med beskjed om at de ikke hadde splittet eiendomsskatten på de to artene, og at det var viktig at splittingen ble gjennomført innen publiseringen 15. juni. Etter to purremail ble det tatt telefoner til de kommunene som fortsatt ikke hadde gjort splittingen. Resultatet ble at alle omposterte, og til sammen var det rundt 250 millioner kroner som ble flyttet fra 874 til 875.

3.5. Publisering

Regnskapstallene for eiendomsskatt blir publisert i de to faktaarkene "A. Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter" og "A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter på nivå 2". Eiendomsskatt publiseres "totalt" av brutto driftsinntekter og to herav indikatorer. Herav eiendomsskatt på "annen eiendom" og herav eiendomsskatt på "boliger og fritidseiendommer".

Dataene fra skjemaet blir publisert på et eget faktaark på nivå 3. (T. Eiendomsskatt, 0101 Halden):

Har innført eiendomsskatt, Ja=1 Nei=0	1
Har eiendomsskatt bare på verker og bruk, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt bare i områder utbygd på byvis, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på verker og bruk, Ja=1 Nei ..	0
Har eiendomsskatt bare på næringsseiendommer, herunder verker og bruk, Ja=1 Nei=	0
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på næringsseiendommer, heru	0
Har eiendomsskatt i hele kommunen, Ja=1 Nei=0	1
Generell skattesats	3,75
Hvis kommunen benytter differensiert skattesats for bolig- og fritidseiendommer	:
Hvilket år trådte takstene fra siste alminnelige taksering i kraft?	2 009
Har kommunen innført bunnfradrag som gjelder kun for boliger og fritidseiendomm ..	1
Hvis ja, hva er størrelsen på bunnfradraget?	250 000
Gir kommunen eiendomsskattefritak for nye boliger inntil 20 år fra den tiden by	0
Hvis ja, antall år?	:
Eiendomsskatten på en enebolig på 120 kvm	3 750
Eiendomsskatt, totalt	79 045
Eiendomsskatt, annen eiendom	41 709
Eiendomsskatt, boliger og fritidseiendommer	37 336

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen har ikke ønsker om endringer når det gjelder funksjon og art.

4.2. Forslag til endring

Ikke relevant.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

KS og Huseiernes Landsforbund ønsker å få rapportert skjemaet med verdiene per 1. januar (det som er planlagt – vedtatt i budsjettet for det året det skal rapporteres) i stedet for per 31. desember (det som var vedtatt i budsjettet året før det skal rapporteres). Det samme gjøres i skjema 22 om gebyrer. Arbeidsgruppen har ingen innvendinger mot å gå over til en slik løsning.

Det er Riksantikvaren, som gjennom Finansdepartementet har ytret et ønske om at kommunen skal rapportere om de har fritak for historiske bygninger. Finansdepartementet får flere henvendelser om dette. Arbeidsgruppen vurderer det slik at kommunene det gjelder vet om de har fritak på historiske bygninger, og at spørsmålet derfor vil bli forholdsvis enkelt å besvare.

5.2. Forslag til endring

Arbeidsgruppen foreslår å endre for hvilket år skjema 33 skal rapporteres. I praksis betyr endringen at informasjonen om eiendomsskatt som kommunene rapporterer gjelder for det samme året som det blir rapportert, heller enn fra året før slik som er vanlig i KOSTRA.

For å ivareta historikken må kommunene rapportere to skjema 33 i 2014, ett for 2013 og ett for 2014. For 2015 blir det som vanlig bare ett skjema.

Arbeidsgruppen foreslår også et nytt spørsmål om fritak for historiske bygninger blir tatt med i skjema 33. Forslag til formulering av det nye spørsmålet:
2.9) Gir kommunen fritak for bygninger som har historisk verdi (eiendomsskatteloven §7 b.)? Ja/Nei.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket.

Arbeidsgruppen er fornøyd med faktaarket på nivå 3. Det inneholder alt det kommunene rapporterer i skjema 33, samt eiendomsskattinntektene fra regnskapet. Faktaarket gir et godt bilde på utformingen av eiendomsskatten i den enkelte kommune.

6.2. Ønskede endringer

Ikke relevant.

6.2.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Arbeidsgruppen ønsker ikke å fjerne noen nøkkeltall

6.2.2. Nye nøkkeltall

Ikke relevant.

6.2.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Det er ingen endringer i eksisterende nøkkeltall.

7. Videreutvikling av KOSTRA**7.1. Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?**

Ikke relevant.

7.2. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen ser ikke at det er muligheter for kvalitetsindikatorer innen for dette området.

8. Annet**9. Referanser****10. Vedlegg****10.1. Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.**

Del 2 Eiendomsforvaltning

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for skjema 34A "Areal på utvalgte kommunale formålsbygg", 34B "Areal på utvalgte kommunale formålsbygg (KF)", 34C "Areal på utvalgte fylkeskommunale formålsbygg", 34D "Areal på utvalgte fylkeskommunale formålsbygg (FKF)". Arbeidsgruppen har også ansvar for funksjonene 121/421 "Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen" i tillegg har gruppen ansvaret for byggfunksjonene sammen med de berørte tjenesteområdearbeidsgruppene.

Arbeidsgruppen består per juni 2013 av:

Arild Kormeseth (leder)	Kommunal- og regionaldepartementet
Vilni Verner Holst Bloch	SSB
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Margareth Belling	KS
Kristin Thoresen	Asker kommune
Erik Viken	Møre og Romsdal fylke
Atle Sverre Hansen	Undervisningsbygg KF/Oslo kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

1.2. Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Arbeidsgruppen er fornøyd med datainngangen, selv om det ikke ble fulltelling for kommunene. Når det gjelder publiseringen og datakvaliteten er arbeidsgruppen også fornøyd, men gruppen mener at datakvaliteten til en viss grad fortsatt bærer preg av mangler. Arbeidsgruppens inntrykk er at datakvaliteten har blitt gradvis forbedret fra 2008, og spesielt i kommuner og fylkeskommuner som har et aktivt forhold til tallene. Nøkkeltallene for eiendomsforvaltning blir i økende grad benyttet av kommuner til benchmarking i nettverk.

Arbeidsgruppen jobber for at Matrikkelen som register skal erstatte skjemaene for arealdata. Arbeidsgruppen har også et ansvar knyttet til å vurdere om tilstandsgrader og universell utforming i kommunale bygg på sikt også skal registreres i Matrikkelen. Arbeidsgruppen ønsker at Matrikkelen fra og med rapporteringen for 2014/2015 skal brukes som register for kommunenes areal. Det presiseres at det fortsatt gjenstår arbeid med noen forhold før Matrikkelen kan brukes som register.

Arbeidsgruppen skal skrive et eget notat til Samordningsrådet om tilretteleggingen av Matrikkelen og registreringen kommunene må gjennomføre. Arbeidsgruppen vil skissere et utkast til en fremdriftsplan for et slikt arbeid.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at Matrikkelen brukes som register for arealdata fra og med rapporteringsåret 2014/2015. Hvordan dette tenkes gjort beskrives i eget notat, herunder vil det gjøres nærmere vurderinger av om registrering av arealdata kan gjennomføres i Matrikkelen allerede fra 2014.

Arbeidsgruppen ønsker primært at skjemaene 34a, b, c og d legges ned fra og med 2015/2016 rapporteringen. Det må imidlertid foretas en nærmere vurdering av tidspunkt for nedleggelse av skjema 34, avhengig av hvordan kvaliteten på arealdata vurderes etter registrering/oppdatering av arealdata i Matrikkelen. KOSTRA-dataene for eiendomsforvaltning tas i bruk i økende grad av kommuner, og det bør derfor legges stor vekt på kvaliteten på disse dataene. KOSTRA-indikatorene for eiendomsforvaltning bør ikke baseres på Matrikkeldata før kvaliteten på disse anses tilstrekkelig.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Det er ikke gjort endringer i skjemaene 34A, 34B, 34C eller 34D siden sist rapportering.

3.2. Kontroller i skjema

Kontrollene i skjemaene skal kun sørge for at kommunene fyller ut informasjonsfeltene og at arealfeltene ikke inneholder for mange siffer i feltene for areal. Disse kontrollene fungerer godt, og etter intensjonen.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Kommune:

Til publiseringen 15. mars hadde 359 kommuner rapportert skjema 34A, altså var svarprosenten 83,7. Til publiseringen 17. juni hadde 421 kommuner rapportert skjema 34A, noe som gir en svarprosent på 98,1. Arbeidsgruppen er fornøyd med svarprosenten. Skjema 34B skal rapporteres av kommunale foretak (KF) som eier kommunale formålsbygg. Noen kommuner som har et eiendomsforetak har bare rapportert skjema 34B, så den reelle svarprosenten er dermed 99,8 prosent. Til 17. juni var det 95 innrapporterte 34B skjemaer. Det finnes ingen fullstendig oversikt med hvilke kommunale foretak som eier kommunale formålsbygg. Uten en slik oversikt er det ikke mulig å lage en svarprosent.

Mange kommuner benyttet ikke de nye funksjonene arbeidsgruppen har ansvar for. Det var ca 200 kommuner som ikke benyttet hver av de tre nye funksjonene, 121 "Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen", 381 "Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg" og 386 "Kommunale kulturbygg".

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema). Fra fagseksjonen ble det sendt tre purremail, en før publiseringen 15. mars og to før publiseringen 17. juni. Flere kommuner ble også kontaktet per telefon.

Fylkeskommune:

Til publiseringen 15. mars hadde 18 fylkeskommuner levert skjema 34C.

Svarprosenten for fylkeskommunene samlet var dermed på 94,7. Før publiseringen 17. juni leverte også Oslo kommune skjema 34C og Undervisningsbygg KF i Oslo skjema 34D med arealdataene for skolelokalene de eier. Svarprosenten 17. juni ble dermed 100 prosent.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Selv om arealdataene ble rapportert for femte gang var revisjonsarbeidet fortsatt utfordrende. Revisjonen av arealdataene ble gjort ved å se på kommunene med ”ekstremverdier” på enkelte viktige indikatorer.

Arbeidsgruppen er fornøyd med revisjonen selv om det var en grov revisjon, hvor de største avvikene ble rettet opp. Revisjonsarbeidet vil i noen grad fortsette utover sommeren og høsten.

3.5. Publisering

Arbeidsgruppen er godt fornøyd med publiseringen. Det har ikke blitt gjort noen endringer i faktaarkene før 2013-publiseringen.

Faktaarkene finnes på www.ssb.no/kostra.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Ingen endringer

4.2 Forslag til endring

Ikke relevant

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endringer i skjemaene før neste publisering.

5.2. Forslag til endring

Det er ikke foreslått noen endringer i skjemaet, men ved en overgang til Matrikkelen som register for arealdata planlegges skjemaene fjernet eventuelt fra rapporteringen 2015/2016.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket.

Faktaarket fungerer godt, men det er enighet om å fjerne Mva-kompensasjons nøkkeltallene fra 2014. Arbeidsgruppen er også innstilt på å fjerne de to indikatorene om utgifter til eide og leide bygg, men må diskutere dette nærmere til høsten.

6.2. Ønskede endringer

Arbeidsgruppen er innstilt på å fjerne indikatorene om utgifter på eide og leide bygg, samt fjerne indikatorene om Mva-kompensasjon.

6.2.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Se punkt 16.2.

6.2.2. Nye nøkkeltall

Ingen nye nøkkeltall.

6.2.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1. Kvalitetssikring

Kommunene skal rapportere både det arealet de eier og leier, og i regnskapet er det en egen art (190) for leie av eksterne. Indikatorene for eiendomsforvaltning er laget med tanke på skille på det kommunen produserer selv og det de leier. Det kommer klart frem i informasjonen til den enkelte indikator om det gjelder arealet kommunen eier eller leier, eller om det er begge deler.

7.1.2. utfordringer i konsistens

Arbeidsgruppen mener at det i dag er god konsistens med tanke på omfanget og muligheten for sammenlignbarhet mellom kommunene. Likevel ser arbeidsgruppen at for kommuner som leier mye av bygningsmassen vil få færre gode nøkkeltall, fordi leie av bygg bare føres på en art i kommunenes KOSTRA-regnskap, og det vil variere hvilke utgifter til det leide bygget som dekkes av leieutgiftene og hvilke som blir regnskapsført andre steder. Det kan bety at utgifter til f.eks vaktmester og renhold (som i noen tilfeller ikke dekkes av husleien) blir fordelt på de kvadratmeterne som kommunen selv eier innenfor den gitte funksjonen.

7.2. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har vurdert mulighetene for å etablere kvalitetsindikatorer, men før det blir mulig å bruke tilstandsgrader kan det bli vanskelig. Likevel er det mulig at noe data fra Skoleporten kan brukes som resultat kvalitetsindikator. Det er veldig aktuelt å se på for eksempel elev tilfredshet. Arbeidsgruppen skal diskutere dette videre til høsten.

7.3. Overgang til Matrikkelen

Arbeidsgruppen vil legge frem et eget notat til Samordningsrådet høsten 2013. Notatet vil omfatte litt om bakgrunnen for at Matrikkelen skal brukes som register. Notatet vil også ha en skisse til fremdriftsplan for veien videre med tilrettelegging av innsamling og registrering av data i Matrikkelen.

I St. Meld nr. 28 (2011-2012) pekes det på behov for bedre bygningsstatistikk, og at Matrikkelen og KOSTRA er de sentrale systemene for utvikling av styringsinformasjon om eiendomsforvaltningen.

Notatet vil vise utfordringer med bruk av Matrikkelen, og det vil bli drøftet fordeler og ulemper med Matrikkelen som register for arealdata, tilstand og universell utforming knyttet til kommunale bygninger. I utgangspunktet er det arealdataene arbeidsgruppen vurderer, men også mulighetene for å hente ut data om tilstanden på byggene og data om universell utforming blir diskutert i notatet.

Arbeidsgruppen tar sikte på i notatet å oppfordre Kommunal- og regionaldepartementet fremme et brukerkrav til innhold og detaljering av areal, tilstand og uu data som skal registreres i matrikkelen inn for Miljøverndepartementet.

Notatet utarbeides også med tanke på å orientere samordningsrådet om forestående arbeid med utvikling av Matrikkelen og fordeler og ulemper med å innføre krav til kommunene vs muligheter for kommunene til å registrere data om areal, tilstand og uu.

8. Annet

Ikke relevant

9. Vedlegg

9.1. Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Landbruk

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

KOSTRAs arbeidsgruppe for landbruk ble opprettet våren 2004, og har levert rapport til KOSTRAs Samordningsråd i juni hvert år siden rapporteringsåret 2005.

Arbeidsgruppa har hatt et møte i perioden 1. juli 2012-30. juni 2013. Møtet ble avholdt 22. april 2013.

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk er satt sammen slik:

Ole O. Moss, Statistisk sentralbyrå (SSB) (leder)

Berit Bjørlo, SSB (sekretær)

Åse Marie Rusaanes, Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Anne Berit Ulstad, Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Astrid Aass, Fylkesmannen i Buskerud, (representant for LMD)

Anne-Beate Hekland, Tønsberg kommune (representant for KS)

Gudbrand Johannessen, Gran kommune (representant for KS)

Sissel Ferstad, Kommunal og regionaldepartementet (KRD)

Jan Terje Strømsæther (SLF)

Astrid Elin Halse (SLF)

Arbeidsgruppa er underlagt LMD som fagdepartement, og i samråd med SSB er ledelses- og sekretariatsfunksjon i arbeidsgruppa overlatt SSB. De deltakende parter i arbeidsgruppene dekker selv utgiftene ved deltakelsen.

KOSTRA skjema 32 - Forvaltning av landbruksarealer - dekker følgende emneområder:

- Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og etter plan- og bygningsloven
- Saksbehandling etter jordloven og konsesjonsloven
 - Nydyrking
 - Omdisponering
 - Deling av landbrukseiendom
 - Konsesjon for erverv av fast eiendom
 - Driveplikt

I tillegg legger SSB inn opplysninger om antall landbrukseiendommer, antall jordbruksbedrifter, antall jordbruksbedrifter med husdyr og jordbruksareal i drift i hver enkelt kommune.

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk er satt sammen i henhold til direktivene for arbeidsgruppene i KOSTRA. Landbruks- og matdepartementet (som fagdepartement) har ansvaret for gruppa, og det er departementet sammen med KS, KRD, SSB og fagdirektorater som fatter gruppenes vedtak. SSBs ledelse av faggruppa er mer operativ enn besluttende, samtidig som SSB har et selvstendig ansvar for Norges offisielle statistikk.

Landbruks- og matdepartementet vedtok å benytte KOSTRA som hovedkanal for innrapportering og publisering av styringsinformasjon på arealforvaltning fra kommunene til staten fra og med 2005. Avgjørelsen må ses i sammenheng med overføringen av flere oppgaver på landbruksområdet til kommunene. Det er et mål å forenkle og modernisere offentlig forvaltning, bl.a. ved bruk av elektroniske løsninger, enklere regler og mindre detaljert styring. Gjennom kommunenes KOSTRA-rapportering på skjema 32 er en gått over fra rapportering på enkeltsaksnivå til rapportering på aggregert nivå på de områder som dekkes av skjemaet.

Rammen for KOSTRA arbeidsgruppene arbeid gis av Samordningsrådet hvert år med et generelt mandat. Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD).

De enkelte fagdepartementer kan utdype og spesifisere mandatet på sine områder.

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk skal:

- Følge utviklingen på landbruksområdet med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på landbruksområdet.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppa skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

Arbeidsgruppene rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA.

Funksjonskonto som arbeidsgruppa har ansvar for

Arbeidsgruppe	Ansvar for funksjonene
Landbruk	329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

2. Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppa foreslår en utvidelse av spørsmål 5 – Deling av landbrukseiendom - på skjema for 2013-rapporteringen. Spørsmålet gjelder deling av eiendom etter jordloven, og er et tillegg under spørsmål 5.2 på skjema for 2012. Spørsmålet gjelder hvor mange søknader som er innvilget av hensyn til bosettingen i området etter § 12 fjerde ledd i Jordlova. Det nye spørsmålet medfører også et tillegg i faktaarkene tilsvarende det nye spørsmålet. Endringen er nærmere beskrevet i punkt 5.

For øvrig foreslås ingen endringer i skjema for 2013-rapporteringen.

Arbeidsgruppa har sett at det er behov for presiseringer i beskrivelsen av funksjonskonto 329, og foreslår at det legges inn en ny beskrivelse av funksjonskonto 329 i arts- og funksjonskontoplanen. Endringene er beskrevet i punkt 4.

3. Evaluering av rapporteringen for 2012

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema for 2012-rapporteringen ble utvidet med 2 spørsmål om konsesjon til aksjeselskaper, spørsmål 6.3 og 6.4 på skjema.

Det var ellers ingen endringer i skjema.

3.2. Kontroller i skjema

Det er lagt inn automatiske summeringer i skjema der dette er mulig. Ved avkryssing for ja i ja/nei- spørsmålene åpnes de påfølgende spørsmål for utfylling. Svares det nei, åpnes ikke spørsmålene for utfylling. Dersom det unnlates å svare på de innledende spørsmålene, varsles dette med feilmelding.

Skjema lar seg sende inn med feil, men avgiver varsles om at det er feil i skjema.

3.3. Innsamling av data – rapporteringen for 2012

Til publiseringen av foreløpige tall 15. mars hadde 397 kommuner levert skjema, og ved publiseringen av endelige tall 422 kommuner. Det gikk ut en sentral purring fra KOSTRA i forkant av publiseringen 15. mars (21. februar). Påminnelsen ble sendt til 89 kommuner. Responsen var god, og ved publisering av foreløpige tall 15. mars manglet skjema fra 32 kommuner.

Tabellen under viser skjemainngangen i perioden 2005-2012, ved publisering 15. mars (foreløpige tall) og 15. juni (endelige tall).

Referanseår	Kommuner i alt	Med svar, foreløpige tall	Svarprosent, foreløpige tall	Med svar, endelige tall	Svarprosent, endelige tall
2005	433	..	..	416	96,1
2006	431	352	81,7	428	99,3
2007	431	397	92,1	423	98,1
2008	430	371	86,3	425	98,8
2009	430	377	87,7	422	98,1
2010	430	376	87,4	419	97,4
2011	430	403	93,7	426	99,1
2012	429	397	92,5	422	98,4

Ved publisering 15. mars 2013 manglet opplysninger fra 32 kommuner. Ved publisering 17. juni manglet opplysninger fra 7 kommuner. Tabellen under viser hvilke kommuner som ikke har levert skjema hvert enkelt år i perioden 2005-2012.

Referanse- år	Manglende rapportering fra kommune	Antall
2005	1145,1260,1264,1265,1266,1439,1532,1545,1572, 1742,1849,1850,1856,1874,1928,2004,2017	17
2006	1 264,1620,1836	3
2007	1 238,1438,1439,1534,1818,1834,1859,1928	8
2008	0904,1418,1430,1438,1854	5
2009	0828,1245,1438,1547,1812,1849,1856,2027	8
2010	0211,1145,1245,1266,1430,1438,1511,1703,1849,1874,2027	11
2011	1145,1438,1856,1860	4
2012	1438, 1620, 1662, 1860, 1917, 2011 og 2027	7

Det er 7 kommuner som ikke har rapportert for 2012. Jordbruksmessig var Vestvågøy (1860) den største av disse kommunene, med 31 800 dekar jordbruksareal i drift i 2012, og knapt 160 aktive jordbruksbedrifter. De 7 kommunene hadde til sammen 0,7 prosent av jordbruksareal i drift og 0,9 prosent av jordbruksbedriftene i landet i 2012.

Uten rapportering for 2012	Antall landbruks- eien- dommer	% av landbruks- eien- dommene	Antall jordbruks- bedrifter	% av Jordbruks- jordbruks- bedriftene	Jordbruks- areal i drift	% av jordbruks- areal i drift
1438	578	0,3	90	0,2	10 900	0,1
1620	500	0,3	48	0,1	8 200	0,1
1662	139	0,1	44	0,1	9 000	0,1
1860	1064	0,6	155	0,3	31 800	0,3
1917	418	0,2	21	0,05	5 900	0,06
2011	92	0,05	11	0,02	2 600	0,03
2027	266	0,1	12	0,03	4 200	0,04
I alt	3057	1,7	381	0,9	72 600	0,7

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Skjema 32 er opprettet i SSBs system for integrert databearbeiding (ISEE), og revisjonen er foretatt med verktøyet Dynarev. Det ligger kontroller i skjemaet som er til hjelp i revisjonsarbeidet. Det er enkelt å hente opp skjema som ikke er godkjente enda, og opptellingene som ligger i tilknytning til inntekt og revisjon er til stor hjelp for å holde oversikt over skjemainngangen og framgangen i revisjonsarbeidet.

3.5. Publisering

Ved publisering av endelige tall 17. juni 2013 manglet opplysninger fra 7 kommuner.

Det er foretatt endringer i nøkkeltallene fra 2011 til 2012 tilsvarende endringene som er gjort i skjema.

I KOSTRA publiseres tall fordelt på tjenesteområder for hver enkelt kommune/fylkeskommune. Det er et problem, spesielt i mars, men også i juni, at flere kommuner og enkelte fylkeskommuner ikke rapporterer sine data tidsnok til at de kommer med i publiseringen. Frafallet gjør det vanskelig å si noe om verdien på nasjonalt nivå. For å bøte på dette er det for en del skjema og registerdata beregnet et anslag for verdien for de kommunene/fylkeskommunene som mangler data, slik at en kan presentere estimerte verdier på nasjonalt og regionale nivåer. Dette egner seg best der variabelens verdi ikke varierer mye fra år til år; og det er derfor ikke estimert nasjonale verdier på landbruksområdet.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon 329)

Arbeidsgruppa har sett behov for en presisering av beskrivelsen til funksjonskonto 329, og foreslår at følgende beskrivelse erstatter beskrivelsen som er benyttet i veiledning til regnskapsrapporteringen:

- Saksbehandling og veiledning etter jordlov, konsesjonslov, skogbrukslov, odelslov, forpaktingslov og andre landbruksrelaterte lover.
- Forvaltning og kontroll av de økonomiske virkemidlene i landbruket, herunder produksjonstilskudd, miljøvirkemidler, skogfond, nærings- og miljøtiltakstilskudd, velferds- og erstatningsordninger mv.
- Arbeid knyttet til landbruk og jordvern i saker etter plan- og bygningsloven.
- Saksbehandling og veiledning knyttet til landbruksrelatert miljø- og klimaarbeid

- Førstelinje for næringsutvikling knyttet til investeringer i tradisjonelt landbruk og bygdenæringer (for eksempel småskala matproduksjon, grønt reiseliv, bioenergi, Inn på tunet og annen landbruksbasert tjenesteproduksjon).
- Utviklings- og tilretteleggingsarbeid for landbruk og landbruksbasert næringsvirksomhet, herunder skogbruk og økologisk landbruk, samt bygdenæringer.
- Arbeidet knyttet til sikring av en tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, herunder klinisk veterinæravakt. Godtgjøring veterinæravakt.

Oversikten under viser endringer i forhold til beskrivelsen av funksjonskonto 329 i ”VEILEDNING TIL REGNSKAPSRAPPORTERINGEN I KOSTRA - REGNSKAPSÅRET 2013”

329

Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

- ~~Utviklingsarbeid knyttet til det tradisjonelle landbruket, herunder skogbruk og økologisk landbruk.~~
- Saksbehandling etter jordlov, konsesjonslov, skogbrukslov, ~~og~~ odelslov, **forpaktingslov og andre landbruksrelaterte lover.**
- Forvaltning og kontroll av de økonomiske virkemidlene i landbruket, **herunder produksjonstilskudd, miljøvirkemidler, skogfond, nærings- og miljøtiltakstilskudd, velferds- og erstatningsordninger mv.**
- Arbeid knyttet til landbruk og jordvern i ~~kommuneplanen~~ **saker etter plan- og bygningsloven.**
- **Saksbehandling og veiledning knyttet til landbruksrelatert miljø- og klimaarbeid.**
- **Arbeid i forbindelse med nye næringer knyttet til landbruket, f.eks. grønne tjenester, utmarksbasert næringsliv, bioenergi, reiseliv og opplevelsesproduksjon.**
- ~~Forberedelse og innstilling av søknader til BU midler.~~
- **Førstelinje for næringsutvikling knyttet til investeringer i tradisjonelt landbruk og bygdenæringer (for eksempel småskala matproduksjon, grønt reiseliv, bioenergi, Inn på tunet og annen landbruksbasert tjeneste produksjon).**
- **Utviklings- og tilretteleggingsarbeid for landbruk og landbruksbasert næringsvirksomhet, herunder skogbruk og økologisk landbruk, samt bygdenæringer.**
- Arbeidet knyttet til sikring av en tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, herunder klinisk veterinæravakt. Godtgjøring veterinæravakt.
- ~~Veiledning og rådgivning knyttet til samtlige av disse oppgavene.~~
- ~~Interkommunalt samarbeid (§§ 27/28a) om landbruksforvaltning og – landbruksbasert næringsutvikling: Funksjon 290 benyttes for samlet føring av alle utgifter og inntekter, jf. veiledningen til funksjon 290.~~
- ~~Det minnes om at stillingsandeler større enn eller lik 20 % og stillingsandeler på 3 måneder eller mer skal fordeles mellom tjenesteområdene, jf. avsnitt 2.3.1 om fordeling av lønn.~~
- ~~Det minnes også om bruk av art for husleieutgifter ved leie av lokaler til landbruksforvaltningen:~~
 - ~~Ved leie fra AS eller andre private (herunder IKS hvor kommunen ikke er deltager) føres husleien på art 190~~
 - ~~Ved leie fra kommunalt foretak føres husleien på art 380 i kommunens regnskap, og inntektsføres på art 780 i foretakets regnskap~~
 - ~~Ved leie fra interkommunalt selskap (hvor kommunen er deltager) føres husleien på art 375 i kommunens regnskap, og inntektsføres på art 775 i selskapets regnskap~~
 - ~~Dersom kommunen har en internhusleieordning (leie mellom enheter som inngår i kommunens regnskap) skal faktiske utgifter til drift og vedlikehold komme fram på riktig art/funksjon.~~

Funksjonskonto 329 – Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling – ble første gang tatt i bruk i regnskapsåret 2008. Tabellen under viser hvor mange kommuner som har ført brutto driftsutgifter og korrigerte brutto driftsutgifter på funksjonskonto 329 i årene 2008-2012:

	Kommuner som har ført brutto driftsutgifter	Kommuner som har ført korrigerte brutto driftsutgifter
2008	332	286
2009	354	307
2010	357	320
2011	364	317
2012	383	335

Opplysningene er hentet fra tabell 05065 i Statistikkbanken på KOSTRAs hjemmeside.

Det er stadig flere kommuner som tar i bruk funksjonskonto 329 i regnskapsføringen. Vi ser imidlertid at det er kommuner med et visst omfang av landbruk som ikke benytter seg av funksjonskonto 329. Flere av disse fører på funksjonskonto 325, som ble brukt til blant annet utgifter til landbruk før disse ble skilt ut i egen funksjonskonto i 2008.

På oppdrag av Landbruks- og matdepartementet skal Vista Analyse AS i 2013 foreta en kartlegging av utgiftsbehovet i kommunal landbruksforvaltning. Kartleggingen skal gi en oversikt over kommunenes utgifter til landbruk og variasjoner mellom kommunene i utgiftene. Formålet er å få et bedre kunnskapsgrunnlag, som gjør det mulig å ta stilling til hvordan variasjonene i kommunenes utgifter til landbruk kan fanges opp på en best mulig måte gjennom det kommunale inntektssystemet.

Prosjektet skal

- Kartlegge utgifter til landbruksområdet, og identifisere hvordan utgiftsbehovet på best mulig måte kan fanges opp i utgiftsutjevningen i inntektssystemet
- Kartlegge føring av utgiftene i KOSTRA, og i hvilken grad funksjon 329 brukes i dag

Kommunene er nærmeste forvaltningsorgan for landbruksnæringen, og har et betydelig ansvar for gjennomføringen av landbruks- og matpolitikken på lokalt nivå. Kommunene er både vedtaksmyndighet, har en informasjons- og veilederrolle, en utviklerrolle og skal ivareta viktige kontrollfunksjoner i forvaltningen av overføringene fra staten til landbruksnæringen. Kommunenes oppgaver blir finansiert gjennom det kommunale inntektssystemet. I utgiftsutjevningen i inntektssystemet er det en egen delkostnadsnøkkel for landbruk, miljø og administrasjon. Kartleggingen skal gi svar på om delkostnadsnøkkel fanger opp variasjonene i kommunenes utgiftsbehov på tilstrekkelig nok måte.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppa foreslår en utvidelse av spørsmål 5 – Deling av landbrukseiendom - på skjema for 2013-rapporteringen.

Forslag til nytt underpunkt i spørsmålet om deling (5.2) fremgår nedenfor merket med kursiv :

Søknader innvilget (helt eller delvis) i alt	antall
- av disse med formål tilleggsjord til annen landbrukseiendom	antall
- av disse innvilget av hensyn til bosettingen i området etter § 12 fjerde ledd	antall

5.1. Bakgrunn for endring

Endringer i delingsbestemmelsen i jordloven § 12 våren 2013 skal gjøre det lettere å fradele areal til tilleggsjord og boligformål. Loven legger opp til en helhetlig vurdering med utgangspunkt i målet om å ha en tjenlig, variert bruksstruktur. Formålet med endringen er bl.a. å legge til rette for bedre harmonisering av

eiendoms- og bruksstrukturen. Dersom bosettingsmessige hensyn tilsier det, gir endringen også åpning for at det kan gis delingstillatelse, selv om de landbruksmessige hensynene taler for å avslå søknaden.

Ønsket endring i skjemaet gjelder søknader som (alene) er innvilget av hensynet til bosettingen.

For å klargjøre dette (rapportering på saker etter § 12 fjerde ledd og ikke tredje ledd) er det behov for en forklaring under punkt 5.2 i skjemaet og i veiledningen. Endringen i jordloven trer i kraft 1. juli 2013.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Ønskede endringer

Arbeidsgruppa foreslår ingen endringer i faktaarkene utover den endringen som det nye delspørsmålet i 5.2 fører med seg.

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen nøkkeltall foreslås fjernet for 2013.

6.1.2. Nye nøkkeltall

Arbeidsgruppa foreslår ett nytt nøkkeltall basert på spørsmålet om søknader innvilget av hensyn til bosettingen.

Antall søknader innvilget av hensyn til bosettingen i området

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Arbeidsgruppa har ikke foretatt endringer i allerede eksisterende nøkkeltall.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Systemet med utarbeidelse av kvalitetsindikatorer er utviklet for tjenestoområdene, og synes å passe dårlig for landbruksområdet. Selv om skjema 32 i prinsippet dekker tjenestekvalitet, er det vanskelig å avlede entydige kvalitetsopplysninger.

For alle indikatorene vil resultatene være avhengig av om en ser på utfallet for kommunen eller for den enkelte søker, og resultatene kan komme i konflikt med hverandre. Indikatorer med tvetydig utsagnskraft egner seg dårlig for formålet. Arbeidsgruppa mener at utredningen viser at kvalitetsindikatorer ikke er relevant på området landbruk så lenge det ikke kan hentes ut informasjon om effektivitet på skjema 32.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Stadig mer skilles ut av kommunens egenproduksjon til egne foretak, interkommunale selskaper (IKS), forskjellige former for interkommunalt samarbeid og kjøp/salg av tjenester kommuner imellom. I tillegg kjøpes en del tjenester fra private aktører som produserer tjenesten på vegne av, eller i tillegg til kommunen. Dette mangfoldet i organisering skaper utfordringer for statistikken i KOSTRA, og innebærer at nøkkeltallene i de tradisjonelle faktaarkene i KOSTRA ikke inkluderer all ressursbruk i kommunene, fordi nøkkeltallene i faktaarkene i utgangspunktet er basert kun på kommunekassas regnskap. Samordningsrådet i KOSTRA har sett det som ønskelig at det publiseres faktaark med konserntall i KOSTRA, der samlet ressursbruk i både kommunekassa og særbedriftene inngår. Det er så langt ikke publisert konsernark på Landbruk.

Både kommuner, kommunale foretak, interkommunale samarbeid og interkommunale selskaper har plikt til å rapportere regnskapet til KOSTRA etter KOSTRAs kontoplan. Bakgrunnen for dette er målsettingen om at KOSTRA skal kunne gi nøkkeltall som er uavhengig av organiseringen av virksomheten lokalt. I konserntallene inngår regnskapstall fra både kommunekassa og særbedriftene.

For at SSB skal kunne konsolidere regnskapene til kommunen og de ulike særbedriftene på en korrekt måte, er det avgjørende at både kommunen, foretakene, samarbeidene og de interkommunale selskapene benytter bestemte arter og funksjoner for de ”konserninterne” transaksjonene i sin rapportering.

Bakgrunnen for at man må benytte bestemte arter for konserninterne transaksjoner er at konsolideringen i SSB må skje etter forhåndsbestemte definisjoner og metoder. Det vil si at definisjonen av konserntallene for henholdsvis netto driftsutgifter, brutto driftsutgifter og korrigerte driftsutgifter per funksjon forutsetter en bestemt bruk av art/funksjon for konserninterne kjøp/overføringer for at konsolideringen og konserntallene skal bli korrekte.

Valg av regnskapsbegreper må ses i sammenheng med graden av samarbeid på det aktuelle tjenesteområde, og på områder der det er stor grad av avtalebasert samarbeid vil netto driftsutgifter være det beste regnskapsbegrepet for vertskommunen.

LMD har tidligere laget en oversikt over interkommunalt samarbeid, og vil videre være en del av kartleggingsarbeidet i prosjektet som er omtalt under punkt 4.

8. Annet

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk ser det som svært viktig at det utvikles rutiner som kan erstatte kommunenes manuelle rapportering på skjema 32 – Forvaltning av landbruksarealer. Et elektronisk alternativ omfatter arealrapportering fra digitale planer og filuttrekk fra kommunenes saksbehandlingssystem.

KOSTRA KNNM (skjema 20) hadde et prøveprosjekt på kartbasert rapportering i 2005, men prosjektet ble ikke videreført da det ikke ble gitt midler til oppfølging. Siden den tid har det kommet en kartforskrift som pålegger alle kommuner å lage et planregister og utarbeide planene etter samme standard. Det må legges til rette for at kommunene kan rapportere på enkleste måte, og i denne forbindelse gjelder det både opplysninger som hentes inn på skjema 32 og skjema 20. Arbeidet med et sentralt planregister er vesentlig for å lette kommunenes oppgavebyrde på skjema 20 og 32 knyttet til opplysninger fra planregister.

KNNM-gruppa har inneværende år fått midler fra KOSTRAs profilpott for å initiere og bidra i et prosjekt der målet er å få leverandører av saks- og arkivsystemer til å bygge inn mulighet for registrering av variabler og rapportfunksjonalitet i deres produkter som er tilpasset deler av den informasjonen det spørres om i KOSTRA-skjemaene 20 og 20Plan.

Det er i dag 5-6 store leverandører av saks- og arkivsystemer til kommunene. Spørsmål som funksjonalitet, leveranse som fil eller som en tjeneste direkte fra kommunene til SSB, aggregert eller detaljert informasjon er eksempler på hva prosjektet må kartlegge og ta stilling til. Det er i prinsippet en standardiseringssak som har overføringsverdi for hele KOSTRA-området, og er særlig relevant for skjema 32 – Forvaltning av landbruksarealer.

- Prosjektgruppa skal etablere en pilotversjon for en teknisk løsning for filuttrekk fra sakssystemer, tiltaksdatabaser og planregistre.

- Løsningen skal være dokumentert på en slik måte at andre leverandører av tilsvarende systemer skal kunne etablere tilsvarende uttrekksrutiner.
- All informasjon av betydning for rapporteringen er logget i kommunenes og fylkeskommunenes elektroniske systemer – særlig saksarkivet er en verdifull kilde
- Disse systemene er opprettet og vedlikeholdt uten tanke på KOSTRA-rapporteringen, og må gjennom en omfattende justering for å tilfredsstille kravene
- SSB må identifisere hvilke muligheter som finnes i systemene og hvordan de kan utnyttes

Seksjon 430 er invitert til å være bisitter på møtene i prosjektgruppa. SLF deltar i referansegruppen.

9. Vedlegg

9.1. Skjema 32

Q:\DOK\KOSTRA\KOSTRA-kommune og Fylkes-KOSTRA\Arbeidsområde\ELSkjema\Utskriftsvennelige skjemaer\Skjema 32. Forvaltning av landbruksarealer 2012.pdf

Kultur, barne- og ungdomstiltak

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Skjema 17 samt funksjoner:

Kultur, barne- og ungdomstiltak	231 Aktivitetstilbud barn og unge 370 Bibliotek 373 Kino 375 Muséer 377 Kunstformidling 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg 383 Musikk- og kulturskoler 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg 386 Kommunale kulturbygg 740 Bibliotek 760 Muséer 771 Kunstformidling 772 Kunstproduksjon 775 Idrett 790 Andre kulturaktiviteter
---------------------------------	--

Indikatorer for kvalitet:

Besøk i folkebibliotek per innbygger

Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger

Tilvekst alle medier i folkebibliotek per 1000 innbygger

Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner

Arbeidsgruppenen rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA

Medlemmer i arbeidsgruppen:

Sverre Miøen, Kulturdepartementet; Einar Saga. Barne-, likestillings- og inkluderings

Departementet; Melissa Edvardsen, Kommunal- og regionaldepartementet; Terje Halvorsen, Hamar kommune; Tom André Pedersen, Akershus fylkeskommune; Øyvind Stenvik Andersen, Kristiansand kommune; Anne Brit Thorud, Statistisk sentralbyrå; Liv Taule, Statistisk sentralbyrå; Cato Hernes Jensen, Statistisk sentralbyrå.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Ingen endring er gjennomført.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen har ikke foreslått noen endring.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Ingen endring av årets rapporteringsskjema.

3.2. Kontroller i skjema

Ingen kontroll, kun varsel.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen);

Eksterne data har vært klart etter første publisering. Noen kommuner har rapportert sent. Kommuner kontaktes under revisjon, og ved purring på e-post og med telefon.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Tallmaterialet har tusenfeil. Kommuner har problemer med å gjøre beregninger.

3.5. Publisering

Ingen problem med publisering.

3.6. Brukerreaksjoner

Ingen kommentarer til nøkkeltallene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen endring.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Ingen endring.

6. Ønskede endringer i faktaark

Ingen endring meldt fra arbeidsgruppe. SSB ønsker endringer / forenklinger neste runde.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Indikatorer for kvalitet:

Besøk i folkebibliotek per innbygger

Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger

Tilvekst alle medier i folkebibliotek per 1000 innbygger

Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner

Ingen endring meldt fra arbeidsgruppe. SSB ønsker endringer / forenklinger neste runde

7.2. Annet

SSB ønsker færre kvalitetsindikatorer på publisering neste år grunnet uforutsigbar kvalitet på variabler fra bibliotek.

SSB ønsker data av bedre kvalitet fra kommunene.

Kirke

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for KOSTRA-funksjonene

390	Den norske kirke
392	Andre religiøse formål
393	Kirkegårder, gravlunder og krematorier.

Arbeidsgruppen har i 2012/2013 bestått av representanter fra:

Fagforbundet, Seksjon kirke, kultur og oppvekst	Trygve Natvig
Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA)	Betty Haga
KIFO (Stiftelsen Kirkeforskning)	Ida Marie Høeg
Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD)	Kristina Nicolaisen
Kommunal- og regionaldepartementet	Evy Tynes Johnsen
Kirkerådet	Per Tanggaard
Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet,	
Kirkeavdelingen	Kristian Kopperud
Drammen Kirkelige Fellesråd, kirkesjefens kontor	Hans Jørgen Paulsen
SSB ved Seksjon for offentlige finanser	Corretta Aluoch Arodi
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Hossein Moafi
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Liv Taule (leder)

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Arbeidsgruppen har avholdt fire møter i arbeidsperioden siden forrige rapport. Ut over møtene har ideer og kommentarer blitt utvekslet over e-post. Skjema 28 – Årsstatistikk for Den norske kirke 2012 – ble endret på enkelte punkter. Innrapporteringen har gått relativt greit. Etter en del purringer, noen purringer gjentatte ganger, ga gode resultater. Kirkerådet deltok også i purringsarbeidet. Til slutt fikk vi inn skjema fra alle sokn som utgjorde populasjonen for 2012, 1 243 sokn. I tillegg til fjorårets nye indikator på nivå 2, Netto driftsutgifter til andre religiøse formål (f392) per innbygger, ble også indikatoren Netto driftsutgifter til andre religiøse formål (f392) i prosent av totale netto driftsutgifter, publisert.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen vil arbeide videre med utvikling av KirkeKOSTRA; blant annet mer relevante data som rapporteres via årsstatistikk-skjemaet, videre arbeid med indikatorer knyttet til funksjon 392 "Andre religiøse formål". Videre skjema utvikling og presisering av veiledning vil være sentralt på arbeidsmøtene. Samordningsrådet oppfordret i fjor arbeidsgruppen om å finne en løsning for å kunne publisere gode nøkkeltall (sammenstilling av tjenestedata og regnskapsdata for kirkelige fellesråd) utenfor KOSTRA. Dette arbeidet vil bli løftet fram igjen på kommende møter i arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen avventer videre arbeid med gravferdssektorens plass i KirkeKOSTRA.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Skjema 28 – Årsstatistikk for Den norske kirke 2012 – ingen vesentlige endringer.

3.2. Kontroller i skjema

Skjemaet ser ut til å fungere greit, i og med at det har vært få endringer og kontroller ser ut til å fungere. Feltene hvor man svarer nei eller 0 (null), blir tilstøtende felt låst. Det er kontroller på obligatoriske felt (alle felt skal fylles ut). Det har ført til at man har måttet gå gjennom hele skjemaet og eventuelt svare nei i de feltene som man ikke har noen tall for. Kontrollene har kanskje vært litt for strenge i så måte i år, men på samme tid har man også unngått at noen spørsmål er blitt oversett (missing-verdier). Det er også logiske kontroller, hvor en feilmelding vil slå ut hvis den overtreides.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Rapporteringsfristen for skjema 28 var 20. januar 2013, mot tidligere år 1. februar. Per 22.1 var det kommet inn 920 skjema, 74 prosent (per 1.1.2012 var det kommet inn 995 skjema, dvs. 79 prosent). Tidligere frist for innrapportering av årsstatistikken ble gjort som et forsøk i samarbeid mellom Kirkerådet og SSB. Formålet med tidligere rapporteringsfrist var bl.a. å få erfaring i om tidligere rapportering var mulig, bedre kvaliteten på data og om det eventuelt er mulig å kunne publisere tidligere (frigjort fra KOSTRA).

I slutten av uke 4 (25.1.) ble det sendt ut purring til 114 fellesråd som omfattet 240 sokn. Purringen ble i første omgang sendt på e-post. Til publiseringen i mars hadde nær 100 prosent (99,7) av alle soknene sendt inn skjema, omtrent det samme som i fjor. SSB bruker fortsatt en del tid på å purre sokn som ikke overholder fristene. Etter flere ringerunder til noen sokn, både før foreløpig publisering og mellom mars og juni, oppnådde vi til slutt svar fra alle soknene, 1243 sokn (det siste skjemaet var på plass 29. mai). SSB har i år, som tidligere år, tilrettelagt for at det skal være mulig med direkte import fra kirkelige administrative systemer. Dataleverandøren(e) fikk i år god tid til å oppdatere ny årgang av skjemaet og vi opplevde ikke noen forsinkelser i forhold til importfunksjonen. Det foreligger ikke tall på hvor mange som har benyttet seg av denne muligheten, men inntrykket er at det er mange.

Eksterne data: Til marspubliseringen ble det hentet inn en fil med eksterne data fra Den norske kirkes medlemsregister, denne ble også benyttet til junipubliseringen. Til juni-publisering ble det også hentet inn en fil med eksterne data fra seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk (sysselsettingstall for kirken).

Kirkelige fellesråd: Fristen for innrapportering av regnskapsdataene for Kirkelige fellesråd var 15.mars. Det var til sammen 243 av de 419 fellesrådene som hadde rapportert bevilgningsregnskap til SSB innen den gitte fristen. Det er sendt ut flere purringer, både på e-post og per telefon. KA har bidratt i purreinnspurten. Dagens statistikk nasjonale tall for Kirkelige fellesråd ble publisert 26.6.2013. Det var publisert 397 av 418 bevilgningsregnskap og 396 av 418 balanser. Det er mulig å rapportere på et senere tidspunkt, og eventuelle nye innkomne tall vil bli korrigert i neste års publisering.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonssystemet ISSE/DynaRev ble benyttet for tredje år på rad for årsstatistikken. I dette systemet er det lagt inn kontroller for å fange opp logiske feil, samt at vi har lagt inn sjekk/kontroller mot fjorårets tall på stort sett alle variablene. Systemet gjør det nå også mulig å se flere årganger på samme variabel. Flere variabler inngikk i sjekken enn i fjor. Vi får feilmeldinger dersom avvikene er store (grenseverdier er definert). Dette systemet har fungert etter intensjonen i år. Soknene blir kontaktet etter hvert, per e-post eller telefon, for å hente inn manglende/feil opplysninger. Feil blir korrigert direkte i revisjonsrutinen i SSB. Mange sokn har blitt kontaktet, om lag 300 e-poster/telefoner. Det er tastefeil, data som mangler, data med store avvik fra året før osv. Men ikke alltid er de oppgitte verdiene feile, det er forklarlige avvik, særlig gjelder dette pkt. 11.3 i skjema (gaver). Det er tidkrevende og vanskelig å oppdage og rette feil i innkomne data.

Det er også en del store variasjoner som har naturlige forklaringer. Mange sokn sender inn skjema flere ganger med korrigerte data. En viktig del av kvalitetssjekken for dataene er at også fellesråd, prost, bispedømme osv. kontrollerer data ved innsending, og eventuelt ber soknene om å korrigere. Feilrettinger kan foretas helt fram til like før publisering.

Regnskap fra fellesråd og sokneråd i kommuner med bare ett sokn har blitt revidert og de enhetene med mangelfull føring på særlige tilskudd fra kommunen ble kontaktet og tallene korrigert. Fellesråd med tall i 1000 kroner ble også kontaktet og tallene har blitt korrigert. I løpet av året har det ved hjelp av IT blitt bygget nye aggregater for regnskapsbegrepene brukt i Dagens statistikk, tabell 1 (Løyvingsregnskap) direkte i SAS EG. Prosessen har tatt lengre tid enn tidligere antatt siden de nye aggregatene må testes og korrigeres underveis for å kvalitetssikre at beregningene er riktig foretatt. Det blir fremdeles jobbet med denne omleggingen, og når oppsettet er ferdig skal alle tallene tilbake til 2004 oppdateres og estimerer for manglende fellesråd beregnes på nytt. Excel brukes fremdeles til beregninger av regnskapstallene.

3.5. Publisering

Selve publiseringen gikk greit.

Et nytt nøkkeltall (nivå 2); Netto driftsutgifter til andre religiøse formål i prosent av totale driftsutgifter.

Nivå 3

- Brutto driftsutgifter til f392 Andre religiøse formål
- Netto driftsutgifter til 392 Andre religiøse formål
- Antall sokn i kommunen.

Nasjonale tall, samt fylkes- og KOSTRA-gruppetall, ble estimert, både til mars- og junipubliseringen. Dette har lenge vært etterspurt av arbeidsgruppene.

Synliggjøring av kirketallene er forhåpentligvis blitt bedre når nye ssb.no er kommet i drift.

3.6. Brukerreaksjoner

Per 25.6.2013 ingen spesielle brukerreaksjoner. Men nøkkeltallene for kirken er interessante for media og ble gjengitt i flere aviser og radio. Generelt er det hyppig etterspørsel etter kirkedata og liknende område (tros- og livssynsstatistikk)

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen forslag eller ønske om endringer i funksjons- og/eller artskontoplanene.

Men vi ønsker å se nærmere på presisering av teksten i veilederen for føringen på funksjon 390, 392 og 393.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring og forslag til endring i skjema

Arbeidsgruppen går inn for noen små endringer i neste års skjema, bl.a. i de tilfellene hvor det er få svar på et spørsmål, dette gjelder i hovedsak pkt. 6c. I tillegg går arbeidsgruppen inn for noen endringer i pkt. 4c, gudstjenestetyper. Vi arbeider kontinuerlig med mer presis og tydelig veiledning. Endringene vil være klare tidlig høsten 2013.

6. Ønskede endringer i faktaark

Ifølge mandatet har arbeidsgruppen ansvar for regnskapsfunksjonene 390 Den norske kirke, 392 Andre religiøse formål og 393 Kirkegårder, gravlunder og krematorier.

Som nevnt i tidligere rapporter vil arbeidsgruppen forsette arbeidet i forhold til funksjon 392 Andre religiøse formål: *Tilskudd til livssynsorganisasjoner*". Det har vært ulike synspunkter i arbeidsgruppen i hvor stor grad denne funksjonen skal synliggjøres under KirkeKOSTRA. Det er også kommet forslag om splittelse av funksjonene 390 og 393 i Kirke-faktaarket. I påvente av arbeid fra gravferdsutvalg avventes dette. Ønske om splittelse av disse funksjonene i publiseringen er også kommet fra kommunehold. Inntil videre henvises det til det generelle faktaarket, *Detaljerte regnskapstall, funksjonsfordelt*, hvor alle funksjoner vises separat.

6.1. Ønskede endringer

Hvilke endringer ønsker arbeidsgruppen å gjøre på området hva gjelder skjema og/eller filuttrekk, og hva er grunnen for ønskene.
Jf pkt. 5.1

6.1.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Systematisk spesifisering av hvilke nøkkeltall som er fjernet, og hvorfor.

6.1.2. Nye nøkkeltall

Arbeidsgruppen har vurdert endring i nøkkeltall på fagområdet kirke. Noen av forslagene arbeides videre med, eksempel separate nøkkeltall for funksjonene 390, 393. I denne saken avventer vi resultater fra arbeid i gravferdskomité nedsatt av FAD.

Andre vurderte indikatorene og forslag til nye er:

- Indikatorer knyttet til f392, herunder *andel medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Dnk i prosent av antall innbyggere*.
- Totaltall for alle tre kirkefunksjonene, tilsvarende faktaarket Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter.
- *Deltakelse i konsert- og kulturarrangement per innbygger*
- *Kirkeofringer til egen virksomhet i prosent av totale kirkeofringer*

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har hatt ett møte hvor vi systematisk gikk gjennom kvalitetsindikatorene. KirkeKOSTRA har 7 kvalitetsindikatorer og arbeidsgruppen fant at disse fremdeles er relevante og dekker feltet på en tilfredsstillende måte, gitt de data som eksisterer per i dag.

7.2. Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Kirkefaktaarket har ennå ikke tatt i bruk konsernfaktaark, men konserntall foreligger i tabell 05065: Kommune, detaljerte regnskapstall, driftsregnskapet funksjonsfordelt fra 2008.

7.3. Annet

8. Annet**9. Referanser****10. Vedlegg****10.1. Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.**

Tannhelsetenesta

1. Innleiing

1.1. Arbeidsgruppa sitt ansvar og samansetjing

Arbeidsgruppa for tannhelsetenester har ansvar for å halda oversikt over og gjennomgå rapporteringsordningane for fylka innanfor tannhelseområdet. Vidare har arbeidsgruppa ansvar for å vidareutvikla skjemastatistikken og vurdere bruk av register for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innanfor følgjande KOSTRA-funksjonar:

660 Tannhelseteneste - Fellesfunksjonar

665 Tannhelseteneste - Behandling

Skjema 43 *Tannhelsetenesta* dekker tenesterapporteringa for desse funksjonane. I tillegg nyttar ein SSB sine register for innhenting av talet på årsverk og befolkning. Det totale talet eldre, uføre og langtidssjuka i institusjonspleie og det totale talet eldre, uføre og langtidssjuka i heimesjuka pleie blir henta frå IPLOS.

Arbeidsgruppa for tannhelsetenester inkluderer:

Trond Ekornrud; Statistisk sentralbyrå (leiar)

Marianne Moi, Buskerud fylkeskommune

Peter Marstrander, Troms Fylkeskommune

Jens Otto Ulseth, fylkestannlegen i Sør-Trøndelag/ Klæbu tannklinikk

Geir Fjerdings, Vestfold fylkeskommune

Odd Sigurd Vegsund, Kommunal og regionaldepartementet

Kjell Røynesdal, Helse - og omsorgsdepartementet (mellombels medlem)

Maren Mathiesen Wilberg, Helsedirektoratet

Ragnhild Elin Nordengen, Helsedirektoratet

Aril Jul Nilsen, Den norske tannlegeforening

Heidi Lyshol, Nasjonalt folkehelseinstitutt

Arbeidsgruppa har hatt eitt møte våren 2013.

1.2. Rammer for gruppa sitt arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Ramma for gruppa sitt arbeid blir gitt av Samordningsrådet for KOSTRA kvart år. I tillegg er Helse - og omsorgsdepartementet, Statens helsetilsyn, Helsedirektoratet og andre avhengige av statistikken for å få innsikt i, halda oversikt over, samt halda tilsyn med den offentlege og private tannhelsetenesta.

SSB overtok ansvaret for innsamlinga av statistikk for tannhelsetenesta frå Statens helsetilsyn før rapporteringa for statistikkåret 2001. I hovudsak har innhaldet i Statens helsetilsyns tidlegare innsamling blitt vidareført. Samstundes har arbeidsgruppa arbeida for å betra statistikken og freista å redusere oppgavebyrda ved bruk av SSB sine register, samt annan statistikk samla inn i SSB, gjennom KOSTRA eller på annan måte.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Følgjande blir gjennomgått i rapporten:

- Evaluering av rapportering og publisering for statistikkåret 2012

- Forslag til endringar i skjema, rapportering og publisering for statistikkåret 2013

2.2. Arbeidsgruppa sine anbefalingar

Arbeidsgruppa anbefaler å få godkjend tekstlege presiseringar i skjemarettleiaren slik at ein unngår eventuelle misforståingar knytt til kva som skal registrerast i journalsystemet, og rapporterast i fleire delar av skjema blir unngått. Målsetjinga er at tala som blir publiserte skal bli meir samanliknbare. denne måten håpar ein å få

Arbeidsgruppa anbefaler å få godkjend ei tekstleg presisering av eit spørsmål under punkt 2 i skjema 43 og rettleiar som gjeld talet på undersøkte og behandla i løpet av dei tre siste åra i skjema 43 (sjå punkt 5 for meir detaljert omtale av endringane).

Arbeidsgruppa anbefaler å få godkjend ei presisering i rettleiaren som meir tydeleg definerer kva som ligg i omgrepa undersøkt/behandla av vakse betalande klientell. Per i dag ber rettleiaren om at kvar einskild tannlege må vurdere om ein vaksen skal kategoriserast som "innkalla, ikkje møtt" og "undersøkt/behandla". Arbeidsgruppa må utreia dette ytterlegare i løpet av hausten 2013, før ein kan fatta avgjersle om kva som skal gjelda.

Arbeidsgruppa anbefaler at arbeidet med å etablera kvalitetsindikatoren "Delen 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold" held fram. Helsedirektoratet og SSB må følgja opp dette med kommunane sine fagsystem i helsestasjonstenesta slik at ein kan starta å innrapportera på det i KOSTRA skjema 1 "Personell og verksemd i kommunehelsetenesta". Dette arbeidet må gjerast i løpet av hausten 2013.

Arbeidsgruppa anbefaler også i år at SSB ser nærmare på estimeringsmodellane som ligg til grunn for dei førebelse personelltala 15.mars. Det har vore nokså store endringar mellom personelltala publisert 15.mars og 15.juni. Det er ønskjeleg at denne differansen vert minska.

Arbeidsgruppa anbefaler at seksjon for marknadsstatistikk ser på moglegheitene for å skilja ut årsverk knytt til dei regionale kompetansesentra. Per i dag er desse med i årsverksstatistikken til enkelte fylke, medan ekskludert for andre. Dette kan gjera det vanskeleg å samanlikna dekningsgrad på tvers av fylke

Arbeidsgruppa anbefaler at arbeidet med å innhenta tannhelsesdata på kommunenivå kan halda fram. Arbeidet vil mest sannsynleg starta opp med ein utreiingsfase i løpet av hausten 2013. Det er ønskjeleg at KOSTRA sitt innrapporteringssystem skal kunna danna grunnlaget for ei eventuell innsamling av data i framtida.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Det var ingen store endringar i skjema 43 for rapporteringsåret 2012. Sjølv om det ikkje har vore konkrete endringar i skjema opplever SSB framleis ein del feilrapporteringar under punkt 2, der ein spør om talet på undersøkte/behandla i løpet av dei tre siste åra for personar i gruppe B, i tillegg til 12- og 18-åringar. Feilrapporteringane kjem for det første av at rapportørane misforstår spørsmålet. For det andre kjem det av at registreringane i journalsystemet (OPUS) ikkje tek god nok høgde for inn- og utflyttingar av fylke i løpet av rapporteringsåret.

I fjor fatta arbeidsgruppa vedtak om å gjera spørsmålet endå tydlegare, i form av ei tekstleg preissering, så vel som i rettleiar. Det kan sjå ut som dette ikkje er oppklarande nok når det gjeld kva me er ute etter. Skjemaansvarleg vil sjå på

moglegheitene til å gjera fleire justeringar, i skjema 43 og rettleiar, før 2013-rapporteringa (sjå punkt 5 for meir detaljert omtale av endringane).

3.2. Kontrollar i skjema

Skjema 43 har enkelte logiske kontrollar. Desse gir oppgåvegjevar beskjed om at utfyllinga ikkje er rett, logisk sett. Det er muleg å fylla ut felte og senda inn skjemaet sjølv om desse kontrollane slår ut. Kontrollane ser ut til å fungera tilfredsstillande, og det er ikkje rapportert om problem knytt til kontrollane frå oppgåvegivarane si side. Samstundes ser SSB på moglegheitene for å få inn endå fleire kontrollar i skjemaet. Mellom anna er det ønskjeleg å få inn kontrollar som samanliknar med førre rapporteringsår. Det bør vera ei målsetjing å fanga opp mest mogleg feilrapporteringar på dette stadiet.

SSB tok i år i bruk responssystemet. Etter fire år utan, på grunn av omlegging frå revideringssystemet Genrev til Dynarev, har ein nå klart å utvikla eit system som kommuniserer tilfredsstillande med Dynarev. Responssystemet vert nytta i samband med revideringa i tida mellom publiseringane 15.mars og 15.juni.

Meininga er at responssystemet skal gjera kontakten mellom oppgåvegivarane og SSB lettare. På grunn av at systemet er litt endra frå førre gong det var i bruk, må ein rekna med nokre barnesjukdomar første året. Det verkar likevel som dei fleste oppgåvegivarane som har nytta systemet i år, har skjona korleis det skal brukast. Det er forventa at systemet vil bli endå meir nyttig, og fanga opp endå fleire feilrapporteringar i åra som kjem.

Tverrgående revisjon har ikkje blitt nytta i revisjonsarbeidet i år. Det kjem i all hovudsak av at ein har teke i bruk eit nyutvikla revidering/editeringsprogram med mykje av den same funksjonaliteten. Det nye editeringssystemet gjer det muleg å køyra logistiske kontrollar til revideringsføremål på alle innrapporterte variablar i skjema. Systemet kommuniserer både med Dynarev og responssystemet og gjer arbeidet med å fanga opp dei openbare feilrapporteringane lettare, samstundes som det i saman med responssystem gjer det enklare å senda ut eventuelle feilmeldingar til oppgåvegivarane. Systemet har vore til stor hjelp og vil etter planen bli nytta endå meir aktivt i åra som kjem.

3.3. Innsamling av data (rapporteringa);

Skjema 43 blir rapportert inn av fylkestannlegane i dei enkelte fylka. Fylkestannlegane, på si side, hentar informasjon frå dei enkelte tannklinikkane i fylka. Til 15.mars-publiseringa hadde alle 19 fylka sendt inn skjema til den gitte tidsfristen. Nokre fylke hadde manglande eller feil rapportering i delar av skjema, dette gjaldt særleg dei delane med dei nyaste spørsmåla (undersøkt/behandla i løpet av dei tre siste åra og SIC-indeks).

Den manglande rapporteringa kjem i hovudsak av ein skilnad mellom fylkeskommunane når det gjeld kor lett dei kan henta ut dei naudsynte dataa til KOSTRA-rapporteringa frå fagsystemet Opus. Nokre fylkeskommunar har problem med tidsfristen før 15.marspublisering når det gjeld rapportering av tal i enkelte delar av skjemaet. Reint teknisk fungerte årets rapporteringsskjema tilfredsstillande både for oppgåvegivarane og SSB. Det blei ikkje meldt om problem frå fylkeskommunane når det gjaldt sjølve utfyllinga av skjema 43.

Det er framleis noko usikkerheit knytt til etterslep i skjemaet sitt punkt 2, om omfanget av den offentlege tannhelsetenesta. Dette har vore tatt opp til diskusjon i arbeidsgruppa tidlegare år og eit møte mellom Helsedirektoratet, SSB og fylkeskommunane for å utvikla ei felles forståing av omgrepsbruken i skjema kan vera nyttig. Dette har vore oppe tidlegare, men noko møte mellom dei relevante etatane har enno ikkje kome i stand. Arbeidsgruppa anbefaler at dette kan vera eit punkt på eitt av fylkestannlegane sine møte hausten 2013, der Helsedirektoratet og SSB vert invitert. Noko kartlegging blei gjort av deltakarar i arbeidsgruppa i fjor,

men det er ønskeleg at SSB, Helsedirektoratet og fylkestannlegane samarbeider om å følgja dette vidare opp hausten 2013.

Det er også knytt noko usikkerheit til datakvaliteten på dei tre kvalitetsindikatorane som blei publisert for tredje gong i 2013. Dette gjeld ”Delen undersøkt/behandla i løpet av dei tre siste åra (12- og 18-åringar, samt gruppe B – psykisk utviklingshemma 18 år og eldre). Det eine usikkerheitsmomentet gjeld at fleire fylkeskommunar misforstår spørsmålet, og rapporterer summen av undersøkt/behandla dei tre siste rapporteringsåra for dei tre ulike pasientgruppene. Meininga er at ein skal rapportera talet på personar i det inneverande rapporteringsåret som har blitt undersøkt/behandla i løpet av dei tre siste åra. Denne misforståinga blir som regel fanga opp i revideringsarbeidet, men skaper unødvendig arbeid både for SSB og oppgåvegivarane.

Det andre usikkerheitsmomentet er knytt til kor godt journalsystemet Opus justerer for inn- og utflyttingar av ein fylkeskommune i dei tre pasientgruppene i løpet av rapporteringsåret. Dersom alle som har flytta inn eller ut i løpet av året kjem med i registreringane blir talet på personar for høgt samanlikna med nemnaren som er talet på personar i dei ulike gruppene per 31.12 rapporteringsåret (henta frå SSB sin befolkningsstatistikk). Det kan føra til at prosentdelen i indikatoren ”Delen undersøkt/behandla i løpet av dei tre siste åra kan bli kunstig høg, og legg seg svært nær 100 prosent. Det kan føra til at indikatoren ikkje er eit godt mål på kvalitet, og ikkje gir relevant styringsinformasjon.

Arbeidsgruppa har drøfta moglege løysingar på problemet. Ei undersøking av Opus sin import av opplysningar frå folkeregisteret viser mellom anna følgjande:

- Folkeregisterimporten importerer alle nye pasientar til fylket i aldersgruppa 0-18 år. Importen vert køyrd årleg pr. 15. januar og 15. september, og registrerer difor alle endringar sidan siste uttrekk
- Det betyr at pasientar som har flytta internt i fylket framleis blir ståande som aktive pasientar, men med ny adresse.
- Pasientar som har flytta ut av fylket skiftar status til flytta/slutta, og det vert satt ny adresse
- Døde pasientar blir satt til status død

Arkivet for pasientar i Gruppe A (barn og unge 0-18 år) i alle fylke byggjer på ein import frå folkeregisteret, og diverse manuelt innlagte pasientar som er oppretta med namn, adresse og fødselsnummer (dette betyr pasientar som har flytta til fylket etter siste import pluss ev. ferierande pasientar som har motteke akuttbehandling). Pasientar i gruppe A som aldri har vore registrert i folkeregisteret i fylket, men som likevel er oppretta som pasientar i Opus til dømes i samband med akuttbehandling, vert ikkje fanga opp av importen frå folkeregisteret.

Det er difor viktig at klinikkane har gode rutinar for å sjekka eigne lister slik at enkeltpasientar etter akuttbehandling o.l. straks vert satt som slutta. Omfanget av pasientar i gruppe A vil difor kunna vera litt/ubetydeleg for høgt. Arbeidsgruppa meiner likevel at dette vil ha liten statistisk betyding då dreier seg om eit lite tal.

Det er likevel grunn til å gjera fylkestannlegane merksame på denne moglege feilkjelda i rapporteringa i rettleiar og eventuelt andre relevante fora til dømes fylkestannlegemøta.

Arbeidsgruppa har òg drøfta kva definisjonen på undersøkt/behandla vakse betalande klientell bør vera. Per i dag finst det ikkje nokon klar definisjon i rettleiar og det er grunn til å tru at det kan vera skilnad i kva ulike tannlegar definerer som undersøkt/behandla og ikkje. I rettleiaren blir det oppfordra til at kvar enkelt tannlege sjølv må vurdere omfanget av behandlinga på kvar einskild pasient når det kjem til om han skal registrerast som ”undersøkt/behandla” (ferdigført pasient) eller registrerast ”innkalla, ikkje møtt”.

Dersom ein pasient skal registrerast som undersøkt/behandla heiter det seg at pasienten skal ha sluttført ei behandling. Dersom pasienten ikkje fullfører skal han registrerast som innkalla, ikkje møtt. Fleire fylkeskommunar opplever at mange vaksne betalande fell inn under kategorien der dei ikkje fullfører heile behandlinga. I mange tilfelle er det snakk om pasientar som mottok ei eller anna form for akuttbehandling, og kjem ikkje attende for å fullføra behandlinga. Utfordringa her er at dette kostar tid og ressursar for dei offentlege klinikkane utan at det kjem til syne i registreringane i KOSTRA skjema 43.

Arbeidsgruppa ønskjer å utarbeida ein felles definisjon for undersøkt/behandla vakse betalande klienell. Viss dette byr på problem kan eit alternativ vera å etablera ei tilleggssrapportering knytt til vakse betalande klientell (gruppe F) som fangar kor mykje tid den offentlege tannhelseteneste bruker på denne gruppa. Det er mellom anna blitt drøfta om ein skal rapportera talet på timar brukt på denne gruppa. Arbeidsgruppa har ikkje kome fram til konkrete forslag, men vil arbeida med dette i løpet av hausten 2013.

Det er viktig å presisera at det å ha oversikten over alle som bruker den offentlege tannhelsetenesta er viktig, også dei vaksne. Ei rapportering som fokuserer på ressursbruken brukt på vakse betalande klientell bør uansett koma i tillegg til rapporteringa som finst i dag.

3.4. Arbeid/revisjon og kontroll

Etter 15. mars blei det gjennomført automatiske kontrollar, via det nye editeringssystemet, av dei innrapporterte tala. Kontrollane sjekkar samsvar mellom ulike tal og summeringar, og endringar frå eitt år til tidlegare år. Feilrapporteringar som har blitt oppdaga er blitt sende til dei aktuelle fylkeskommunane via det nye responssystemet. Fylkeskommunane har så meldt tilbake om dette, og nye oppretta tal vart lagt inn i systemet før junipubliseringa. Det er difor grunn til å tru at feilrapporteringar har vorte retta opp tilfredstillande i år også.

Elles kan det nemnast at SSB vil gjennomføra ei evaluering av første året med det nye editeringssystemet og responssystemet i løpet av hausten 2013. Forhåpentlegvis vil dette bidra til at neste års revidering vil fungera endå betre for både SSB og oppgåvegivarane i 2014.

For meir informasjon om det nye systemet for revidering (editeringssystemet) og responssystemet (tilbakemeldingsmodulen) sjå punkt 3.2.

3.5. Publisering

Publisering av tal 15. mars og 17. juni har fungert tilfredsstillande. Innføringa av eit nytt editeringssystem i 2013 har ført til betre oppfølging av oppgåvegivarane i revisjonsperioden frå den førebelse publiseringa i mars fram til publiseringa med reviderte tal i juni.

Nasjonalt estimerte tal vart publisert for tredje året. Dette er ikkje veldig aktuelt for KOSTRA tannhelse sidan alle oppgåvegivarane hadde rapportert tal til 15.mars-publiseringa. Dette gjeld både skjema 43 og personelltal henta frå register. SSB har heller ikkje i år teke imot tilbakemeldingar frå brukarar i samband med estimerte tal på KOSTRA tannhelse..

Samstundes bør det nemnast at ei omlegging løns- og personalsystemet i Oslo kommune/fylkeskommune førte til stor usikkerheit knytt til årsverkstala henta frå register før marspubliseringa. For KOSTRA tannhelse fatta avgjersle i samråd med KOSTRA sentralt om å nytta endelege 2011-tal for Oslo ved publisering 15.mars.

3.6. Brukarreaksjonar

Ulik innkallingspraksis for bestemte aldersgrupper i ulike fylke kan gjera det utfordrande å samanlikna tala. Fleire brukarar ønskjer at dette er noko helsemyndigheitene må sjå nærmare på i tida som kjem. Fleire ønskjer at det skal etablerast felles retningslinjer for innkalling for dei såkalla indikatorårskulla (5-, 12- og 18-åringar) i heile den offentlege tannhelsetenesta. På denne måten ønskjer ein å sikra at tal som gjeld kariesforekomst vil bli meir samanliknbare på tvers av fylke. Vidare meiner fleire at det vil ein gi eit meir dekkande bilete av tilstanden i dei bestemte aldersgruppene Helsedirektoratet vil ta dette med seg i det pågåande arbeidet med utvikling av rettleiar for tannhelsetenester til barn og unge.

Ein gjennomgang av innrapporterte data viser at det er relativt store variasjonar mellom fylka når det gjeld delen som er undersøkt/behandla i dei ulike alderskulla (5-, 12- og 18-åringar). Ein konsekvens av ulik innkallingspraksis kan vera at det er problematisk å samanlikna kariesforekomsten på tvers av fylka. Per i dag finst det ikkje særskilde retningslinjer når det gjeld dette, men helsemyndigheitene har signalisert at det kan koma anbefalingar og rettleiingar på området i samband ny tannhelselov og rettleiar. Inntil vidare vil kartlegging av innkallingar halde fram som no, og vil i realiteten vera ei kartlegging av ulik praksis mellom fylka. Når ein skal samanlikna kariesforekomst på tvers av fylke bør ein ha dette i mente.

Det er samstundes viktig å presisera at fylkeskommunane sjølve står fritt til å velja innkallingspraksis for alderskulla det blir rapportert kariesforekomst på i skjema 43. Det er heller ikkje semje i arbeidsgruppa blant fylkestannlegane kva som er den rette vegen å gå.

Helsedirektoratet vil uansett ta med seg innspela frå arbeidsgruppa inn i det pågåande arbeidet med utvikling av kliniske retningslinjer for den offentlege tannhelsetenesta.

Fleire oppgåvegivarar reagerer framleis på tolkinga av omgrepet etterslep. Arbeidsgruppa anbefalar at representantar frå SSB og helsemyndigheitene møter fylkeskommunane for å drøfta rutinar for registrering i journalsystem og rapportering i KOSTRA. Eitt eige punkt på agendaen til eitt av dei årlege møta til fylkestannlegane har vore føreslått som ei muleg løysing på dette. Dette arbeidet skulle blitt følgt opp hausten 2012, utan at det blei gjort. SSB, Helsedirektoratet og fylkestannlegane vil difor følgja opp denne saka i løpet av hausten 2013.

Nokon oppgåvegivarar har også stilt spørsmål med årsverkstala henta frå register til den førebelse publiseringa, samanlikna med deira "eigne" tal på årsverk for tannlegar og tannpleiarar. Dette har SSB freista å forklara oppgåvegivarane så godt som muleg via e-post. Ofte skuldast avvika feil innmelding til Aa-registeret. Samstundes er dei førebelse registertala blåste opp med bakgrunn i dei endelege tala for året før. Ev. feilrapporteringar i registera vil difor bli forsterka når tala blir oppblåste. SSB har i samband med dette nytta høve til å oppmoda oppgåvegivarane om å melda inn rette forhold til dei ulike registera.

Personelltala henta frå register som blei publisert i mars 2013 viste seg å vere for høgt estimert i forhold til dei endelege tala som blei med i publiseringa i 17.juni 2013. Ein auke i dekningsgrada frå 20011 til 2012 ved 15.marspubliseringa endra seg til ein nedgang i dekningsgrada mellom dei to same åra ved den endelege junipubliseringa. Det kan elles vera verdt å nemna at det er ein relativt stor nedgang i tannlegespesialistar i privat tannhelseteneste mellom 2011 og 2012. Det er uvisst om dette kjem av for høge tal i 2011, eller ein reell nedgang.

Samstundes er det knytt usikkerheit til om årsverk tilknyta dei regionale kompetansesentra for tannhelse bør reknast med i årsverkstala til fylkeskommunen som er vertskapet for sentra. Per i dag er det på grunn av ulik organisering av

kompetansesentra mistanke om at enkelte fylkeskommunar (blant anna Troms) får registrerte for mange årsverk, noko som gjer det vanskeleg å samanlikna dekningsgrada på tvers av fylkeskommunar. Det er ønskeleg at seksjon for arbeidsmarknadsstatistikk kjem på neste arbeidsgruppemøte og fortel meir om korleis tala frå register vert henta ut, og for å drøfta kva som eventuelt kan gjerast for å gjera årsverkstala meir korrekte og samanliknbare.

4. Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønska endring

Arbeidsgruppa ønskjer ingen endringar på det noverande tidspunkt.

Samstundes har arbeidsgruppa drøfta erfaringar med ulike praksis og forskjellige rutinar for rekneskapsrapportering mellom fylka, og at rekneskapsoppsett og rekneskapsføring kan variera betydeleg. Det kan til dømes gjelda korleis IKT-tenester og andre støttefunksjonar, husleige for klinikkar og administrasjon, eigarskap av bygningsmasse eller leigekontraktar blir organisert, berekna og bokført i fylka. Ein konsekvens kan vera at ulike rekneskapsføring fører til problem med omsyn til samanlikning mellom fylka.

Arbeidsgruppa er einig i at funksjonskontoplanen med den funksjonsinndelinga som er i dag er ryddig og eintydig, og inneheld klare definisjonar og avgrensingar for kva som skal bli inkludert på dei ulike funksjonane. Funksjonskontoplanen dekkjer såleis alt når det gjeld rekneskapsføringa. Utfordringa er at kontoplanen ikkje fangar opp eller klarer å dekke organisatoriske skilnader mellom fylka. I nokre fylkeskommunar tannhelsetenesta sett bort nokre tenester til andre delar av fylkeskommunen, medan andre utfører dei same tenestene sjølve. SSB er kjend med at dette er ei utfordring for rapportørane på fleire KOSTRA-område, og at det gjer det vanskeleg å rapportere korrekt. Det er likevel vanskeleg å sjå at ei endring av funksjonskontoplanen vil bøta på desse problema.

Ei revidert tannhelselov som er under utarbeiding kan på sikt føra til ønske om endringar i åra som kjem, men kva desse dreier seg om er det for tidleg å koma inn på.

5. Ønska endringar i skjema/filuttrekk

5.1. Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppa ønskjer følgjande endringar i skjema 43:

- *Talet på undersøkte av tannlege/tannpleier siste tre år (12- og 18-åringar, samt gruppe B).* Spørsmålet blei innlemma for to år sidan under punkt 2 Omfanget av den offentlege tannhelsetenesta – Teksten i skjemaet bør presiserast ytterlegare, viss det let seg gjera, slik at det ikkje er noko tvil om kva ein er ute etter å få svar på. Dei same presiseringane må følgje inn i rettleiaren òg.
- Arbeidsgruppa ønskjer å retta opp dette i det oppdaterte skjemaet for 2013-rapporteringa.

5.2. Forslag til endring

Arbeidsgruppa har ikkje kome fram til den konkrete evalueringa endå (sjå punkt 5.1).

6. Ønska endringar i faktaark

Dei ulike faktaarka fungerer tilfredsstillande og arbeidsgruppa har ingen ønske om endringar. Det kan vera på sin plass å nemna at det kan vera utfordrande for brukarar å skilja mellom kommunekasse-faktaarket og konsern-faktaarket, og kva av dei ein bør bruka.

6.1. Ønska endringar

Eitt nytt faktaark for kvalitetsindikatorar i tannhelse blei etablert i 2009. Tre nye indikatorar kom inn her ved 15.marspubliseringa 2011. Til saman blei det publisert 7 kvalitetsindikatorar innanfor tannhelseområdet i 2013. Det er meininga at to til skal publiserast. Desse er det enno ikkje etablert rapporteringar på. P.t. er det to planlagde kvalitetsindikatorar som står att å publisera, men ingen av desse har ein starta med innrapporteringar for enno. Den eine heiter ”Delen 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold”, og skal etter planen bli innrapportert via skjema 1 personell og verksemd i kommunehelsetenesta i løpet 2013. Helsedirektoratet og SSB vil følgja opp dette med fagsystemleverandørar til helsestasjonstenesta i kommunane. Denne vil med andre ord bli publisert tidlegast i 2014, for rapporteringsåret 2013.

6.1.1. Fjerning av eksisterande nøkkeltal

KOSTRA tannhelseområdet har ikkje fjerna nøkkeltal mellom 2012 og 2013-publiseringane. Samstundes tek arbeidsgruppa sikte på å halda eit nytt møte hausten 2013 der dette vil vera på dagsorden.

6.1.2. Nye nøkkeltal

Arbeidsgruppa held fram med arbeidet med å få på plass ytterlegare to kvalitetsindikatorar. Komande indikatorar kor ein del utreiingsarbeid er gjort sidan i fjor, men meir står att er:

- Delen 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold
- System for brukarundersøkingar

Arbeidsgruppa for tannhelse har tidlegare år lagt fram ønske på arbeidsgruppemøte for KOSTRA kommunehelse om å innlemma spørsmålet om indikatoren ”Delen 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold”. Arbeidsgruppa for kommunehelse gjekk etter ei e-posthøyring avslutta 21.januar 2012, med på å innlemma spørsmål om ”Talet på 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold” inn i skjema 1. Om spørsmålet blir innlemma f.o.m. 2013-rapporteringa er avhengig av om fagsystema klarer å få det på plass, slik helsepersonell får mulegheit til å rapportera på det. Helsedirektoratet og SSB følgjer opp dette arbeidet hausten 2013.

Arbeidsgruppa kjem også til å halda fram arbeidet med å etablere ei innrapporteringsløysing for indikatoren ”System for brukarundersøkingar”. Eit arbeid i regi av Fylkestannleganes arbeidsutval har påbegynt eit arbeid med å utvikla ein standardisert spørjeundersøking som omhandlar brukartilfredsheit. Helsedirektoratet følgjer dette opp i løpet av hausten 2013.

6.1.3. Endring av innhold i allerede eksisterande nøkkeltall

Arbeidsgruppa har ingen konkrete forslag til endring av innhald i allereie eksisterande nøkkeltal. Samstundes skal ein freista å utvikla ein ny definisjon av undersøkt/behandla for vakse betalande klientell i løpet av hausten 2013. Dersom ein klarer dette vil definisjonen bli innlemma i rettleiaren for skjema 43.og vil kunna påverka indikatorane der denne variabelen inngår.

7. Anna

7.1. Kvalitetsindikatorar

I alt er det vorte publisert sju kvalitetsindikatorar innanfor tannhelseområdet så langt, og det er planlagt å publisera ni i alt.

Følgjande oppdatert liste over kvalitetsindikatorar vert presentert av Helsedirektoratet på deira heimesider våren 2013:

1. Delen undersøkt i den offentlige tannhelsetenesta siste tre år (12- og 18-åringar og Gruppe B)
2. System for brukarundersøkingar
3. Delen 2-åringar som har behov for vurdering og eventuelt behandling i tannhelsetenesta på grunn av orale forhold
4. Signifikant kariesindeks 12-åringar (SiC-indeks)
5. 18-åringar undersøkt/behandla med DMFT=0
6. 18-åringar undersøkt/behandla med DMFT > 9
7. Talet på innbyggjarar per tannlege
8. Talet på innbyggjarar per tannpleiar
9. Talet på tannlegespesialistar

Det er no to indikatorar som står att å publisera (indikator 2 og 3), og det vert arbeidd med å få på plass innrapportering på begge desse to.

Alle arbeidsgrupper har i år fått særskild i oppgåve å gå igjennom alle kvalitetsindikatorar på sine eigne område. Samanlikna med andre område publiserte KOSTRA tannhelse kvalitetsindikatorar relativt seint. Dei første kvalitetsindikatorane vart publisert i 2009 og ein er enno ikkje i mål med å publisera alle som i utgangspunktet er planlagt. Det er difor ikkje aktuelt på det noverande tidspunktet for arbeidsgruppa å vurdera å sløyfa nokon av dei allereie etablerte indikatorane. Det er heller ikkje aktuelt å endra på kva type kvalitet dei ulike indikatorane freistar å seia noko om.

7.2. Kommunal tenesteproduksjon - korleis få med hele bilete?

For KOSTRA-tannhelse er det tre fylkeskommunar som er organiserte i ulike fylkeskommunale føretak. Dette er Oslo, Rogaland og Buskerud. Ein gjennomgang av indikatorar som inkluderer utgifter viser forskjellar i tala for dei tre fylkeskommunane mellom fylkeskommunekassa- faktaarket og Konsern-faktaarket. Grad av forskjell ser ut til å variera mellom dei ulike fylkeskommunane etter kva organisering dei ulike har valt.

Arbeidsgruppa meiner framleis det vil vera lite hensiktsmessig å gjera endringar for indikatorar som omhandlar tenestetilbodet i fylket. Desse indikatorane har til no vore identiske i vanleg faktaark (fylkeskommunekassa) og konsern-faktaark. Arbeidsgruppa meiner at ein per i dag bør halda fram med dette.

Arbeidsgruppa ønskjer å følgja ekstra med på dei nyleg oppstarta kompetansesentra innanfor tannhelse. Kompetansesentra er samarbeid mellom fleire fylkeskommunar og er organiserte som IKS. Følgjeleg vil desse vera lovpålagde å rapportera inn rekneskap. Det er venteleg at dette vil få konsekvensar for rekneskapstal for dei fylkeskommunane som er inkluderte i same IKS.

Per i dag er det særleg utgifter det vil vera relevant å fordela ulikt i vanleg- og konsern-faktaark. For personell og tenesteindikatorane vil det ikkje vera særleg hensiktsmessig med ei fordeling, sidan det ikkje er snakk om samarbeid med andre fylkeskommunar, så sant det ikkje omhandlar dei oppstarta kompetansesentra.

Arbeidsgruppa har drøfta om ein bør innlemma ei meir relevant rapportering i skjema knytt til gruppe F (vakse betalande klientell). Det har mellom anna vorte foreslått rapportering på følgjande:

- Talet arbeidstimar brukt på gruppe F
- Innarbeidde honorar på gruppe F (fråtrekt tannteknikar)
- Innarbeida honorar gruppe F pr. time (fråtrekt tannteknikar)

Noko av dette blir til dels fanga opp igjennom rapporteringa i fylkeskommunerekneskapen.

Samstundes kan det vera interessant å utvikla spørsmål som seier noko om kor mykje tid den

offentlege tannhelsetenesta bruker på denne gruppa, og følgjeleg gir nyttig styringsinformasjon utover

det som allereie finst. Arbeidsgruppa har ikkje fatta avgjersle om konkrete forslag til nye spørsmål

eller nye nøkkeltal, men vil halda fram med å drøfta dette i løpet av hausten 2013 og våren 2014.

Eventuelle forslag til nye nøkkeltal vil bli melde inn til prosjektgruppa.

7.3. Anna

7.3.1. Bekymringsmeldingar frå den offentlege tannhelsetenesta til barnevernet

Helsedirektoratet gjennomfører eiga rapportering frå fylkestannlegane om meldingar frå tannhelsepersonell til barnevernet dei siste 2 åra. Helsedirektoratet revurderer rapporteringa, og i samband med dette er dei interesserte i kva data som er mulege å få frå SSB.

Helsedirektoratet ønskjer informasjon om meldingar frå tannhelsepersonell i den offentlege tannhelsetenesta og samarbeid med tannhelsetenesta. Aktuelle data kan være:

- Talet på meldingar frå Den offentlege tannhelsetenesta i kvart fylke, inndelt i omsorgssvikt, seksuelle overgrep og vold
- Talet på tilbakemeldingar frå Barnevernet til tannhelsetenesta og talet på saker som opprettes
- Møteverksemd mellom barnevernet og tannhelsetenesta, t.d. talet på samarbeidsmøte i kvar kommune/fylke
- Samarbeidsavtalar med tannhelsetenesta
- Anna

Barnevernsstatistikken til SSB har per i dag ikkje informasjonen som Helsedirektoratet etterspør. Tannlege er ikkje ein eigen kategori av meldarar i barnevernssaker, men ei omlegging av barnevernsstatistikken frå og med 2013 gjer at tannlege blir ein del av kategorien "Lege/sjukehus/tannlege".

Helsedirektoratet har vore og orientert arbeidsgruppa for KOSTRA barnevern om situasjonen og forhøyr seg om moglegheitene for å splitta kategorien "Lege/sjukehus/tannlege". Tilbakemeldinga frå KOSTRA barnevern er at dette ikkje er mogleg i nærmaste framtid.

Arbeidsgruppa for KOSTRA tannhelse ønskjer å oppfordra KOSTRA barnevern til å halda Helsedirektoratet orientert om eventuell utvikling i denne saka.

7.3.2. Nye data om tannhelsetenester for rusmiddelmissbrukarar

Frå KOSTRA-arbeidsgruppa for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene har det kome innspel om at det på sikt er ønskeleg at KOSTRA tannhelse vurderer å henta inn nye data for å gi kunnskap om tannhelsetenester for rusmiddelmissbrukarar. I drøfting av innspelet på arbeidsgruppemøtet i 6.mai var det einigheit om at det kan vera aktuelt å sjå nærmare på moglegheitene for dette, og då gjerne i samanheng med vurdering av moglegheitene for å utarbeida tannhelsesdata på kommunenivå.

8. Anna**9. Referansar****10. Vedheng**

Videregående opplæring

1. Innledning

Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa for videregående opplæring har for regnskapsåret 2012 hatt følgende KOSTRA funksjoner som ansvarsområde:

510	Skolelokaler og internatbygninger
515	Fellesutgifter og støttefunksjoner knyttet til videregående opplæring
520	Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør
521	Studiespesialisering
522	Bygg- og anleggsteknikk
523	Elektrofag
524	Design og håndverk
525	Restaurant- og matfag
526	Helse- og sosialfag
527	Idrettsfag
528	Teknikk og industriell produksjon
529	Musikk, dans og drama
530	Medier og kommunikasjon
531	Naturbruk
532	Service og samferdsel
538	Allmennfaglige studieretninger (gammel ordning)
539	Yrkesfaglige studieretninger (gammel ordning)
554	Fagskole
559	Landslinjer
560	Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring
570	Fagopplæring i arbeidslivet
581	Voksenopplæring etter opplæringsloven
590	Andre formål

Fagdepartement i arbeidsgruppa for videregående opplæring er Kunnskapsdepartementet, som har delegert ansvaret til Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppa består av representanter fra Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkeskommunene (v/opplæringsregionene nord, øst (Østlandssamarbeidet) og sørvest), Vigo, KS og Statistisk sentralbyrå.

Per juni 2013 består arbeidsgruppa av følgende faste medlemmer:

Manju Chaudhary (leder)	SSB
Per Torstein Tuhus	SSB
Anne Brit Thorud	SSB
Hilde Hjorth-Johansen	Utdanningsdirektoratet
Irene Hilleren	Utdanningsdirektoratet
Sissel Ferstad	KRD
Jan Sørbø	KS
Trude Riple	Vigo IKS
	Sør-Trøndelag
John Evjenth	Fylkeskommune
	Rogaland
Unni Kjeldstad	Fylkeskommune
	Finnmark
Ole Stian Søyseth	Fylkeskommune
	Rogaland
Ståle Wold	Fylkeskommune

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Rapporten inneholder en redegjørelse for årets publisering, samt en beskrivelse av arbeidet som har vært gjort i arbeidsgruppa med hensyn til kvalitetsforbedring i KOSTRA. Det er publisert sju nye indikatorer i KOSTRA videregående opplæring. Tre av de sju nye indikatorene er formidlings- og frafallsindikator for fagopplæring som har vært oppe til diskusjon i fjor og KOSTRA arbeidsgruppa nedsatte en ad-hoc gruppe for å utvikle indikatorer. Det har blitt publisert indikator for oppfølgingstjenesten (OT) etter Udirs forslag og tre nye indikatorer for voksne i følge voksegruppen sin anbefaling. De nye indikatorene med infoteksten er beskrevet i kapittel 3.5. Arbeidet med kvalitetsforbedring har hovedsakelig vært rettet mot nye indikatorer og endringer i kvalitetsindikatorer. I følge mandatet 2013 har gruppa vurdert de gamle kvalitetsindikatorene i dagens situasjon og foreslått noen nye indikatorer som kan være bedre verktøy for å måle kvaliteten i fylkeskommunale tjenester. Noen av de foreslåtte indikatorene skal utvikles i de kommende årene, dvs. et langsiktig mål. I videregående opplæring benytter vi hovedsakelig registerdata og dermed øker ikke de nye indikatorene rapporteringsbyrde. Resultatet av gruppas drøfting om endringer i kvalitetsindikatorer er nærmere beskrevet under kapittel 7. Gruppa foreslår oppsplitting av regnskapsfunksjon 529 og 560 som arbeidsgruppa mener gir en bedre oversikt over hva som skal føres på funksjonen. Gruppas forslag for oppsplitting av funksjon 529 og 560 er beskrevet under kapittel 4. Notatet som gir en detaljert oversikt over begrunnelsen for oppsplitting med relevant tallanalyse fra fylkeskommunene sendes som vedlegg sammen med rapporten.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Gruppa har foreslått fjerning av seks indikatorer fra nøkkeltall faktaark og anbefalte å legge inn fire nye indikatorer som ble publisert i KOSTRA første gang i år. Detaljert beskrivelse om det samme kan en finne under kapittel 7. Under kapittel 4. har gruppa anbefalt oppsplitting av funksjon 529 og 560.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjema

Kilder til KOSTRA data for videregående opplæring:

Elever:	Vigo sentralbase Nasjonal vitnemåldatabase (NVB) og autorisasjonsregisteret for helsepersonell (HPR)
Lærlinger:	Vigo sentralbase
Søker/inntaksdata:	Utdanningsdirektoratet (ferdig reviderte tall basert på filuttrekk Vigo)
Regnskapsdata:	Kommuneregnskapet, fylkeskommuner og tilhørende særbedrifter
Personelldata:	Registerbasert personellstatistikk, SSB (hovedkilde: NAV Aa-registeret)
Befolkningsdata:	SSBs befolkningsdatabase

Grensesnitt for uttrekk av data om elever og lærlinger fra Vigo fastsettes i henhold til et organisert samarbeid mellom Vigo IKS, Utdanningsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

Vigo sentralbase er den viktigste kilden for data om tjenesteproduksjon.

3.2. Kontroller og revisjon

Datagrunnlaget fra Vigo sentralbase danner også grunnlaget for SSBs utdanningsstatistikk, og SSB har et utstrakt samarbeid med Vigo IKS, fylkeskommunene og Utdanningsdirektoratet også når det gjelder kodeverk, kontroller, oppfølging av innholdet i suksessive filuttrekk, og evaluering av innhentingsprosedyrer og datakvalitet. Gjennomgang av SSBs revisjon og kontroll av datagrunnlaget inngår i dette samarbeidet.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

SSB mottar hvert år individdata om elever og lærlinger fra Vigo sentralbase. For igangværende elever leveres foreløpige tall i november, og endelige tall leveres i desember. Fagopplæringsdata leveres på nyåret. De siste årenes erfaringer tilsier at rutineene blir enklere og bedre, og en drar god nytte av det etablerte samarbeidet som er utviklet over flere år.

Data overføres via sikre løsninger over Internett, dette gjør datainnhenting og også tilbakemeldinger til fylkeskommunene enklere. Arbeidet med å videreutvikle samarbeidet fortsetter.

Vigo IKS og sentralbasen er styrket, det bidrar til styrket informasjonsflyt og oppfølging av saker.

Regnskapsrapporteringen oppfattes som av relativt god kvalitet, og regnskap er mottatt fra alle fylkeskommunene og alle fylkeskommunale særbedrifter. For reviderte tall er også svarprosenten for konsernene god, men den er lavere for foreløpige tall.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det er ikke et eget revisjonssystem for tjenstedata for videregående i KOSTRA. Data fra Vigo bearbeides av fagseksjonen i SSB og publiseres som en del av den ordinære utdanningsstatistikken, og gjennomgår omfattende revisjonsprosesser i forkant av dette.

Som en del av revisjonsprosessen i KOSTRA er det tatt i bruk en applikasjon for tverrgående revisjon, som bidrar til å fange opp store avvik mellom tjeneste- og regnskapsrapporteringen. De mest sentrale indikatorene ble gjennomgått med denne applikasjonen i perioden mellom publiseringen av foreløpige og reviderte tall.

3.5. Publisering

Nye indikatorer fom 2013 publisering:

1. Indikator for voksne:

Andel beståtte praksiskandidatprøver forrige skoleår, 25 år og eldre

Andel av praksiskandidater som var 25 år og eldre, som besto praksiskandidatprøve i løpet av forrige skoleår. Filgrunnlaget er laget ved å koble igangværende elever per 1.10 med resultatfilen for det samme skoleåret. Kilde: Vigo.

Andel deltakere som har bestått videregående opplæring i løpet av tre år, 25 år og eldre

Indikatoren viser andel elever og lærlinger, 25 år og eldre, som for fem år siden startet i videregående opplæring og ikke har hatt aktivitet 3 år forut for starttidspunktet, og som har bestått videregående opplæring i løpet av tre år. Som voksne regnes alle som er 25 år eller eldre og starttidspunktet regnes uavhengig av trinn. For å begrense innholdet til «nye» voksne deltakere, settes som krav at de ikke skal ha hatt aktivitet 3 år forut for starttidspunktet. Praksiskandidater er ikke inkludert. Kilde: Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

Andel deltakere som har bestått videregående opplæring i løpet av fem år, 25 år og eldre

Indikatoren viser andel elever og lærlinger, 25 år og eldre, som for fem år siden startet i videregående opplæring og ikke har hatt aktivitet 3 år forut for starttidspunktet, og som har bestått videregående opplæring i løpet av fem år. Som voksne regnes alle som er 25 år eller eldre og starttidspunktet regnes uavhengig av trinn. For å begrense innholdet til «nye» voksne deltakere, settes som krav at de ikke skal ha hatt aktivitet 3 år forut for starttidspunktet. Praksiskandidater er ikke inkludert. Kilde: Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

2. Gjennomstrømning, forfall og formidlings indikator for fagopplæring:

- **Andel av elever som startet på yrkesfag som har oppnådd yrkeskompetanse/fag-/svennebrev i løpet av fem år**

Indikatoren viser andel elever som for fem år siden startet på vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring for første gang, og som har bestått videregående opplæring med vitnemål med yrkeskompetanse eller fag-/svennebrev i løpet av fem år Kilde: Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

- **Andel lærlinger som har bestått fag-/svenneprøve i løpet av to år**

Andel av lærlinger som startet i lære for to år siden og som besto fag-/svennebrev i løpet av to år, etter kontraktsfylke. Tallet inkluderer lærlinger både i bedrift og skole

Kilde: Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

- **Andel lærlinger som har bestått fag-/svenneprøve i løpet av fire år**

Andel av lærlinger som startet i lære for to år siden og som besto fag-/svennebrev i løpet av fire år, etter kontraktsfylke. Tallet inkluderer lærlinger både i bedrift og skole

Kilde: Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

3. Indikator for oppfølgingstjeneste:**Andel av ungdommer i OT som er i utdanning og/ eller arbeid neste år.**

Andel av ungdommer som ble tilmeldt OT for to år siden som er i utdanning og/eller arbeid året etter. Utdanning - og arbeidsmarkedsstatus gjelder foregående år og måles i fjerde kvartal.

Kilde: Utdanningsdirektoratet. Og registerbasert sysselsettingstall, SSB

3.6. Brukerreaksjoner

Arbeidsgruppen har ikke mottatt noe spesielle kommentarer knyttet til nøkkeltallene. Det er en positiv stemning i gruppa for de nye foreslåtte kvalitetsindikatorene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppa foreslår en oppsplitting av to regnskapsfunksjoner; 529 Musikk, dans og drama og 560 Spesialundervisning.

4.1. Bakgrunn for ønsket endring i funksjon 529 Musikk Dans Drama

Mens dans og drama foregår i ordinære klassesituasjoner foregår musikkundervisningen ofte i små grupper og/eller som en-til-en relasjon mellom elev og lærer. Dette tilsier at undervisning i musikk er vesentlig dyrere enn de andre to programområdene. Arbeidsgruppa har ved flere anledninger diskutert utfordringene dette gir ved sammenligning mellom fylkeskommunene. Temaet var

også oppe på fylkeskommunenes landsmøte for alle KOSTRA-ansvarlige i 2012. I 2012/2013 satte arbeidsgruppa ned et utvalg som har innhentet opplysninger som belyser forskjellene i utgifter mellom musikkundervisning og undervisning i dans/drama, og kommet med sine anbefalinger til arbeidsgruppa.

Budsjettall for 2012 fra de fleste fylkeskommunene for musikk og dans/drama adskilt, per elev viser store variasjoner i tildelingen til programområdene. Dette gir en indikasjon på forskjeller i utgifter og prioritering mellom fylkeskommunene, som det kan være interessant å vise nøkkeltall for i KOSTRA. En splitting av funksjon 529 i to hvor musikk skilles ut i en egen funksjon vil altså gi mer sammenlignbare tall mellom fylkeskommunene og samtidig vise den enkelte fylkeskommunes prioritering av programområdene.

Arbeidsgruppa er oppmerksom på at det bør være samsvar mellom arbeidet som må legges ned i en eventuell splitting av funksjonene og gevinsten man får av den ekstra informasjonen.

I Vigo er det egne koder for musikk, dans og drama slik at det er mulig å hente ut tjenstedata for de enkelte programområdene.

NB! Se vedlegg til denne arbeidsgrupperapporten som tallfester forskjellene i utgifter til musikkundervisning kontra dans/drama og nærmere begrunner forslaget om å skille ut musikk i egen funksjon.

4.1.1. Forslag til endring

Funksjon 529 Musikk, dans og drama splittes i to ved at musikk skilles ut i egen funksjon.

Ny funksjon 533 Musikk

Ny funksjon 534 Dans og drama

Funksjon 529 utgår f.o.m 2014

Funksjon 521-534

Undervisning til alle elever fordelt på utdanningsprogrammene

Her føres utgifter og inntekter som kan direkte knyttes til et bestemt utdanningsprogram.

1. Lønnsutgifter for lærere fordeles på utdanningsprogrammene hvor læreren har undervisning.
 2. Reiseregninger fører der lærerens lønn er plassert.
 3. Pedagogiske ledere med ansvar for bestemte utdanningsprogram, verneledere.
 4. Lønn lærlinger med arbeid i tilknytning til et bestemt utdanningsprogram.
 5. Sensorutgifter til eksamen (sensorutgifter til privatister føres på 590).
 6. Undervisningsmateriell, herunder nødvendige trykte og digitale læremiddel og digitalt utstyr ("lovpålagte gratis læringsmidler").
 7. Inventar og utstyr.
 8. Avskrivninger på inventar og utstyr som er ført mot utdanningsprogram.
- Avskrivninger relatert til anskaffelser som opprinnelig ble ført på funksjon 538 og 539 føres på de respektive funksjoner for utdanningsprogram hvor anskaffelsen er i bruk.
9. Driftsinntekter i form av salg av produkter/tjenester (først og fremst yrkesfag).
 10. Transport og ekskursjoner relatert til bestemte utdanningsprogram.
 11. Vg3 i skole (som alternativ til læreplass).
 12. Vg 3 i skole før læretid i bedrift (gjelder enkelte programområder)
 13. Utgifter til international baccalaureate (IB)
 14. Utgifter og inntekter som kan direkte knyttes til utdanningsprogram for naturbruk føres på funksjon 531. Drift eller leie av gårdsbruk, fiskebåt og fiskeoppdrettsanlegg, som innebærer utgifter og inntekter som ikke er direkte knyttet til utdanningsprogram for naturbruk føres på funksjon 590 (dvs. utgifter og inntekter som ikke kan direkte knyttes til undervisningen av elever på utdanningsprogram for naturbruk).

15. Utgifter og inntekter tilknyttet landslinjer føres på funksjon 559.

521 Studiespesialisering
522 Bygg- og anleggsteknikk
523 Elektrofag
524 Design og håndverk
525 Restaurant- og matfag
526 Helse- og sosialfag
527 Idrettsfag
528 Teknikk og industriell produksjon
529 Musikk, dans og drama (gyldig til og med 2013)
530 Medier og kommunikasjon
531 Naturbruk
532 Service og samferdsel
533 Musikk (ny fra og med 2014)
534 Dans og drama (ny fra og med 2014)

Veiledningsteksten til de nye funksjonene dekkes av de eksisterende punktene 1-15 som omfatter utdanningsprogrammene, og det er derfor ikke nødvendig med noen endringer i veiledningsteksten.

Forslag til nye nøkkeltall:

Vi kan publisere indikatorer for produktivitet og prioritering for de to nye funksjonene på tilsvarende måte som det er gjort ellers i faktaarket, eksempelvis:
Økonomisk belastning 533 Musikk per elev, konsern
Økonomisk belastning 534 Dans og drama per elev, konsern
Korrigerte brutto driftsutgifter til funksjon 533 Musikk per elev, konsern
Korrigerte brutto driftsutgifter til funksjon 534 Dans og drama per elev, konsern

4.2. Bakgrunn for ønsket endring i funksjon 560

Spesialundervisning

Det har vært stort fokus på utgiftene til spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring de siste årene, både fordi dette har vært et område med utfordringer med hensyn til riktig regnskapsføring, men ikke minst fordi det er et tjenesteområde som har vokst mye de siste årene. Det har vært arbeidet med å få til en lik praksis for regnskapsføring og klareste mulige definisjoner innenfor funksjonen. Likevel kan brukerne i svært liten grad nyttiggjøre seg av tallene for funksjon 560 til å sammenligne fylkeskommunene. Funksjonen omfatter veldig mange og til dels svært ulike utgiftskomponenter, og den sier ikke noe om hvilke komponenter som har høye utgifter og hvilke komponenter som har lave utgifter.

Saken har vært diskutert i flere av møtene i arbeidsgruppa, og i regi av fylkeskommunene ble det nedsatt en egen arbeidsgruppe på fellessamlingen for regionale økogrupper i fylkeskommunene i september 2012 for å vurdere mulighetene for en splitting av funksjon 560. Anbefalingene fra denne arbeidsgruppa til KOSTRA-arbeidsgruppa er presentert i et eget vedlegg til arbeidsgrupperapporten.

KOSTRA-arbeidsgruppa foreslår også en splitting av funksjon 560, men anbefaler en annen og enklere splitting enn forslagene fra den spesielt nedsatte arbeidsgruppa.

Vigo kodeverksgruppe har arbeidet med å bedre registreringen av elever med vedtak om spesialundervisning, slik at det skal være mulig å innhente tjenestetall med en tilstrekkelig kvalitet.

NB! Se vedlagte notat fra den spesielt nedsatte arbeidsgruppa. Notatet tallfester utgiftene til de enkelte komponentene innen spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring og begrunner nærmere forslaget om å splitte funksjonen. De fremsatte forslagene til splitting ble ikke tatt til følge av KOSTRA-arbeidsgruppa, som anbefaler en todeling av funksjonen. Se kapittel 4.2.1 for konkret forslag til endring.

4.2.1. Forslag til endring

Funksjon 560 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring splittes i to ved at oppfølgingstjenesten og pedagogisk psykologisk tjeneste skilles ut i egen funksjon.

Ny funksjon 561 Oppfølgingstjenesten og Pedagogisk psykologisk tjeneste
Ny funksjon 562 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring
Funksjon 560 utgår f.o.m 2014

De merkede punktene i veiledningsteksten til nåværende funksjon 560 ønskes flyttet til ny funksjon 561 og resten flyttes til ny funksjon 562

560 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring

Ekstra utgifter inkludert ledelsesressurser utover ordinær undervisning.

1. Elever i egne spesialgrupper føres i sin helhet på funksjon 560, inkludert inventar og utstyr knyttet til elevene.
2. Elever med behov for tilleggsressurser i ordinære grupper får en todelt stykkpris i regnskapsføringen; en ordinær del tilsvarende en ordinær elevplass, og en tilleggsdel. Den ordinære delen føres på funksjon for utdanningsprogram, og tilleggsdelen på funksjon 560.

Tilleggsressursene omfatter elevassistenter, miljøarbeidere, tolker, ekstra lærerressurser, ekstra grupper eller omfang av gruppeundervisning, redusert elevtall i grupper.

3. Opplæring for minoritetsspråklige i egne grupper etter samme prinsipper som angitt under punkt 2, dvs ordinær del føres på utdanningsprogram, kun tilleggsressursene føres på funksjon 560. Undervisning innenfor ordinære læreplaner utgiftsføres på utdanningsprogram selv om minoritetsspråklige er samlet i egen gruppe.

4. Undervisning av minoritetsspråklige skal føres mot funksjon 560 og den enkelte elev i tjenesterapporteringen kodes AOLOV dersom undervisningen ikke følger læreplaner knyttet til utdanningsprogram, for eksempel innføringsgrupper.

5. Oppfølgingstjenesten.

6. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), syns- og audiopedagog, logoped, døvetolk, lærlinger som jobber innenfor området funksjon 560.

7. Kjøp av tilrettelagte undervisningstjenester for elever som ikke omfattes av funksjon 590.

8. Øvrige utgifter til tilpasset opplæring føres på utdanningsprogram hvor eleven er registrert

9. Utgifter/inntekter knyttet til Ny Giv – Oppfølgingsprosjektet (OT-NAV prosjektet).

561 Oppfølgingstjenesten og Pedagogisk psykologisk tjeneste

1. Oppfølgingstjenesten (OT).
2. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

562 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring

Ekstra utgifter inkludert ledelsesressurser utover ordinær undervisning.

1. Elever i egne spesialgrupper føres i sin helhet på funksjon 560, inkludert inventar og utstyr knyttet til elevene.
2. Elever med behov for tilleggsressurser i ordinære grupper får en todelt stykkpris i

regnskapsføringen; en ordinær del tilsvarende en ordinær elevplass, og en tilleggsdel. Den ordinære delen føres på funksjon for utdanningsprogram, og tilleggsdelen på funksjon 560.

Tilleggsressursene omfatter elevassistenter, miljøarbeidere, tolker, ekstra lærerressurser, ekstra grupper eller omfang av gruppeundervisning, redusert elevtall i grupper.

3. Opplæring for minoritetsspråklige i egne grupper etter samme prinsipper som angitt under punkt 2, dvs ordinær del føres på utdanningsprogram, kun tilleggsressursene føres på funksjon 560. Undervisning innenfor ordinære læreplaner utgiftsføres på utdanningsprogram selv om minoritetsspråklige er samlet i egen gruppe.

4. Undervisning av minoritetsspråklige skal føres mot funksjon 560 og den enkelte elev i tjenesterapporteringen kodes AOLOV dersom undervisningen ikke følger læreplaner knyttet til utdanningsprogram, for eksempel innføringsgrupper.

5. Syns- og audiopedagog, logoped, døvetolk, lærlinger som jobber innenfor området funksjon 560.

6. Kjøp av tilrettelagte undervisningstjenester for elever som ikke omfattes av funksjon 590.

7. Øvrige utgifter til tilpasset opplæring føres på utdanningsprogram hvor eleven er registrert

8. Utgifter/inntekter knyttet til Ny Giv – Oppfølgingsprosjektet (OT-NAV prosjektet).

Forslag til nye nøkkeltall:

Vi kan publisere indikatorer for produktivitet og prioritering for de to nye funksjonene på tilsvarende måte som det er gjort ellers i faktaarket, eksempelvis: Andel netto driftsutgifter til spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring (562), konsern

Andel netto driftsutgifter til oppfølgingstjenesten og pedagogisk psykologisk tjeneste (561), konsern

Økonomisk belastning 562 spesialundervisning og særskilt tilpasset undervisning per elev, konsern

Økonomisk belastning 561 oppfølgingstjenesten og pedagogisk psykologisk tjeneste per elev, konsern

Korrigerte brutto driftsutgifter 562 spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring per elev, konsern

Korrigerte brutto driftsutgifter 561 oppfølgingstjenesten og pedagogisk psykologisk tjeneste per elev, konsern

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Ingen ønskede endringer

6. Ønskede endringer i faktaark

Det er gjort endringer i faktaarkene i år, og det er planer om å legge inn kvalitetsindikatorer som er nevnt under kapittel 7 for neste års publisering. Siden sju nye indikatorer (se kapittel 3.5) ble publisert for første gang i år kan det imidlertid være aktuelt å endre eller legge til indikatorer på relevante området, etter hvert som vi får tilbakemeldinger fra statistikkbrukere.

6.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer i nøkkeltall i år.

6.2. Nye nøkkeltall

Ingen endringer i nøkkeltall i år..

6.3. Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall i år.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

I mandatet for 2013 fikk arbeidsgruppene i oppgave å vurdere mulige indikatorer for å sanere, samt å vurdere gamle/nye kvalitetsindikatorer i lys av SØF rapporten som ble presentert på møtet i Samordningsrådet i 2012.

Kvalitetsindikatorer, har vært tema på to møter, i mars og juni. Arbeidsgruppa har kommet fram med følgende avgjørelse.

7.1.1. Fjernes fra KOSTRA:

- Andel beståtte fag- og svenneprøver. Det finnes ingen tilsvarende for alle elever. Denne bør fjernes. Gruppa begrunner dette med at denne indikatoren er ikke lenger aktuell da de nye fagopplæringsindikatorene dekker behovet for resultat kvalitet og gir bedre styringsinformasjon til fylkeskommunene.

7.1.2. Fjernes fra kvalitet, beholdes på nivå2:

- Andel elever som har sluttet i løpet av året - alle årstrinn
- Andel elever vg1 studieforbereende utdprog i fjor som ikke er i utdanning i år
- Andel elever vg1 yrkesfaglige utdprog i fjor som ikke er i utdanning i år
- Andel elever vg2 studieforbereende utdprog i fjor, ikke i utdanning i år
- Andel elever vg2 yrkesfaglige utdprog i fjor, ikke i utdanning i år

Arbeidsgruppemedlemmene kom frem med forslag om å beholde de indikatorene som viser ordinær progresjon istedenfor de som ikke er i utdanning, da de indikatorer tilhører resultat kvalitet og gir god oversikt over fylkeskommunenes evne til å tilfredsstille (fastsatte) krav eller behov (som er antydnet).

7.1.3. Forslag til nye nøkkeltall fom 2013 – mulige kvalitetsindikatorer

- Andel lærlinger som har bestått fag-/svenneprøve etter to år
- Andel lærlinger som har bestått fag-/svenneprøve etter fire år
- Andel som starter i videregående opplæring i yrkesfag og får vitnemål med yrkeskompetanse eller oppnår fag-/svennebrev etter fem år
- Andel av de i OT ett år som er i skole/lære/arbeid neste år
- Overnevnte fire indikatorer har blitt publisert første gang fom juni 2013 og skal legges inn i kvalitet nøkkeltall fakta ark fom mars 2014.

7.2. Arbeidsgruppa vurderer å utvikle følgende indikatorer på kort og lang sikt:

- ”Andel elever med spesialundervisning eller særskilt tilpasset opplæring” og spesialundervisning utgifter per elev i spesialundervisning med vedtak.
- Oppsplitting av funksjon 560 kan hjelpe med å få fram spesialundervisning kostnader per elev som går på spesialundervisning. Vigo kodeverksgruppe har arbeidet med å bedre registreringen av elever med vedtak om spesialundervisning, slik at det skal være mulig å innhente tjenestetall med en tilstrekkelig kvalitet.
- Bestått programområde Vg1, Vg2, Vg3
- Andel av ungdommer 16-24 år uten arbeid og utenfor opplæring

Data til de siste to overnevnte indikatorene foreligger i dag så det medfører ingen ekstra rapporteringsbyrde. Gruppa ønsker å se nærmere på hvordan disse best kan utformes før de eventuelt blir lagt til som kvalitetsindikator.